

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTA ÖLÇEKLİ KENTLER İÇİN ARAZİ KULLANIM PLANLAMASINDA
SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞME GÖSTERGELERİ: NİĞDE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe AKBULUT

**Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Şehir Planlama Programı**

MAYIS 2014

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTA ÖLÇEKLİ KENTLER İÇİN ARAZİ KULLANIM PLANLAMASINDA
SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞME GÖSTERGELERİ: NİĞDE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Ayşe AKBULUT
(502111801)**

**Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Şehir Planlama Programı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Özlem ÖZÇEVİK

MAYIS 2014

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502111801 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Ayşe AKBULUT** ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**ORTA ÖLÇEKLİ KENTLER İÇİN ARAZİ KULLANIM PLANLAMASINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞME GÖSTERGELERİ: NİĞDE ÖRNEĞİ**” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Özlem ÖZÇEVİK**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Doç. Dr. Özlem ÖZÇEVİK**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Engin EYÜBOĞLU
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Sırma TURGUT
Yıldız Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : **02 Mayıs 2014**
Savunma Tarihi : **26 Mayıs 2014**

ÖNSÖZ

Bu çalışma süresince benden yardımlarını, desteğini, sabrını ve bilgisini esirgemeyen, araştırma sevgisiyle örnek aldığım, çok değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Özlem ÖZÇEVİK'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışması kapsamında bilgi ve belge paylaşımını koşulsuzca gerçekleştiren Niğde Belediyesi çalışanlarına ve yardımsever Anadolu insanına, süreçte okuldaki izinler ile kolaylık sağlayan ve sosyal paylaşımları ile beni motive eden Niğde Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin değerli akademisyenleri ve idari çalışanlarına teşekkürü ayrı bir borç bilirim.

Çocukluk yıllarımdan bu yana hep yanımda olan, en zor zamanlarda desteğini esirgemeyen, mesafeleri aşan sevgisiyle yanımda olan Nilgün BÜLBÜL'e, hem mesleki bilgi ve tecrübeleri hem de dostluğunu İstanbul'da yola çıktığımız ilk günden bu yana hiçbir zaman esirgemeyen yardımsever değerli dostum mimar Esma ŞEKEROĞLU'na, İstanbul'daki ikinci evimde yaşıyormuşum hissiyatını ailecek bana sunan, ÇİÇEK ailesinin biricik kızı olan, her yılgnılığa düştüğümde beni yeniden cesaretlendiren, değerli meslektaşım, dostum Ceren ÇİÇEK'e, yüksek lisans sürecinde kazandığım dostum, her daim mesleki ve sosyal paylaşımlarda bulunduğum meslektaşım Deniz ERDEM OKUMUŞ'a ve hem akademik hem de sosyal yaşantımda beni bilgisi ve sevgisiyle donatan tüm değerli hocalarıma ve sevgili arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, hayatım boyunca üzerimde çok emeği bulunan, ilgisini ve sabrını hiçbir zaman esirgemeyen sevgili annem Hülya AKBULUT'a, mesleki bilgileri ve tecrübeleri ile yol gösteren ve her zaman olduğu gibi bu süreçte de bana destek olan babam harita mühendisi Mahir AKBULUT'a, beni hep motive ederek desteklerini bir gün olsun esirgemeyen biricik kardeşlerim; hâkime adayı Ayça AKBULUT ve dış hekimi adayı Gökçe AKBULUT'a çok teşekkür ederim.

Nisan 2014

Ayşe AKBULUT
(Şehir Plancısı)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	ix
ÇİZELGE LİSTESİ	xi
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
ÖZET	xv
SUMMARY	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1. Tezin Amacı ve Önemi	1
1.2. Tezin Hipotezi ve Kapsamı	2
1.3. Tezin Yöntemi	4
2. SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞMENİN SAĞLANMASINDA ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI VE ORTA ÖLÇEKLİ KENTLERİN ROLÜ	7
2.1. Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Kavramı ve Gelişimi.....	8
2.2. Arazi Kullanım Planlaması Tanımı, Temel İlkeleri Ve Uygulama Alanları 15	8
2.3. Arazi Kullanım Planlamasında Süreç Yönetimi	20
2.4. Arazi Kullanım Planlaması Yönetiminde Sürdürülebilir Gösterge Seti Oluşturma Ve Önemi	24
2.5. Sürdürülebilir Arazi Kullanım Planlaması İçin Dünya'dan Örneklerle Sürdürülebilir Gelişme Gösterge Setleri	28
2.6. Orta Ölçekli Kent Tanımı ve Orta Ölçekli Kentlerde Uygulanan Kent Planlama Yaklaşımları	36
2.7. Orta Ölçekli Kentlerin Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Çerçevesinde Potansiyelleri Ve Engelleri.....	44
2.8. Bölüm Sonucu	46
3. NIĞDE İLİ MERKEZ İLÇESİ GENEL ÖZELLİKLERİ	49
3.1. İdari Sınırlar, Konum, Ulaşım ve Kent Tarihi.....	49
3.2. Doğal Yapı	56
3.3. Planlama Geçmişi.....	62
3.4. Demografik ve Sosyal Yapı	67
3.5. Ekonomik Yapı.....	70
3.6. Kentsel Kimlik	75
3.7. Bölüm Sonucu	79
4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE BULGULAR	81
4.1. Yöntem	81
4.1.1. Sürdürülebilir gelişme göstergeleri ile Niğde ili planları bulguları	84
4.1.2. Derinlemesine mülakat ve bulguları	91
4.2. Bölüm Sonucu	130
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	133
KAYNAKLAR	139

EKLER.....	147
-------------------	------------

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği
BM : Birleşmiş Milletler
DİE : Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT : Devlet Planlama Teşkilatı
EU : Avrupa Birliği
FAO: Gıda ve Tarım Örgütü
KENTGES : Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi
NATO : Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OSB : Organize Sanayi Bölgesi
STK : Sivil Toplum Kuruluşları
TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu
UN : Birleşmiş Milletler
WB : Dünya Bankası

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 2.1: Uluslararası alanda sürdürülebilir kentsel gelişme konusunda gerçekleştirilen girişimler.....	12
Çizelge 2.2: Birleşmiş Milletler'in girişimlerinde ele aldığı ana kavramların kronolojik özeti	12
Çizelge 2.3: Avrupa Konseyi'nin girişimlerinde ele aldığı ana kavramların kronolojik özeti	13
Çizelge 2.4: Avrupa Birliği'nin girişimlerinde ele aldığı ana kavramların kronolojik özeti	13
Çizelge 2.5: Sürdürülebilir kentsel gelişmeye katkısı olan aktörlerin girişimlerinin genel çıktıları.....	13
Çizelge 2.6 : Sürdürülebilir kentsel gelişmeye katkısı olan aktörlerin girişimlerinin genel çıktıları.....	14
Çizelge 2.7: Arazi kullanım planlamasında katılım türleri.....	23
Çizelge 2.8: Arazi kullanım planlamasında katılım türleri.....	23
Çizelge 2.9: Dünya Bankası sürdürülebilir gelişme gösterge seti	29
Çizelge 2.10: OECD'nin sürdürülebilir gelişme göstergeleri.....	33
Çizelge 2.11: San Mateo için hazırlanan gösterge seti	35
Çizelge 2.12: Redmond için hazırlanan gösterge seti.....	36
Çizelge 2.13: Farklı birlikler ülkeler yerleşimler için orta ölçekli kent nüfus aralıkları	38
Çizelge 3.1: Niğde il merkezi ile ilçe merkezleri arası uzaklık	51
Çizelge 3.2: Niğde'nin komşu kentlere ve önemli metropollere uzaklığı.....	51
Çizelge 3.3: Niğde İli geneli arazi kullanım kabiliyet sınıfları dağılımı.	59
Çizelge 3.4: Niğde İli arazi kullanma durumu.....	60
Çizelge 3.5: Niğde İli tarımsal arazi kullanımı.....	60
Çizelge 3.6: Niğde İli tescilli taşınmaz kültür varlıkları.....	62
Çizelge 3.7: Niğde İli için yapılan başlıca planlama çalışmaları.....	63
Çizelge 3.8: Niğde İli kır- kent nüfusları	67
Çizelge 3.9: Niğde İli yıllara göre cinsiyet dağılımı	67
Çizelge 3.10: Niğde İli göç durumu	68
Çizelge 3.11: Niğde İli sağlık merkezleri	70
Çizelge 3.12: Niğde İli arazi kullanma durumu.....	71
Çizelge 3.13: Niğde İli tarımsal ürüne göre arazi kullanımı.	71
Çizelge 3.14: Niğde İli küçük sanayi siteleri.....	74
Çizelge 3.15: Niğde İli 2012 yılı ihracatının sektörlere göre dağılımı.	74
Çizelge 3.16: Yıllara göre Niğde İli'ni ziyaret eden turist sayıları (2005-2010).....	75
Çizelge 4.1: Gösterge seti şablonu.....	82
Çizelge 4.2: Çevresel sağlık temasındaki göstergeler.	85
Çizelge 4.3: Tarım ve gıda temasındaki göstergeler.	87
Çizelge 4.4: Enerji ve atık temasındaki göstergeler.	87
Çizelge 4.5: Ulaşım ve teknik altyapı temasındaki göstergeler.....	88

Çizelge 4.6: Toplumsal iyilik hali temasındaki göstergeler.	89
Çizelge 4.7: Toplumsal iyilik hali temasındaki göstergeler.	90
Çizelge 4.8: 1.soru: "Sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?" Sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.....	93
Çizelge 4.9: “arazi kullanım planlaması ” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.	96
Çizelge 4.10: Soru 1 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat nitel sonuçları.	97
Çizelge 4.11: “1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.	100
Çizelge 4.12: “1/5.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.....	102
Çizelge 4.13: Soru 2 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat nitel sonuçları	104
Çizelge 4.14: Soru 3 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.	105
Çizelge 4.15: Soru 4 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.	107
Çizelge 4.16: Soru 5 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.	109
Çizelge 4.17: Soru 6 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.	111
Çizelge 4.18: Soru 7 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.	114
Çizelge 4.19: Soru 8 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.	117
Çizelge 5.1: Sürdürülebilirlik anahtar kelimesine dair çalışma özeti.	133
Çizelge 5.2: Arazi kullanım planlaması anahtar kelimesine dair çalışma özeti.	134
Çizelge 5.3: Gösterge seti anahtar kelimesine dair çalışma özeti.....	135
Çizelge 5.4: Katılım/yönetişim anahtar kelimesine dair çalışma özeti.....	136
Çizelge 5.5: Arazi kullanım planlamasının Türkiye’de mekânsal içerikli planlar arasındaki olası yeri.....	137
Çizelge A.1: Çevresel sağlık ana başlıklı gösterge seti.....	149
Çizelge A.2: Tarım ve gıda ana başlıklı gösterge seti.....	150
Çizelge A.3: Enerji ve atık ana başlıklı gösterge seti.....	151
Çizelge A.4: Ulaşım ve teknik altyapı ana başlıklı gösterge seti.....	152
Çizelge A.5: Toplumsal iyilik hali ana başlıklı gösterge seti.....	153
Çizelge A.6: Arazi kullanım ana başlıklı gösterge seti.....	154

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1:Düşünce mekânizması analizi öğeleri	4
Şekil 2.1 :Sürdürülebilir gelişmenin boyutları	9
Şekil 2.2: Sürdürülebilir kentsel gelişmenin temel elemanları	14
Şekil 2.3: Sürdürülebilir kentsel gelişmenin bileşenleri	15
Şekil 2.4: Arazi kullanım planlaması sürecindeki başlıca teknik öğeler, sıralamaları ve toplumsal konularda karar verme süreci ile bağlantıları	19
Şekil 2.5: Avrupa ülkelerinin sürdürülebilir gelişme gösterge setlerinin özellikleri .	26
Şekil 3.1: Niğde İli fiziki konumu.	50
Şekil 3.2: Niğde İli idari yapısı.	50
Şekil 3.3: Niğde'nin önemli metropollere uzaklığı.	52
Şekil 3.4: Yapımı devam eden otoyol projesi.....	53
Şekil 3.5: Niğde Kenti'nin kurulduğu coğrafyanın 3 boyutlu görünümü.....	53
Şekil 3.6:Farklı yüzyıllarda Niğde İli yerleşmelerinin nüfus büyüklüğü değişimi. ..	55
Şekil 3.7 Farklı dönemlerde Niğde ili yerleşmelerinin nüfusa göre gelişimi	55
Şekil 3.8: Niğde İli kent merkezi ve çevresi yükselti analizi.	56
Şekil 3.9: Niğde ve çevresindeki istasyonlarda aylık ortalama sıcaklıklar (°C).....	57
Şekil 3.10: Çiftahan kaplıcasından görünüm.	58
Şekil 3.11:Niğde deprem risk analizi.	59
Şekil 3.12: Niğde İli tarımsal arazi kullanımı.....	61
Şekil 3.13: 1/100.000 ÇDP içerisinde Niğde Planlama alt bölgesi 1/25.000 Çevre düzeni planı sınırları (Niğde İl Özel İdaresi, 2011)	65
Şekil 3.14: 1/100.000 çevre düzeni planı içerisinde Niğde Planlama alt bölgesi 1/25.000.....	66
Şekil 3.15: Niğde İli yıllara göre cinsiyet dağılımı.....	68
Şekil 3.16: Niğde İli okuryazarlık ve eğitim durumuna göre nüfus	69
Şekil 3.17: Niğde İli tarımsal ürüne göre arazi kullanımı.....	72
Şekil 3.18: Niğde Kalesi Fotoğrafı	76
Şekil 3.19: Niğde Kalesi'nden Kent Görünümü	76
Şekil 3.20:Niğde-Bor Yolu Görünümü-1	77
Şekil 3.21: Niğde-Bor Yolu Görünümü-2	77
Şekil 3.22: Niğde Gazozu	78
Şekil 3.23: Tyana Su Kemerleri	79
Şekil 4.1: İçerik analizi süreci.	84
Şekil 4.2: Sürdürülebilir kentsel gelişme” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.	92
Şekil 4.3: 1.soru: “Sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?” Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.	94
Şekil 4.4: “Arazi kullanım planlaması ” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar	

nelerdir? Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.	95
Şekil 4.5: 1.soru: “Arazi kullanım planlaması” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.	97
Şekil 4.6: 2.soru “1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.	100
Şekil 4.7: 2.soru: “1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.	101
Şekil 4.8: 2.soru “1/5.000 ölçekli nazım imar planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.	102
Şekil 4.9: 2.soru: “1/5.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.	103
Şekil 4.10: Soru 3 için verilen yanıtların dağılımı.	106
Şekil 4.11: Soru 5 için verilen yanıtların dağılımı.	110
Şekil 4.12: Soru 6 için verilen yanıtların dağılımı.	113
Şekil 4.13: Soru 7 için verilen yanıtların dağılımı.	115
Şekil 4.14: Soru 8 için verilen yanıtların dağılımı.	119
Şekil 4.15: Kişi başına düşen yeşil alan miktarı derecelendirmesi.	120
Şekil 4.16: Kentsel yeşil alan kalitesi derecelendirmesi.	120
Şekil 4.17: Su kalitesi derecelendirmesi.	121
Şekil 4.18: Hava kalitesi derecelendirmesi.	122
Şekil 4.19: Doğal kaynaklar ve koruma derecelendirmesi.	122
Şekil 4.20: Tarım başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	123
Şekil 4.21: Gıda başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	123
Şekil 4.22: Enerji başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	124
Şekil 4.23: Atık başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	124
Şekil 4.24: Ulaşım başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	125
Şekil 4.25: Teknik Altyapı başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	125
Şekil 4.26: İstihdam ve gelir başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	126
Şekil 4.27: Eğitim başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	126
Şekil 4.28: Barınma başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	127
Şekil 4.29: Sağlık başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	127
Şekil 4.30: Katılım-yönetişim başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	128
Şekil 4.31: Güvenlik başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	128
Şekil 4.32: Planlar başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	129
Şekil 4.33: Nüfus başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	129
Şekil 4.34: Donatı alanları başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.	130

ORTA ÖLÇEKLİ KENTLER İÇİN ARAZİ KULLANIM PLANLAMASINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞME GÖSTERGELERİ: NİĞDE ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu çalışmada; küresel bir amacı ifade eden sürdürülebilir gelişmenin başarılması için optimum yerleşim büyüklüğünün orta ölçekli kentler olduğu tespitiyle çalışılmıştır. Bu nedenle yerel yönetimler sürdürülebilirlik sürecinde önemli role sahip olmaktadır. Yerel yönetimler tarafından idare edilecek arazi kullanım planlaması da bu ölçekteki kentler için planlamanın en etkili aracı olabilmektedirler. Bu bilgiler ışığında; çalışmanın amacı: sürdürülebilir gelişme göstergelerinin arazi kullanım planlaması yolu ile ölçülebilirliği ve uygulanabilirliğinin sağlanmasında, yerel yönetimin konu ile ilgili farkındalık düzeyinin önemini sınamaktır. Bu doğrultuda ileri sürülen hipotezimiz orta ölçekli ve küresel yatırımlarla hızlı büyüme gösteren kentlerin arazi kullanım planlarının, sürdürülebilir gelişme göstergelerini karşılamada, yerel yönetimlerin bilgi, algı ve beklentilerine bağlı olarak gelişmişlik gösterebileceği yönündedir. Araştırma alanı yaklaşık 110.000 şehir merkezi nüfuslu Türkiye'nin iç Anadolu bölgesinde tarihi Kapadokya Yöresi'nde bulunan orta ölçekli kenti Niğde İli'dir. Araştırmanın ilk aşamasında yürürlükte olan üst ölçekli planlar sürdürülebilir gelişme göstergelerine bağlı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında ise yerel yönetim yetkililerinin üst ölçekli arazi kullanım planlarında sürdürülebilir gelişme ile ilgili bilgi, algı ve beklentileri yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yöntemiyle ölçülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre; Niğde'nin, arazi kullanım planındaki sürdürülebilir gelişme göstergelerine erişimi yetersizdir. Kentin yerel yönetiminin, sürdürülebilir gelişme göstergeleri konusunda algı, bilgi ve beklenti düzeyinde de bu yetersizlik görülmektedir. Kapadokya bölgesindeki bir orta ölçekli kentin arazi kullanım planlamasında, sürdürülebilir gelişme göstergelerinin ölçülebilirliğinin sağlanabilmesi için, kentin yerel yönetiminin sürdürülebilirlik konusunda kapasitesinin gelişmesi gerekmektedir. Gelişen farkındalık ile arazi kullanım planlarının revizyona ihtiyacı olduğu söylenebilmektedir. Hipotezde öne sürüldüğü gibi; özellikle, orta ölçekli kentlerin arazi kullanım planlaması yolu ile sürdürülebilirlik göstergelerine ulaşmasında; yerel yönetim düzeyinde algı, bilgi ve beklenti düzeyi önem taşımaktadır.

SUSTAINABILITY INDICATORS OF LAND USE PLANNING FOR MEDIUM-SIZED CITIES: THE CASE OF NIGDE

SUMMARY

In recent years, the globalization process accelerated by technological and economic developments in the world and in Turkey has brought about a rapid urban development and transformation process. In spite of positive impacts of the aforementioned transformation, flawed policies has produced unplanned cities with no identity, little infrastructure and unhealthy environments. As a consequence these cities cannot meet the physical, socio-cultural and physiological needs of their inhabitants. Due to widespread awareness caused by the negative impact of these unfit living environments, sustainability has become a subject of interest on various platform. Domination passion of humankind over the world led them to make various interferences to the nature and, as a result of this, to the disturbance of ecological balance, and even to the reach of ecological threat until unrecoverable dimensions. However, continuity of human being will be enabled with the providing of ecological continuity.

Today, the sayings about ecological sustainability increasingly come up in every field. Therefore, it is arisen the requirement to associate such an important issue with our professional area. Although physical planning is from its very nature a continuous process, the existing planning systems and concepts have become largely insufficient and inadequate so far as to meet present expectations and requirements. The urgent task should be an innovative search of new ways for more effective planning methods under present and future conditions. This thesis is supported by experience gained from various projects and by results of research in the domains of organisation and management, political sciences and empirical psychology. The need for effective and comprehensive planning is more obvious than ever.

The Rio Declaration on Environment and Development and its working document Agenda 21 recognize the need for promoting sustainable human settlements development and formed the basis for the organization of HABITAT II 1996 conference. The matter is rightly considered to be very urgent. At the global level the differences in living conditions among nations, regions and people seem to increase in whatever respect it is measured.

The current state of development and planning is marked by complexity of issues, uncertainty and rapid changes. After a decline of planning and research in the 1980s a steady resurgence is now manifested in 2000s. Some key tendencies are:

- impacts of globalisation, integration of economies and competition
- a search for environmental sustainability
- attempts to combat social inequalities, unemployment and to accommodate migration
- a search for more participatory and collaborative urban governance, emphasizing new partnerships
- emphasis on decentralization, devolution and support for local government
- continued attempts to eradicate poverty.

The better management of land resources is essential for sustainability and for improving the quality of life in cities and towns. It is also one of the keys to meeting commitments on Agenda 21 and the Habitat Agenda, and other international obligations on, for example, climate change and biodiversity. Internationally and within the EU there is widespread agreement of the need to develop integrated strategies to tackle urban sprawl, involving all levels of government. The use of indicators is becoming an increasingly common method of assessing the quality of life, health, or sustainability of a community.

As will be discussed, the meaning of the word can vary, but generally indicators are signs that evaluate the progress of a defined geographic area. Most comprehensive indicator projects assess a community through three different, but interrelated lenses: environment, economy, and society. Sometimes a project may place a particular emphasis on one of these three categories, which leads the project to be more of an environmental, economic, or quality of life assessment. Sustainable development, sustainability indicators and several subjects related to it were studied many times in urban planning literature. However, studies about turning the "sustainability" what is an an abstract conception into the concrete conception are limited. Sustainable development, an objective of urban planning, is difficult to put into practice. Data to monitor sustainable land use management is often lacking, particularly in developing countries. This study is to target to achieve the meaningful results by presenting the sustainability term more clearly and harmonizing it with the subjects about urban planning.

In this paper, sustainable development which is stated as a global objective was studied with the determination of optimal city size as a medium-sized city to achieve it.

It is known that local governments have a significant role for sustainability process. Land use planning that is managed by local governments can be the most effective tool of planning for medium-sized cities. In the light of this information, the aim of this study is to examine the importance of awareness degree about the subject of local governments for providing measurability and applicability of sustainable development indicators by the way of land use planning.

Our hypothesis is that the medium-sized cities' land use plans can make a progress related to the local governments' knowledge, perceptions and expectations about sustainable development indicators.

The case study area Nigde City Centre is a medium-sized city with a population of approximately 110,000 people and is located in historical Cappadocia territory of the Central Anatolia Region of Turkey.

In the first phase of the study; current upper scale plans were evaluated by connecting them to the sustainable development indicators for Nigde. In the second phase of the study, local government authorities' knowledge, perceptions and expectations about sustainable development at land use planning were measured by the semi-structured in-depth interview method.

According to the findings of the research ; Nigde has inadequate access to sustainable development indicators of land use plans. And this inadequacy is seen at the city's local authorities' level of perception, knowledge and expectations about sustainable development indicators, too. Local government needs to make progress about sustainability to provide measurability of sustainable development indicators for land use plan of a medium-sized city located in Cappadocia territory. It can be said that land use plans' need for revision with the developing awareness. As suggested in the hypothesis; level of perception, knowledge and expectation are

significant at the local government level to achieve sustainability indicators by the way of land use planning especially in medium-sized cities.

1. GİRİŞ

Sürdürülebilirlik kavramı tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de politika belgelerine 1992 Rio Zirvesi ile girmiş ve bu andan itibaren kavram, sektör politikalarıyla bütünleştirilmeye çalışılmıştır. Türkiye için sürdürülebilir kalkınma “yeni bir kalkınma paradigması” sunmaktadır. Bu kalkınma yaklaşımı, gelişmiş ülkelerin tecrübe ettiğinden farklı olup, üretim ve tüketimde kaynakları daha etkili kullanmakta ve sosyal hedeflere ulaşmayı başarması beklenmektedir. ‘Sürdürülebilir Gelişme’ küresel amaç olarak görülse de, her topluluğun kendi somut politikalarını kendi gereksinimleri doğrultusunda geliştirmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ölçek olarak, yerel ; yönetim olarak ise yerel yönetimler sürdürülebilirliğin başarılmasında en uygun birimlerdir. Sürdürülebilir kalkınma sürecinde girilen çabalardan, eyleme geçiş ise uygulanabilirlik ve ölçme faaliyetleri ile sağlanabilmektedir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin sürdürülebilir gelişimin ölçümü ile ilgili yerel mekânsal planlamayı başarılı kılacak sürdürülebilir gelişme göstergelerinin geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Yerel yönetimler düzeyinde yapılan çalışmalarda ‘kentsel büyüklüğün’ gösterge oluşturma, izleme ve değerlendirmede önemli olduğu görülmektedir. Özellikle 21. yüzyılda metropoliten kentlere akışın önüne geçebilecek, hızını hafifletebilecek ve sürdürülebilir kentsel gelişme sürecinin somut politikalarla hayata geçirilebileceği bir kentsel ölçek olarak ‘orta ölçekli kentler’in bilgi ve deneyimlerine açık ihtiyaç bulunmaktadır.

1.1. Tezin Amacı ve Önemi

Sürdürülebilir gelişme ve bu konuya bağlı birçok alt başlıktaki konular şehir planlama ana bilim dalında çok defa çalışılmıştır. Ancak daha soyut bir kavram olan “sürdürülebilirlik” konusunu somut bir zemine oturtan çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma ile de hedeflenen konunun daha anlaşılır biçimde sunulup, şehir planlama disiplininin içerisindeki konularla bağdaştırarak anlamlı sonuçlar elde etmektir. Kontrol edilemeyen global ve lokal nüfus artışı özellikle plansızlık sebebiyle metropol kentlerde daha fazla hissedilir olmuş ve şehir planlama disiplini çözüm

önerilieri rotasını çoğunlukla bu kentlere çevirmiştir. Ancak nüfusu nispeten daha az hızlı artış gösteren, yapılaşmış çevresi de buna bağlı olarak daha az hızlı gelişen, doğa ile ilişkinin daha geleneksel korumacı anlayışlarla devam ettiği, donanımlı ve vizyonu geniş teknik personelin daha az bulunduğu “orta ölçekli kentler”, sürdürülebilir gelişme olgusunun yakalanması adına daha fazla potansiyel içermekte ve kent planlamanın araçlarına daha fazla gereksinim duymaktadır. Bu nedenle ihtiyaca yönelik bu tez çalışmasında orta ölçekli bir kent olan Niğde üzerinden sürdürülebilir gelişmenin sağlanabilmesi genel amacı güdülmektedir. Bu amaca ulaşmak için seçilen araç ise arazi kullanım planlaması dökümanı olmaktadır. Bu çalışmanın amacı sürdürülebilir gelişme göstergelerinin ‘arazi kullanım planlaması’ süreci ile ölçülebilirliği ve uygulanabilirliğinin sağlamasında ‘yerel yönetim’in konu ile ilgili farkındalık düzeyinin yüksekliğinin pozitif etkisi geçerliliğini sınamaktır.

1.2. Tezin Hipotezi ve Kapsamı

Çalışmayı yönlendiren ana problemler;

- Nüfus artış hızı-doğal kaynaklar yeterliliği- tüketim alışkanlıkları
- Sürdürülebilir olmayan arazi kullanım uygulamaları
- Orta ölçekli kentlerin sürdürülebilir kentsel gelişme potansiyellerinin değerlendirilememesi
- Orta ölçekli kentlerde sürdürülebilir kentsel gelişmenin planlama araçlarının yerel yönetimler tarafından tayin edilemeyişi

olarak sıralanabilmektedir. Bu bağlamda düşünce sistematğinde bu problemlere karşın istenilenler ise:

- Sürdürülebilir arazi kullanım planlaması süreci
- Orta ölçekli kentlerde sürdürülebilir gelişme göstergelerinin arazi kullanım planlaması ile yerel yönetimin planlama sürecine dahil edilmesi
- Yerel yönetim yetkili ve çalışanlarının sürdürülebilir kentsel gelişme hakkında bilgi düzeyinin uygulamalarla beraber artması

olarak düşünülmektedir. Bu problemler-istenilenler kurgusunda ileri sürülen hipotez: “sürdürülebilir gelişme göstergelerinin arazi kullanım planlaması sürecinde uygulanması ve ölçülmesinden sorumlu yerel yönetimlerin, sürdürülebilir gelişme göstergeleri konusundaki algı ve beklentisinin, kentlerde sürdürülebilir gelişme

göstergelerinin uygulanması konusunda zorluklar oluşturabileceği” üzerine olmaktadır. Hipotezi test etmek için hem bahsi geçen konuların anahtar kelimelerinin arkasındaki literatür araştırmasına hem de uygulamalı olarak somut ölçümlere ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu nedenle beş bölümden oluşan tez çalışmasının ilk bölümünde tezin amacı, kapsamı ve yönteminden bahsedilmektedir.

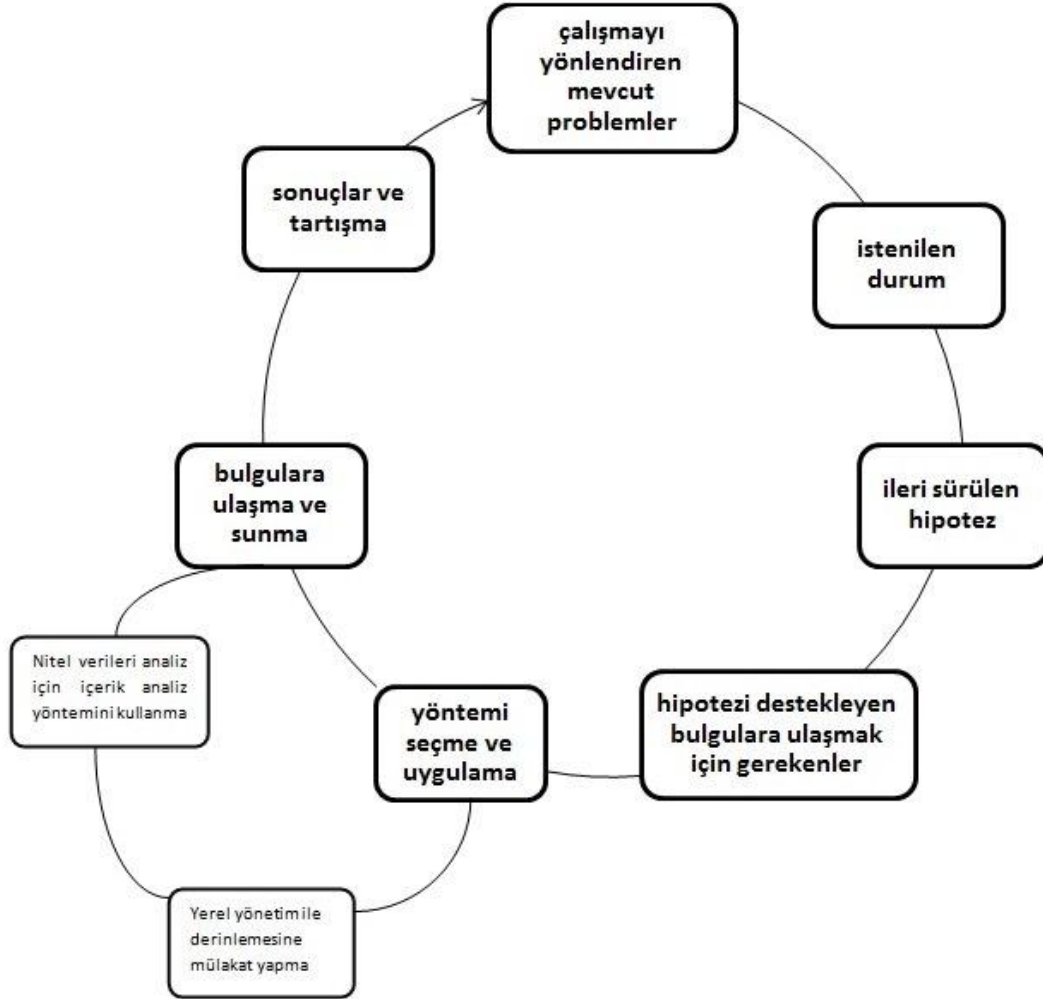
İkinci bölümünde araştırmaya konu olan anahtar kelimeler: sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kentsel gelişme, arazi kullanım planlaması, orta ölçekli kentler, sürdürülebilir gelişme göstergeleri hakkında literatür araştırması yapılarak, tanım, süreç ve uygulamalara dair bilgiler verilmektedir.

Üçüncü bölümde; önceki bölümde hakkında bilgi verilen konuların hipotez bağlamında uygulamalı test edilişi söz konusu olmaktadır. Bu bölümde orta ölçekli bir kent olan Niğde’nin genel özellikleri çeşitli başlıklar altında analiz edilmiştir.

Dördüncü bölümde hipotezi test etmeye yönelik araştırma yöntemi ve elde edilen bulgular verilmektedir. Sonrasında asıl erişilmek istenen konu olan, Niğde’de sürdürülebilir arazi kullanım planlaması sürecindeki potansiyeller ve engellere ulaşabilmek için sürdürülebilir gelişme gösterge seti oluşturma konusu işlenmiştir. Dünyadan örnekler incelenerek geliştirilen gösterge seti ile Niğde’nin mevcut durumu ortaya konmuştur. Aynı zamanda hipotezde test edilmesi gereken; yerel yönetimlerin bu konu ile ilgili beklentisi, bilgi ve ilgisi, derinlemesine mülakat ve ondan elde edilen sonuçların sunulması ile devam etmiştir.

Beşinci bölümde tüm çalışmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik önerilere değinilmiştir.

1.3. Tezin Yöntemi

Şekil 1.1:Düşünce mekânizması analizi öğeleri.

(Hall, 2010)’dan geliştirilerek üretilmiştir.

Şekilde (Bkz: Şekil 1.1) çalışmayı yönlendiren ve çalışma boyunca izlenen düşünce mekânizması yer almaktadır. Buna göre; çalışmada izlenen yöntem kurgusuna gelindiğinde; hipotezi destekleyen bulgulara erişmek için gerekenler düşünülmüştür. Tez çalışmasında belirtilen hipotezi test etmek için niteliksel ve niceliksel verilere dayalı olarak geliştirilen belgesel, empirik ve iletişimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Belgesel araştırma yöntemi, tez çalışmasını yönlendiren ana problemin kuramsal konularını araştırmak için kullanılan yazılı olan kaynakları (kütüphane, arşiv vb.), internet kaynaklı elektronik belgeler ve görsellere dayalı literatür araştırması olmaktadır. Empirik araştırma yöntemi, araştırma problemi

hakkında gözlem, anket, derinlemesine mülakat vb. ölçülebilir, güvenilir ve objektif verilere dayanmaktadır. Empirik yöntem araştırmacının önceden öngördüğü hipotezleri test etme imkanı sunmaktadır.

Hipotezin testi için iki aşamalı bir yöntem kullanılmıştır. İlki; Niğde’de arazi kullanım planlaması sürecinde kullanılmak üzere sürdürülebilir gelişme gösterge seti oluşturmak ve değerlerine erişerek mevcut durumunu ortaya koymak, ikinci aşamada ise bu gösterge setine dair yerel yönetim idari yetkililerinin bilgi, ilgi düzeylerini ve önceliklerini sıralamak üzerine olmuştur. Bunun için de yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat tekniği bir anket çalışması eşliğinde yapılmıştır. Anket sonuçları istatistiksel olarak dökülürken, çoktan seçmeli ve derecelendirmeli tercih soruları için sayısal sonuçlara frekans ve yüzde dağılımı ile direkt erişilmiş, açık uçlu sorular için de içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemini uygulayabilmek için; görüşmeler esnasında kaydedilen notlar ve ses kayıtları, oluşturulan kod-kategori sistemleriyle beraber , MAXQDA 11 programı ile analiz edilmiştir. Frekans ve yüzde dağılımları ile anlamlı sonuçlara erişilmiş ve yorumlanmıştır. Tez çalışması için kullanılan diğer teknik argümanlar; coğrafi bilgi sistemleri veri tabanı kullanılarak arcGIS ortamında oluşturulan görsel haritalar, grafikler, yerel yönetimden alınan yasal planlama çalışmaları ürünleri (plan, analitik raporlar vb.) olmuştur.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞMENİN SAĞLANMASINDA ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI VE ORTA ÖLÇEKLİ KENTLERİN ROLÜ

Sanayileşme devrimi ile beraber küresel anlamda teknoloji ve sermaye birikiminde ilerleme kaydedilmiş böylece üretimin yapısı da değişiklik göstermiştir. Gelişmiş ülkeler tarafından üretimin durmaksızın arttırılmak istenmesi, ekonomik büyümenin daimi olarak artmasının istenmesinden kaynaklanmaktadır. Ekonomik büyümenin durmaksızın ve hızlanarak ilerlemesi; tüketim malı talebinin daimi olarak artışta olmasına, zamanla tüketim olgusunun ihtiyaçlar üzerinden değil beğeni ve isteklerin sıkça değişimi üzerine kurulu olmasına, tüm dünya ülkelerinin doğal kaynaklarının hızlıca ve plansız tüketilmesine, kentlerdeki nüfusun özellikle kırdan göç ile artmasına neden olmuştur.

1972 yılında Stockholm Konferansı'nda uluslararası düzlemde tartışılana ve Roma Kulübü tarafından "Büyümenin Sınırları" yayınlanana değin ekonomik büyümenin fiziksel ve toplumsal sorunlara çare olacağı kanısı, lokomotif dünya sermayedarları olan kitle tarafından toplumlara empoze edilmiş ancak içinde bulunduğumuz 2014 senesine kadar henüz bu sorunlara çare olamamıştır. Aksine barınma problemi, açlık, gelir dağılımında adaletsizlik, suç oranlarında artış, toplumsal ayrışma, doğal kaynakların tahribatı ve kirliliği sorunlarında artış yaşanmıştır. Bu sebeplerden dolayı hem içinde yaşanan zamana müdahale etmek ve küresel olarak her bireyin yaşam kalitesini arttırabilmek hem de gelecek nesiller için doğal ve yapılı çevre kaynaklarını yeterli ve temiz bir şekilde aktarabilmek kaygısı, sürdürülebilir gelişme olgusunu hayatımıza yerleştirmiş bulunmaktadır.

Bu koşullar altında, toplumların yaşama mekânlarına fiziksel müdahaleler tarihsel süreçte konu olmuş ve kent planlama açısından birçok farklı yaklaşımlar geliştirilmiştir. Ana tema olarak hepsi yukarıda bahsedilen sürdürülebilir gelişmeyi alırken uygulama yöntemlerinin dayandığı düşünceler farklılık göstermektedir. Bu

yaklaşımlar; arazi kullanım planlaması, bütüncül planlama, stratejik planlama, yeni kentleşme (new urbanism) akımı ile beraber gelen akıllı büyüme (smart growth) planlama yaklaşımı, iletişim planlama vb. olarak başlıcaları sayılabilmektedir.

Sürdürülebilirlik konusu geniş kapsamlı, çok boyutlu bir konu olduğu için; arazi kullanım planlamasının kent planlamanın önemli araçlarından ve sürdürülebilir kentsel gelişme içinde atılacak adımlar adına önemli bir anahtar olduğu hipoteziyle, tez çalışması kapsamında sürdürülebilir kentsel gelişme konusu arazi kullanım planlaması konusu ile sınırlandırılmaktadır. Bunu yaparken de sürdürülebilir gelişmenin sağlanabilmesi için sonrasında sebepleri iredelenecek olan; ideal kent büyüklüğünün orta ölçekli kentler olduğu varsayımı ile yola çıkılmıştır. Bu nedenle bu bölümde, genel çerçeve doğrultusunda; sürdürülebilirlik, arazi kullanım planlaması ve orta ölçekli kentler, anahtar kelimelerine dair literatür incelenecektir.

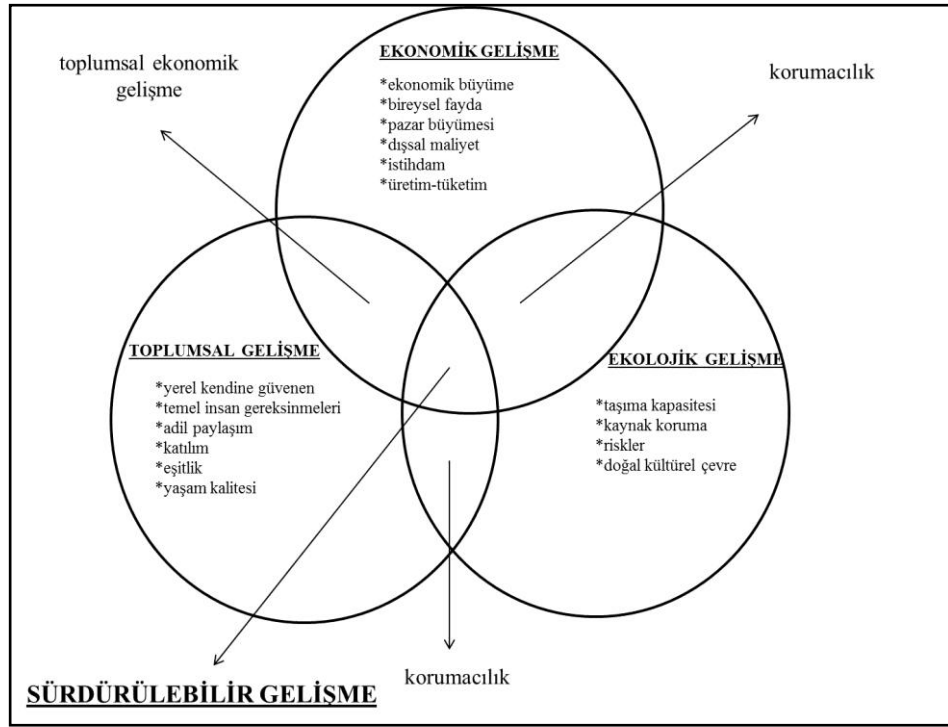
2.1. Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Kavramı ve Gelişimi

Sürdürülebilirlik kavramı, sözlük anlamı ile daimi olma yeteneği olarak adlandırılabilir (TDK, 1983). Genel olarak kabul gören tanım ise; “sosyo-ekonomik sistemin güncel gereksinimlerinin, taleplerinin, gelecek kuşakların gereksinimlerinin karşılanmasını ipotek altına almayacak, önlemeyecek veya engellemeyecek şekilde, bugünden karşılanması” (Gonenc & Wolflin, 2007) şeklindedir. Buradan hareketle başta doğa bilimleri ve alt disiplinleri olmak üzere sürdürülebilirlik kavramı yazılı ve sözlü olarak yaşamımızda yer bulmaya başlamıştır.

II. Dünya Savaşı sonrasında sanayileşmede büyük atılım yaşanması ve 1960’ların sonlarına doğru hava kirliliği, nüfus artışı, açlık nedeniyle toplu ölümlerin yaşanmaya başlaması, çevre ile ilgili ciddi adımların atılmasının gerekliliğini ortaya koymuştur. 1960’lardan başlayarak güçlenen çevresel duyarlılığın 1970’lerden sonra uluslararası platforma taşınmasının sonucu günümüzde sürdürülebilirlik kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yönet & Yirmibeşoğlu, 2005).

Şehir planlama disipliniyle doğrudan ilgili olan bu kavram literatüre; sürdürülebilir ekonomi, sürdürülebilir gelişme, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir yönetim, toplum vb. olarak sıkça konu olmaktadır. Bu konu başlıklarından en geniş kapsamlısı sürdürülebilir gelişmedir. “Kentsel” alt başlığına inmeden önce bu teorik tabana dair yazından bahsetmekte fayda bulunmaktadır.

Global düzende sürdürülebilirlik; ülkelerin, kentlerin ilerleme programlarıyla beraber işlemeye başlamış ve zaman içinde özellikle mevcut ekonomik sisteme nasıl entegre edileceği tartışılmalıdır. Sürdürülebilir gelişme özü itibarıyla ekonomi ve çevre arasında eşgüdümü sağlayan bir gelişme modeli öngörmektedir. Bu model ile toplumsal gelişimin de sağlanacağı öngörülmektedir. Bu çerçevede sürdürülebilir gelişmenin ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal sürdürülebilirlik ve çevresel sürdürülebilirlik olarak tanımlanabilecek üç boyutundan söz etmek olasıdır. Bu boyutlardan birincisi; katılım ve güçlü bir sivil toplumu, ikincisi; ekonomik sermayenin istikrarını, üçüncüsü ise; insan gereksinimlerini karşılamayı, doğal kaynakların korunmasını sağlayan ve insan refahını yükseltmeyi içermektedir (Goodland, 1995).

Şekil 2.1 : Sürdürülebilir gelişmenin boyutları. (Pinfield, 1996)'den geliştirilerek üretilmiştir.

Şekil 2.1'de görülebileceği üzere sürdürülebilir gelişme kavramı ekonomik, ekolojik ve toplumsal gelişmenin sağlandığı bir süreçtir. Yani gelişmenin sürdürülebilir olması için ekonomik etkililiği geliştirmesi, ekolojik sistemleri koruması ve geliştirmesi ile tüm insanları en iyi yaşam koşullarına ulaştırması gerekmektedir.

Sürdürülebilir kent kavramına gelindiğinde, sürdürülebilir kentler veya sürdürülebilir insan yerleşmeleri kavramları ile ilgili olarak üzerinde uzlaşılmış ve net bir tanımlama yoktur (Satterthwaite, 1997). Hatta sürdürülebilir kenti “oxymoron” yani

henüz ne olduğu kesin olmayan, “köşesiz” bir kavram olarak da tanımlayanlar vardır (Blassingame, 1998). Bununla birlikte sürdürülebilir gelişmenin öğeleri olarak ele alınan çevresel, ekonomik, sosyal, politik, demografik, kurumsal ve kültürel amaçları bu kavramın birer parçası olarak ele almak olanaklıdır (Satterthwaite, 1997). Bu çerçevede, güvenli su kaynaklarından uygun barınma şartlarına, istihdamdan yaşam kalitesi ve katılıma kadar tüm kavramlar sürdürülebilir kentleşme içerisinde temel hak olarak değerlendirilmelidir (Drakasis-Smith, 1997). Sürdürülebilir gelişmenin boyutlarından yola çıkılırsa, sürdürülebilir kent tanımı bir kentin ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmasını kalıcı hale getirmiş olan kent olarak yapılabilmektedir.

Sürdürülebilir kentsel gelişme, kentsel mekânların, bu mekânlar içinde yer alan eylemlerin ve kentte yaşayanların, çevresiyle birlikte bir bütün olarak varlığını dengeli bir şekilde devam ettirebilmesi ve kent içerisinde üretilen değerlerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesini ifade eder (Nijkamp P., 1998). Yani, sürdürülebilir kentler ifadesi, kentlerin en uygun eylemlerde bulunmasına işaret etmektedir (Newman, 1999). Bunların yanı sıra; sürdürülebilir kentsel gelişme ile eş tutulan “yeşil kent” kavramı ile de çevre dostu yaşam biçimlerinin geliştirildiği, kültürel bir reformun sağlandığı, yeni üretim ve tüketim sistemlerine önderlik eden bir kent biçimi tanımlanmaktadır (Mega, 1996).

Sürdürülebilir kentsel gelişmeyle ilgili birçok farklı disiplinden uzmanların yaptığı çalışmalara göre tanımlama sayısını artırmak mümkündür. “Tüm bunların bir sentezi yapıldığında sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının kendi içinde üç temel amacı barındırmakta olduğu görülür: Birincisi; kentlerde yaşayan insanların, kent ile olan ilişkilerinde, kentin ortak alanlarının kullanımında ve kamu hizmetlerinin alımında yaşam kalitelerinin artırılması sorununun aşılmasıdır. İkincisi; kentin bir yerleşim birimi olarak kendi varlığını devam ettirebilme yetisinin güçlendirilmesidir. Son olarak da; kentin çevre değerlerini taşıma kapasitelerinin üzerinde kullanımı ile kaynakların dönüştürülmesinde var olan üretim ve tüketim kalıplarının temelinden sorgulanması gereğidir” (Bayram F. , 2001).

Dünya Bankası’nın 2012 yılında hazırladığı raporda açıkladığı bilgilere göre (Dünya Bankası, 2014) mevcutta dünya nüfusunun %50’sinden fazlası ilk kez kentlerde yaşamakta ve 2020 yılında bu oranın %75’i rahatça bulacağı belirtilmektedir. Bu hızlı yaşanan kent yaşamına geçiş süreci hem bilimsel camiayı hem de sıradan

vatandaşı bu durumun çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarını düşünmeye, araştırmaya yöneltmiştir.

20. yy'ın başlarında sanayi devrimi ile beraber özellikle gelişmiş ülkelerde yaşanan hızlı kentleşme, nüfus artışı, plansız, altyapısız yerleşim modeli ile bunlardan kaynaklanan çevresel sorunlar hat safhaya çıkmıştır. Dönem içerisinde öncelik kentin içinde bulunduğu bu sorunlara çözüm getirmeye çalışan Howard ve Wright sürdürülebilir kentsel gelişimi sağlamaya çalışanlar arasında en bilinen örnekler olarak verilebilir. Kentleşmenin sürdürülebilir şekilde gerçekleştirilmesinin önemi, uluslar arası düzeyde ilk olarak 1972 yılında Birleşmiş Milletler'in Stockholm'de düzenlediği konferansta tartışılmıştır (Whitehead, 2003). Bu konferansta tam olarak sürdürülebilir gelişme anlamıyla kullanılsa da Stockholm Bildirgesi'nin önsözünde “insan çevresinin geliştirilmesinin ve korunmasının insanların refahını ve tüm dünyadaki ekonomik gelişmeyi etkileyen ana mesele” olduğunun belirtilmesiyle ekonomi ve çevre ilişkisine değinilmiştir (Turgut N. , 1998).

Çevre-Kalkınma ilişkisinin birdenbire uluslararası toplantıların ana gündem maddesi haline gelmesi ilk bakışta şaşırtıcı gelmesine rağmen bunun arkasında Roma Kulübü'nün yaptırmış olduğu iki çalışma “Büyümenin Sınırları” ve “Dönüm Noktasında İnsanlık” ve bunların sonunda çıkan “Sıfır Büyüme” düşüncesinin tüm dünyayı etkilemesi olmuştur (Demiral, 2005).

Dünya kamuoyunda artık sıkça yer bulan “sürdürülebilirlik” kavramı birçok uluslararası toplantıda gündeme gelmiştir (Bkz: Çizelge 2.1). Farklı yıl aralıkları ile yapılan etkinliklerde genel olarak sürdürülebilir kentsel gelişmenin temel karakteristiklerini; kuşaklar arası ve kuşak içi adalet (sosyal, coğrafik, yönetim vb. konularda) doğal çevrenin korunması, yenilenemeyen kaynakların minimum kullanımı, ekonomik canlılık ve çeşitlilik, özgüveni olan bir toplum, bireysel refah ve temel insani ihtiyaçların karşılanması gibi konular oluşturmaktadır.

Çizelge 2.1: Uluslararası alanda sürdürülebilir kentsel gelişme konusunda gerçekleştirilen girişimler.(Whitehead, 2003), (KENTGES, 2009)

Birleşmiş Milletler	Avrupa Konseyi	Avrupa Birliği
İnsan Çevresi Konferansı (Stockholm Deklerasyonu)- 1972	Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı - 1985	Kentsel Çevre Konusundaki Yeşil Raporu - 1991
Habitat I -1976	Avrupa Kentsel Şartı- 1992	Avrupa Sürdürülebilir Kentler Programı- 1993
Ortak Geleceğimiz Brutland Raporu - 1987	Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekansal Gelişimi İçin Rehber İlkeler - 2000	Avrupa Sürdürülebilir Kentler Kampanyası- 1993
Sürdürülebilir Kentler Programı-1990		Kentsel Denetleme-1997
Çevre Ve Kalkınma Programı Rio Zirvesi-1992		Avrupa Mekansal Gelişim Perspektifi-1999
Habitat II İnsan Yerleşmeleri Konferansı- 1996		Kentsel Mevzuat- 2004
Yeni Binyıl Zirvesi-2000		Avrupa'da Sürdürülebilir Topluluklar Üzerine Bristol Mutabakatı- 2005
Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi- 2002		Leipzig Beyannamesi- 2007

Aslında birer uluslararası ve üstü olan; Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği birliklerini birer aktör olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Bu şekilde sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının gelişimine katkıda bulunan bu aktörlerin girişimlerinin çıktıları aşağıdaki çizelgede (Bkz: Çizelge 2.2, 2.3, 2.4) özetlenmeye çalışılacaktır:

Çizelge 2.2: Birleşmiş Milletler'in girişimlerinde ele aldığı ana kavramların kronolojik özeti.

	ELE ALINAN ANA KAVRAMLAR
İnsani Çevre Konferansı Stockholm 1972	Sürdürülebilir kalkınma, çevre taşıma kapasitesi, kaynak kullanımda hakkaniyet
Habitat I Kanada 1976	Yerleşme-konut-şehirleşme ilişkisi
Bruntland Raporu 1987	Sürdürülebilirlik kavramı tanımı
Yeryüzü Zirvesi Gündem 21 Rio 1992	Sürdürülebilir gelişme
Habitat II İstanbul 1996	Sürdürülebilir yerleşme
Binyıl Zirvesi New York 2000	Kalkınma ve yoksulluğun azaltılması, çevresel sürdürülebilirlik
Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi Johannesburg 2002	Yenilenebilir enerji bildirisi
Sürdürülebilir Kentler Programı 2007	Yerel kapasiteleri güçlendirme

Çizelge 2.3: Avrupa Konseyi'nin girişimlerinde ele aldığı ana kavramların kronolojik özeti.

	ELE ALINAN ANA KAVRAMLAR
Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı 1985	Katılım, yerel yönetim örgütlenmesi
Avrupa Kentsel Şartı 1992	Kentsel gelişmenin niteliksel boyutlarına vurgu, yaşam kalitesi
Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekânsal Gelişmesi İçin Rehber İlkeler 2000	İnsan haklarının, demokrasinin korunması, demokrasinin mekânsal boyutu

Çizelge 2.4: Avrupa Birliği'nin girişimlerinde ele aldığı ana kavramların kronolojik özeti.

	ELE ALINAN ANA KAVRAMLAR
Kentsel Denetleme 1997	Doğal kaynakları bilinçli kullanmak, yenilenebilir kaynaklara yönelim, ekonominin sürdürülebilirliği
Avrupa Mekânsal Gelişim Perspektifi 1999	Çok merkezli mekânsal gelişme, kültürel ve doğal değerleri korumak, yönetebilmek
Kentsel Mevzuat Rotterdam 2004	Doğru mekânsal denge, iyi uygulama, politikalara destek
Bristol Mutabakatı 2005	Sürdürülebilir topluluklar
Leipzig Beyannamesi 2007	Entegre kentsel gelişme politikalarının yayılımı, sürekliliği bütünsel kentsel gelişme stratejileri

Bu girişimler, sürdürülebilir kentsel gelişme adına önemli tarihsel kırılma noktalarını işaret eden, küresel düzlemdeki etkinlikler olup tüm ülkeleri etkilemektedir. Farklı tarihlerde gerçekleştirilen girişimlerde ele alınan ana kavramlarla beraber, aktör bazında bu girişimlerden elde edilen çıktılar da önem taşımaktadır. Aşağıdaki çizelgede (Bkz: Çizelge 2.5, 2.6) maddeler halinde bu çıktılar özetlenmiştir:

Çizelge 2.5: Sürdürülebilir kentsel gelişmeye katkısı olan aktörlerin girişimlerinin genel çıktıları

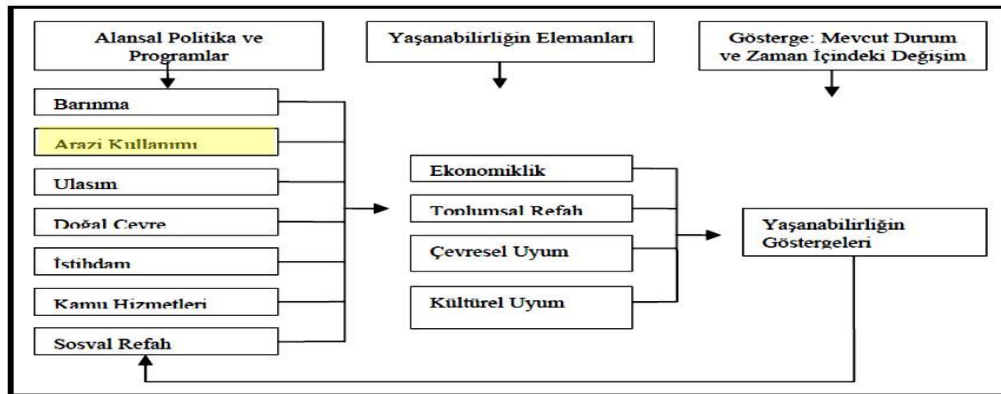
Birleşmiş Milletler	-yerleşimlerin sosyal, ekonomik ve çevresel kalitelerinin geliştirilmesi -demokratik, şeffaf, katılımcı yönetimler-yönetişim ilkelerinin geliştirilmesi -kentsel çevre ve planlama yönetiminde kapasite geliştirme -sürdürülebilir olmayan tüketim ve üretim kalıplarının değiştirilmesi -doğal kaynakların yönetimi -yenilenebilir enerjinin kullanımının artırılması
Avrupa Konseyi	-yerel ve bölgesel yönetimlerdeki etkinliğin geliştirilmesi -fiziki kentsel çevrenin iyileştirilmesi -yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması -doğal kaynakların korunması

Çizelge 2.6 : Sürdürülebilir kentsel gelişmeye katkısı olan aktörlerin girişimlerinin genel çıktıları

Avrupa Birliği	-ekonomik, toplumsal ve çevresel dinamikler arasında denge kurulması -ulusal, bölgesel ve yerel sektörel politikaların birleştirilmesi -hükümetin farklı düzeyleri arasında ortaklıklar ve güven ortamı bulunması -halkın katılımı -hizmetlerin toplumun ihtiyacına uygun ve ulaşılabilir olması -enerji etkinliğinin sağlanması ve yenilenebilir malzeme kullanımı -yerel topluluğa yarar sağlayacak dinamik iş ve ticaret olanakları -doğal çevreyle uyumlu, afetlere karşı iyi hazırlanmış kaliteli yapılar
-----------------------	--

Sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanabilmesi için bileşenleri net olarak tanımlanabilmelidir. Bu doğrultuda da çalışmanın öne sürdüğü hipotez için arazi kullanım planlamasının bu bileşenler arasında nerede olduğu ve hangi işlevle yer aldığı önem kazanmaktadır.

Sürdürülebilir kentsel gelişmenin temel elemanlarını Campbell ve Maclaren (1996) barınma, arazi kullanım, ulaşım, doğal çevre, istihdam, kamu hizmetleri sosyal refah alanlarındaki politikalar ve programların oluşturduğunu ileri sürmektedirler (Bkz: Şekil 2.2). Bu sürecin yaşanabilirliği de birçok yönden etkilediği (ekonomiklik, toplumsal refah, çevresel uyum, kültürel uyum) bu süreç kontrolünün de ancak bir “gösterge seti” ile kontrol edilebileceği anlaşılmaktadır. Tez çalışmasının diğer teorik çalışmasını oluşturan arazi kullanım planlaması, görüldüğü üzere (Bkz: şekil 2.2) sürdürülebilir kentsel gelişme sürecinin birincil elemanları arasında yer almaktadır.

Şekil 2.2: Sürdürülebilir kentsel gelişmenin temel elemanları.

(Campbell & Maclaren, 1996)’den geliştirilerek üretilmiştir.

açısından bakışla bir başka tanım: “yerleşmelerin genel arazi kullanım biçimleri, gelişme yön ve büyüklükleri, başlıca bölgeleme kararları, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunlukları ile yapılaşmanın genel özellikleri, ulaşım sistemi gibi konularda ilke ve kararları belirleyen planlama faaliyetini ifade eder” şeklindedir (Ergünay, 2011). “İnsan topluluklarının toprağı ya da onun kaynaklarını kullandığı yerde arazi kullanım planlaması bilinçli ya da bilinçsizce zaten yapılmış olmaktadır” görüşünü savunan Chapin ve Kaiser (1985) arazi kullanım planlamasının yalnızca yeryüzü kaynaklarına ve üretime odaklı olmayıp koruma ve kullanma kavramlarını da düzenleyen bunu yaparken de özellikle toplum, paylaşım, iletişim, yönetim gibi kavramlardan destek alan bir unsur olduğunu belirtmektedirler.

Arazi kullanım planlaması kavramı son yirmi yılda sürdürülebilir gelişme alanında önemli bir zemin kazanmıştır (Silberstein & Maser , 2000). Kurumsallaştığından bu yana sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasında ayrıca önemli bir araç olduğunu savunan Randolph (2004); 1960'larda ve 1970'lerde arazi kullanım planlamacılarının farklı ekonomik sektörler arasında arazi geliştirme potansiyelini değerlendirmek ve farklı ekonomik sektörler arasında optimize konuları ile ilgilendiklerini belirtmektedir. Ancak sürdürülebilir gelişme paradigmasının ortaya çıkışı ve herhangi bir düzenlemeden geçmeyen arazi kullanım kararlarının temel çevresel ihtiyaçları sıkıntıya sokabileceğı düşüncesi, plancıları sosyo-ekonomik gelişme ile çevre koruma kararları arasında denge kurulması gerekliliğine yönelttiğini savunmaktadır. 1980'lerin sonlarında artık açıkça konuşulan global çevre problemleri ve ortak çözüm arayışları arazi kullanım planlaması anlayışının da yeniden şekillendirilmesine katkıda bulunmuştur (Meadowcroft, 2002). Çevre sorunları sosyo-ekolojik süreç ve etkileşimleri sebebiyle farklı ve çoklu ölçeklerde çok aktörlü süreçlerde yanıtlar aramaktadır. Bu sebeple de daha kapsamlı ve organize olmuş yaklaşımlar gerektirmektedir. Bu artan karmaşıklığın arasında arazi kullanım planlaması, geniş yelpazesinde, çok aktörlü ve ölçekli olarak dünya çapında hızla gelişmiştir (Cash, 2006). Doğa ile insan ilişkilerini yeniden tanımlamak ve çevre kavramını yeniden şekillendirmek gerektiğı için arazi kullanım planlaması da giderek daha fazla anlaşılır süreçlere ihtiyaç duymakta ve teknik deneyim gerektirmektedir.

Arazi kullanım planlaması, kendi içinde yinelenen ve yenilenen bir süreç olup, klasik planlama anlayışına hizmet eden ancak yenilikçi, yalnızca yasal plan kağıdı

olmayan, dinamik, çok girdili, gerektiğinde multi-tematik olan ve buna yönelik ürünler üreten bir dökümanı, bir süreç yönetimini ifade etmektedir. Arazi kullanım planlamasında temel unsur uzlaşıya dayalı kararlar verebilmeleri için tüm katılımcılar arasında diyalog kurulabilmesidir (Zimmermann, 1999). Bu bağlamda arazi kullanım planlamasından sorumlu olan tüm katılımcıların ve etkilenenlerin eşlik ve motivesi önem taşımaktadır.

Zimmermann'a (1999) göre u önemli sürecin sırası ile beş elementi ve temel ilkeleri aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

- 1) Temel Göstergelerin Belirlenmesi
- 2) Bilgi Sisteminin Oluşturulması
- 3) Problem Analizi Ve Hedef Belirtimi
- 4) Politikaların/Planların geliştirilmesi
- 5) Eylem Planlaması

Bu sıralama ile yaklaşıma daha farklı bakış açısıyla eleştirel yaklaşmak da mümkün olmaktadır. Örneğin çalışılan alana ya da konuya özgü olarak öncelikle problem analizi ve hedef belirtimi sonrasında temel göstergelerin hedeflere yönelik oluşturulması, gösterge sonuçlarına erişim ve tüm sürecin altyapısını destekleyen bilgi sisteminin oluşturulması da bu safhada gerçekleştirilebilmektedir. Sonrasında geliştirilen planlar ve uygulama safhası ile sürecin tamamlanabilmesi de mümkün olmaktadır.

Arazi kullanım planlamasının ilkeleri (Zimmermann, 1999):

- Arazi kullanım planlaması , kültürel bakış açılarını ve yerel çevresel bilgi oluşturulmasını dikkate alır.
- Arazi kullanım planlaması problemleri , kararsızlıkları çözmek için geleneksel stratejileri dikkate alır.
- Arazi kullanım planlaması paydaşlar arasında başarılı bir müzakere ve işbirliği için önkoşullar oluşturan bir diyalogtur.
- Arazi kullanım planlaması eylemleri planlamak ve yerelle ilişkilendirebilmek için katılımcıların kapasitelerini, imkanlarını geliştirmeyi amaçlayan bir süreçtir.
- Arazi kullanım planlaması şeffaflık gerektirir. bu nedenle tüm katılımcılar için bilgiye serbest erişim bir ön koşuldur.

- Paydaşlarının ve ilişkilerinin çeşitlenmesi arazi kullanım planlamasının temel ilkesindendir.
- Arazi kullanım planlaması yöntemi ve içeriği açısından yerel koşulları aydınlatır.
- Arazi kullanım planlaması disiplinlerarası işbirliğine dayanır.
- Arazi kullanım planlaması yeni buluşlara ve değişen koşullara dayalı esnek ve dinamik yenilenen bir süreçtir.
- Arazi kullanım planlaması uygulama odaklıdır.
- Arazi kullanım planlaması doğası gereği çevresel kaynakların ve hizmetlerin gelecek nesiller için korunmasıyla ilgilenmesi nedeniyle doğal olarak sürdürülebilir kalkınmayla doğrudan ilişki halindedir.

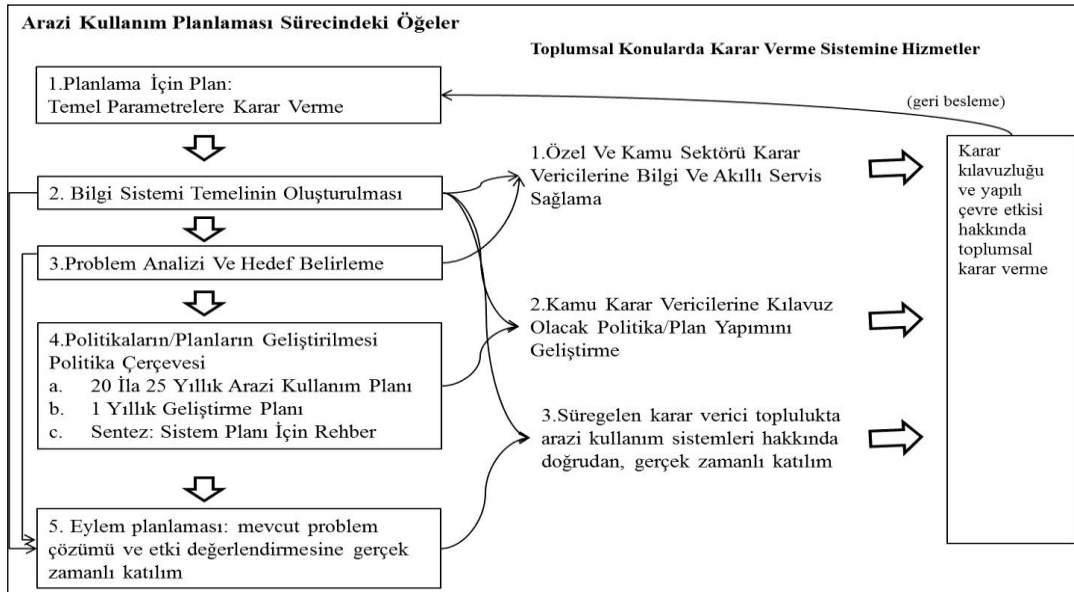
Olarak sıralanmaktadır.

Arazi kullanım planlaması, uygulama yapılacağı alandan bağımsız olarak düşünülemeyeceği için alana özgü olduğu kadar alan için yapılacak çalışmanın konusuna göre de özelleşmektedir. Bu süreci farklılaştıran ve önem katan özellikleri de buradan gelmektedir. Başlıca kullanım alanları şu şekilde ifade edilmektedir (Wehrmann, 2011);

- Yeni gelişmeler
- Bölgesel kalkınma
- Sürdürülebilir doğal kaynak planlaması
- Biyoçeşitliliğin korunması
- Ulusal park tampon bölgeler yönetim planlaması
- Gıda güvenliği
- Afet riski yönetimi
- İklim değişikliğinin etkilerini hafifleterek adapte olma
- Sosyal çatışmaların önlenmesi ve çözülmesi
- Sorumlu arazi yönetimi

Arazi kullanım planlamasının adımları ve bileşenlerinin süreç içerisindeki etaplanan sıralamaları ve bileşenlerinin rolleri önem taşımaktadır (Chapin & Kaiser, 1985). Süreç içerisinde ülkelerin deneyimleri ise göstermiştir ki planlama süreci sıkça yenilenmesi gereken bir süreçtir ve modası geçmiş planların onaylanması ile sonuç alınamamaktadır. Ancak “alternatif yaklaşımlar ve teknik projeler işbirliği ile çok sayıda planlama çalışmasının başarılı olduğu da kanıtlanmış durumdadır” (Wehrmann, 2011).

Sıkça yineleme gerektiren her evresinde bu yinelemenin yapılabileceği arazi kullanım planlaması, süreç içerisindeki öğeleri süreç aktörlerine ve toplumsal konularda karar verme sistemlerine katkıda bulunmaktadır (De Wit & Werheye, 2003). Arazi kullanım planlaması sürecinde bu sürecin karar vericileri açısından çeşitli sorumluluklar bulunmaktadır.

Şekil 2.4: Arazi kullanım planlaması sürecindeki başlıca teknik öğeler, sıralamaları ve toplumsal konularda karar verme süreci ile bağlantıları. (Chapin & Kaiser, 1985)’den geliştirilerek üretilmiştir.

Yönetici aktörler her zaman konuya dair teknik ya da sosyal bilgisi uzmanlık düzeyinde olan kişiler olmadığı için karar vericilere rehberlik edecek kaynağa ihtiyaç bulunmaktadır. Arazi kullanım planlaması dokümanı bu süreçteki rehberi temsil etmektedir. Yukarıdaki şekilde (Bkz: şekil 2.4) bu süreçte yer alan öğeler sırasıyla verilmiş ve bu sürecin daha önce bahsedilen rehberlik konusunda başlıca hizmet verdiği toplumsal konularda karar verme sistemine hizmetleri özetlenmiştir.

2.2. Arazi Kullanım Planlamasında Süreç Yönetimi

Arazi kullanımı ve kaynakları yönetiminde ülkelerin genel olarak başarısızlık içinde olduğu kabul edilmektedir. Bunların sebepleri aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Wehrmann B. , 2011) :

- Ataerkil toplum düzeni ve siyasi baskılar nedeniyle yukarıdan aşağıya olan karar verme ve uygulama/uygulatma süreçleri,
- Arazi ve diğer doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına ilişkin sektörel yetkililer arasında iletişim ve koordinasyon eksikliğinin bulunması,
- Devletlerin yerel düzeyde yetkinlik ve kapasite düzeylerinin düşük olması ancak kararların üst düzeyde ve tüm yerel düzeydeki yerleşimler için ortak olarak alınması,
- Planlamadan sorumlu hazırlayanlar, uygulayanlar ve kullanıcılar arasında güvensizlik ortamının yetkililer tarafından düzeltilmemesi,

Olarak özetlenebilmektedir.

Arazi kullanım planlaması yaklaşımı özellikle yerel düzeyde koordinasyon ve kurumsallaşmış planlama mekânizmalarının eksikliğine tepki olarak doğan, diyaloga dayalı, katılımcı bir öğrenme sürecidir (Chapin & Kaiser, 1985). Gelişmekte olan ülkelerin de çoğu zaman en büyük eksikliği toplulukların yeterince hukuki, teknik ve sosyal donanımlı olmayışından kaynaklanmaktadır (Wehrmann B. , 2011). Geleneksel planlama anlayışı ile masa başında oluşturulan ve uygulanan planlama çalışmaları hem amacına hizmet etmeye başlamış hem de içinde bulunduğumuz teknoloji ve bilişim çağında toplum içindeki farklı grupların da yakından ilgisini ve tepkisini çekmeye başlamıştır. Bu nedenle bilinçlenme seviyesi yavaş ancak giderek artan yerel halklar, dahil olmadığı, görüş bildirmediği, onaylamadığı planlama çalışmalarını benimsememeye de başlamışlardır. Burada arazi kullanım planlaması süreci devreye girerek katılımcı bir süreçte tüm çalışma etaplarının yürütülmesini benimsemektedir.

Sürecin bileşenlerini belirlemek, çok yönlü katılım ortamı sağlamak ve çalışmaları denetlemek görevi kentlerin yöneticilerinden beklenmektedir (De Wit & Werheye, 2003). Kent yöneticisi olarak belirtilen sorumlu kişiler ise ülkelere ve idari bölünmelerine göre değişebilmektedir. Türkiye için arazi kullanım planlaması

sürecinden sorumlu birincil kurum yerel yönetimler olan belediyelerdir. Yerel yönetimlerin insiyatifinde olan süreç yönetimi için; arazi kullanım planlamasının ve dolayısıyla asıl hedeflenen sürdürülebilirli gelişmenin, öneminin farkında olan, konularla ilgili belirli bilgi düzeyinde olan idari yöneticilere ve teknik personele ihtiyaç duyulmaktadır. Chapin ve Kaiser (1985)'in arazi kullanım planlaması sürecinde yer alan ögeler ve toplumsal konular hakkında karar verme dizgesinde , sürecin bütün elemanları 3 ana amaç için var olmaktadır:

- 1) Özel ve kamu sektörü karar vericilerine bilgi ve servis sağlama
- 2) Kamu karar vericilerine kılavuz olacak politika/plan yapımını geliştirme
- 3) Süregelen karar verici toplulukta arazi kullanım sistemleri hakkında doğrudan, gerçek katılımı sağlama

Belirtilen amaçlar göstermektedir ki bir doküman olan arazi kullanım planlaması aynı zamanda kararlar alma ve uygulama sürecidir. Bu nedenle karar vericiler, uygulayıcılar ve etkilenecekler arasındaki iletişimin koordine edilmesi gerekmektedir. Bu noktada yerel yönetimlerin koordineledi uzmanlık seviyesi de başarılı sonuçlar elde etme ile doğru orantılı olmaktadır.

Süreçteki önemli bir unsur olarak kabul edilen katılım unsuru, yazılı olarak bahsedildiği kadar uygulamada kolay aşamalar kaydedememektedir. Sosyal, kültürel ya da ekonomik olarak hangi topluluğa hitap edilirse edilsin planlama çalışmaları hiçbir zaman tüm kesimleri mutlu edememektedir. Zaten “planlama herkesi mutlu edebilmenin değil optimumu bulabilme arayışı” (Gürel, 2007) ile günümüze kadar gelmiştir. Bu arayış içerisinde oluşan “arazi kullanım planlaması” diğer planlama yaklaşımlarından da aslında “katılım”, “yönetişim” vb. kavramların önemini vurgulaması ile ayrılmaktadır. “Amaç toplum içindeki dezavantajlı grupların planlama yetkinliğini, sorumluluk bilincini ve örgütsel kapasitesini artırmaktır. Bu yaklaşımın başlangıç noktası geleneksel planlama anlayışı içerisindeki yukarıdan-aşağıya olan karar verme ve uygulama süreçlerinin çok az başarı elde etmesi olmuştur” (Wehrmann B. , 2011)

Gerçekçi bir planlama için önkoşul tüm ve farklı katılımcılarının rollerinin, sorumluluklarının, bilgi paylaşımlarının net olduğu bir ortam olmaktadır. Detaylı bir analiz rekabetçi ilişkileri, ortak çıkarlar ve çatışmalar için potansiyelleri tanımlayabilmektedir. Sonuçta uzlaşmayalı dayalı planlama ile çözüm yolları açılabilir ve gerçeğe yaklaşılabilmektedir. Farklı görüşe sahip fikirlerin çatışmasını

özme yöntemleri ayrıca toplum içindeki farklı grupların birbirine saygı ortamını da geliştirmektedir. Paylaşım ortamında önemli etkenler; katılımcıların birlikte öğrenmeleri, birbirlerine soru sorarak paylaşmaları ve birlikte hareket etmeleri durumudur (Zimmermann, 1999).

Katılım sürecinin diğer önemli yanları : katılımcıların toplumsal katmandan heterojen bir topluluk yaratacak şekilde oluşması, tüm katılımcıların eşit düzeyde ve iyi bilgilendirilmesi, oluşturulacak aktiviteler ile yerel halkın kendi isteklerini ve beklentilerini de daha iyi tanımasının sağlanması, yaşayanlar ile yönetenler arasında geliştirilen ilişkiler ile sağduyulu kararların alınabilmesinin sağlanması, örgütlenebilme ve kendi isteklerini kabul ettirebilme adına toplumda bilinçlenme seviyesinde artış yaşanması, işbirliği yapabilmek ve yöntem belirleyip uygulayabilmek için yerel yönetimlerin ve diğer ilgili kurumların kendi kapasitelerini geliştirmesi olarak sıralanabilmektedirler.

Katılımcıların kimler olacağı süreç için önem arz etmektedir. Arazi kullanım planlamasının yapılacağı alanda alınacak kararlardan etkilenecek olanlar bu katılımcılar arasında ilk sırada yer almaktadır. Planlama çalışmasının sonuçları ile ilgilenenler, arazi kullanım kararları çatışmasına katılanlar, sonuçların etkilerinden etkilenebilme ihtimali olanlar da bu katılımcı kitlenin içerisinde yer almaktadırlar.

Tüm planlama aşamalarında kullanılmak üzere katılımcı toplama ve teknik işbirliği sağlamaya yönelik birçok yöntem ve araç bulunmaktadır. Chambers (1997), planlamada veri toplama ve problem analizi için kullanılan başlıca yöntemlerin ilkinin kırsal toplumların karmaşıklığını daha kapsamlı kavramak için 1970'lerin sonunda başlayan verilerin hızlıca toplanması ve tasnifini benimseyen yaklaşım olarak RRA (Rapid Rural Appraisal) karşımıza çıkmakta olduğunu belirtmektedir. Sonrasında 1980'lerin başında katılım konusunun gündemde daha sık yer bulması ile PRA (Participatory Rural Appraisal) yaklaşımı benimsenmeye başlanmıştır. Uluslararası kalkınma ile ilgilenen sivil toplum kuruluşları ve idari kurumlar tarafından kullanılan bu yaklaşım, kalkınma projelerinin, programlarının planlanması ve yönetimiyle beraber kırsal alan halkının bilgi ve görüşlerini de sürece dahil etmeyi amaçlamaktadır. Nitel veri toplama yöntemleri ile bu verilerin nicel veri haline dönüştürülmesi sağlanmaktadır. 1990'ların ortalarında PLA (Participatory Learning and Action) metodolojisi benimsenmiştir. Chambers (1997), bu yöntem ile katılımcıların artık yalnızca fikrini alma ve bu gözlemleri veri olarak planlama sürecine aktarmak yerine katılımı bizzat yer almaları, öğrenerek tartışmaları ve

öneride bulunmalarını da içeren uygulamaya yönelik metodlar uygulandığını belirtmektedir. Pretty (1995) ; Wehrmann (2011) ise katılımcı tipolojilerinden yola çıkarak katılım türü ve özelliklerini aşağıdaki çizelgede (Bkz: Çizelge 2.7) aktarmaktadır:

Çizelge 2.7: Arazi kullanım planlamasında katılım türleri I.
(Pretty, 1995) ; (Wehrmann B. , 2011)

Katılım Türü	Özellikleri
Pasif Katılım	Katılımcının çalışmalara ve sonuç ürünlerine dair bilgilendirildiği tek taraflı iletişim modelidir.
Danışma Yoluyla Katılım	Katılımcıların sorulara yanıt vermesi yoluyla katılım sağlanır. Bilgi toplama ve analiz sürecinde paylaşım sınırlıdır.
Maddi Teşvikler İçin Katılım	Katılımcıya sunulan teşvikler ile katılım sağlanmaktadır.

Çizelge 2.8: Arazi kullanım planlamasında katılım türleri II.
(Pretty, 1995) ; (Wehrmann B. , 2011)

İşlevsel Katılım	Proje hedeflerine ulaşmak için kısmi ve grup bazlı olan katılım türüdür.
İnteraktif/Etkileşimli Katılım	Toplumun analiz safhasında müşterek olarak eylem planlarını oluşturmak ve geliştirmek veya yerel kuruluşların güçlendirilmesi amacıyla katılımı ifade etmektedir. Katılım bir araç değil hak olarak görülmektedir. Süreç farklı bakış açıları aramaya yönelen interdisipliner methodları, sistematik yapıda öğrenme sistemlerini içerir. Katılımcılar kaynakların nasıl kullanılacağı hakkında yerel kararların yönlendiricisi olmaktadır.
Bireysel Hareketle Katılım	Katılımcılar sistemde istedikleri değişim için kendileri ilk adımı atarlar ve yerel kurumlar ile kaynakların kullanımı ve teknik danışmanlık hakkında tartışır ancak kaynakların kullanımı denetimi katılımcıların elinde olmaktadır.

Daha farklı metodolojiler ile katılım sağlanabilmesi ve katılım süreçlerinin yönetimi de yapılabilmektedir. Ancak çalışmanın araştırma konusu olmadığı için bu kadarlık bir kapsamda değinilmiştir.

2.3. Arazi Kullanım Planlaması Yönetiminde Sürdürülebilir Gösterge Seti Oluşturma Ve Önemi

Arazi kullanım planlaması mevcut kentsel gelişim modellerini incelemek isterken kentsel gelişmenin sağlanabilmesi için gösterge seti geliştirmeyi de amaçlamaktadır. Göstergeler; güncel, kolay toplanabilen ve anlaşılabilir data kaynaklarının değerlendirilebilmesini sağlamaktadır. Bir gösterge, sistemin ne kadar iyi çalıştığını gösterir ve sentezlenmiş ölçüt olarak karakterize edilebilmektedir (Weilanda, 2011). Ancak arazi kullanım planlaması için sürdürülebilir gelişme göstergelerini tanımlamak, ifade etmek zordur. Arazi kullanımın ideal kompozisyonu yoktur. Arazi kullanım ve kararları sürdürülebilirliğin geliştirme anahtarlarıdır. Arazi kullanım modelleri doğal çevreyle, nasıl ve nerede yaşadığımıza, nerede çalıştığımıza, hizmetlerin nerede konumlandığını, nasıl seyahat ettiğimize, yaşamımızın kalitesine ve kamusal hizmetlerin sağlanması maliyetleri ilişkimize etki etmektedir. Bu nedenle hazırlanan gösterge setlerinin arazi kullanım planlaması sürecindeki rolü büyük olmaktadır. (Fraser Basin Council , 2010)

Göstergelerin sorunları ortaya koymada, eylemi teşvik etmede, halkı eğitmede önemli rolü vardır. Programların etkinliğini kontrol etmek ve politika revizyonlarına yol göstermek konularında yardımcı olabilirler. Altı çizilmesi gereken bir konu, göstergelerin ilgili kurumlar tarafından politik yükleniminin ve uygulamalarla ilişkilendirilmelerinin gerektiğidir; aksi halde gösterge geliştirmek sembolik bir egzersiz olmanın ötesine geçememektedirler (Devlet Planlama Teşkilatı, 2007).

Aşağıdaki sorular ve onlara verilen yanıtlarla arazi kullanım planlaması sürecindeki sürdürülebilir gelişme göstergelerinin süreç için amacı, önemi, göstergelerden faydalanacak gruplar ifade edilmiştir.

Göstergelerin amacı nedir?

Arazi geliştirme trendlerini takip etmek ve mevcut arazi kullanımının değerlendirilmesiyle, süreçte sürdürülebilir kentsel gelişmeye istenilen katkıları verebilmesi amaçlanmaktadır. Oluşturulan gösterge setleri ile yerele özgü olan ancak evrensel olarak kullanılan değerler ve sistemler kullanılması amaçlanmaktadır.

Sonuçlar kimler için ve neden önemlidir?

Gösterge sonuçları öncelikle yerel ölçekte planlamadan sorumlu olan yerel yönetimleri ilgilendirmektedir. Göstergelerin süreçteki önemini kavramak, bilgi sahibi olmak ve planlama ile ilişkilendirmek idaresi yerel yönetimlerin idaresinde

ilerlemelidir. Bu bağlamda yerel idarecilerin ve teknik elemanların sürdürülebilirliğin sağlanmasında birincil derecede önemi bulunmaktadır. Bu çalışmalar ile veri toplama, değerlendirme süreçleri kısalmış ve özetlenmiş olmaktadır. Karar verme ve uygulama süreçleri de bu şekilde daha koordine olabilecektir. Yerel ölçekte yapılan çalışmalar alan ile ilgili yapılacak diğer çalışmalar için de birincil kaynaklar arasında yer alabilecek veya yol gösterebilecektir. Sürdürülebilir bir kentsel gelişmenin sağlanabildiği bir kentte de bundan en çok yararlanacak olanlar kullanıcıları kentliler olacaktır.

Sonuçlar ile neler yapılabilir?

Sonuçlar mevcut planlama sistemi, arazi kullanım kararları ve yönetiminin aksayan, eksik ya da yanlış tercihlerini ortaya somut biçimde koymaktadır. Bu bağlamda sonuçlar; sürdürülebilir kentsel gelişme hedeflerine ulaşılabilir mi, ulaşılma yolundaki engeller nelerdir sorularının yanıtlarını vermektedir. Sonuçların değerlendirilmesi ile mevcut planlama sistemi ve planlar revize edilebilir, arazi kullanım planlaması sürecindeki aksayan etaplar tekrar gözden geçirilerek bireyin giderek toplumun refah düzeyinin artırılması sağlanabilmektedir.

Nelerin ölçülmesine gerek vardır? Ölçülecek olayların özellikleri nelerdir?

Erişilebilen veriler kantitatif, somut veriler olabildiği gibi aynı zamanda subjektif, kalitatif veriler de olabilmektedir. Bu verilerin ölçümüne evrensel olarak algılanabilmesi, toplumun her kesiminin anlayabilmesi ve kıyaslanabilir olması gerekliliği nedeniyle ihtiyaç bulunmaktadır. Subjektif verilerin ölçülmesi, ölçümün yapılacağı kaynağın kullanıcılarına düzenlenecek olan anket ve derinlemesine mülakat vb. yöntemlerle gerçekleştirilebilmektedir.

Bilgi kaynakları nelerdir?

Yerel yönetimin planlama sürecinde oluşturduğu dijital ve basılı kaynaklar birincil kaynakları oluşturmaktadır. Bunun dışında kullanıcılar, idari yönetimler, tesisler vb. için resmi internet kaynakları ve akademik araştırmalar da diğer bilgi kaynakları arasında yer almaktadır.

BM, AB ve OECD tarafından geliştirilmiş ve kullanılmakta olan sürdürülebilir kalkınma temel setleri olduğu gibi pek çok ülkede ve hatta Türkiye’de de farklı adlar altında da olsa sürdürülebilirlik gösterge setleri oluşturma çalışmaları yapılmıştır (Güven, 2007). Örneğin aşağıdaki şekilde Avrupa ülkelerinin sürdürülebilir gelişme gösterge setlerinin özellikleri yer almaktadır. Ve görülmektedir ki konuya her biri farklı kaynak, ana tema, gösterge sayısı ve yorum getirmektedir.

Ülke	SKG sayısı	Ana başlık SKG sayısı	Kullanılan endeksler	Kaynaklar ve yorumlar
Almanya	28	28	-	2006 yılı gösterge raporu
Avusturya	95	33	-	2006 yılı izleme raporu; göstergelerden bazıları, hâlâ geliştirilmeyi bekleyen „en çok ihtiyaç duyulan” göstergelerdir.
Belçika	45	-	-	Sürdürülebilir kalkınma hakkında 2005 yılı federal raporu
Çek Cumhuriyeti	100	-	-	2004 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisinde yer alan 87 gösterge; 2006 yılı ilerleme raporunda yer alan 37 gösterge
Danimarka	119	14	-	2002 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisinde yer alan 102 gösterge; 2005 yılı gösterge raporunda yer alan 28 gösterge
Estonya	95	-	-	2005 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisinde yer alan 42 gösterge; 2004 ve 2006 yılı gösterge raporlarında yer alan 60 gösterge
Finlandiya	35	-	Çevresel Sürdürülebilirlik Endeksi; İnsani Gelişme Endeksi	2006 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi
Fransa	12	12	-	2006 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi
Hollanda	32	-	-	2004 yılı Sürdürülebilirlik Yaklaşım Raporu; ön sürdürülebilir kalkınma gösterge seti
İzlanda	56	-	-	2006 yılı gösterge raporu
İrlanda	93	-	-	2006 yılı gösterge raporu; resmi bir sürdürülebilir kalkınma gösterge seti bulunmamaktadır.
İsveç	91	12	-	2006 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi
İsviçre	163	-	-	2004 yılı gösterge raporu
İngiltere	147	27	-	2006 ve 2007 yılları gösterge raporları; göstergelerden bazıları, hâlâ geliştirilmeyi bekleyen „en çok ihtiyaç duyulan” göstergelerdir.
İtalya	190	-	Ekolojik Ayak İzi	2002 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi
Letonya	187	-	-	2002 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisinde yer alan 98 gösterge; 2003 yılı gösterge raporunda yer alan 126 gösterge
Litvanya	75	-	-	2003 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi
Lüksemburg	27	-	-	2002 ve 2006 yılları gösterge raporları
Malta	24	-	-	2006 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi
Norveç	16	-	-	2005 yılı gösterge raporu
Romanya	13	-	-	1999 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi; resmi bir sürdürülebilir kalkınma gösterge seti bulunmamaktadır.
Slovakya	71	-	İnsani Gelişme Endeksi	2001 yılı ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejisi
Slovenya	71	-	İnsani Gelişme Endeksi	2006 yılı kalkınma raporu
Yunanistan	70	-	-	2003 yılı gösterge raporu

Şekil 2.5: Avrupa ülkelerinin sürdürülebilir gelişme gösterge setlerinin özellikleri.

(Yıkılmaz, 2011), (Hametner, 2007)

Şekilde verilen Bkz: Şekil 2.5) bazı ülkelerin sürdürülebilir gelişme göstergeleri geliştirirken izledikleri çerçeve şöyle özetlenmektedir (Yılmaz, 2011), (Güven, 2007):

- İsveç kendi göstergelerini, Brundtland Raporundaki sürdürülebilir kalkınma tanımlamasına dayalı olarak oluşturmuştur. İsveç sürdürülebilir kalkınma göstergeleri, (i) verimlilik, (ii) katkı ve eşitlik, (iii) uyarlanabilirlik ve (iv) gelecek nesiller için değer ve kaynaklardan oluşan dört temadan oluşmaktadır. İsveç'e göre, bu yaklaşımı takip eden göstergeler, belirli bir süre için toplumsal sürdürülebilirliğin sağlanmasından ziyade sürdürülebilirlik yönündeki değişim konusunda farklı konulara odaklanma imkânı sağlamaktadır.
- Avustralya'da, kalkınma çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır. Maddi yaşam standartları gibi yaşamın ekonomik yönlerini ve aynı zamanda sosyal ve çevresel yönlerini de kapsamaktadır. Birçok gösterge kalkınmanın bu farklı "boyutları"nı ölçmek amacıyla seçilmiştir.
- Fransız yaklaşımı, sürdürülebilir kalkınmanın beş ana eksenini (ekonomik büyüme, kritik sermaye varlıkları, yerel/küresel kesişimi, mevcut ihtiyaçlar ve gelecek ihtiyaçlar) tanımlamaktadır.
- Almanya, iki eşmerkezli alandan oluşan bir model üzerinden sürdürülebilir kalkınma için kendi göstergelerini geliştirmiştir. İç içe geçmiş iki oval şeklinde oluşturulan modelde "İçteki oval" beşeri alanı temsil etmekte ve sosyal ilişkiler, politika, kültür ve ekonomi gibi beşeri faaliyetleri içermektedir. "Dıştaki oval" ise ekolojik alanı temsil etmektedir. Bu entegre yaklaşımı kullanarak göstergelerin gelişimini kolaylaştırmak için, yeni bir gösterge seçme çerçevesi (İhtiyaçlar (Needs, N) - Faaliyetler (Activities, A) - Baskı (Pressure, P) - Durum (State, S) - Etki (Impact, I) -Cevap (Response, R), NAPSIR) geliştirilmiştir.
- Kanada ve Norveç gibi ülkeler, ölçme sürecinin, doğal sermaye, finansal sermaye, üretilmiş varlıklar, işgücü gibi farklı ulusal değerlerin varlıklarına ve akışlarına odaklandığı "sermaye" yaklaşımını kullanmaktadırlar. Örneğin Norveç'te doğal sermaye, ekosistemler ve yenilenebilir kaynaklar açısından ölçülmekte, finansal sermaye ise kişi başına düşen net milli gelir ve petrole ayarlanmış tasarruflar olarak ele alınmaktadır.

Türkiye’de ise Resmi İstatistik Programının (2007-2011 ikinci revize) çevre istatistikleri bölümünde, “sürdürülebilir gelişme göstergeleri” sürdürülebilirlik konusunda ne kadar ilerleme kaydedildiğini, hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını ölçmeye yarayan göstergeler olarak tanımlanmıştır (Yıkmaz, 2011), (TÜİK, 2009). Ancak, Türkiye’de kapsamlı bir gösterge seti henüz hazırlanmamış olup, yalnızca Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2000-2005 yılları için Seçilmiş Sürdürülebilir Gelişme Göstergeleri yayınlanmıştır (Yıkmaz, 2011), (TÜİK, 2007). Bu gösterge setinde; kişi başına GSYH’nin büyüme oranı, reel GSYH büyüme oranı, enflasyon oranı, yaşam boyu öğrenme, toplam istihdam oranı (15-64 yaş grubu), öngörülen yaşlı bağımlılık oranı, doğurganlık hızı, toplam sera gazı emisyonları (1990=100), termik santrallerde üretilen brüt elektrik, yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektriğin payı, zirai mücadele ilacı kullanımı ve karayolu araçlarından kaynaklanan azot oksit (NO) emisyonu olmak üzere 12 adet gösterge bulunmaktadır.

Sürdürülebilir gelişme çerçevesinde arazi kullanım planlaması içinde farklı kurumlar ve farklı çalışmalar için gösterge setleri oluşturulmuştur (Wehrmann B. , Land Use Planning Concept, Tools and Applications, 2011). Spesifik konulara, çalışma alanlarına özgü geliştirilen arazi kullanım planlaması çalışmalarında gösterge setleri de aynı şekilde özelleşmektedir. Farklı ülkeler, kentler ve farklı çalışma konularına göre oluşturulan gösterge setleri ile bu daha net görülebilmektedir.

2.4. Sürdürülebilir Arazi Kullanım Planlaması İçin Dünya’dan Örneklerle Sürdürülebilir Gelişme Gösterge Setleri

Dünya’dan örneklerle sürdürülebilir gelişme göstergelerinin aktarılacağı bu bölümdeki örnekler hem global hem lokal ölçekteki çalışmalardan seçilmiştir. Dünya Bankası ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) olmak üzere tüm dünya ülkelerine hitap eden kuruluşların oluşturduğu kabul görmüş gösterge setleri ile aynı zamanda farklı orta ölçekli kentler için oluşturulmuş göstergeler örnek olarak alınmıştır.

Örnek 1:

II.Dünya Savaşı’nın ardından 1945 yılında Uluslararası Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası olarak kurulan ve 1947 yılında Birleşmiş Milletler’in özerk uzman

kuruluşlarından biri olma özelliği kazanan Dünya Bankası'nın (Dünya Bankası, 2014), her sene içeriğinde ve ülkelere göre sonuçlarında güncelleme yaptığı sürdürülebilir gelişme gösterge seti 19 ana başlıktan oluşmaktadır (Bkz: Çizelge 2.9). Her başlık altında da konu ile ilişkili 10'dan fazla gösterge bulunmakta olduğu için ana başlıklar ve hedefleri üzerinde durulacaktır.

Çizelge 2.9: Dünya Bankası sürdürülebilir gelişme gösterge seti
(Dünya Bankası, 2014)

Tarım ve Kırsal Kalkınma	Sağlık
Yardım Etkinliği	Altyapı
İklim Değişikliği	İşgücü ve Sosyal Güvenlik
Ekonomi ve Gelişme	Yoksulluk
Eğitim	Özel Sektör
Enerji ve Maden	Kamu
Doğa	Bilim ve Teknoloji
Dış Borçlanma	Sosyal Gelişme
Finansal Sektör	Kentsel Gelişme
Cinsiyet	

Tarım ve kırsal kalkınma:

Ana geçim kaynağı tarım olan ve kırsal alanlarda yaşayan dünya nüfusunun %70 yoksul durumdadır. Ancak toprak ve suyun tükenmesi, hem geçimlerini bunlar üzerinden sağlayan insanlar hem de burada ham maddesi üretilen tarıma dayalı ürünlerin kentsel nüfus için üretilmesi adına sorunlar oluşturmaktadır. Bu başlık altında kullanılan tarımsal girdiler-çıktılar ve verimliliğe dair verilerin kaynağı Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü tarafından derlenmektedir (Dünya Bankası, 2014).

Sağlık:

Sağlık sektörünün geliştirilmesi Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin merkezinde yere alan bir konu olup, gelişmekte olan ülkeler için de bu hizmetlerin sağlanması kamunun görevi olarak tanımlanmaktadır. Eşitsizlikleri azaltmak için de birçok ülke birinci basamak sağlık hizmetleri, aşılama, bakım, temiz içme suyuna erişim ve güvenli annelik girişimlerini vurgulamaktadır. Burada hazırlanan göstergeler; sağlık sistemleri, hastalık önleme, üreme sağlığı, beslenme ve nüfus dinamiklerini

kapsamaktadır. Veriler için kaynaklar; Birleşmiş Milletler Nüfus Dairesi, Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu, HIV / AIDS Birleşmiş Milletler Ortak Programı ve diğer çeşitli kuruluşlar olarak belirlenmektedir (Dünya Bankası,2014)).

Yardım etkinliği:

Yoksulluğu ve eşitsizliği azaltmak adına, eğitim, sağlık ve insan refahını arttıracak önlemlerle ilgili yeryüzündeki tüm toplumlardaki ilerlemeleri kapsayan göstergeler bu bölümde yer almaktadır (Dünya Bankası,2014).

Altyapı:

Altyapı, üretim ve tarımsal faaliyetlerin başarısını belirlemeye yardımcı olmaktadır. su, kanalizasyon, enerji, konut ve ulaştırma yatırımları, yaşam koşullarını iyileştirmeye ve yoksulluğu azaltmaya yardımcı olmaktadır. Veriler, Uluslararası Karayolları Federasyonu, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü, Uluslararası Enerji Birliği ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği gibi kaynaklardan derlenmektedir (Dünya Bankası,2014).

İklim değişikliği:

İklim değişikliği etkilerinin en çok gelişmekte olan ülkelerinde yıkıcı olması beklenmektedir. Bu ülkelerde yaşayan milyarlarca insanın hayatı, yoksulluk,açlık ve hastalıkla tehlike altına girmektedir. İklim değişikliği başlığı altındaki göstergeler; iklim sistemleri, iklim etkilerine maruz kalma, dirençlilik, sera gazı emisyonları ve enerji kullanımı konuları ile ilgili olmaktadır. Ayrıca diğer başlıklar altında bulunan göstergeler de iklim değişikliği ile ilgili olabilmektedir (Dünya Bankası,2014).

İşgücü ve sosyal güvenlik:

Ekonomideki mevcut istihdam oranları ve buna bağlı değişkenleri içeren temadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından derlenen veriler bu göstergeler için kullanılmaktadır (Dünya Bankası,2014).

Ekonomi ve Gelişme:

Ekonomi konusu bu tema altında daha çok ekonomik büyüme ile ilgili ele alınmaktadır. Ayrıca, sermaye stoku, istihdam, yatırım, tasarruf, tüketim, devlet harcamaları, ithalat ve ihracat gibi ekonomik büyüme, ilgili olduğu bilinen faktörleri temsil göstergelerini içermektedir (Dünya Bankası,2014).

Yoksulluk:

Analitik raporlara dayanarak hazırlanan yoksulluk ve eşitsizliğe dair göstergelerin ağırlıkta olduğu temadır. Yoksulluğu ve eşitsizliği ortaya çıkaran nedenler, büyüme

politikaları, hanehalkı anketleri sonuçları bu göstergeleri oluşturmak için kullanılan kaynaklardır (Dünya Bankası,2014).

Eğitim:

Eğitim yoksulluk ve eşitsizlikle baş etmek için öncelikli yöntemler arasında olduğu için önemli bir tema olarak kabul edilmektedir. Eğitim ile ilgili girdiler, verimlilik, katılımcılık ve sonuçları ile ilgili göstergeler bu tema altında yoğunlaşmaktadır (Dünya Bankası, 2014).

Özel sektör:

Özel sektörün yarattığı piyasa hareketleri, istihdam ve para akışı ortamı yaratması sebebiyle önemli bulunmaktadır. Veriler Dünya Bankası'nın içinde barındırdığı çeşitli birimlerden derlenmektedir (Dünya Bankası,2014).

Enerji ve Maden:

Dünya nüfusunun artış hızı ülkelere ve ekonomik düzeylerine göre farklılıklar göstermektedir. Ancak ortak olan konu doğal kaynakların sınırlılığı ve herkesin bunlara ihtiyaç duymasıdır. Bu nedenle de enerji politikalarının her alanda her ülke için sürdürülebilir olması gerekmektedir. Türlerine göre enerji üretimi, bağımlılık ve tüketim konuları bu temadadki göstergelere dair konular olmaktadır (Dünya Bankası,2014).

Kamu:

Bu tema; sağlık, eğitim, altyapı, ulaşım vb. vatandaşların yaşam refahını yükseltmeye yönelik tüm konulardan sorumlu olan, her ölçekteki kamusal yönetimlerin performansını değerlendirmeye yöneliktir (Dünya Bankası,2014).

Doğa:

Doğal ve insan eliyle yaratılmış kaynaklar, (sulak alanlar, su kaynakları, ormanlar, temiz hava, meralar, akarsu ve denizler vb.) sürdürülebilirlik ve ekonomik gelişme adına birincil önemli konulardır. Nüfusun, ihtiyaçların ve tüketim alışkanlıklarının kontrol edilebilmesi koruma anlayışı ile doğru orantılı gelişmektedir. Bu bağlamda bu koruma anlayışının test edilebilmesi için bu tema ve altındaki göstergeler kullanılmaktadır (Dünya Bankası,2014).

Bilim ve Teknoloji:

Teknolojik yenilikler çoğunlukla hükümetler tarafından desteklenir ancak tüm insanlığın yaşam standartlarını yükseltmesinde katkısı bulunmaktadır. Araştırma ve geliştirme, bilimsel ve teknik dergi makaleleri, yüksek teknoloji ihracatı, telif ve

lisans ücretleri ve patentler ve ticari markalar bu başlık altında yer alan gösterge konularıdır (Dünya Bankası,2014).

Dış Borçlanma:

Borç istatistikleri ülkelerin ekonomik durumlarını ortaya koyan önemli veri kaynaklarından sayılmaktadır. Üçer aylık borç istatistikleri olarak yayınlanan veriler ışığında konu ile ilgili gösterge setleri kullanılmaktadır (Dünya Bankası,2014).

Sosyal Gelişme:

Buradaki göstergeler; çocuk işçiliğini, toplumsal cinsiyet sorunları, mülteciler ve sığınmacılara dair konuları kapsamaktadır (Dünya Bankası,2014).

Finansal Sektör:

Hisse senedi piyasalarının büyüklüğü ve para akışı, uluslararası göç ve işçi gönderme-alma bu tema altındaki göstergelerin ana konularını oluşturmaktadır (Dünya Bankası,2014).

Kentsel Gelişme:

Kentlerdeki nüfus oranı artışı ve yapılaşmış alan yayılımının artışı, çevre ve doğal kaynaklar üzerinde baskı oluşturmaktadır. Aslında istenildiğinde elde edilebilecek sürdürülebilir yaşam için mevcuttaki durumu ortaya koymaya yarayan göstergeler; nüfus artış hızı, kentleşme oranı, trafik ve sıkışıklığına dair tüm konular, hava kirliliği olarak belirtilmektedir (Dünya Bankası,2014).

Cinsiyet:

Kadınların hayatın her alanında güçlendirilerek cinsiyet eşitliğinin sağlanması sürdürülebilir gelişmenin sağlanması için anahtardır. Yetişkin kadınların ve kız çocuklarının ekonomik, sosyal ve siyasal tüm haklarına dair konular bu temadaki göstergeler ile ortaya koyulmaktadır (Dünya Bankası,2014).

Örnek 2:

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)'nin yeşil büyüme adına yayınladığı sürdürülebilir gelişme göstergelerinin ana başlıkları ve konuları şu şekilde belirtilmiştir (Bkz: Çizelge 2.10):

Çizelge 2.10: OECD'nin sürdürülebilir gelişme göstergeleri.
(Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), 2001)

Ana Başlıklar	Gösterge Konuları
Sosyo-ekonomik bağlam ve büyüme özellikleri	Gayri safi milli hasıla (GSMH)ve gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) göstergeleri
Çevresel verim ve kaynak verimliliği	Havaya salınan zehirli gazların oranı, enerji tüketim oranı, yenilenebilir enerji üretim oranı, göstergeleri
Doğal varlıkları izleme	Erişilebilir temiz içme suyu kaynakları miktarı, toplam su tüketimi, ormanların, meraların ve sulak alanların toplam alan içeirisindeki yeri, nesli tükenmekte olan hayvan cinsleri sayısı ve yüzdesi dağılımı.
Ekonomik fırsatlar ve politik tepkileri izleme	Doğa ve onu korumaya yönelik teknolojik ürünler, bilimsel çalışmalar ve araştırma projeleri sayısı, patent sayısı, yıllara göre ilerlemeler, kuraklık ve ülkelerin adaptasyon durumuna dair farklı göstergeler

Örnek 3:

Britanya Kolumbiyası'nın Fraser Vadisi'nde 2011 yılı verilerine göre nüfusu 133,497 kişi olan Abbotsford ve 104,177 kişi nüfuslu Langley orta ölçekli yerleşimleri için yapılan sürdürülebilir arazi kullanım planlaması çalışması (Fraser Basin Council , 2010) için belirlenen sürdürülebilir gelişme göstergeleri farklı başlıklar altında toplanmıştır. Bunlar:

- Tarım ve gıda
 - Tarım yapılan arazi
 - 2001 ve 2006 yılları arasında çiftlik olan arazi miktarı artışı
 - Rezerve tarımsal arazi
- Tüketim ve atık
 - Enerji tüketimi
 - Katı atık
- Çevresel sağlık

- Biyoçeşitlilik
- Su kalitesi
- Arazi kullanım
 - Nüfus yoğunluğu
 - Birinci ulusal planla koordinasyon
- Nüfus ve sağlık
 - Ortalama ömür süresi
 - Düşük kilolu doğumlar
- Toplumsal iyilik hali
 - İş/İşgücü
 - Gelir
 - Barınma ve evsizlik
- Ulaşım
 - Kamusal transit servis
 - Mesafelere göre ulaşım şekilleri
 - Mod değişimleri

Olarak sıralanmaktadır.

Gösterge başlıkları için vadide yer alan kentlerin verdiği yanıtlar mevcut durumlarını yansıtmış ve sürdürülebilir kentsel gelişme adına yorumlanarak sonuca erişilmiştir. Özellikle doğal kaynaklar ve onların kullanımı baz alınan çalışma sürdürülebilir gelişmenin sağlanabilmesinde ilerleyici bir adım olarak görüldüğü yerel yönetimce hazırlanan çalışmada belirtilmiştir (Fraser Basin Council , 2010).

Örnek 4:

Amerika Birleşik Devletleri'nin California Eyaleti 2010 yılı nüfusu 97,207 kişi olan orta ölçekli kenti San Mateo kenti için (San Mateo County Comitee, 2012) ilk olarak 1998 yılında hazırlanmış ve “Economy (Ekonomi), Equity (Eşitlik) , Environment (Doğa)” üçlüsündeki dengeye vurgu yaparak arazi kullanım planlaması dökümanı hazırlanmıştır. Her yıl güncellenen ve planlama sürecinin tüm paydaşları

tarafından incelenmeye hem fiziki olarak hem internet üzerinden sunulan çalışmanın en önemli adımlarından biri sürdürülebilir gelişme gösterge seti oluşturma üzerine olmaktadır. Birçok farklı konu gruplamaya gidilmeden ayrı ayrı başlıklar altında ama “sürdürülebilirlik” ana temasına uygun olarak ele alınmaktadır.

Bu başlıklar şu (Bkz: çizelge 2.11) şekilde sıralanabilmektedir:

Çizelge 2.11: San Mateo için hazırlanan gösterge seti.

(San Mateo County Comitee, 2012)

Tarım ve Gıda	Hava Kalitesi
Arazi Kullanım	Hastane Yatışları
Ekonomik Gelişim Ve Dağılım	Demografik Değişim
Çalışanların Sağlık Sigortasına Katılımı	Çocuk Tacizi
Sağlık Sigortası	Çocuk Bakımı
Çalışanların Saat Başına Sağlık Giderleri	Toplum Sağlığı
Nüfus	Suç
Evsizlik	Olası Ortalama Ömür Süresi
Konut Edinimi	Alkol
Gelir Dağılımı	Ölüm Sebepleri
Meslekler ve İşsizlik	Spor
Fakirlik	Meyve ve Sebze Tüketimi
Karma Kredi	Sigara Kullanımı
Enerji Kullanımı	Parklar ve Açık Alanlar
Yeşil Binalar	Su (Körfez ve Okyanus Suyu Kalitesi)
Sera Gazı Emisyonları	Su (Talep ve Tüketim)
Tarım İlacı Kullanımı	Aşırı Kiloluluk ve Obezite
Katı Atık	Mahalle Güvenliği
Ulaşım	Yürünebilirlik
	Perakende Gıda Çevre İndeksi

Örnek 5:

Amerika Birleşik Devletleri’nin Washington eyaleti King County Bölgesi’nde bulunan 2012 yılı nüfusu 56,561 kişi olan Redmond kenti için hazırlanan sürdürülebilir arazi kullanım planlaması çalışmasının indikatörleri (Metropolitan King County Comitee, 1998) yerel yönetimin çalışmaları ile ana konu başlıklarına göre bir sınıflandırma üzerine gidilerek belirlenmektedir. Göstergeler ile alınan yanıtlar kent için yorumlanarak sonuçlara ulaşılmaktadır. Bu ana başlıklar : ekonomik gelişme, doğa, ekonomik konut edinimi, arazi kullanım ve ulaşım olmak üzere dörde ayrılmaktadır. Aşağıdaki tabloda (Bkz: çizelge 2.12) gösterilmektedir:

Çizelge 2.12: Redmond için hazırlanan gösterge seti.
(Metropolitan King County Comitee, 1998)

Ekonomik Gelişim	
Çalışan başına gerçek ücretler	Ortalama hane halkı geliri
Yoksulluk sınırının altındaki nüfus oranı	Yaratılan yeni işletmeler
Yaratılan yeni meslekler	Bölgeden yapılan ihracat için sanayi sektöründe çalışanlar
Yetişkin nüfusun eğitim geçmişi	Lise mezuniyet oranı
Doğa	
Zaman içinde kent ve kırdaki arazi kullanım türlerinin değişimi	Hava kalitesi
Enerji tüketimi	1 senede kat edilen mil mesafesi
Yüzey ve yer altı suyu kalitesi	Su tüketimi
Yer altı suyu seviyesindeki değişim	Sulak alanların büyüklük ve işlev değişimleri
Karasal ve sucul yaşam ağlarının sürekliliği	Somon sayısındaki değişim
Gürültü kirliliğindeki artış oranı	Kişi başına bertaraf edilen ve geri dönüştürülen atık miktarı
Ekonomik Konut Edinimi	
Konuttaki mevcut arz ve talep durumu	Konut için ödenen gelir yüzdesi
Evsizlik	Boş daire oranı
Orta gelirli için konut kiralayabilme ve satın alabilme oranı	Ev sahipliği oranı
Konut maliyetleri ve gelirleri trendi	Düşük gelirli için konut ediniminde kamu yardımı
Düşük gelirli için ekonomik konut üretimi	
Arazi Kullanım	
Kent ve kırdaki yeni konut alanları	Kent ve kırdaki istihdam alanları
Yeniden inşa ile kazanılan yeni konut alanları	Arazi tüketiminin nüfus artışına oranı
Konut alanlarında mevcut yoğunluğun izin verilen yoğunluğa oranı	20 yıllık süreç için konut ve çalışma alanlarına gerekli arazi yüzdesi
Kent arazisinin 6 yıllık altyapı kapasitesi	Kent parklarının ve açık alanların büyüklüğü
Puget Sound'da yerleşimler ile King County'deki ilçelerin konut ve işyeri oranları	Orman ve tarım arazileri büyüklüğü
Çiftliklerin sayısı ve büyüklüğü	
Ulaşım	
30 dk içerisinde donatı alanlarına ulaşabilen sakin yüzdesi	Kişi başına transit yolculuk miktarı
Tek yolculu otomobil kullanımı yerine yürüyüş, bisiklet kullanımı ya da benzeri alternatifleri tercih edenlerin yüzdesi	Onarım ve korumaya ihtiyacı olan tüm yolların mil uzunluğu
Mal ve hizmetlerin bölgeye yeterliliği	

2.5. Orta Ölçekli Kent Tanımı ve Orta Ölçekli Kentlerde Uygulanan Kent Planlama Yaklaşımları

İdeal kent büyüklüğü arayışı tarihsel süreç içerisinde nüfus artışı, hizmet yetersizliği, çevresel problemler, sağlık problemleri, ulaşım sistemleri çözümü vb. birçok konu açısından literatürde sıkça yer bulmuştur. Öyle ki; 1950'li ve 60'lı yıllarda planlama ve tasarım yoluyla elde edilecek ideal büyüklüklerin toplumsal gelişmeyi sağlayacağı ve bu yolla daha iyi yaşam olanaklarının bulunacağı ve böylece yaşam kalitesinin

yükseltilebileceği görüşleri ileri sürülmüştür (Thorns, 2004). Ancak son yıllardaki çevresel, sosyal ve ekonomik açılardan yaşanan sorunlu gelişmeler ile gündeme gelen sürdürülebilir kentsel gelişme olgusu, kent büyüklüğü kavramının idealleştirilmesi gereken bir kavram değil gerçekleştirilmesi gereken bir kavram olduğunu açık biçimde ortaya koymuştur (Yazar, 2006). Bu büyüklük arayışlarının ışığında, ülkemizde günümüz planlama anlayışı ve uygulamalarına baktığımızda, gerek bilerek gerek bilmeyerek kentleşme anlayışı, metropolleşme olarak topluma empoze edilmektedir. Ancak “kentleşme gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun metropolleşme düzeyi ile sınırlandırılmaz” (Bolay & Rabinovich, 2004). Dengeli gelişme ve ideal nüfusa sahip kentler ile bir ülke sistemi içerisinde yer almak bugün “sürdürülebilirlik” alanında genel kabul gören bir gerçek halini almaktadır.

Özellikle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin önündeki dengeli gelişme yolundaki önemli sorun ülke içindeki bir kentin aşırı büyümesi ile çekim noktası oluşturmasıdır. Ekonomik açıdan güçsüz olan ülkelerde böyle bir kentin oluşması diğer kentlerin önemini azaltmakta ve bu kentleri ekonomik, toplumsal ve çevresel açılardan güç duruma düşürmektedir. Aynı zamanda bu kentlerin kendileri de bizzat önemli çevresel, sosyal ve kültürel sorunların kaynağı olmaktadır (Yazar, 2006). Orta ölçekli kentler büyük kentlerin olumsuzluklarının bertaraf edilmesi, kırsal alan ile olan yakın ve güçlü bağları, kırdan kente göçün engellenmesi, hizmet merkezleri olma gibi birçok nokta açısından son yıllarda önemli araştırma konularından birisi haline gelmiştir (Hinderink & Titus, 2002).

Orta ölçekli kentler için en yaygın olarak kullanılan tanımlama: “Büyük ve küçük kentlerin avantajlarını bünyesinde toplayan ve sürdüren, bununla birlikte dezavantajlarını sürdürmeyen ve bu iki kentin bileşkesi olan kent” (European Foundation For The Improvement Of Living, 1997) şeklindedir. Orta ölçekli kent tanımı birçok farklı kritere göre yapılmaktadır. Bunlardan en sık kullanım biçimi nüfus kriterine göre yapılan tanımlamadır. Nüfus anahtar konumdadır ancak yegane ölçüt olmayıp, coğrafi ve kültürel görelilik de tanımlamada önemli rol oynamaktadır (European Foundation For The Improvement Of Living, 1997). Her ülkenin kendine özgü coğrafyası, kültürü, ekonomisi ve kentleşme politikalarının bulunması bu tanımlamayı yapmayı zorlaştırmaktadır. Ancak yine de görece olarak kıyaslanabilme imkanına nüfus kriteri ile yaklaşılabilirliği için tanımlar da buradan hareketle ele alınmaktadır. Nüfus ölçütüne göre ülkelerin yapmış olduğu “orta ölçekli kent” sınıflaması şu şekilde (Bkz: Çizelge 2.13) özetlenebilmektedir:

Çizelge 2.13: Farklı birlikler ülkeler yerleşimler için orta ölçekli kent nüfus aralıkları

BİRLİKLER-ÜLKELER-YERLEŞİMLER	ORTA ÖLÇEKLİ KENT NÜFUSU ARALIĞI
Amerika Birleşik Devletleri	100.000-300.000 nüfus
Avrupa Birliği	100.000-250.000nüfus
İsrail	25.000-100.000nüfus
Kanada	50.000-500.000nüfus
Brezilya	50.000-500.000nüfus
Hollanda	100.000-150.000nüfus
Japonya	100.000-500.000nüfus

Türkiye için orta ölçekli kentlerin ortaya çıkışı 1950’lerden itibaren kentleşme ve göç olgusu ile paralel ilerlemiştir. Büyükşehirlere ve kıyı kentlerine yaşanan göçlerle kimi kentler hızla ve kontrolsüz nüfus artışı yaşarken yalnızca merkezler değil hinterlandındaki çevre kentler, köy ve küçük belediyeler de alan ve nüfus açısından merkezdeki büyük kentlere doğru yayılmalar göstermişlerdir. Sonuç olarak çok sayıda köy ve belediyeden oluşan orta ölçekli ve metropoliten kentsel alanlar meydana gelmiştir (Özgür vd., 2007).

Türkiye’de, ortak bir orta ölçekli kent tanımı bulunmamakta, ileri sürülen farklı tanımlamalar ise daha çok nüfus ölçütüne dayandırılmaktadır (Ciğeroğlu, 2008). Orta ölçekli kentsel alanlara yönelik birçok çalışması bulunan Özgür’e göre (Özgür, 2005): “...50.000’lik bir çekirdek/merkez kent ile bunun çevresindeki yerleşimlerle birlikte oluşturduğu kent bütünü için 100.000’lik bir alan nüfusundan 750.000’lik bir kentsel alan nüfusuna kadar olan aralıktaki yerleşim öbeklerini orta ölçekli kentsel alanlar olarak tanımlayabiliriz...”

Türkiye’de mevcut orta ölçekli kentleri tespit etmeye yönelik olarak; Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün hazırladığı 2011 sonu belediye istatistikleri (MİGM İst., 2011) incelenmiş ve bu veriler asgari 50.000 nüfus ölçütü dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre 2011 sonu itibarıyla, Türkiye’de 57 il merkezi belediyesi, 66 ilçe belediyesi ve belde belediyeleri olmak üzere toplam 125 belediyenin orta ölçekli kent olarak nitelendirilebileceği söylenebilmektedir. Bu durum Türkiye bağlamında orta ölçekli kentlerin önemine işaret etmektedir (Üzmez, 2012).

Sürdürülebilir kent planlaması çerçevesinde orta ölçekli kentler için uygulanan planlama yaklaşımları konusuna gelindiğinde; arazi kullanım planlaması, bütüncül

planlama, stratejik planlama, yeni kentleşme hareketi doğrultusunda akıllı büyüme (smart growth) odaklı planlama, ihtiyatlı planlama, iletişimsel planlama gibi yaklaşımlar sayılabilmektedir. Bu noktada, bu planlama yaklaşımları kısaca ele alınmıştır.

Bütünleşik planlama yaklaşımı:

Bütünleşik bir kent planlaması yöntemi katılımcı ortakların çeşitliliğini içerirken, sivil toplumun, halkın vb. katılımcıların aktif rol oynamasına dayanmaktadır (Rotmans, 2000). Bu bütünleşmiş politika yaklaşımının içinde yerel otorite, yerel işverenler, hükümetler, sosyal refahı amaçlayan dernekler gibi ortaklar planlama sürecinde birlikte çalışarak uygulamada etkin role sahip olmaktadır (Tsenkova, 2004).

Sürdürülebilir kentsel planlamanın aracı olarak bütüncül kent planlama yaklaşımının üç ana hedefi vardır (Rotmans, 2000);

- 1) Planlama ve kontrol döngüsünün iyileştirilmesi
- 2) Sektörel politikaların bütünleştirilmesi (fiziksel çevre, sosyal ve kültürel çevre, kent ekonomisi, iş piyasası gibi tüm alanlarda)
- 3) Artan yeterlilik ve etkililik (bu planlama aracı zamanın baskısının giderilmesinde, kaynakların etkin kullanımını ve daha güçlü bir iletişimi sağlayarak, güçlü bir rol oynamaktadır.)

Bütüncül bir planlama yaklaşımının temel özellikleri, planlamanın özünde bulunan temellere dayanmaktadır. Bu temeller şu şekilde sıralanabilmektedir (Rotmans, 2000) ;

- Çok aktörlü bir durum
- Kurumsal engellerin çokluğu
- Çok yönlü ve birbiri ile ilişkili politika ve planlama alanları
- Kentsel uyum sürecinde bir süre giden durum
- Politika ve planlama kurumları arasında ayrışma

Bütünleşik kent planlama aracı sürdürülebilir kent planlamasının uzun dönemli olmasıyla örtüşen ve süreç orijinli bir yaklaşımdır. Bu bağlamda bu planlama anlayışının özelliği uzun dönemli değişimlerle, kısa dönemli değişimleri birlikte ele alarak, bunları ölçmek, analiz etmek ve kestirimlerde bulunmaktır (Tsenkova, 2004).

Bu çerçevede ele alınan uzun dönemli değişimler şunlardır (Tsenkova, 2004);

- Ekonomik alanda; ekonomik altyapının niteliği ile ilgilidir. Örneğin; altyapı, kaynak miktarı ve kalitesi, işgücü yapısı, ulaşım altyapısı gibi.
- Sosyo-kültürel alanda; nüfusun ve sosyal kültürel yapının iyileştirilmesi ile ilgilidir. Örneğin; demografik yapı, bilgi yapısı kültürel miras gibi.
- Ekolojik alanda; doğal kaynakların miktarı ve kalitesi ile ilgilidir. Örneğin; biyolojik çeşitlilik, doğal varlıklar gibi.

Kısa dönemli değişimler ise şu şekilde belirtilmektedir;

- Finansal yapıdaki değişimler,
- Arazi kullanımının değişimi,
- Bilgi ve enformasyon alanındaki değişim.

Bütünleşik bir kent planlaması yaklaşımı içerisinde son olarak ele alınacak konu ise bütünleşik planlamanın hedefleri ve fonksiyonlarının uygulanması kullanılacak olan araçlardır. Bu araçlar üç grupta ele alınmaktadır (Rotmans, 2000);

- 1) Hesaplama aracı; kentin mevcut dinamiklerini, potansiyellerini ve gelecekteki durumu kestiren bir araçtır
- 2) İzleme aracı; kent potansiyellerinin miktarını ve kalitesini ölçen bir araçtır.
- 3) Değerlendirme aracı; kentin potansiyellerinin ve döngüsünün değişiminin değerlendirilmesini ve analizlerini mümkün kılan araçtır.

Stratejik planlama yaklaşımı:

Geleneksel planlama yaklaşımlarının fiziksel gelişmeyi düzenlemeye odaklanmış olan tutumu küresel süreçler ile birlikte gelen çok yönlü değişimleri ve bunların ortaya çıkardığı sorunları çözmekte yetersiz kalmaktadır. Küresel süreçlerin etkilerinin somut olarak görüldüğü yerlerin de kentler olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda, Avrupa Kentli Hakları Bildirgesi'nden, Habitat II'ye ve Johannesburg zirvesinden sağlıklı kentler hareketine kadar olan tüm uluslararası oluşumların ortaya koymuş olduğu kentsel gelişimin sürdürülebilir kılınması amacına dönük politikaları stratejik planlama anlayışının temelleri olarak tanımlamak doğru bir yaklaşım olacaktır. Bu doğrultuda “gelişmiş ülkeler özellikle de Batı Avrupa ülkeleri yeni mekânsal planlama anlayışı olarak stratejik planları birincil öncelik olarak görmektedirler” (Tsenkova, 2004) Stratejik bir kent planlamasının üç tür boyutundan söz etmek mümkündür (Rotmans, 2000);

- 1) Kavramsal boyut; kamusal karar alma sürecine tüm bireylerin katılımı

- 2) Örgütsel boyut; plancının tek karar verici olmadığı, toplumsal aktörlerden oluşan yeni bir örgütlenme ile katılımcı planlama
- 3) Hedef ve standart boyutu; planlamanın hedeflerinin ve uygulanmasının kolaylaştırılacağı standartlar

Bu çerçevede stratejik planlamanın en önemli hedefi eyleme yönelik olmasıdır.

Yeni Kentleşme (New Urbanism) doğrultusunda akıllı büyüme (smarth growth) odaklı planlama yaklaşımı:

Yeni kentleşme, ABD'deki kentsel yerleşimlerin sürdürülebilirlik olgusu doğrultusunda yeniden tanımlanması bağlamında geliştirilmiş bir kavramdır. Kavramın temelleri Peter Calthorpe'un (Calthorpe, 1993) kentsel uygulamalarına dayanmaktadır (Yazar, 2006). Bu hareketin ana ilkeleri; "bütün işlevlerin ve kentsel hizmetlerin gelişmiş bir toplu ulaşım sistemi etrafında ve yaya öncelikli olarak konumlandırılması, merkezde sosyal yaşamda bütünleşmeyi sağlayacak açık alanlara yer verilmesi, binaların tarihsel değerlerinin korunması ve doğaya uygun tasarım olarak sıralanabilir" (Calthorpe, 1993).

Bu temel felsefe doğrultusunda ortaya atılan büyüme şekli ise akıllı büyüme olarak Türkçeleştirilebilecek olan "smarth growth"dur .Burada amaç, mekânın daha akıllı kullanımı ile yeni alanlarda ve yeniden geliştirilen kent merkezlerinde bütünleşik, karma kullanımları yaratmaktır. Bu, daha doğacı bir yaklaşıma dayalı olan yeşil alanların gelişmesini, kahverengi alanlar konusundaki kaygılarla bir araya getirmektedir (Tsenkova, 2004), (Yazar, 2006).

Bu çerçevede ussal büyümenin ana prensipleri American Planning Association (APA),tarafından şu şekilde belirlenmiştir (Url-1).

- Her düzeydeki yönetim biriminin bu tür büyümeyi destekleyen politikaların uygulanması açısından önemi vardır.
- Bölge planlama süreci ve uygulaması ile toplumun bölgesel görünümünün sağlanması ile komşuluk birimlerinin ve metropol alanda belediyelerin karşılıklı bağımsızlıklarını göz önüne alarak dengeli bütünleşmiş bölgesel gelişmenin oluşmasını sağlanmalıdır.
- Ulaşım seçeneklerini artırmak için arazi kullanım ve ulaşım planlarının bütünleştirilmesi; bu çerçevede ulaşım planlaması otomobil kullanımına alternatif getirmeli (toplu taşıma, bisiklet, yürüme) ve gelişme yaya dostu olmalıdır.

- Alanın ve altyapının etkili kullanımı; alanın etkin kullanımı kompakt bina yapımı ve infill (boşlukları dolduran) gelişme ile sağlanabilir, bununla birlikte altyapının etkin kullanımı ise mevcut altyapıyı maksimum derecede kullanacak komşuluk birimlerinin oluşturulmasıyla başlar.
- Karma kullanım (mix-use) esastır. Karışık kullanım; farklı tip ve fiyatlarda konut alanlarının, ticari kullanımlarla ve iş yerleriyle entegre olması ile oluşmaktadır.
- Bu büyümede tasarım, insan ölçeğinde olmalı ve mevcut kent çerçevesiyle uyum göstermelidir.
- Çevresel ve kültürel kaynakların korunması; ussal büyüme doğal süreçleri koruyan, ekolojik sistemleri gelişmenin dokusuna entegre eden, daha az tüketici özelliğe sahip olan, su ve hava kalitesine önem veren ve bunların gelecek kuşaklara aktarılması için çaba sarf eden bir anlayıştır.
- Farklı düzeylerde yer alan planlama süreçlerinde güçlü bir işbirliği gerekmektedir.
- Kentsel sıçramayı öngören tüm politika ve programlar tekrar gözden geçirilmeli ve bunlar ussal büyümeyi destekleyen program ve politikalara dönüştürülmelidir.
- Bu tür bir gelişmede kamu katılımının önemi çok büyüktür. Görüldüğü üzere sürdürülebilirlik ile örtüşen ve onun ilkelerini destekleyen ussal büyüme şüphesiz kent planlama içerisinde de yerini almıştır.

İhtiyatlı planlama:

İhtiyatlı planlama düşüncesi planlama sürecine sadece bireyin dahil olmasının yerine kolektif düşüncenin egemen olmasından ortaya çıkmıştır. Temelde planlamaya halkın katılımının bir uzantısı olarak değerlendirilebilir. Bu planlama sürecine yurttaşların katılımı çevresel, konut ve mahalle bazlı planlama konularının çözümünde fikir birliğini sağlamak ve sosyal dayanışma ve öğrenmeyi arttıracak gelişimin sağlamasıdır (Healey, 1998).

Bu çerçevede bu planlama yaklaşımının temelinde yer alan mahalle bazlı planlama yaklaşımı çevresel kaynakları ve sorunları ele alan bir modeldir. Bu planlama yaklaşımı kentsel çevre, planlama bilgi tabanının oluşturulması, çevresel kaynakları kullanarak mekâna daha güçlü bir anlam kazandırma ve böylece mekânın gelişimi için önem taşıyan kavramları içermektedir (Kellogg, 2002).

İletişimsel planlama:

Temelde halk katılımına dayanan iletişimsel planlama yöntemine göre planlama sürecinin bireysel istemler, değerler, davranışlar, büyüme kapasitesi üzerindeki etkileri planın araçsal sonuçlarından daha fazla önemlidir. Karmaşık problemlerin

çözümü için ortaya konmuş olan iletişimsel planlama demokratik bir iyi yönetimin en önemli unsuru olarak da anılmaktadır. Bu yaklaşım yerel düzeye önem vererek yukarıdan aşağıya bir anlayışa sahip olarak karşılıklı anlayış ve uzlaşmaya dayanmaktadır. İletişimsel planlama anlayışında esas olan şey ise yerel düzeydeki sorunları çözmek ve bölgesel, ulusal ve küresel düzeydeki sorunları karşısında işbirliğine gitmektir (Thorns, 2004).

Arazi kullanım planlaması :

Önceki bölümlerde detaylı olarak aktarılan arazi kullanım planlaması yaklaşımının, sürdürülebilirlik konusunun kent mekânına somut olarak yansıdığı kent planlama yöntemleri arasında yer aldığı söylenebilmektedir. Arazi kullanımının çevresel değişimle doğrudan ilgili olduğu öne sürülerek bu planlama anlayışının; “sürdürülebilirliğin soyut prensiplerinin eylemsel politika ve kararlara geçirilmesinde bir araç olduğu düşünülmektedir” (Wehrmann B. , 2011). Ayrıca; “arazi kullanım planlaması yeni bir düzenleyici ve politik sisteme gerek olmadan yerel yönetimlere sürdürülebilirlik yolunda adım atmaları için fırsatlar tanır” (Üzmez, 2012). Katılım unsuru ile diğer yaklaşımlardan ayrılan ve uygulamadaki ilk adımında gösterge seti oluşturmanın önemini vurgulayan arazi kullanım planlamasının, kentleri, sürdürülebilir gelişme amacına ulaştırmada en etkin araçlardan biri olduğu, literatür çalışmaları ile ortaya konmuştur. Süreç yönetimine odaklanan yaklaşımın başarısı ve yukarıda bahsedilen fırsatları değerlendirebilmesinden ise yerel yönetimler sorumlu olmaktadır.

Orta ölçekli kentler için arazi kullanım planlamasının önemine gelindiğinde; “21. yüzyılda metropoliten kentlere akışın önüne geçebilecek veya hızını hafifletebilecek ve sürdürülebilir kentsel gelişme sürecinin somut politikalarla hayata geçirilebileceği bir kentsel ölçek ihtiyacı kendini göstermektedir. Bu ihtiyaca cevap verebilecek olan bu kentlerin öneminin gün geçtikçe artması ve bu kentlerin özellikle gelişmekte olan ülkeler ve bu bağlamda Türkiye açısından “anahtar kentler” konumuna gelmesi beklenmektedir” (Yazar, 2008). Kentlerin sürdürülebilir kılınmasının ön koşulu sürdürülebilir kentsel gelişme ilkeleri ile uyumlu bir kentleşme politikasına sahip olmaktan geçmektedir. Ayrıca bu politikaları mekânla ilişkilendirecek etkili bir kentsel planlama sistemi ve bunu uygulayacak güce ve etkinliğe sahip bir yerel yönetim sistemi de gereklilikler arasındadır (KENTGES, 2009). Burada orta ölçekli kentlerin yerel yönetimlerinin avantajları ön plana çıkmaktadır. Bu avantajın

değerlendirilebileceği en önemli planlama yaklaşımı ise kendi içeriğinde olan dinamiklerden ötürü arazi kullanım planlaması süreci olarak saptanmaktadır.

2.6. Orta Ölçekli Kentlerin Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Çerçevesinde Potansiyelleri Ve Engelleri

Sürdürülebilir kentsel gelişme çerçevesinde orta ölçekli kentleri tek bir kategori altında toplayarak potansiyel ve engellerden söz etmenin bir takım zorlukları bulunmaktadır. Bu zorlukların kaynağında; ülkelerin gelişmişlik düzeyleri farklılığı dolayısıyla farklı kentlerin farklı olanaklara sahip oluşu bulunmaktadır.

Bu doğrultuda birçok gelişmiş kuzey ülkesi kentinde kaynak kullanımı, çöp ve sera gazı emisyonunun azaltılması aynı zamanda kentsel çevre kalitesinin devam ettirilmesi ana kentsel çevresel özelliklerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte birçok az gelişmiş güney ülkesi için ise öncelikli sorunlar ağırlıklı olarak kentsel çevreden kaynaklanan hastalık vb. gibi nedenlere bağımlı olan sağlık problemleri ile kentsel bütün içerisinde fiziksel ve kimyasal tehlikelerin azaltılması konularından oluşmaktadır (Satterthwaite, 1997).

Bu nedenle orta ölçekli kentlerle ilgili yorumların sağlam bir zemine oturabilmesi için bu kentler üzerine bazı genellemeler yapmak gerekmektedir (Yazar, 2006). Bu doğrultuda öncelikli olarak, orta ölçekli kentleri kavramsallaştırabilecek ve eylem alanlarına dönük olarak sınıflayabilecek belirli boyutlardan söz etmek mümkündür (Bolay & Rabinovich, 2004):

- **Demografik boyut;** kentsel gelişmeye ve göçlere dayanan
- **Ekonomik boyut;** yerel ve dış alanlarda mal ve hizmet pazarlarını destekleyen üretici ve ticaret sektörleri
- **Uzmanlaşma boyutu;** iç ve yakın çevre nüfusuna yeter derecede sunulan hizmet ve mallar açısından
- **Çevresel boyut;** ortak hayatı kolaylaştıran doğal ve yapılı çevrenin belirlenmesi ve kentsel aktivitelerin kirlilik derecelerinin bulunması
- **Bölgesel Yönetim boyutu;** planlama aracı ile
- **Sosyal boyut;** toplum yapısı ve sosyal ağ içerisindeki değişiklikler
- **Kültürel boyut;** yerel kültürlerin önemi bağlamında

Bu çerçevede, ikinci olarak, orta ölçekli kentlerin sürdürülebilir kentsel gelişme çerçevesinde sahip olduğu engeller şu şekilde sıralanarak özetlenebilmektedir

(Yazar, 2006) , (Hinderink & Titus, 2002), (European Foundation For The Improvement Of Living, 1997):

- Büyük kentlerle rekabet açısından küçüklük kompleksi
- Ortak bir politika ve gelişme stratejisi geliştirmekten çok çevredeki potansiyellerden pay kapma çabası
- Kent merkezlerinin sadece hizmet ve ticaret alanlarına terk edilmesi eğilimi ve bununla birlikte merkezlerde arsa vurgunculuğunun artması, konutların kent dışına yönelmesi ve düşük kalitede kentsel yaşam çevrelerine sahip alt kentlerin oluşması
- Aynı nedene dayalı olarak kültürel mirasın korunmasında güçlüklerle karşılaşılması
- Sorunlu alanların iyileştirilmesi, konut ihtiyacı ve kirliliğin giderilmesi için akçal araçların yetersizliği
- Altyapı eşikleri
- Küreselleşmeyle birlikte gelen üretim biçimlerinin değişimine orta ölçekli kentlerin yanıt veremeyişi,
- Bu kentlerin üretim ve hizmet sağlama düzeylerinde kendi iç dinamiklerinden gelen zayıflıkları,
- Kırsalları ile olan ilişkilerinin doğrudan güçlü bir ilişki yerine dolaylı makro ekonomik süreçlerden gelen kararlarla olması.

Ancak aynı zamanda orta ölçekli kentlerin sürdürülebilir kentsel gelişme çerçevesinde sahip oldukları potansiyeller de bulunmaktadır (Yazar, 2006) , (Hinderink & Titus, 2002), (European Foundation For The Improvement Of Living, 1997):

- Formundan dolayı yeterli araç ve hizmetin sağlanabilmesi
- Küçük ve esnek üretim biçimlerini barındırması
- Organize olabilecek insan ve iş gücü potansiyeli
- Doğrudan finansal bağlantıların sağlanabileceği sosyal ağlar
- Yerel yönetim ve halk arasında yönetişimin düzeyini arttıracak sosyal ağlar
- Yapılarıyla sürdürülebilir bir kentsel gelecek adına daha dinamik bir ekonomik yapabilirliğe sahiplilik potansiyeli
- Sosyal eşitliğin sağlanabilirliği potansiyeli

- Güvenlik sorunlarının olmayışı ya da kolaylıkla ortadan kaldırılabilirlik potansiyeli
- İnsan eliyle müdahale edilmiş, zarar verilmiş doğal alanların bulunmaması ya da daha büyük ölçekli kentlere göre daha az oranda olması
- Planlama araçları ile sürdürülebilir kentsel gelişme adına müdahale edilebilirliğin mümkün olması ve daha büyük ölçekli kentlere göre imkan ve ihtimallerin daha fazla olması

Olarak sıralanabilmektedir.

2.7. Bölüm Sonucu

20.yy'ın ortalarında başlayan ancak 21.yy'ın başından itibaren tüm toplumlar tarafından algılanıp çözümler üretilmeye çalışılan “çevre problemleri” artık kent planlamanın daha çok ilgilendiği konu olarak öne sürülebilmektedir. Bu bağlamda ekonomi ve toplum bileşenleri de çevre bileşenine göre düzenlenmek durumunda kalmaktadır. Kent planlamanın amacı da kişinin giderek toplumun asgari istek ve gereksinmelerini saptamak ise burada düşünülmesi gereken konu sürdürülebilirliğin ana amaç olduğu ancak mevcut küresel sistemde hem kapitalizme adapte olup hem de çoğunlukla ekonomiye dayalı gelişimin üstesinden gelerek insan ve doğa odaklı yaklaşımların nasıl sergilenebileceği olmaktadır. Ayrıca sürdürülebilir kentsel gelişmenin kent planlama sürecinin hangi ölçeğinde hangi yöntem/ler ile ilişki kurulacağı da yanıt aranması gereken diğer bir soru olmaktadır.

Son yirmi yılda yaşanan gelişmeler ve Rio Zirvesi, Gündem 21, Habitat II, Johannesburg Zirvesi gibi uluslararası toplantılar ile gelen sosyal, ekonomik ve ekolojik sistemin bütünleştirilmesi ve bu yolda verilecek mücadeleler sürdürülebilir gündemi, kent planlamanın içine oturtmuştur (Yazar, 2006). Ancak sürdürülebilir kentsel gelişme sürecinde neyin sürdürüleceği ve sürdürülmesi gerektiği kent planlama açısından önemlidir. Bu bağlamda sürdürülebilirlik muğlak ama planlama açısından önemli bir kavramdır. Sürdürülebilirliğin geçirgen doğası onu planlama açısından cazip kılmaktadır. Çünkü sürdürülebilir gelişme kavramının içerisinde çevre, gelişme, sosyal ilişkiler gibi kavramlar yer almaktadır. Yani kavram bir tür zıt ilgiler arasında karşılıklı diyalogu devam ettirmek amacındadır. Dolayısıyla

kavramın kent planlama ile ilişkisi aslında ikisinin de doğasında yer alan zıtlıkları bütünleştirme çabasından kaynaklanmaktadır (Hanna, 2005).

Doğal değerleri koruma kullanma dengesi içerisinde ele almak fikri, bir diğer deyişle doğal kaynakların sürdürülebilirliği planlama disiplinine ağırlıklı olarak geçen yüzyılın son çeyreğinden başlayarak kendisine yer bulmuştur. Pratik bir gereksinmeden (yaşanan geniş çaplı çevre sorunlarına çözüm arayışı) kaynaklanan bu bilinç, planlamayı doğa bilimlerini özellikle de ekolojiyi daha iyi tanımaya yöneltmiştir. Bu yöneliş doğal değerleri daha iyi içselleştiren bir planlama anlayışının ve bu amaca yönelik olarak kullanılabilecek araç arayışlarının da önemli birer çalışma sahası olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur (Özgül, 2006).

Kent planlama bu çerçevede sürdürülebilirlik kavramını, planlama sürecinin her aşamasında yansıtarak ancak bahsedilen sorunların üstesinden gelebilecek ve sürdürülebilirliğe dayalı bir kentsel gelişme sürecinin yaratıcısı olabilecektir. Bunun için analiz, sentez, yaklaşım, plan uygulama, geri besleme, denetim safhaları net olarak tarif edilmeli süreç aktörlerinin bu dinamik koşullara adapte edilmesi/ettirilmesi gerekmektedir.

Literatür araştırmaları göstermektedir ki; hala soyut bir kavram olarak görülen ve kendi içinde birçok çelişkileri barındıran sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanabilmesi için ideal kent büyüklüğü orta ölçekli kentler olup kent planlamanın en önemli araçlarından bir tanesi de arazi kullanım planlamasıdır. Bu sürecin yönlendiricisi ve ilk aşaması olan, süreci dinamik kılan, sürdürülebilir gelişme göstergelerinin tayini ve uygulanması, soyut bir kavram olarak ele alınan sürdürülebilirliği somutlaştıran önemli bir adım olduğu söylenebilmektedir. Arazi kullanım planlaması dokümanını oluşturmak ve süreç yöntemini başarı ile yürütmek ise süreci anlamlı kılan başarılı sonuçlar elde etmeyi sağlayan birincil koşuldur.

3. NİĞDE İLİ MERKEZ İLÇESİ GENEL ÖZELLİKLERİ

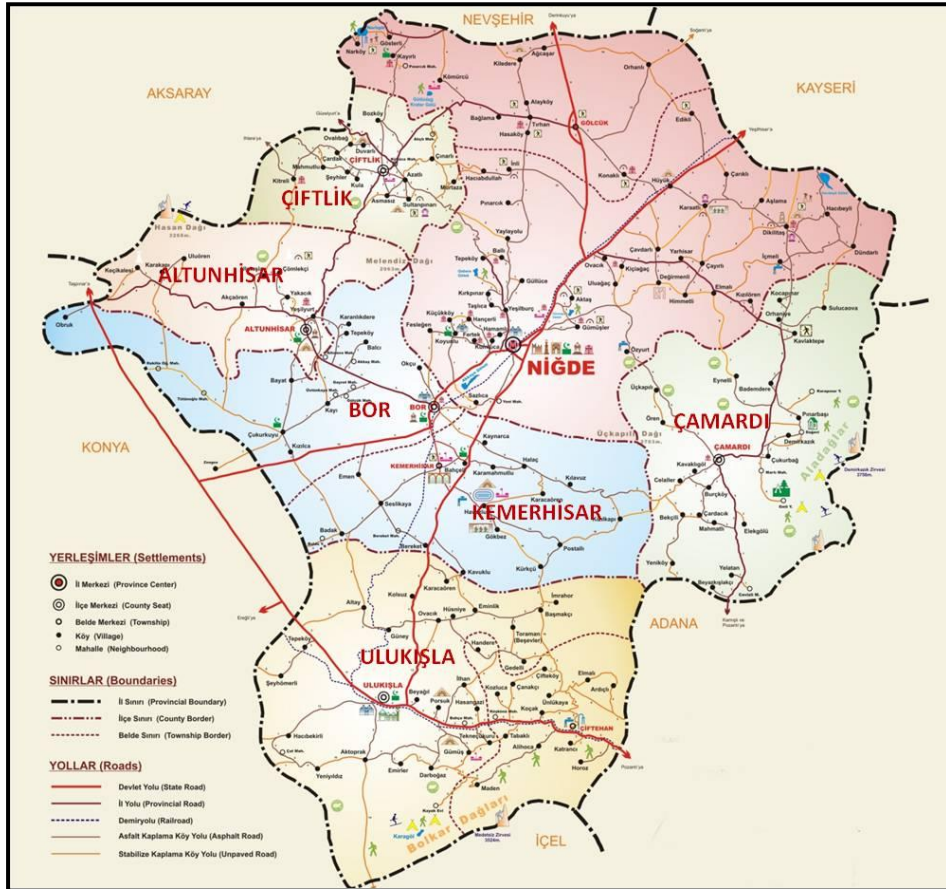
Günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmış yoğun bir tarihsel kültüre ve “Anadolu Kapıları” olarak isimlendirilmeye başlanan hızlı kentsel gelişim gösteren komşu kentlere sahip olan, güçlü karayolu ağları kesişim noktasında konumlanan Niğde İli; 1923 yılında Cumhuriyet’in kurulmasıyla beraber il olmasına karşın, beklenen fiziki ve sosyal gelişmeyi gösterememiştir. Aynı şekilde Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana devlete ait büyük sanayi kuruluşları da Niğde İli’nde yer seçmiş ancak ekonomik olarak da beklenen atılımlar, gelişmeler gerçekleşmemiştir. 1992 yılında üniversitenin açılması ile beraber il niteliğinde olan kente gerekli donatıların artırılmasıyla beraber nüfus artışı da yaşanmıştır. Nüfus artışı sosyal olarak daha kozmopolit bir yapı oluşumu sunarken, alt yapı ve kentlinin temel ihtiyaçları doğrultusunda eksiklikleri de göz önüne sermiştir. Kentsel nüfus oranı çevre illere ve İç Anadolu Bölgesi’ne göre daha yavaş artış gösteren ilde; etkin ve çözüm odaklı belediyeçilik gösterilemediğinden dolayı sürdürülebilir gelişmenin hiçbir bileşeni açısından seneler içerisinde gelişme kaydedilememiştir. Çünkü kent günlük, birincil problemlerini henüz çözmemiştir. Tez çalışmasının inceleme alanı olan Niğde İli Merkez İlçesi için tüm bahsedilen konular ayrı ayrı analiz başlıkları altında bu bölümde irdelenecektir.

3.1. İdari Sınırlar, Konum, Ulaşım ve Kent Tarihi

Niğde, İç Anadolu bölgesinin güneydoğusundadır (Bkz: Şekil 3.1). İl merkezi İç Anadolu Bölgesi’nde olan ilin Ulukışla ve Çamardı ilçeleri Akdeniz Bölgesi içerisinde kalmaktadır. Yüzölçümü yaklaşık 779.522 ha’dır. Rakımı 1229 m.’dir. Kuzeybatıda Aksaray, kuzeyde Nevşehir, kuzeydoğuda Kayseri, batı ve güneybatı da Konya illeri ile komşu olan Niğde ili, güneyde Bolkar dağları ile İçel, güneydoğu ve doğu da Aladağlar’ın oluşturduğu doğal sınırlar ile Adana illerinden ayrılmaktadır (Niğde Belediyesi, 2011).

Şekil 3.1: Niğde İli fiziki konumu. (Niğde Belediyesi, 2011)

Şekil 3.2: Niğde İli idari yapısı. (Niğde Belediyesi, 2011)

Niğde İli 1923 yılında Cumhuriyet Dönemini ilk mülki taksimatıyla il haline getirilmiştir. Aynı dönemde il olan Aksaray 1933 yılında ilçe haline getirilerek Niğde' ye bağlanmıştır. 1954 yılında Nevşehir ilçesi İl haline getirilerek Niğde'den ayrılmıştır. 1989 yılında Aksaray tekrar il haline getirilerek idari yapı bugünkü durumu almıştır. Niğde İline bağlı ilçeler: Niğde Merkez, Altunhisar, Bor, Çamardı, Çiftlik, Ulukışla ilçeleridir. Niğde İli idari yapısı ve merkez uzaklıkları şekilde (Bkz: Şekil 3.2)'de görülmektedir:

Niğde İli hem ulusal hem de bölgesel olarak gelişmiş yerleşimlerin komşusu olarak önemli kara ve demiryolu kesişim noktasında bulunmaktadır. Çevre illeri olan Adana, Mersin, Kayseri, Konya, Nevşehir, Aksaray illeriyle karayolu; Adana, Kayseri ve Konya İlleri ile de demiryolu bağlantısı vardır. İl merkezi ve tüm ilçeleri arasında karayolu, Bor ve Ulukışla ilçeleriyle ayrıca demiryolu ulaşımı vardır (Niğde Belediyesi, 2011). Mesafeler çizelgelerde (Bkz: Çizelge 3.1, 3.2) görülmektedir.

Çizelge 3.1: Niğde il merkezi ile ilçe merkezleri arası uzaklık.

(Niğde İl Özel İdaresi, 2011)

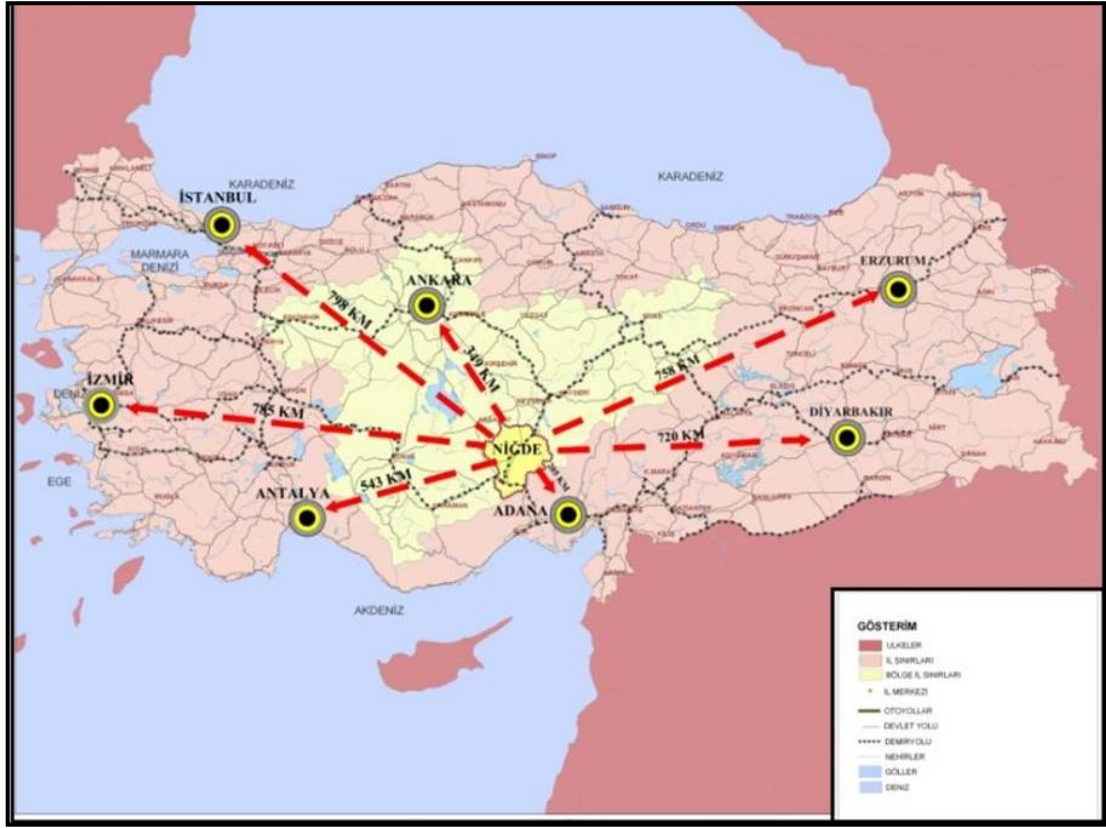
Niğde – Bor	12 km
Niğde – Çamardı	69 km
Niğde - Çiftlik	42 km
Niğde – Ulukışla	58 km
Niğde – Altunhisar	34 km

Çizelge 3.2: Niğde'nin komşu kentlere ve önemli metropollere uzaklığı.

(Niğde İl Özel İdaresi, 2011)

İL ADI	MESAFE (KM)
ANKARA	349
KONYA	241
KAYSERİ	128
KARAMAN	175
KIRŞEHİR	173
NEVŞEHİR	82
SİVAS	323
ÇANKIRI	387
ESKİŞEHİR	567
İSTANBUL	798
İZMİR	785
ADANA	205
BURSA	716

Özellikle komşu kentleri Adana ve Kayseri ile mesafe olarak yakınlık durumunda olması (Bkz: Şekil 3.3) sosyal ve ekonomik ilişkilerinde de yakın olmasını sağlamıştır.

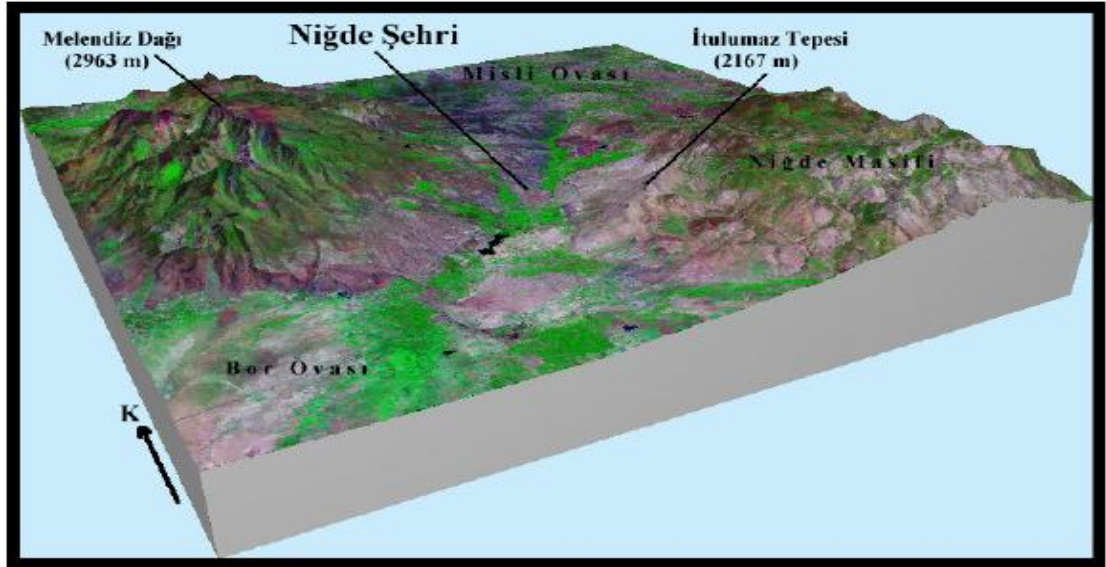
Şekil 3.3: Niğde'nin önemli metropollere uzaklığı.

Kent için önemli ulaşım türlerinden birisi de otoyol bağlantısıdır. Güney Otoyolları Projesi kapsamında Mersin-Şanlıurfa arasındaki otoyol bağlantısının Ankara'ya doğru ilerleyecek bağlantılarından olan Niğde bölümü (Bkz: Şekil 3.4); 1979 yılında planlaması yapılmasına rağmen ilk parçacıl, noktasal uygulamalar 1989'da başlamıştır. 2011 yılında Niğde'nin Kemerhisar ilçesi bağlantıları yapılmıştır (Url-2).

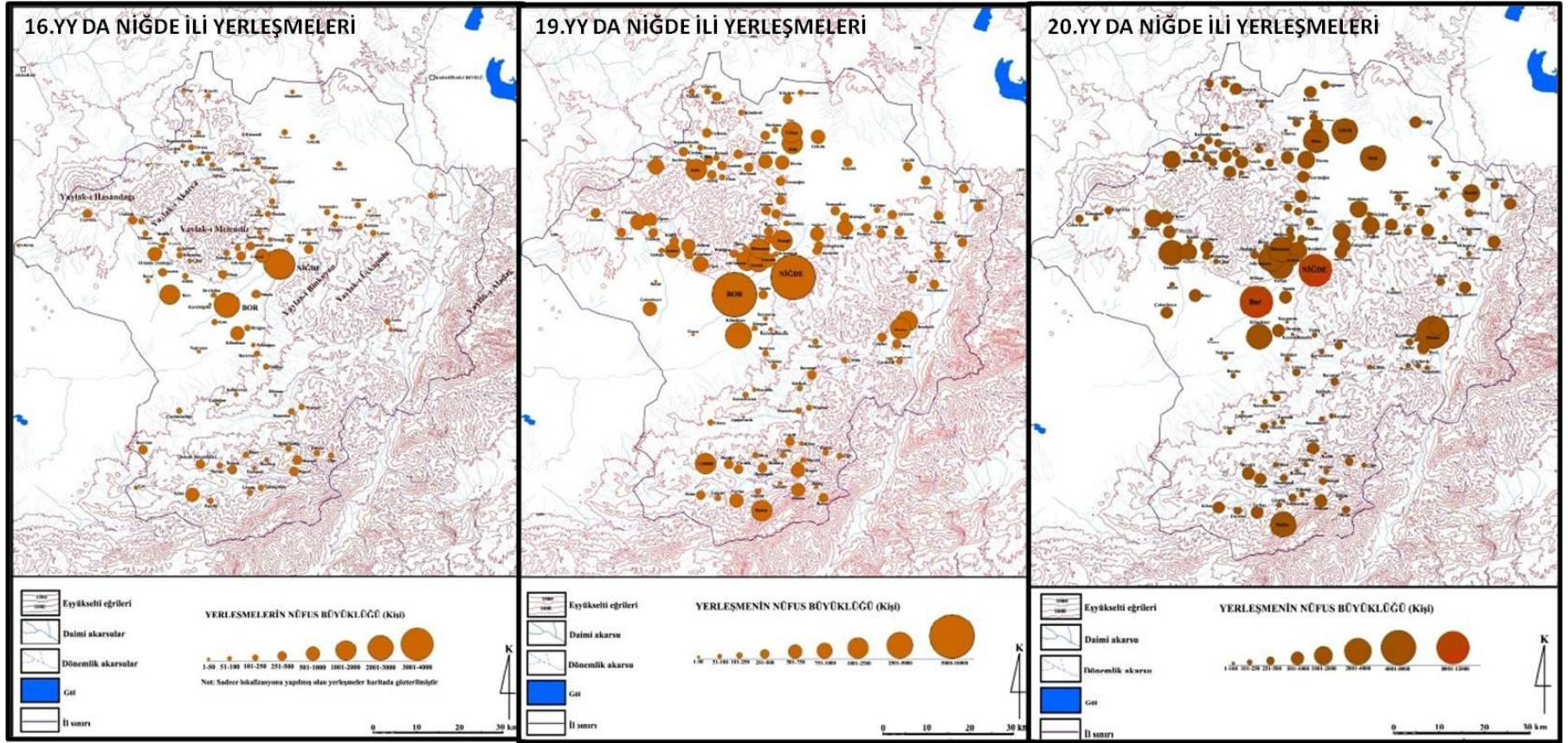
Şekil 3.4: Yapımı devam eden otoyol projesi. (Url-3)

Başlangıcından bu yana yaklaşık 700 milyon dolar maliyeti olan (Url-3) otoyol projesi erişimi kolaylaştırması ve konforu arttırtması sebebiyle olumlu sonucu olan bir proje sayılabilmektedir. Ancak güzergah seçimi, arazi kullanım kararlarına etkisi, çevre yerleşimlerin sosyo-ekonomik gelişimlerine etkisi konu ile ilgili detaylı inceleme yapanlar için tartışmaya açıktır.

Şekil 3.5: Niğde Kenti'nin kurulduğu coğrafyanın 3 boyutlu görünümü.
(Toroğlu, 2006)

Niğde ili kuruluş olarak Melendiz Dağı ile İtulumaz Tepesi arasındaki Bor Ovası ile Misli Ovası ortalarına yayılmıştır (Bkz: Şekil 3.5). Niğde İli'nin kuruluşu M.Ö 7000'li yıllarda Neolitik Çağ'dan 7 höyük kalıntılarına dayanmaktadır. M.Ö. 3000-700 yılları arasında Hitit ve Asur dönemlerine tanıklık eden Niğde sırasıyla Pers-Helen, Roma-Bizans, Anadolu Selçukluları, İlhanlılar, Osmanlılar dönemlerinde önemli kentleri barındırmış ve günümüze kadar tarihi eserleri taşımışlardır. Geç Hitit Dönemi'nde "Nahita" isminde geçen bulgulardan adının oradan geldiği düşünülmektedir (Esin, 1981) .

Şekil 3.6:Farklı yüzyıllarda Niğde İli yerleşmelerinin nüfus büyüklüğü değişimi. (Toroğlu, 2006)

İklim

Genel itibariyle yarı kurak bölgede yer alan Niğde İli'nde, plato sahası su kaynakları bakımından avantajlı bir durum ortaya koyar. Hakim olan genel hava sirkülasyonlarının KB-GD yönlü olmasından dolayı da denizel etki iç kısımlara girmeden zayıflamaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı Niğde'de yağış azamisi ilkbaharda olan “İç Anadolu karasal iklimi” hüküm sürmektedir. Ayrıca aylık ortalama sıcaklıklar -1.4°C ile 25.2°C arasında değişmektedir (Bkz: Şekil 3.9) (Doğan, 2002).

İst	Met. Elem.	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Y. O.
Aksaray	Mak. Sic.	18.4	21.6	26.8	31.6	33.8	36.9	40.0	38.4	36.5	32.8	26.2	20.6	40.0
	Ort. Mak. Sic.	5.1	7.2	12.2	17.8	22.5	26.8	30.4	30.2	26.7	20.6	13.4	7.3	18.4
	Ort. Sic.	0.3	1.8	6.2	11.4	15.9	19.9	23.3	22.6	18.2	12.6	6.8	2.5	11.8
	Ort. Min. Sic.	-3.9	-2.7	0.9	5.3	9.2	12.5	15.6	15.1	10.6	6.1	1.4	-1.5	5.7
	Min. Sic.	-26.4	-29.0	-19.0	-7.5	-0.2	2.9	6.8	5.9	1.0	-6.0	-14.0	-21.9	-29.0
Nevşehir	Mak. Sic.	18.6	18.6	24.4	28.8	31.4	34.0	37.6	36.4	33.3	29.5	24.6	21.2	37.6
	Ort. Mak. Sic.	3.3	5.1	9.6	15.3	19.6	24.0	27.6	27.6	23.8	17.6	11.4	5.8	15.9
	Ort. Sic.	-0.5	0.5	4.6	9.6	14.1	18.0	21.1	20.6	16.5	11.3	6.3	1.3	10.4
	Ort. Min. Sic.	-3.6	-3.0	0.2	4.8	8.6	10.9	12.5	12.2	9.2	5.9	2.7	-1.5	4.9
	Min. Sic.	-21.0	-23.6	-18.0	-12.5	-2.3	1.3	3.8	3.1	-4.0	-7.6	-14.0	-19.5	-23.6
Niğde	Mak. Sic.	18.6	20.3	26.4	29.0	33.0	35.0	38.0	37.8	33.8	32.0	25.0	21.2	38.0
	Ort. Mak. Sic.	4.6	6.2	10.5	16.4	21.1	25.3	29.0	29.2	25.3	19.3	12.9	6.9	17.2
	Ort. Sic.	-0.6	1.1	4.7	10.3	14.7	19.1	22.7	22.1	17.5	12.0	6.4	1.7	10.9
	Ort. Min. Sic.	-4.9	-3.5	-0.7	4.0	8.0	11.4	14.3	13.9	9.9	5.4	1.1	-2.7	4.7
	Min. Sic.	-27.0	-24.2	-23.9	-6.7	-2.6	3.5	6.6	6.5	-0.7	-6.2	-19.5	-24.0	-27.0
Ereğli	Mak. Sic.	20.2	21.4	28.2	32.4	34.4	36.4	41.3	38.2	35.8	32.2	26.6	20.0	41.3
	Ort. Mak. Sic.	6.2	8.2	12.6	18.1	22.9	27.2	31.0	30.7	27.0	20.2	13.6	7.9	18.8
	Ort. Sic.	0.8	2.2	6.0	11.5	15.5	19.3	22.2	21.4	17.5	12.3	6.6	2.5	11.5
	Ort. Min. Sic.	-3.4	-2.6	-0.1	4.9	8.5	11.7	14.3	13.1	9.3	5.0	0.6	-1.9	4.9
	Min. Sic.	-22.4	-21.3	-22.2	-7.6	-1.4	3.4	3.9	2.4	-0.8	-8.1	-17.0	-20.0	-22.4

Şekil 3.9: Niğde ve çevresindeki istasyonlarda aylık ortalama sıcaklıklar ($^{\circ}\text{C}$).

(Niğde Belediyesi, 2011)

Hidroloji

İldeki toplam su potansiyelinin ($889.3 \text{ hm}^3/\text{yıl}$) %15'ini ($125.5 \text{ hm}^3/\text{yıl}$) yer altı su kaynakları oluşturur. Gerek yerleşmelerin artan su ihtiyaçlarının giderilmesi ve gerekse sulama suyu temini bakımından yeraltı suyu arama faaliyetleri halen sürdürülmektedir (Niğde İl Özel İdaresi, 2011).

Niğde İli farklı kimyasal bileşenlere ve sıcaklıklara sahip kaplıca, ılıca ve maden sularına da sahiptir. Bu suların bazıları sahadaki yerleşmelerin kuruluşu ve sürekliliğini sağlama bakımından önemli roller üstlenmiştir. Bunlardan en önemlisi

Çiftehane Kaplıcası'dır (Bkz: Şekil 3.10). Yerleşmeye pek müsait olmayan bir yerde kurulmuş olmasını da bu kaplıcalara borçlu olan Çiftehane Kasabası'nda, dört kaynaktan yüzeyle çıkan kaplıca sularının debisi 0.1-5 lt/sn arasında değişmektedir. Ayrıca "kaplıca sahasında 400 m derinliğinde bir kuyu açılmış ve 44.5 °C sıcaklıkta ve 0.44 lt/sn debide sıcak su elde edilmiştir" (Bulus, 2002). Kaplıca çevresinde 400 yataklı vasıflı, 700 yataklı vasıfsız konaklama tesisleri bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012).

Şekil 3.10: Çiftehane kaplıcasından görünüm. (Url-4)

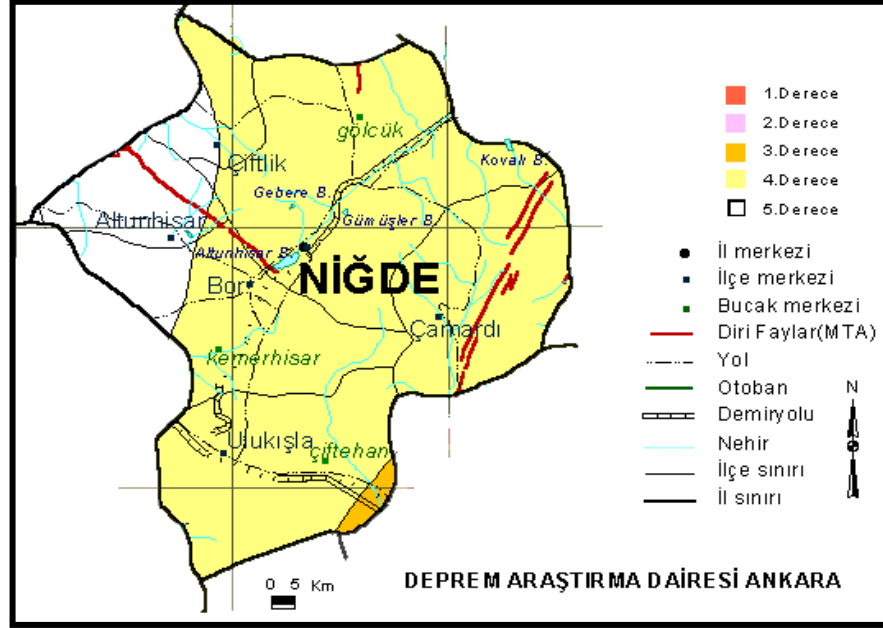
Niğde İli sınırları içerisinde maden suları grubuna dahil olan ve içilerek kür yapılmasından dolayı *içme* veya *içmece* olarak adlandırılan sular vardır ki, bulundukları yerlere özellikle yaz devresinde çevreden nüfus çeker. Kemerhisar İçmecesesi olarak bilinen su, Kemerhisar'ın güneybatısındaki düz bir arazinin ortasından çıkmaktadır. Maden suyunda ise markalaşmış olan Niğde gazozu da maden suyunun kullanılarak aromalandırılmasıyla elde edilmektedir (Bulus, 2002).

Jeoloji

Niğde ve çevresi jeolojik bakımdan Türkiye'nin en önemli bölgelerinden biridir. Hasandağı, Keçeböyduran, Melendiz ve Erciyes dağlarından kaynaklanan malzemeler bölgenin kuzey ve kuzey doğusunu örtmekte, bünyesinde ekonomik düzeyde yapı malzemeleri içermektedir (Pomza, Perlit vs.) (Ketin, 1966).

İl merkezi jeolojik açıdan incelendiğinde 12,699 hektarlık bir alanın yerleşime uygun olduğu görülmektedir. 10,351 hektarlık alanı önlemleriyle yerleşilebilir alan olma niteliği taşıyarak geriye kalan 16,026 hektarlık alanlar ise yerleşim için sakıncalı olarak görülmektedir (Niğde Belediyesi, 2011).

Bayındırlık Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü 1996 yılı Türkiye Deprem Haritasında Niğde ili yerleşim alanı dördüncü derece deprem bölgesindedir (Bkz: Şekil 3.11).

Şekil 3.11:Niğde deprem risk analizi. (Deprem Araştırma Dairesi, 1996)

Arazi kullanım kabiliyet sınıfları

Toplamda 779.522 ha yüzölçümüne sahip olan Niğde'nin arazi kullanım kabiliyet sınıflarına göre ayırımı aşağıdaki tabloda (Bkz: Çizelge 3.3) gösterilmektedir (Niğde Belediyesi, 2011).

Çizelge 3.3: Niğde İli geneli arazi kullanım kabiliyet sınıfları dağılımı.
(Niğde Belediyesi, 2011)

Arazi sınıfları	Büyüküğü (ha)	Toplam alan içindeki payı (%)
I.SINIF	45.674	5,85
II.SINIF	91.053	11,7
III.SINIF	49.061	6,3
IV.SINIF	76.789	9,85
V.SINIF	1.179	0,2
VI. SINIF	102.360	13,1
VII. SINIF	314.743	40,4
VIII. SINIF	98.063	12,5

Bu çizelgeye göre dağılımda yoğunluğun toprak kalitesinin düşük olduğu VII. Sınıf arazilerde olduğu görülmektedir. Tabloya girmeyen diğer alanları yerleşim ve yeryüzü suları alanları oluşturmaktadır. Bu alanların büyüklüğü ise toplam 55.200 ha'dır. 2007 yılı verilerine göre ; Niğde'de toplam 275.783 hektar tarım arazisi mevcuttur (Bkz: Şekil 3.4).

Çizelge 3.4: Niğde İli arazi kullanma durumu. (Niğde İl Çevre Durum Raporu,2009)

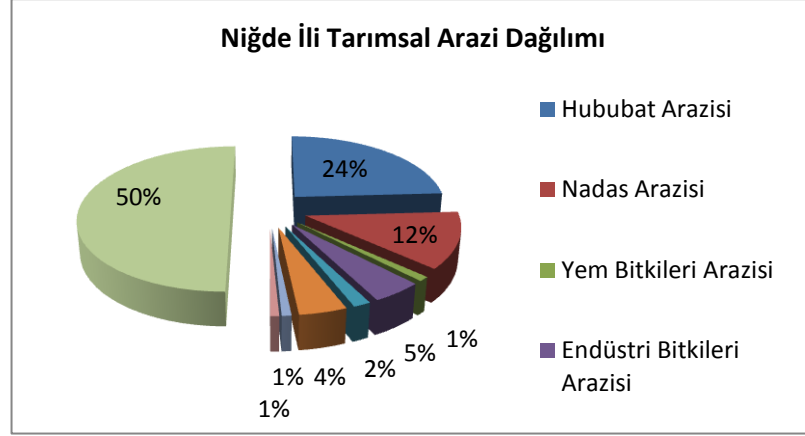
ARAZİ CİNSİ	ALANI (ha)	%
Tarım Arazisi	275,783	35,38
Çayır-Mera	345,931	44,38
Orman	59,633	7,65
Kullanılmayan Arazi	98,175	12,59
TOPLAM	779.522	100

İldeki tarım arazilerinin % 48,28'inde hububat tarımı, % 9,39'unda endüstri bitkileri tarımı, % 3,19 unde baklagil bitkileri tarımı, % 2,04 ünda yem bitkileri tarımı, % 1,76 sında sebze ürünleri tarımı, % 1.61 inde bağ tarımı % 8,77'sinde ise meyve ürünleri tarımı yapılmaktadır (Bkz: Çizelge 3.5). Ayrıca ilde nadas arazilerinin oranı yüksek olup bu oran % 24,96 dır.

Çizelge 3.5: Niğde İli tarımsal arazi kullanımı.(Niğde İl Çevre Durum Raporu, 2009)

Arazinin Cinsi	Miktarı (hektar)	Tarım Arazisine Oranı (%)
Hububat Arazisi	133,139	48.28
Nadas Arazisi	68,821	24.96
Yem Bitkileri Arazisi	5,639	2.04
Endüstri Bitkileri Arazisi	25,905	9.39
Baklagil Arazisi	8,805	3.19
Meyvelik Arazi	24,178	8.77
Sebze Arazisi	4,849	1.76
Bağ Arazisi	4,447	1.61
Toplam Tarım Arazisi	275,783	100

Tarım arazilerinin kullanım amacı bakımından tarla tarımından sonra sırasıyla, meyvecilik, sebzecilik ve bağcılık arazileri yer almaktadır. Niğde ilinde tarım arazilerinin 109.215 hektarı sulanabilmekte olup, bu alan tarım arazisinin % 39,60'ını kapsamaktadır (Bkz: Şekil 3.12).

Şekil 3.12: Niğde İli tarımsal arazi kullanımı. (Niğde İl Çevre Durum Raporu, 2009)

Ekolojik ve biyolojik yapı

Niğde İli içerisinde bulunan orman alanı 41.594 hektardır. Niğde İli'nde yaklaşık 1.200 bitki taksonu yayılış göstermektedir. Bunlardan 265 takson, endemik olup; endemiklik oranı % 23'tür. Dünyada sadece Niğde İli sınırları içerisinde varlığını sürdüren Toros Kurbağaları İlin Faunistik değeri için önemli bir yer tutmaktadır.

Niğde İli sınırları içerisinde 4 adet Önemli Doğa Alanı bulunmaktadır (Niğde İl Özel İdaresi, 2011) :

1. Hasan Dağı ve Melendiz Dağları (Aksaray-Niğde),
2. Aladağlar (Niğde-Adana-Kayseri),
3. Bolkar Dağları (Niğde-Mersin-Konya-Adana),
4. Bor Ovası ve Akkaya Barajı (Niğde).

Akkaya Barajı, Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alan özelliğine sahiptir. Çevre ve Orman Bakanlığı'nca 2005 yılı içerisinde Ramsar Alanı olarak da ilan edilmiştir (Niğde İl Özel İdaresi, 2011).

Enerji kaynakları

İlde güneş enerjisi yalnızca su ısıtmada kullanılmaktadır. Bu uygulama alanında yeterince yaygın değildir ve kaba hesapla yapılmaktadır. İlin Altınhisar İlçesi'nde 2011 yılında planlanan ancak uygulamaya geçirmeyen 20 adet, senede 124.000.000 kWh/yıl elektrik enerjisi üretim gücü olan rüzgar santrali projesi bulunmaktadır. Narköy ve Çiftahan'da jeotermal kaynaklar bulunurken turizm amaçlı kullanılmaktadırlar (Niğde Belediyesi, 2011), (Niğde İl Özel İdaresi, 2005).

Kültürel, tarihi ve arkeolojik değerler

Zengin bir tarihi geçmişe sahip Niğde’de günümüze kadar taşınan önemli kültürel, tarihi ve arkeolojik değerler bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda (Bkz: Çizelge 3.6) bunlardan tescilli olanların listesi verilmektedir.

Çizelge 3.6: Niğde İli tescilli taşınmaz kültür varlıkları. (Niğde Belediyesi, 2011)

Tescilli Taşınmaz Kültür Varlığı	Merkez	Altunhisar	Bor	Çamardı	Çiftlik	Ulukışla	Toplam
Askeri Yapı	1	-			1		2
Tarihi Sit	4	-					4
Kentsel Sit	2	-					2
Milli Park	-	-		1			1
Arkeolojik -Doğal Sit	2	-					2
Doğal Sit	6	-			1	1	8
Arkeolojik Sit	30	4	17	4	3	4	62
Dini Kültürel Yapı	65	8	32	1	2	6	114
Sivil Yapı	104	3	58	1	8	4	178
Toplam	214	15	107	7	15	15	373

Yüzölçümü ve kuruluş yeri sebebiyle özellikle Merkez ve Bor ilçelerinde kültür varlıklarının fazla sayıda olduğu görülmektedir. Bu bağlamda aslında kentin kültür turizmi potansiyeli oluşturacak değerlerinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kapadokya Bölgesi’nde yer alan Niğde’de hala çeşitli dönemlerde ve mekânlarda arkeolojik kazılar da devam etmektedir.

3.3. Planlama Geçmişi

Niğde İli kent merkezinde yapılmış planlama çalışmaları imar planlarına yapılan ilave, revizyon ve tadilat çalışmaları sayısı sayılamayacak ve tespit edilemeyecek kadar çok durumdadır. Aşağıdaki çizelgede (Bkz: Çizelge 3.7) yer alanlar (kentin gelişimine katkıda bulunmuş başlıca planlar olarak seçilmiştir) kronolojik olarak şu şekilde sıralanabilir:

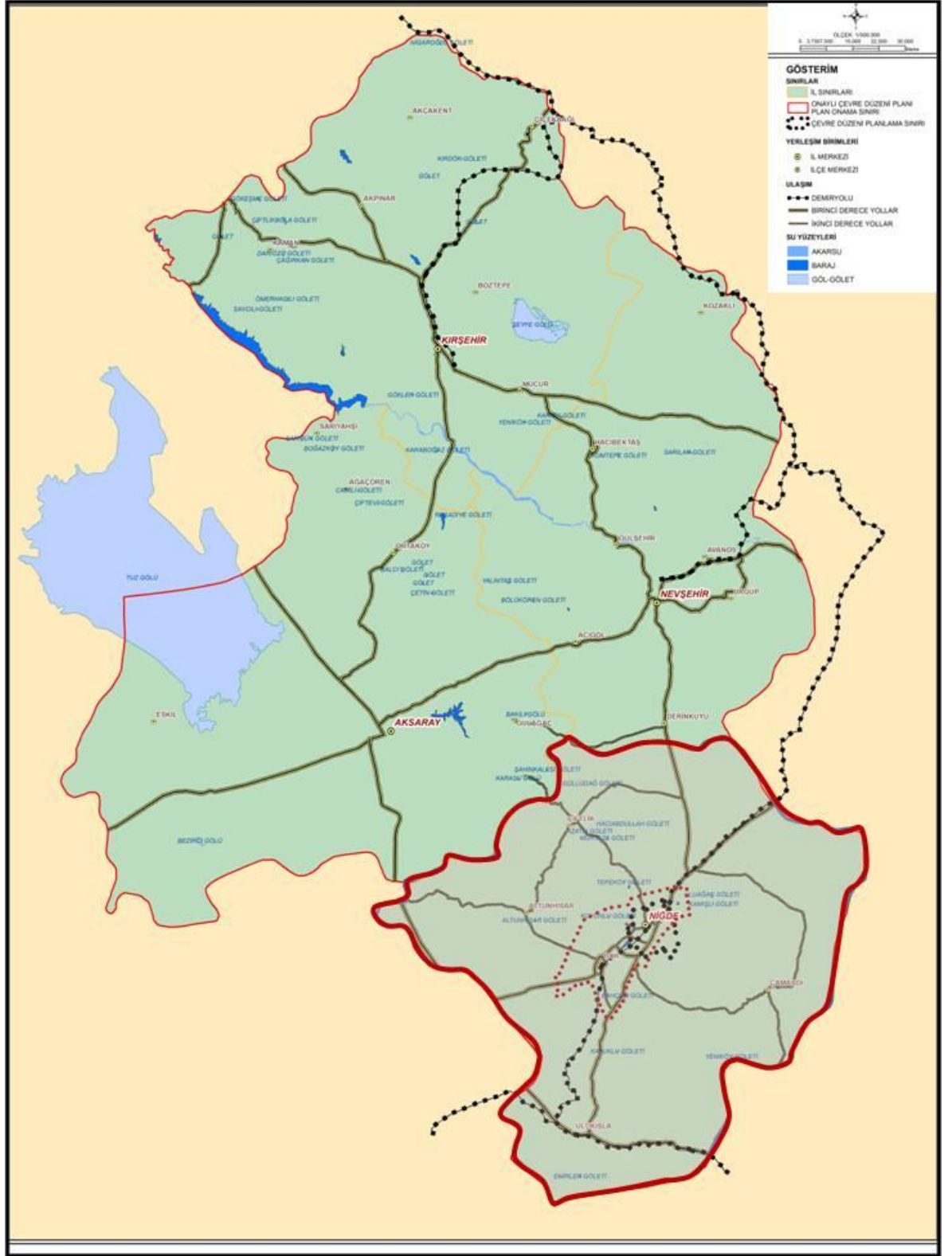
Çizelge 3.7: Niğde İli için yapılan başlıca planlama çalışmaları.
(Niğde Belediyesi, 2011)

Plan Adı	Ölçeği	Onay Tarihi
Niğde İli Nazım İmar Planı (Niğde İçin Yapılan İlk İmar Planı)	1/5000	1963
Niğde İli Uygulama İmar Planı	1/1000	1963
Niğde İli Revize İmar Planı	1/5000	1977
Niğde İli Merkez Nazım İmar Planı (Tüm Merkezi kapsayan ve Hala Kullanılan Tek İmar Planı)	1/5000	1981
Niğde İli Merkezi Revize İmar Planı (Tüm Kentin)	1/5000	1982
Niğde İli Revize İmar Planı (Kısmi Alanın)	1/5000	1992
Kırşehir-Nevşehir-Niğde-Aksaray Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planı	1/100.000	2005
Niğde Merkez Çevre Düzeni Planı (Kısmi Alt Bölge Alanı)	1/25.000	2011

Kentin topoğrafik ve taban haritaları 1960'ta, kadastr haritası 1955–1962 tarihleri arasında, imar planı da ilk kez 1963 yılında yapılmıştır. 1963 yılında yapılan plan; ticaret merkezini ve yönetim merkezini toplamayı hedefleyerek hazırlanmıştır ve bunu büyük oranda gerçekleştirmiştir. 23 Mahallesi olan kentte konut alanları merkez çevresinde ve 1970'lere değin pek fazla yayılmamıştır. Öte yandan artan konut gereksinimi daha çok kentin yerleşik kesimindeki eski ve az katlı yapıların yıkılıp yenilenmesi yolu ile karşılandığından kent fiziksel olarak fazla gelişmemiştir. 1970 yılından sonra kente sanayi tesisleri kurulması ile kent eski dokudan uzaklaşmaya başlamıştır (T.C.Niğde Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2011). Kentin 1963 yılında yapılan imar planı 1970'lerin başlarında

kentin büyümesi ve artan sosyo-ekonomik ihtiyaçları doğrultusunda yetersiz kalmıştır. 1977 yılında daha önce yapılan plan revize edilmiştir. 1981 yılında İller Bankası'na mevcut imar planına ilave imar planı yapmıştır. 1982 yılında tamamı ve 1992 yıllarında kısmi olarak revizyon gören imar planı daha sonraki yıllarda Niğde Belediyesi'nce tadilat, revizyon ve ilave imar planları yapılarak genişletilmiştir (Niğde Belediyesi, 2011).

Üst ölçekli plan sıralaması ile ilerlendiğinde karşımıza çıkan ilk bütüncül planlama çalışması 2005 yılı ilgili belediye ve il genel meclisleri tarafından onaylı 1/100.000 ölçekli olan Kırşehir-Nevşehir-Niğde-Aksaray Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planı çalışmasıdır. Planlama çalışmasının amacı: “2025 yılını hedef alınarak planlama bölgesinde sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde, yaşanabilir bir çevre yaratılması; sosyal, kültürel ve tarihsel kimliğin korunması, çevre ve kalkınma politikaları kapsamında sektörel gelişme hedeflerine uygun olarak belirlenen planlama ilkeleri doğrultusunda sağlıklı gelişmenin ve büyümenin sağlanması” şeklindedir. (Niğde İl Özel İdaresi, 2005) Planlama alanı sınırı; Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi, İhlara Özel Çevre Koruma Bölgesi, Kapadokya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi, Hirfanlı Baraj Gölü Turizm Bölgesi, Çiftehan Termal Turizm Merkezi, Narlıgöl Termal Turizm Merkezi ve Hasandağı Kış Sporları Turizm Merkezi hariç olmak üzere; Kızılırmak, Orta Anadolu ve Doğu Akdeniz havzalarının bir kısmını kapsayan Kırşehir, Nevşehir, Niğde ve Aksaray il sınırlarının tamamıdır. Bir alt ölçekteki planlama çalışması 2011 yılında Niğde İl Özel İdaresi ve Niğde Belediyesi tarafından onaylanan 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planıdır (Bkz: Şekil 3.13, 3.14). 2023 yılı hedef alınarak oluşturulan çalışmada planlama sınırı 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı baz alınarak oluşturulduğu bildirilmiş ve Niğde Planlama Alt Bölgesi olarak Bor ve Merkez İlçeleri merkezleri ile, Aktaş, Gümüşler, Sazlıca, Koyunlu, Fertek, Kemerhisar ve Bahçeli Belde belediyelerini kapsamaktadır. Ayrıca Fesleğen, Hançerli, Hamamlı, Okçu, Küçükköy, Kumluca, Taşlıca ve Yeşilburç Köyleri de Planlama Alt Bölge Sınırları dahilinde çalışılmıştır.

Şekil 3.13: 1/100.000 ÇDP içerisinde Niğde Planlama alt bölgesi 1/25.000 Çevre düzeni planı sınırları. (Niğde İl Özel İdaresi, 2011)

sonunda planı onaylamaktan vazgeçmiş ve Niğde İli yeniden kökeni 1981 yılına dayanan planını yürürlüğe sokmuştur. Dijital ve güncel bütüncül halihazır haritaları olmayan kentte, 2014 yılının başından itibaren nazım imar planı ve ona göre şekillenecek uygulama imar planı çalışmalarına yeniden başlanmıştır.

3.4. Demografik ve Sosyal Yapı

Niğde'nin 2009 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre toplam nüfusu 339.921 kişi olup; bunun 158.398 kişisi kent nüfusu, 181.523 kişisi de kır nüfusudur. İl kent merkezi nüfusu ise 105.702 kişidir (TÜİK, 2009)..Türkiye geneli kentleşme oranının % 64.90 ve İç Anadolu bölgesinin kentleşme oranının %69.25 olduğu gerçeğine göre Niğde ilinin kentleşme oranında hem ülke geneli hem de içinde bulunduğu İç Anadolu Bölgesi'nden geride olduğu görülmektedir (Bkz: Çizelge 3.8). Niğde'nin ilçelere göre kent ve kır nüfusları aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir.

Çizelge 3.8: Niğde İli kır- kent nüfusları. (TÜİK, 2009)

Yıllara Göre Şehir Ve Köy Nüfusları											
		1990			2000				2009		
İl Ve İlçe	Toplam	Şehir	Köy		Toplam	Şehir	Köy		Toplam	Şehir	Köy
Niğde	301691	97286	204405		348081	126812	221269		339921	158398	181523
Merkez	147724	55035	92689		177396	78088	99308		195407	105702	89705
Altınhisar	21229	4199	17030		22284	3839	18445		15415	2799	12616
Bor	54636	24556	30080		63020	29804	33216		60248	37566	22682
Çamardı	21432	5179	16253		20302	4086	16216		16279	3480	12799
Çiftlik	27236	2772	24464		32151	4627	27524		29926	3365	26561
Ulukışla	29434	5545	23889		32928	6368	26560		22646	5486	17160

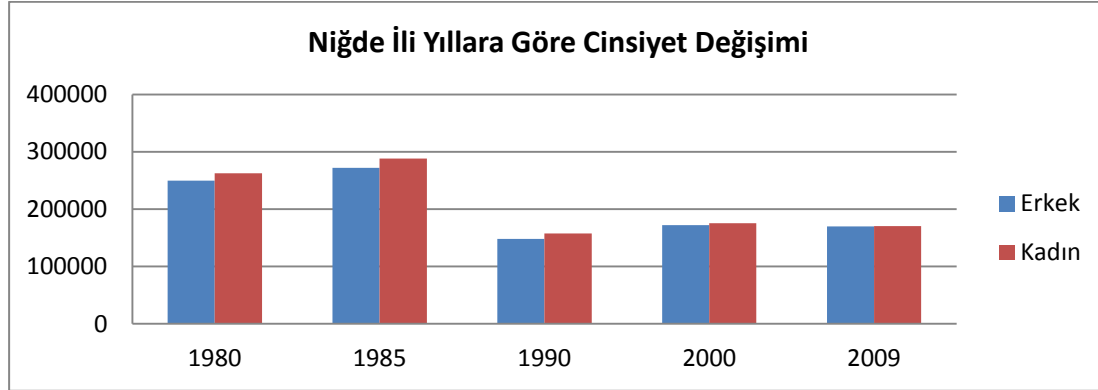
Cinsiyet

2009 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre Niğde ili toplam nüfusunun 169.704 kişisi erkek, 170.220 kişisi de kadın nüfustan oluşmaktadır (TÜİK, 2009).

Çizelge 3.9: Niğde İli yıllara göre cinsiyet dağılımı. (TÜİK, 2009)

Niğde İli Yıllara Göre Cinsiyet Dağılımı			
Sayım yılı	Erkek	Kadın	Toplam
1980	249631	262440	512071
1985	272207	288179	560386
1990	148163	157698	305861
2000	172367	175714	348081
2009	169704	170220	339921

Son 30 yıllık süreç içerisinde genel olarak nüfus kaybeden Niğde'nin kadın erkek oranlarında, kadın nüfusunun erkeklere göre biraz daha fazla olduğu görülmektedir (Bkz: Çizelge 3.9, Şekil 3.15).

Şekil 3.15: Niğde İli yıllara göre cinsiyet dağılımı. (TÜİK, 2009)

Göç Durumu

Niğde ili geneli göç durumuna bakıldığında ilin göç verdiği gözlemlenmektedir. Ancak son yıllarda göç verme oranının azalmakta olduğu gözlemlenmiştir (Bkz: Çizelge 3.10).

Çizelge 3.10: Niğde İli göç durumu. (TÜİK, 1990 – 2000 – 2009)

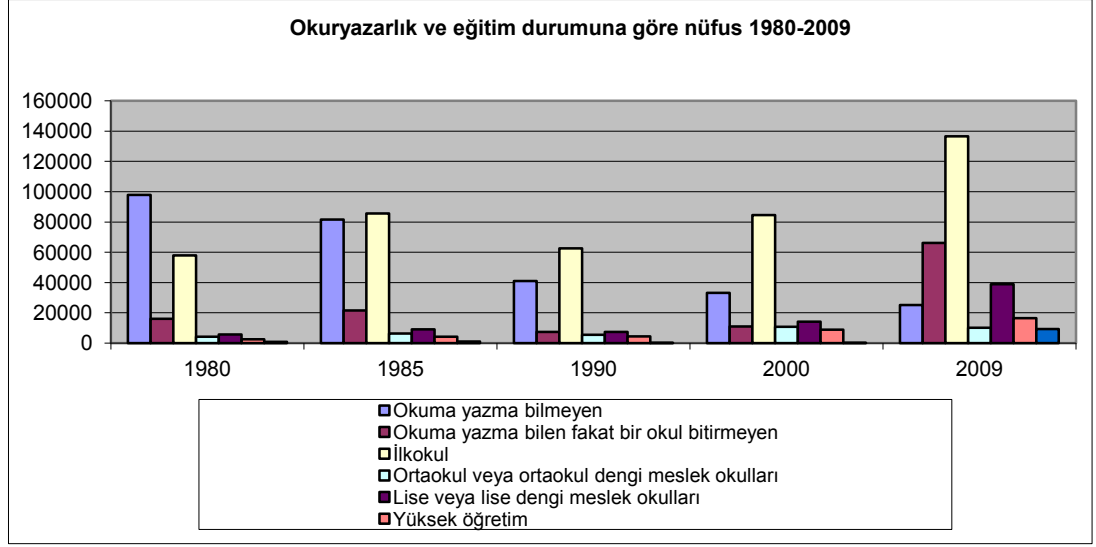
SAYIM YILI	ALDIĞI GÖÇ	VERDİĞİ GÖÇ	NET GÖÇ
1990	15.653	31.51	-15.857
2000	27.74	28.439	-6.99
2009	12.588	15.778	-31.9

1990 yılında ilin göç aldığı miktar 15.653 kişi , göç verdiği miktar 28.439 kişidir. Net göç oranı – 15.857 dir. İlin yurtdışından aldığı göç miktarları incelendiğinde bu değerlerin,1990 yılında 546 kişi, 2000 yılında 27.740 kişi olduğu, yurtdışına verdiği göç miktarının 1990 yılında 25, 2000 yılında ise 28.439 kişi olduğu gözlemlenmektedir. 2009 yılında ilin aldığı göç miktarı 12.588, verdiği göç miktarı ise 15.778 kişidir. Net göç oranı -3,19 dur. 1990 yılından 2000 yılına ilde göç verme oranının -15.857 den -6.99 a düştüğü gözlemlenirken bu oran 2009 yılında artış göstererek -31.90'a ulaşmıştır.

Eğitim ve Okuryazarlık

Niğde il geneli okuryazarlık oranına bakıldığında 1980'de 97.845 kişi olan okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı 2009'da 25.087 kişiye düşmüştür. Okuma- yazma

bilmeyenlerin oranı 1980’de %53.22 iken 2009 yılında % 8.3’e düşmüştür (Bkz: Şekil 3.16). Bu da ilde okuryazarlık oranının yükseldiğini göstermektedir.

Şekil 3.16: Niğde İli okuryazarlık ve eğitim durumuna göre nüfus (TÜİK, 1980-2009)

İlköğretim: İl genelinde 211 ilköğretim okulundan 209’u kamu, 2’si özel ilköğretim okuludur. Kamuya ait okullarda 2011-2012 eğitim öğretim yılında 2.360 derslikte 52.018 öğrenci öğretim görmektedir. İlköğretim okullarındaki okullaşma oranı 97,44’dür. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ortalaması 22’dir. Derslik başına düşen ortalama öğrenci sayısı 22’dir (TÜİK,2012).

Ortaöğretim: İl genelinde 44 ortaöğretim okulundaki 633 derslikte 15.116 öğrenci öğrenim görmektedir. Öğretmen sayısı 1.006’dır. orta öğretimdeki okullaşma oranı %56,68 düzeyindedir. Bir öğretmene ortalama 15 öğrenci düşerken, derslik başına düşen öğrenci sayısı 24’tür (TÜİK,2012).

Yüksek Öğrenim: Niğde Üniversitesi 1992 yılında kurulmuştur. Niğde Üniversitesi’nin 17 Mart 2006 tarihinde Aksaray ve Ankara illerinde yer alan birimlerinin ayrılması sonucu 5 fakülte, 3 yüksekokul, 6 meslek yüksekokulu, 2 enstitü, 5 bölüm başkanlığı ve 2 uygulama merkezi olmak üzere toplam 23 akademik birimi bulunmaktadır (<http://www.nigde.edu.tr/>).

Sağlık

İl genelinde; 2 Devlet Hastanesi, 1 Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, İlçe Merkezlerinde bulunan 4 İlçe Hastanesi, 6 Adet Toplum Sağlığı Merkezi, 66 sağlık evi, 1 AÇS-AP Merkezi, 1 adet Verem Savaş Dispanseri, 1 Halk Sağlığı Laboratuvarı

ve 1 adet Ağız Diş Sağlığı Merkezi bulunmaktadır (Bkz: Çizelge 3.11) (Niğde Belediyesi, 2011).

Çizelge 3.11: Niğde İli sağlık merkezleri
(Niğde İl Çevre Durum Raporu ,2009)

Hastane Adı	Yatak Sayısı	Toplam Arsa Alanı(m²)	Kapalı Alanı (m²)	Yatak Başına Düşen Kapalı Alan(m²)
Niğde Devlet Hastanesi	280	67,349	48,132	172
Dr. Doğan Baran Doğum Ve Çocuk Hast. Hastanesi	125	23,891	18,469	148
Bor Devlet Hastanesi	63	6,604	7,489	119
Altunhisar İlçe Hastanesi	26	15,089	4,824	186
Çiftlik İlçe Hastanesi	10	8,902	2,751	275
Ulukışla İlçe Hastanesi	26	9,124	2,512	97
Çamardı İlçe Hastanesi	26	14,911	3,054	117
Toplam	556	145,870	87,231	1,114

3.5. Ekonomik Yapı

Niğde'nin ekonomik yapısını tarım faaliyetleri karakterize eder. Toplam toprakların %35'i tarım arazisi olarak değerlendirilmekte olup, nüfusun %32'si tarım sektöründe çalışmaktadır. Yaklaşık % 45 gibi bir orana sahip olan çayır ve meralarda ise hayvancılık yapılmaktadır (Niğde İl Özel İdaresi, 2011). Bölgede sanayi kolunun gelişmesini sağlayabilecek doğal kaynakların yetersizliği, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin Niğde ekonomisinde ağırlıklı yer edinmesine neden olmuştur. Ekili ve dikili alanlar içinde patates, elma, hububat tarımı ağırlık göstermektedir. Hayvancılık faaliyetleri ise; son yıllarda özellikle hayvancılık kooperatiflerinin sayısının artması ile kültür cinsi sığır sayısında önemli artışlar olmuştur. Bunda ilde faaliyet gösteren süt toplama şirketlerinin sütleri mahallinde satın almasının büyük etkisi vardır. Küçükbaş hayvancılığı ise, geleneksel tarzda otlak hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır.

Niğde ilinde tarım, ağırlıklı sektörlerin başında gelmektedir. İlde 65.351 adet hane halkından %58'i tarımsal faaliyette bulunmaktadır. Tarımsal faaliyette bulunan hane halkı sayısı 38.355 adet olup, bitkisel üretim yapanların oranı %31,5, hayvancılık

yapanların oranı %5,5, bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapanların oranı ise %63'tür. 2007 yılı verilerine göre; Niğde'de toplam 275.783 hektar tarım arazisi mevcuttur (Bkz: Çizelge 3.12) (Niğde İl Çevre Durum Raporu, 2009).

Çizelge 3.12: Niğde İli arazi kullanma durumu.
(Niğde İl Çevre Durum Raporu,2009)

ARAZİ CİNSİ	ALANI (ha)	%
Tarım Arazisi	275,783	35,38
Çayır-Mera	345,931	44,38
Orman	59,633	7,65
Kullanılmayan Arazi	98,175	12,59
TOPLAM	779.522	100

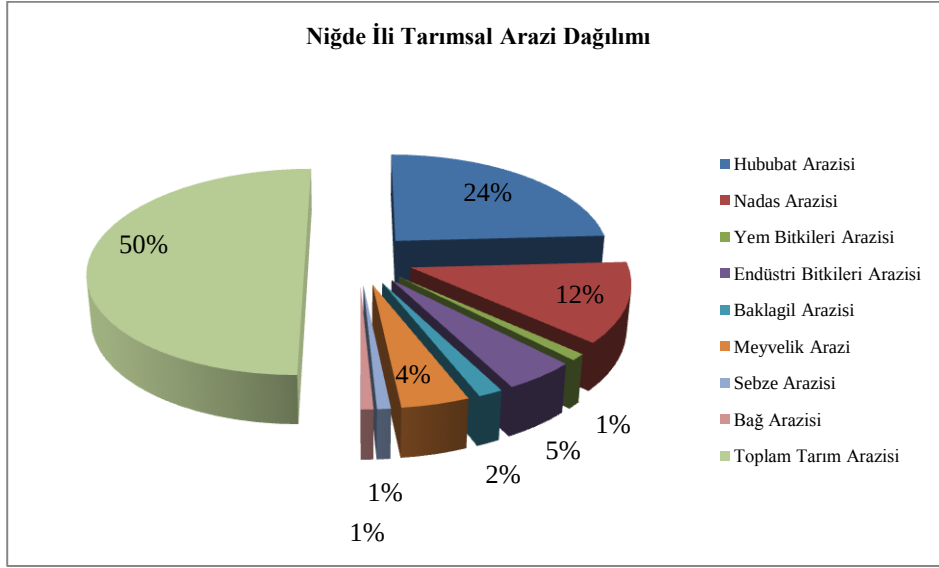
İldeki tarım arazilerinin % 48,28'inde hububat tarımı, % 9,39'unda endüstri bitkileri tarımı, % 3,19'ünde baklagil bitkileri tarımı, % 2,04 ünda yem bitkileri tarımı, %1,76'sında sebze ürünleri tarımı, % 1,61 inde bağ tarımı % 8,77'sinde ise meyve ürünleri tarımı yapılmaktadır. Ayrıca ilde nadas arazilerinin oranı yüksek olup bu oran % 24,96'dır (Bkz: Çizelge 3.13) (Niğde Belediyesi, 2011) .

Tarım arazilerinin kullanım amacı bakımından tarla tarımından sonra sırasıyla, meyvecilik, sebzeçilik ve bağcılık arazileri yer almaktadır.

Çizelge 3.13: Niğde İli tarımsal ürüne göre arazi kullanımı.
(Niğde Belediyesi, 2011)

Arazinin Cinsi	Miktarı (hektar)	Tarım Arazisine Oranı (%)
Hububat Arazisi	133,139	48.28
Nadas Arazisi	68,821	24.96
Yem Bitkileri Arazisi	5,639	2.04
Endüstri Bitkileri Arazisi	25,905	9.39
Baklagil Arazisi	8,805	3.19
Meyvelik Arazi	24,178	8.77
Sebze Arazisi	4,849	1.76
Bağ Arazisi	4,447	1.61
Toplam Tarım Arazisi	275,783	100

Yetiştirilen ürüne göre tarımsal arazilerin yüzde dağılımı incelendiğinde (Bkz: Şekil 3.17) en fazla payın 3 türde olduğu görülmektedir. Bunlar: hububat, yem bitkileri ve nadas olarak sıralanmaktadır.

Şekil 3.17: Niğde İli tarımsal ürüne göre arazi kullanımı.

(Niğde İl Çevre Durum Raporu, 2009)

Niğde İli'nde tarım arazilerinin 109.215 hektarı sulanabilmekte olup, bu alan tarım arazisinin % 39,60'ını kapsamaktadır (Niğde İl Çevre Durum Raporu, 2009).

Hayvancılık

Niğde'de hayvancılık, aile ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla aile işletmeciliği şeklinde yapılan bir ekonomik faaliyet durumundadır. "Hayvancılığın il ekonomisi için önem arz etmesine sebep olarak, il topraklarının büyük bir bölümünün (% 44,38) çayır ve meralardan meydana gelmesinin" (Niğde Belediyesi, 2011) yanında, kırsal kesimde yaşayanların hayvancılığı geçim kaynağı olarak görmesi de gösterilebilmektedir.

Sanayi

Sanayi sektörü, ekonomik olarak gelişmişliğin önemli bir göstergesidir. İllerin coğrafi konumları, yer altı ve yer üstü zenginlikleri, tarım, turizm, ticaret ve hizmetler sektörlerinin gelişmişlikleri sanayinin gelişmesi için birer alt yapı oluşturdıklarından, sanayinin gelişmesinde bu faktörler önemli rol oynamaktadırlar. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, kamu yatırımlarının kamusal tercihlerle ülkenin çeşitli yerlerine götürülmesi sürecinde özellikle piyasaya üretim yapan fabrikalardan Niğde'nin payına yatırım yapılmamıştır. Coğrafi olarak Kayseri, Konya, Adana ve

Mersin gibi sanayileşmiş kentlerin yakınında olan Niğde’de doğal olarak sanayileşme çabaları da çok geç başlamıştır. 2005 yılında teşvik kanunu kapsamına alınan ilde sanayileşme gayretleri artarak devam etmektedir. Niğde’ye ilk kamu yatırımı, ildeki tabii çimento hammaddesini değerlendirmek üzere 1957 yılında kurulan ancak 1964’te hizmete alınabilen bir fabrika olmuştur. Planlı dönemin başladığı 1960’lı yıllarda Niğde’de kamu yatırımı yoktur. Bu dönemde özel teşebbüs tarafından kurulan meyve suyu ve çimento fabrikaları bulunmaktadır. Niğde’nin sanayileşmesi; sermaye birikimi, özel teşebbüsün canlanması, tarımda verimliliğin artmaya başlaması gibi faktörlerle, 1970’li yıllarda hızlanmıştır. 1997 yılında ilin kalkınmada birinci derecede öncelikli yöreler kapsamına alınması bu gelişmeye ivme kazandırmış, tekstil yoğunluklu bir sanayi yapısı oluşmuştur (Niğde İl Özel İdaresi, 2011).

Niğde ilinde 4 adet Küçük Sanayi Sitesi mevcuttur. İl merkezinde 2 ve Bor’da 1 olmak üzere 3 küçük sanayi sitesi faaliyette olup, 2013 yılı Haziran sonu itibarıyla; toplam 2.875 işçi çalışmaktadır. Altınhisar KSS’nin ihalesi yapılmıştır. Çamardı ve Bor Deri KSS proje aşamasında olup, Birlik ve Bor Ayder KSS Kooperatiflerinin de kuruluşu yapılmıştır (Niğde Belediyesi, 2011).

Niğde ilinde biri il merkezinde diğeri Bor ilçesinde olmak üzere 2 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Niğde OSB’nin toplam alanı 4.063.994,43 m²’dir. Bölgede 115 sanayi parseli mevcut olup, 67 sanayi tesisi toplam 3200 çalışanı ile faaliyetini sürdürmektedir. Niğde’den ağırlıklı olarak meyve suyu ve konsantresi, pamuk ipliği, makine halısı, otomotiv yedek parçaları (rot, rot başı, rot kol), makine yedek parçaları ve mikronize kalsit ihraç edilmektedir. Pamuk, İplik, Elyaf Muhtelif makine ve yedek parçalar, çelik, çeşitli boru ve işletme malzemeleri ithal edilmektedir (Niğde İl Özel İdaresi, 2011).

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre Niğde’den 2012 yılında yapılan ihracatın sektörel dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir. Tablodan Sanayi sektörü İhracatının %27 ile ilk sırada geldiği, bu sektörde Tekstil ve Hammaddelerinin %14, Kimyevi Maddeler ve Mamullerinin %9’la öne çıktığı görülmektedir. İhracata ağırlıklı ikinci sektörün Tarım olduğu, bu sektörde Yaş Meyve ve Sebze ihracatının %4’le ağırlık kazandığı görülmektedir. Madencilik sektörü %2 ile 3.sırada gelmektedir. 2012 yılında Niğde’nin toplam ihracatı 64.755.560 \$ olarak gerçekleşmiştir (Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2012).

Çizelge 3.14: Niğde İli küçük sanayi siteleri. (Niğde İl Özel İdaresi, 2011)

Adı	Faaliyete Başladığı Yıl	Toplam İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı	Mevcut İstihdam
Niğde - Merkez	1977	176	141	35	80,11	486
Niğde - Bor	1985	260	195	65	75,00	513
Niğde - Merkez Ata	1993	379	330	49	87,07	1876
Niğde - Altunhisar	1989 Kur.	29	İhalesi yapıldı			
Niğde - Çamardı	2001 Kur.	65	Proje aşamasında			
Niğde - Bor Deri	2005 Kur.	26	Proje aşamasında			
Birlik	2010 Kur.	7	Yeni kuruluş			
Bor Ayder	2010 Kur.	7	Yeni kuruluş			

Ticaret

Niğde ilinde sanayi gelişimi organize sanayi bölgelerinin kurulması ile büyük bir ivme kazanmıştır. Sanayileşme paralelinde ticari yaşamı da gelişme göstermiş, ticari malların çeşitliliği artmış, tarım ürünleri ile birlikte sanayi ürünleri ticareti de gelişmiştir. 1992 yılında Niğde Üniversitesi'nin kurulması ticaret hayatının canlanmasına ve hizmetlerin nitelik kazanmasını sağlamıştır. Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin 2012 yılı verilerine göre Niğde İli'nin ihraç ettiği ürünlere göre sektörler bazında yüzde dağılımı çizelgede (Bkz: Çizelge 3.15) verilmiştir:

Çizelge 3.15: Niğde İli 2012 yılı ihracatının sektörlere göre dağılımı.

(Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2012)

SEKTÖR	Yüzdesi %
I.TARIM	5
A.BİTKİSEL ÜRÜNLER	4
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar Ve Mamulleri	0
Yaş Meyve Ve Sebze	4
B.HAYVANSAL ÜRÜNLER	1
Su Ürünleri Ve Hayvansal Mamuller	1
C.AĞAÇ VE ORMAN ÜRÜNLERİ	0
Ağaç mamulleri ve orman ürünleri	0
II.SANAYİ	27
A.TARIMA DAYALI İŞLENMİŞ ÜRÜNLER	15
Tekstil ve hammaddeleri	14
Deri ve deri mamulleri	0
Halı	1
B.KİMYEVİ MADDELER VE MAMULLERİ	9
Kimyevi Maddeler Ve Mamulleri	9
C.SANAYİ MAMULLERİ	3
Makine ve aksamları	1
Demir ve demir dışı metaller	1
Çimento ve toprak ürünleri	1
III.MADENCİLİK	2

Madencilik	2
TOPLAM	100

Turizm

Kapadokya Bölgesi'nde yer alan Niğde, yaklaşık 9 bin yıllık uzun bir tarihi geçmişe sahiptir (Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014). Ancak kentte daimi olarak turist çeken bir turizm türü yaygın değildir. Yıllar itibariyle ili ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayıları aşağıdaki tabloda (Bkz: Çizelge 3.16) verilmektedir. Tyana su kemerleri, Niğde Kalesi ve Saat Kulesi, Roma Havuzu, Demirkazık Dağı ve Gümüşler Manastırı İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün (2014) il ziyaretçilerine önerdiği turistik alanlardır.

Çizelge 3.16: Yıllara göre Niğde İli'ni ziyaret eden turist sayıları (2005-2010).
(Niğde İl Özel İdaresi, 2011)

YILI	YERLİ TURİST	YABANCI TURİST	TOPLAM
2005	33.694	5.600	39.294
2006	24.205	443	24.648
2007	19.897	108	20.005
2008	46.932	1.582	48.514
2009	28.773	7.730	36.503
2010	48.820	4.472	53.292

3.6. Kentsel Kimlik

Niğde için yapılan farklı konu başlıklarındaki analiz çalışmalarından sonra bu analizler doğrultusunda kentin kimliğini ve komşu iller ile olan ilişkilerini tanımlamak gerekmektedir. Kentsel kimlik; belli bir geçmişi olan ve sürekli gelişmeye devam eden ve belli faktörlerle şekillenen kavramlar bütünüdür. Kent kimliğini en çok etkileyen faktörlerin başında o kentin fiziksel, sosyo-ekonomik, kültürel ve tarihsel özellikleri gelmektedir. Kent kimliği kavramı aynı zamanda o

kentte ikamet edenlerin yaşadıkları yere yükledikleri anlamlandırma ve değerler kümesi olarak da nitelendirilebilir (Tekeli , 1991). Bu bağlamda Niğde' nin kimliğini oluşturan öğeler de onun geçmişinde olan ve içinde ikamet edenler ile karşılıklı etkileşimde bulunulan unsurlar olmalıdır. Tarihsel geçmişi olan kentte bunu yansıtan unsur kentin kalesidir (Bkz: Şekil 3.18, 3.19).

Şekil 3.18: Niğde Kalesi fotoğrafı. (Ayşe AKBULUT Arşivi)

Kale ve onun içerisinde yer alan saat kulesi kentin tek simgesidir. Ancak tepe noktasında olan bu kaleye güncel olarak verilmiş bir işlev ya da çevre düzenlemesi bulunmamaktadır. Manzara noktasında olan kalede kentin görünümü de turistik değer oluşturmamaktadır.

Şekil 3.19: Niğde Kalesi'nden kent görünümü. (Ayşe AKBULUT Arşivi)

Kentin tarihi dokusuyla beraber kentin Bor İlçesi'ne doğru gelişen konut alanları da herhangi bir açıdan bütünlük, tutarlılık sergileyememektedir (Bkz: Şekil 3.20, 3.21). Bu nedenle kentin modern dokusu olarak yansıtılabilecek ve kimliğinde etki oluşturabilecek öge bulunmamaktadır.

Şekil 3.20:Niğde-Bor yolu görünümü-1. (Ayşe AKBULUT Arşivi)

Şekil 3.21: Niğde-Bor yolu görünümü-2. (Ayşe AKBULUT Arşivi)

Kentin ana geçim kaynağının tarım olduğu analizler ile ortaya çıkmaktadır. Kent için iki özel ürün bulunmaktadır. Bunlar; elma ve patates olarak sıralanabilmektedir. Bu

ürünleri işlemeye yönelik küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşları da bulunmaktadır (Niğde Belediyesi, 2011). Ancak Niğde gibi birçok Anadolu orta ölçekli kentinin ana geçim kaynağı tarım olup yetişen ürünün kalitesi sebebiyle sahip olduğu değerler bulunmaktadır. Bunu ortaya çıkaracak, tanıtımı yapılan, herkesçe bilinen, markalaşmış olan herhangi bir değeri bulunmamaktadır. “Niğde’nin pazarlama sektöründe en tanınmış sanayi ürünü Niğde Gazozu’dur” (Bkz: Şekil 3.22) (Niğde Belediyesi, 2011).

Şekil 3.22: Niğde Gazozu. (Niğde Belediyesi, 2011)

Ancak Niğde Gazozu ’nu Niğde ile özdeşleştiren herhangi bir unsur bulunmamakta, içeriği dolayısıyla tamamen gıda sanayisi ürünüdür. Frambuaz aromalı olan bir takım kimyasallar ile birleştirilen ürünün bazı mineralleri hariç hiçbir ham maddesi Niğde menşeli değildir. Bu da kent ekonomisine ve kimliğine uzun vadede katkı sağlayamamaktadır.

Niğde Merkez’de bahsedilen kimliksizlik problemi bulunurken, bazı ilçelerinde durum daha farklıdır. Kayseri-Niğde-Adana sırasında bulunan 3756 metre yüksekliğinde olan Aladağ sırasındaki Demirkazık Dağı Milli Parkı önemli bir doğa turizmi değeridir (Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014). Niğde’nin Ulukışla İlçesi’ne bağlı Çiftahan kasabasında bulunan daha önce hidroloji bölümünde bahsedilen (Bkz: bölüm3.2) jeotermal kaynaklar dolayısıyla burada kaplıcalar bulunmaktadır. Bor ve Kemerhisar İlçeleri arasındaki su kemerleri (Bkz: Şekil 3.23), Bahçeli kasabasındaki Roma Havuzu (Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014) diğer doğal, tarihi ve turistik değerlerdir. Ancak il genelinde bu değerler bütüncül bir şekilde turizm planlamasıyla değerlendirilemediği için bakımsız durumdadırlar.

Şekil 3.23: Tyana Su Kemerleri. (Ayşe AKBULUT Arşivi)

3.7. Bölüm Sonucu

Niğde için yapılan analiz çalışmaları sonucunda Niğde'yi; il kent merkezi nüfus 105.702 kişi olan, %47'si ile çoğunluğu plato üzerinde olan, karasal iklime sahip, zengin jeotermal kaynakları olan, 4.derece deprem bölgesinde olan, tarıma elverişli arazisi az olan ancak bunu bireysel çabalar ile özellikle bahçecilik konusunda elverişli hale getiren, ana geçim kaynağı tarım, çevre illere göç veren, okur-yazarlık oranı eğitim standartları İç Anadolu Bölgesi'ne göre yüksek olan, sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu, il genelinde tarihi değerleri olan ancak bunları değerlendiremeyen, güncel dijital ortamda halihazır haritaları olmayan, güncel nazım imar planı olmayıp 1981 yılındaki baz alınarak ilerlenen, kimliği ve buna bağlı vizyonu olmayan, gelişmekte olan orta ölçekli bir Anadolu kenti olarak tanımlayabilmekteyiz.

4. ARASTIRMA YÖNTEMİ VE BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın başında ileri sürülen: “sürdürülebilir gelişme göstergelerinin arazi kullanım planlaması sürecinde uygulanması ve ölçülmesinden sorumlu yerel yönetimlerin, sürdürülebilir gelişme göstergeleri konusundaki algı ve beklentisinin, kentlerde sürdürülebilir gelişme göstergelerinin uygulanması konusunda zorluklar oluşturabileceği” hipotezi test edilecektir.

4.1. Yöntem

Hipotezi test etmek için kullanılan yöntem dizgisi şu şekilde ilerlemektedir:

- 1) Niğde İli için planlama sürecinde ele alınan ilk aşama olan analiz safhasının gerçekleştirilmesi (bir önceki bölümde yapılmıştır Bkz: bölüm 0)
- 2) Olası arazi kullanım planlaması süreci için birincil öneme sahip ve sürecin ilk adımı olan sürdürülebilir gelişme göstergelerinin belirlenmesi
- 3) Sürdürülebilir gelişme göstergelerinin, mevcut planlar üzerinden değerlerinin ortaya konması ve yorumlanması
- 4) Yerel yönetim idari birim yetkililerine yönelik, onların sürdürülebilir gelişmeye dair bilgisi, ilgisi ve Niğde’de bu konuya dair öncelikleri hakkında yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yapılması ve mülakatın analiz edilerek bulgulara erişilmesi
- 5) Gösterge değerlerinden elde edilen bulgular ile mülakattan elde edilen bulguların karşılaştırılarak anlamlı sonuçlar elde edilmesi
- 6) Tartışma süreci ile sebepler ve sonuçlara dair yorumlarda bulunma

Takip edilen bu dizgide ilk adım olan Niğde İli ’ne dair genel analizlerin yapılması bir önceki bölümde incelenip tamamlanmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında daha önce teorik olarak incelenen konuların çalışma alanı özelinde detaylı olarak incelenmesi gerçekleştirilecektir. Burada yürürlükte olan planlar sürdürülebilir gelişme göstergelerine bağlı olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda burada evrensel, ölçülebilir değerleri olan, literatür taraması yapılarak

oluşturulmuş bir gösterge setine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle ilk olarak Niğde için bir sürdürülebilir gelişme gösterge seti oluşturulmuştur. Sonrasında Niğde için bu göstergelerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır. Uluslararası örneklerden evrensel standartlara göre Niğde için geliştirilen gösterge seti için aşağıdaki çizelgedeki Bkz: Çizelge 4.1) sistematik kullanılmıştır.

Çizelge 4.1: Gösterge seti şablonu.

Ana Başlık		Gösterge	Gösterge Birimi	Amaç	Arazi kullanım planlamasının hedefleri	Veri Erişilebilirliği	Niğde için gösterge değeri
	Altbaşlık 1						
	Altbaşlık 2						

Bu sistematikte; çevresel sağlık, tarım ve gıda, enerji ve atık, ulaşım ve teknik altyapı, toplumsal iyilik hali ve arazi kullanım olmak üzere 6 ana başlık üzerinden ilerlenilmiştir. Tema olarak nitelendirilebilecek bu ana başlıkların alt konu başlıkları ve bunlara uygun göstergeler bulunmaktadır. Her alt konu başlığı için arazi kullanım planlaması sürecindeki rolünü aktarabilmek için “amaç ve arazi kullanım planlamasının hedefleri” başlıkları işlenmiştir. Her gösterge için de göstergenin evrensel olarak kabul gören birimi, göstergenin Niğde için değeri ve bu değere erişebilmek için kullanılan kaynağın var olup olmadığı var ise nereden elde edildiği/edilebileceği aktarılmaktadır. Bu bilgilerin bir arada var olmasının daha anlamlı olacağı düşünülerek her ana başlık için bir çizelge oluşturulmuştur. Çizelgelerin büyüklüğü sebebiyle çalışmanın sonunda ekler başlığı altında göstergeler seti konumlandırılmıştır (Bkz: EKLER sf 147).

Araştırmanın ikinci aşamasında; yerel yönetim yetkililerinin sürdürülebilir gelişme ile ilgili bilgi, algı ve beklentilerine ek olarak, aynı zamanda gösterge setinde yer alan göstergelerin, yetkililer için Niğde adına öncelik ve önem dereceleri ölçülmüştür. Bunun için de bir anket çalışması hazırlanarak yarı yapılandırılmış mülakat tekniğinde yerel yönetim idari birim yetkilileri ile görüşülmüştür (Bkz: Ek7).

Nitel bir çözümleme çalışmasının parçası olan yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat tekniği Niğde Belediyesi yerel yönetim yetkililerine; (15 idari birim müdürü ve 2 belediye başkan yardımcısı) uygulanmıştır. Derinlemesine mülakat

çalışmasının, yerel yönetimdeki kalifiye eleman yetersizliği sebebiyle her birimin müdürüyle yapılması uygun görülmüştür. Sorular hazırlanırken çalışmanın amacı olan: “orta ölçekli bir yerel yönetimde, sürdürülebilir gelişme göstergelerinin farkındalığına dair bilgi ve algı düzeyi ile bunun kent planlamaya yansımaları ölçmek” beklentisine yönelik sorular hazırlanmıştır.

Kaynak olarak 2010 yılı ağustos ayından itibaren ABD’nin Illionois, Wisconsin, Georgia ve Güney Carolina eyaletlerinde yerel yönetimle beraber 1000’den fazla idari kamu kuruluşunda uygulanmış, eyaletler arası kurulan bir organizasyon doğrultusunda «**sürdürülebilir gelecek**» amacına yönelik sorumlu kurumların bilgi ve algı düzeyi durumunu incelemek olarak belirlenmiş, bir anketten (Baxter & Woodman Consulting Engineers Company, 2010) faydalanılmış ancak çalışma konusu ve alana özgü bir teknik kullanılacağı için birebir aynısı kullanılmamıştır.

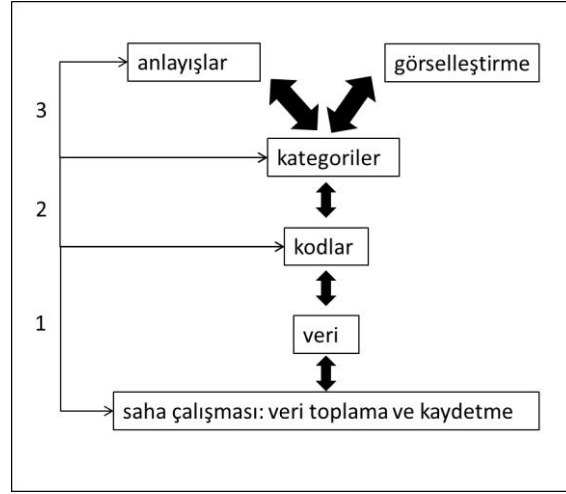
Bu bağlamda sorular birer birer; ölçülmesi hedeflenen konu, yerel yönetim görevlisinden elde edilen nicel ve nitel yanıtlar ile açıklanmaya çalışılmıştır. Nicel yanıtları tercihli sorular için verdikleri yanıtlar oluştururken nitel yanıtları görüşmeden özet çıkarılan beyanlar oluşturmaktadır. Çalışmada 5 tanesi çoktan/çoklu seçmeli tercih belirleme, 2 tanesi derecelendirme, 2 tanesi de açık uçlu olmak üzere toplam 9 soru üzerinden ilerlenmiştir. Açık uçlu ilk iki sorudan seçmeli ya da derecelendirmeli nicel bir sonuç direkt elde etmek mümkün olmayacağı için bu soruları yorumlamak için içerik analizi yöntemi (Bkz: Şekil 4.1) kullanılmıştır. Bu sayede niceliksel anlamlı sonuçlar, nitel yorumlarla beraber desteklenebilmektedir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Strauss & Corbin, 1998).

İçerik analizi yapılırken bilinmesi gereken kavramlar ve bu kavramların nasıl kullanılacağı önem taşımaktadır. Süreç ifadesinde kullanılan bu terimlerin anlamları şu şekildedir (McMillan & Schumacher, 2010):

Tümevarımcı Analiz: Kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaktır.

Kod: Veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere ve olaylara ((bir sözcük, cümle, paragraf vb.) verilen anlamdır.

Kategori: İçerik analizinde elde edilen kavramların birbirleriyle belirli bir tema altında sınıflandırılmasıdır.

Şekil 4.1: İçerik analizi süreci. (McMillan & Schumacher, 2010)

Niğde Belediyesi'nde başlayan veri toplama ve kaydetme süreci birinci ve ikinci sorular için aynı sıralamada ilerlemiştir. Programın her dili algılama özelliği olması, yarı çevrili Türkçe ara yüzünün olması, erişim kolaylığı ve nitel araştırmalardaki kullanım sıklığı sebebiyle, bir nitel veri analizi programı olan MAXQDA 11 programı kullanılmıştır. Nitel verileri çözümleyebilmek için kodlar ve kategoriler kullanılmıştır. Bunlar, mülakat esnasında alınan yanıtları gruplayarak yorumlama yapabilmeye fırsat vermesi açısından izlenen adımlar olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda aynı kategoride yer alabilecek katılımcı beyanları her açık uçlu soru için ayrıca kodlanmıştır. Sonrasında ses kayıtlarının ve yazılı mülakat görüşmeleri dokümanlarının yüklenmesi ile programda belirlenen kodlar üzerinden sorgu yaptırılarak bu kodlardan hangilerinin ne kadar sık kullanıldığı belirlenmiş ve frekans değerlerine erişilmiştir. Her kategori içinde yer alan kodların frekans değerleri de toplanarak katılımcıların soru hakkında verdiği yanıtların kategorilere göre frekans değeri üzerinden yüzde dağılımı yapılmıştır. Bu sayede tümevarımcı bir analiz gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

4.1.1. Sürdürülebilir gelişme göstergeleri ile Niğde ili planları bulguları

Sırası ile her çizelge için mevcut değerler işlenerek analiz edilecektir.

Gösterge Setinden Elde Edilen Planlama Bulguları

Çevresel Sağlık

Bu ana başlık altında kişi başına düşen yeşil alan miktarı, kentsel yeşil alan kalitesi, su kalitesi, hava kalitesi, doğal kaynaklar ve koruma alt başlıklarına bağlı göstergeler yer almaktadır (Bkz: Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2:Çevresel sağlık temasındaki göstergeler.

ÇEVRESEL SAĞLIK	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı	Gösterge
		-çocuk oyun alanı
		-park
		-semt parkı
		-bölge parkı
		-spor alanı
		-mesire alanı
	Kentsel Yeşil Alan Kalitesi	-bireylerin kentsel yeşil alan kalitesinden memnuniyet düzeyi
	Su Kalitesi	-içilebilir su rezervinin nüfusa oranı
		-içilebilir şebeke suyunun hane sayısına göre tüketim oranı
		çalışma alanı sınırları içerisinde kişi başına tüketilen hazır su miktarı
		-çalışma alanı sınırları içerisindeki arıtma tesisi sayısı ve nüfusa göre yeterlilik kapasitesi
	Hava Kalitesi	-emiyon ölçümleri sonuçlarına göre yıllara göre havadaki emiyon oranı (PM10, SO ₂ , NO ₂ , CO) değışimi)
		-sanayi kuruluşlarının bacalarında filtre kullanım oranı ve yıllar içindeki değışimi
		-kömür, talaş vb. kirletici yakıtların hane başına kullanım oranlarının doğal gaz,vb. kirletici olmayan yakıt kullanımına oranı
		-doğal değerlerin korunması için oluşturulan alan yönetim planı varlığı
	Doğal Kaynaklar Ve Koruma	-orman alanı arazisinin alansal büyüklüğünün yıllara göre değışim oranı
		-insan eliyle oluşturulmuş yaşam alanları varlığı, sayısı ve alan büyüklüğü

Yeşil alan miktarı başlığına bağlı göstergeler; mesire alanı, bölge parkı ve semt parkının Niğde’de hiç olmadığı, diğer yeşil alanlara göre kişi başına düşen metrekarelerin yaklaşık ~0 olduğu görölmektedir ((Niğde Belediyesi, 2011); Bkz:EkA). 3194 sayılı İmar Kanunu’nda nüfusa göre donatı alanı standartlarında kişi başına düşmesi gereken yeşil alan miktarı 10m² olarak belirtilmektedir (İmar Kanunu, 2014). Yörenin özelliklerine ve kullanıcılarına göre değışime ve tartışmaya açık olan bu standart rakam Niğde’de sahip olunandan çok uzakta bulunmaktadır (Niğde için toplam yeşil alan miktarı: 34,52 ha, (Niğde Belediyesi, 2011); Bkz:EkA).

Kentsel yeşil alan kalitesi dünya standartlarında yeşil alanın mevcut varlığından çok kullanıcı memnuniyeti üzerinden ölçülmektedir. Çünkü doğa ile etkileşim, insanın temel ihtiyacıdır ve kentsel yeşil alanlar, bu etkileşimde önemli bir rol oynar (Kaplan & Kaplan, 1989); (Hartig , 1993); (Purcell , 1992). Niğde için bu gösterge incelendiğinde mevcutta da yeterli olmayan yeşil alanların kullanıcıya uygunluğu, memnuniyeti üzerine de herhangi bir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir (Bkz: EkA).

Su ve hava kalitesi için birçok gösterge için veri erişilebilirliği bulunmamaktadır. Niğde’de içilebilir su rezervinin nüfusa oranı dünya standartlarının üzerinde bulunmaktadır. Toplam içme suyu rezerv potansiyeli: 1158 hm³/yıl, Toplam Nüfus: 109.724, Kişi başına düşen su miktarı:0,01 hm³/yıl= 10000 m³/yıl ‘dır (Niğde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 2013), (TÜİK, 2007).

Arıtma tesisi ve tüm altyapı konuları Niğde’de problemlidir. 2008 yılında yapılmış olan ve o gününün nüfusunun %50’sinin ihtiyacını karşılayabilecek 1 tesis bulunmaktadır. OSB’de bulunan bu tesis sanayi atıklarını biraz arıtabilirken kentlinin hane halkı atığı arıtılmadan baraj gölü ve ona bağlı kollar olmak üzere çeşitli yerlere bırakılmaktadır (Özel, 2005); (Bkz:EkA). Bu nedenle kentin tamamına ve Bor İlçesi’ne yayılan kirli ve ağır bir koku devamlı olarak hâkim bulunmaktadır.

Kentlinin %69’u havayı kirletici yakıt kullanmaktadır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2011-2012) . Bu nedenle 2007-2011 yılları arasındaki verilerine erişilebilen zehirli gazlar ölçümünde Niğde’nin havasında bulunmaması gereken tüm gazlar yüksek oranda bulunmaktadır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2011-2012); Bkz:EkA).

Orman alanlarını insan eliyle artırmaya çalışan Niğde kentinde, bu doğal alanların korunması için herhangi bir alan yönetim planı hazırlanmamıştır (Bkz:EkA). İl genel toplam alanının %7,65’ini orman alanları oluşturmaktadır (Niğde Belediyesi, 2011). Ancak Türkiye ortalaması olan %26’nın oldukça altındadır (Özel, 2005).

Çevresel sağlık ana başlığı burada dar bir kapsamda ele alınmıştır. “Geniş anlamda çevre ile ilgili konuların ve çevre sorunlarının az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kendine özgü bir boyutu olduğu söylenebilir. Bu boyut bir anlamda kentsel sorunların çoğunluğunu içerir. Çünkü bu sorun azgelişmişlik süreciyle sıkı sıkıya bağlantılı olup; kentlerin devasa büyümesinden ve burada yaşayanların karşı karşıya oldukları ve gittikçe büyüyen, kitleselleşen, yaşaması zorlaşan bir yoksulluğu da içermektedir” (Beck, 1990); (Özel, 2005).

Tarım ve Gıda

Kentin ana geçim kaynağı olan tarım ve buna bağlı olarak gelişen tarıma dayalı sanayi, sürdürülebilir gelişme göstergesi setinin en önemli modülleri arasındadır (Bkz: Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3: Tarım ve gıda temasındaki göstergeler.

TARIM VE GIDA	Tarım	Gösterge
		-sertifikalı organik tarım yapılan arazi miktarı
		-tarımsal arazi miktarının yıllara göre değişim yüzdesi
		-çiftçi sayısının yıllara göre değişim yüzdesi
		-çalışma alanında hane başına düşen tarımsal gelirin yıllara göre değişim yüzdesi
	Gıda	-tarıma dayalı, kirlenici olmayan sanayi kuruluşu sayısının yıllara göre değişimi
		-tarım ve/ya endüstri meslek lisesi varlığı, mezun verilen öğrenci sayısı
		-yerel gıda marka üretimi yapan işletme sayısı ve yıllara göre değişimi

Tarım ve gıda başlıkları altındaki göstergelerin bazılarına dair veri erişilebilirliği bulunmamaktadır (Bkz: EkA). İlde organik tarım yöntemi ile üretim yapılmazken, tarımdaki diğer teknolojik gelişmeleri takip eden çiftçilerin, erişilen 2004-2008 arası tarımsal gelirleri, enflasyon oranının üzerinde artış göstermiştir (Niğde Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013); Bkz:EkA). İlde tarım ve endüstri meslek liseleri var olup hala faal olarak tercih edilmektedir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Enerji ve Atık

Enerji tüketiminin özellikle de elektrik enerjisinin tüketiminin gelişmişlik göstergesi olarak sayıldığı süreçlerden sürdürülebilirlik söyleminin artmasıyla beraber tam tersinin kabul gördüğü global ölçekte bir sürece girilmiştir. Bu değişimler süreci içerisinde iken, bu başlıkta (Bkz: Çizelge 4.4); sürdürülebilir gelişme için vazgeçilmez olan alternatif enerji kaynakları oluşturma ve atık değerlendirme yöntemlerini geliştirme konuları ile ilgili mevcut durumu ortaya koymak hedeflenmektedir. Birçok göstergenin değeri için erişilebilir veri bulunmamaktadır.

Çizelge 4.4: Enerji ve atık temasındaki göstergeler.

ENERJİ VE ATIK	Enerji	Gösterge
		-kişi başına yıllık elektrik enerjisi tüketimi
		-yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli tespit çalışmaları
		-yenilenebilir enerji kaynakları üretimi ve toplam enerji üretimi içindeki yeri
	Atık	-atık yönetim planı varlığı, hedef yılı süresi
		-katı atık bertaraf ve değerlendirme tesisi yıllık kapasitesi
		-yıllık hane başına su tüketimi miktarı

İlde hane başına düşen yıllık enerji tüketimi 1.626 kWh olarak belirtilmektedir (T.C Niğde Valiliği , 2013). 2012 yılı için Dünya ortalaması ile bu rakam 2.500, Amerika Birleşik Devletleri'nde 12.322, Türkiye ortalaması ile 3.009 kWh olarak açıklanmaktadır (TMMOB Makina Mühendisleri Odası, 2012).

Göstergelerin değerleri; Niğde'de herhangi bir yenilenebilir enerji uygulaması olmadığını ancak potansiyel araştırma çalışmalarının devam ettiğini göstermektedir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2011-2012).

Atık değerlendirmesi için de aynı durum söz konusu olmaktadır. 2013 yılına kadar vahşi depolama yapılırken artık katı atık bertaraf tesisi ile bu işlem yapılmaktadır (Niğde Belediyesi, 2011) ; (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2011-2012) ; Bkz: EkA).

Ulaşım ve Teknik Altyapı

Verisine erişilemeyen en çok göstergesi bulunan gösterge modülü (Bkz: Çizelge 4.5) ulaşım ve teknik altyapı modülüdür. Bireysel nitel gözlemlerle tespit yapılmış olmakla beraber resmi yazılı kaynaklardaki veriye ulaşılamamıştır.

Çizelge 4.5:Ulaşım ve teknik altyapı temasındaki göstergeler.

ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Ulaşım	Gösterge
		-engelli erişiminin sağlanamadığı idari bina sayısı
		-bisiklet yolu varlığı ve uzunluğu
		-il kent merkezindeki otopark sayısı ve kapasitesi
	Teknik Altyapı	-alternatif çevreci ulaşım modları varlığı ve sayısı
		-toplu taşıma moduyla erişilemeyen yerleşim (mahalle, belediye ve köy) sayısı
		-İl genelinde asfaltı olmayan karayolu ile ulaşımı sağlanan yerleşim varlığı ve bağlantı uzunluğu

İlde sürdürülebilir gelişme adına alternatif çevreci ulaşım sistemi bulunmamaktadır. Asfalt yol olmayan karayolları ile erişimi sağlanan merkez ilçeye bağlı belediyeler bulunurken bu konu başlığına dair diğer göstergeler için veri erişilebilirliği bulunmamaktadır (T.C.Niğde Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2011); (Bkz: EkA).

Toplumsal İyilik Hali

Sürdürülebilir gelişmenin, sürdürülebilir toplum bileşeni ile alakalı olan bu başlık için birçok alt başlık ve gösterge literatürde mevcut bulunmaktadır. Bu çalışmada çizelgedeki (Bkz: Çizelge 4.6) başlıklar üzerinde çalışılmıştır.

Çizelge 4.6:Toplumsal iyilik hali temasındaki göstergeler.

TOPLUMSAL İYİLİK HALİ	İstihdam/ Gelir	Gösterge
		-kişi başına düşen yıllık milli gelirin Türkiye ortalamasına göre oranı
		-potansiyel ve gerçek aktivite ve bağımlılık oranları
	Eğitim/ Barınma	-işsizlik oranı
		-yıllık öğretmen başına düşen öğrenci sayısı
		-yıllık derslik başına düşen öğrenci sayısı
	Kentsel Yeşil Alan Kalitesi	-konut sahipliliği
		-ortalama hane büyüklüğü
	Sağlık	-ortalama ömür süresi kadınlar/erkekler
		-bebek ölüm oranı
		-kişi başına düşen kamusal açık alan
		-10.000 kişiye düşen yatak sayısı ve son 5 yıl içindeki değişimi
	Katılım/ Yönetişim Güvenlik	-yerel yönetim toplantılarına yurttaş katılım düzeyi
		-kayıtlı suç oranının Türkiye ortalamasına göre yüzdesi
	İstihdam/ Gelir	-kişi başına düşen yıllık milli gelirin Türkiye ortalamasına göre oranı
		-potansiyel ve gerçek aktivite ve bağımlılık oranları
		-işsizlik oranı
		-yıllık öğretmen başına düşen öğrenci sayısı

İstihdam/gelir başlığındaki verilere göre Niğde için kişi başına düşen yıllık milli gelir 13.210\$ dolar, Türkiye için 15.137\$ dolardır (TÜİK,2011). Niğde Türkiye ortalamasının %12,7'si altındadır.

İl geneli için gerçek aktivite oranı 0,63,kent nüfusu için 0,33'tür ((TÜİK, 2011); Bkz: EkA). İl genelindeki aktivite oranı tarım geçim kaynağı olan aile çiftçiliği sebebiyle fazla gözükmektedir kent nüfusu için daha düşük durumdadır.

Kent eğitim imkanları yeterliliği konusunda Türkiye standartlarının üzerinde olanaklara sahiptir. Yıllık öğretmen başına düşen öğrenci sayısı: İlköğretimde 22 öğrenci, ortaöğretimde 15 öğrenci düşmektedir. Yıllık derslik başına düşen öğrenci sayısı: İlköğretimde 22 öğrenci, ortaöğretimde 24 öğrenci düşmektedir (Niğde İl Özel İdaresi, 2011); Bkz: EkA).

Ev sahipliliği oranının %62 olduğu ilde ortalama hane halkı büyüklüğü 5,3 ile Türkiye ortalaması olan 3,7'nin üzerindedir ((Niğde Belediyesi, 2011); Bkz: EkA). Bunun altında geniş aile yaşam şeklinin kent merkezinde de yaygın olmasından kaynaklandığı söylenebilmektedir.

2007-2011 yılları arasındaki sağlık verilerine erişilebilen kentte hastane bazında kapasite yetersizliği bulunmaktadır (T.C.Niğde Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2011); Bkz: EkA). Bu nedenle çevre illerde uzmanlık gerektiren hastalıklar için tedavi alınmaktadır (Niğde Belediyesi, 2011).

Suç oranı Türkiye ortalamasının %82 üzerinde olup en yaygın suç türü kişiye karşı işlenen suçlar olarak tespit edilmiştir (T.C.Niğde Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2011); (Niğde Belediyesi, 2011); Bkz: EkA).

Sürdürülebilir kentler ve özellikle sürdürülebilir arazi kullanım planlamasının en önemli unsuru olan katılım/yönetişim göstergesi için veri erişilebilirliği bulunmamaktadır.

Arazi Kullanım Planlaması

Arazi kullanım planlaması modülünde (Bkz: Çizelge 4.7) donatı alanı standartları ve planlama sistemindeki hiyerarşinin birbiri ile uyumu durumunun ortaya çıkarılmak istendiği bu başlıkta; kişi başına düşen ilköğretim alanı olan 11,46 m² büyüklük 3194 sayılı İmar Kanunu'nda belirtildiği üzere 4,5 m² standardının üzerinde olan tek donatıdır (İmar Kanunu, 2014). Diğer donatılar standartların altında yer almaktadır (Bkz: EkA).

Yasal planların birbiri ile uyumluluğuna dair ise yararlanılan kaynaklarda yerel yönetimlerce yapılan derecelendirme bulunurken Niğde için böyle bir veri erişilebilirliği bulunmamaktadır.

Çizelge 4.7: Toplumsal iyilik hali temasındaki göstergeler.

ARAZİ	Planlar	Gösterge
-------	---------	----------

KULLANIM		-üst ve alt ölçekli planların birbirleri ile uyumu
	Nüfus	-çalışma alanı sınırları içerisinde nüfus yoğunluğu
	Donatı Alanları	-kişi başına düşen 1.kademe sağlık alanı
		-kişi başına düşen 2.kademe sağlık alanı
		-kişi başına düşen 3.kademe sağlık alanı
		-kişi başına düşen aktif yeşil alan
		-kişi başına düşen idari tesis alanı
		-kişi başına düşen ticaret alanı
		-kişi başına düşen ilköğretim eğitim alanı
		-kişi başına düşen ortaöğretim alanı
		-kişi başına düşen sosyo-kültürel tesis alanı
		-kişi başına düşen dini tesis alanı

Buraya kadar incelenen gösterge sonuçları doğrultusunda görülmektedir ki birçok göstergenin verisine ulaşılamamakta bir çoğu için de herhangi bir veri sistemi oluşturulmamıştır (Bkz: EkA). Bu durum kendi başına bir sonuç olarak yerel yönetim yetkililerinin sürdürülebilir kentsel gelişme doğrultusunda herhangi bir envanter çalışması yapmadığını göstermektedir. Ancak sonuçların anlamlı biçimde yorumlanabilmesi için yerel yönetim yetkilileri ile birebir derinlemesine mülakat yapılması gerekliliği görülmüştür. Bu nedenle ikinci bir aşamaya geçilmiştir.

4.1.2. Derinlemesine mülakat ve bulguları

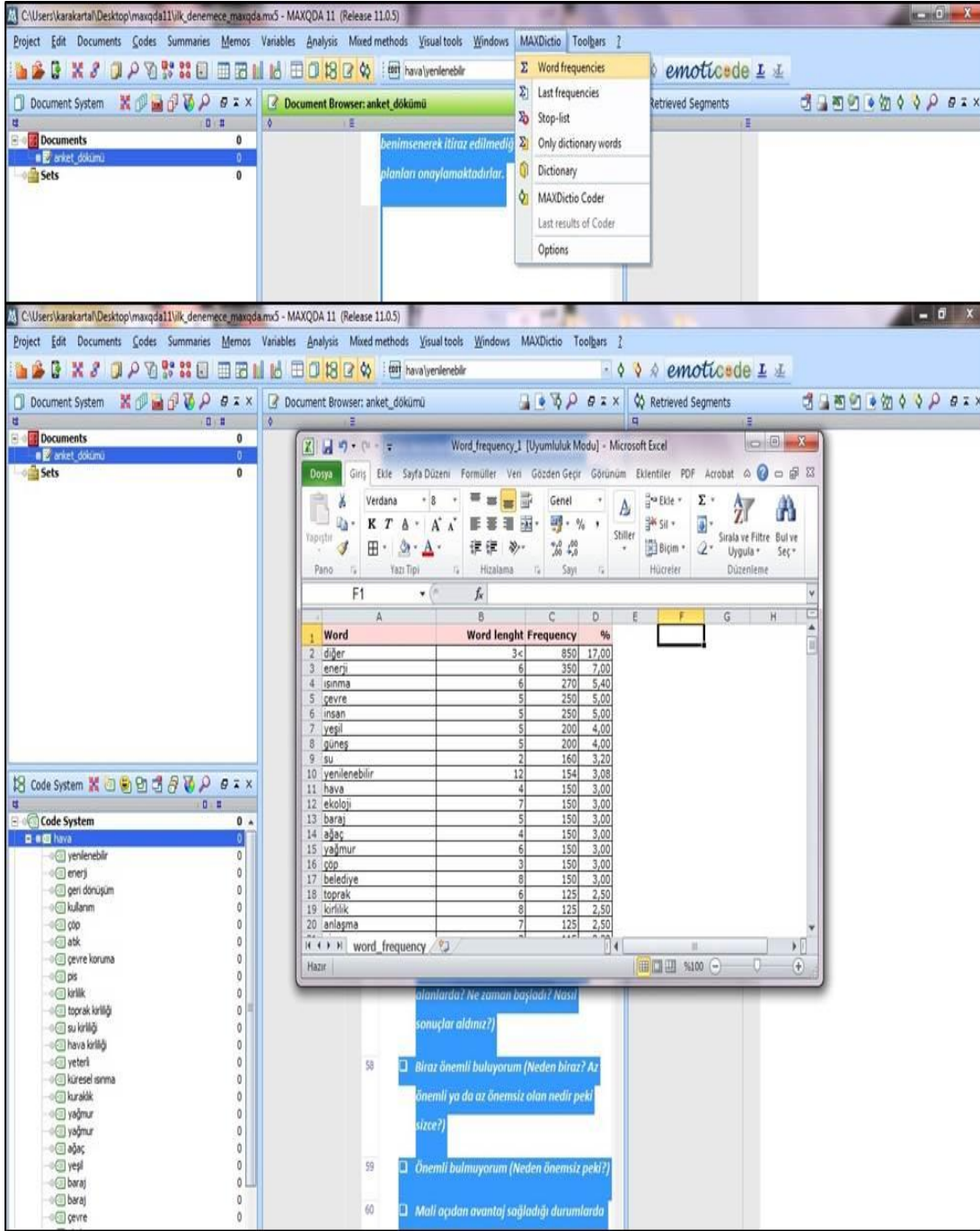
Soru 1: “sürdürülebilir kentsel gelişme” ve “arazi kullanım planlaması” kavramlarının ayrı ayrı sizde çağrıştırdığı anlamlar nedir?

Soru açık uçlu bir yorum sorusu olup, sonraki sorularda yarı yapılandırılmış mülakatın yönlendirilmesi için çalışmayı yapan kişi tarafından ilk olarak sorulmaktadır. Sorunun amacı yerel yönetim idari görevlisinin anahtar kelimeler ile verilen konuya dair genel bilgi düzeyini ölçmektir.

Araştırma bulguları

Araştırmada kullanılan soru ucu açık bir soru olduğu için nicel sonuç elde edebilmek amacıyla kullanılan yöntem, nitel veri analizinin bir türü olan “içerik analizi” yöntemidir. Birinci sorunun aradığı 2 farklı yanıt için programda 2 ayrı sorgulama

yaptırılmıştır. Bunlardan ilki: (Bkz: Şekil 4.2) “ *sürdürülebilir kentsel gelişme*” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusu idi.

Şekil 4.2: “Sürdürülebilir kentsel gelişme” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.

Bu bağlamda kodların oluşturduğu kategoriler ise (Bkz: Çizelge 4.8) yapılan görüşmeler ışığında şu şekilde belirlenmiştir:

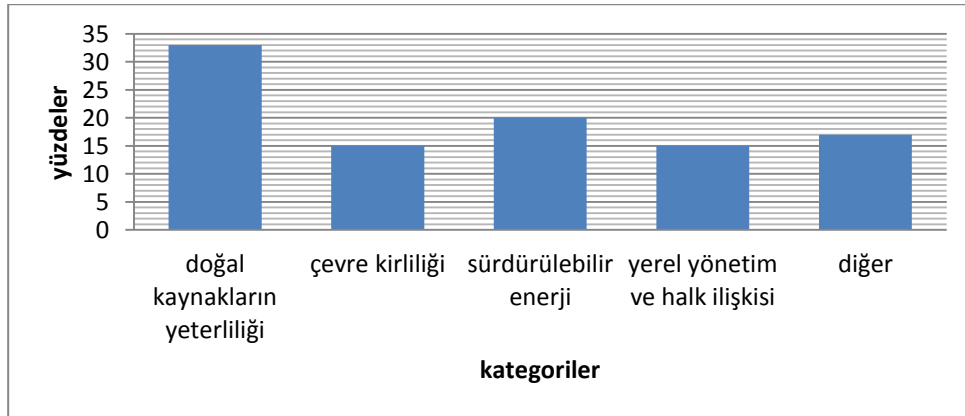
Çizelge 4.8:1.soru: "Sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?" Sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.

kodlar		kategoriler
hava		doğal kaynakların yeterliliği
su		
toprak		
döngü		
ekoloji		
çevre		
baraj		
yeşil		
ağaç		
yağmur		
kuraklık		
küresel ısınma		
yeterli		
hava kirliliği		çevre kirliliği
su kirliliği		
toprak kirliliği		
kirlilik		
pis		
çevre koruma		
atık		
çöp		
kullanım		
geri dönüşüm		
enerji		sürdürülebilir enerji
yenilenebilir		
rüzgar		
termal		
güneş		
ısınma		
tribün		

Çizelge 4.8 (devam):1.soru: “Sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?” sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.

katılım	yerel yönetim ve halk ilişkisi
toplum	
insan	
toplantı	
meclis	
üye	
inşaat	
emlak	
seçim	
belediye	
nüfus	
anlaşma	
ikna	
	diğer

Kategoriler altındaki kodların toplamının oluşturduğu frekans dağılımı ve buna bağlı olarak oluşturulan yüzde dağılımıyla şu sonuca (Bkz: Şekil 4.3) ulaşılmıştır:

Şekil 4.3: 1.soru: “Sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?” Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.

Grafikten elde edilen sonuçlara göre katılımcıların yoğunlukla verdiği yanıt, doğal kaynakların yeterliliği üzerinden tanımlama olmuştur. Sürdürülebilir enerji ve ona bağlı konular ile de açıklamalar yoğunlukta olup %20 ile 2. sırada yer almaktadır.

Belirlenen herhangi bir kategori altında toplanamayan yanıtlar da %17 düzeyinde görülmektedir.

Nicel sonuçların ifadesinden sonra derinlemesine mülakatın yapıldığı tüm katılımcılar için ayrıca görüşmelerden çıkarılan nitel sonuçlar da tablo halinde paylaşılmaya çalışılacaktır.

Birinci sorunun içindeki diğer soru “arazi kullanım planlaması” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusudur. Bu soru için de öncekinde olduğu gibi aynı içerik analizi yöntemi süreci takip edilmiştir. Soru için oluşturulan kod-kategori sistemi ve bilgisayar programındaki analiz süreci hazırlanmıştır (Bkz: Şekil 4.4).

Word	Word length	Frequency	%
diğer	3<	900	18,00
seçim	5	500	10,00
imar	4	425	8,50
plan	4	350	7,00
yeşil	5	275	5,50
alan	4	250	5,00
halk	4	250	5,00
arazi	5	240	4,80
belediye	8	205	4,10
yer	3	200	4,00
duzenleme	9	180	3,60
yol	3	175	3,50
işlev	5	170	3,40
yasal	5	165	3,30
nerede	6	150	3,00
ayrık	6	125	2,50
karar verme	10	113	2,25
plansız	7	100	2,00
fonksiyon	9	75	1,50

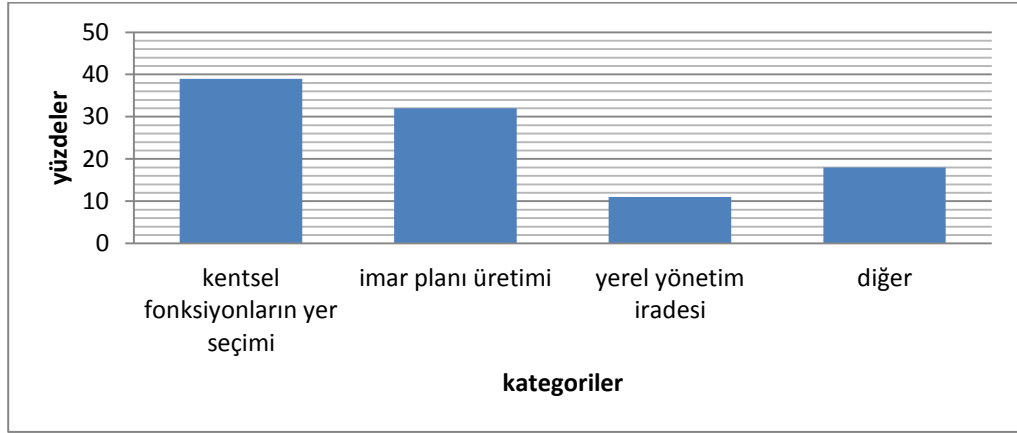
Şekil 4.4: “Arazi kullanım planlaması” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.

Yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakata göre yönlendirilen ve anlamlı sonuçlar almayı hedefleyen kod-kategori sistemi aşağıdaki tabloda (Bkz: Çizelge 4.9) belirtilmiştir

Çizelge 4.9: “Arazi kullanım planlaması ” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.

kodlar	kategoriler
karar verme	kentsel fonksiyonların yer seçimi
donatı	
yer	
seçim	
fonksiyon	
sanayi	
üniversite	
eğitim	
ticaret	
yol	
yeşil	
alan	
işlev	
nerede	
imar	imar planı üretimi
plan	
düzenleme	
yasal	
planlama	
arazi	
kamulaştırma	
aykırı	
plansız	
belediye	
halk	yerel yönetim iradesi
istek	
başkan	
emir	
yönetim	
meclis	

Frekans dağılımlarına bağlı olarak program tarafından elde edilen kodların yüzde dağılımları belirlenen kategorilere göre kodların yüzdeleri toplanmıştır.

Şekil 4.5: 1.soru: “Arazi kullanım planlaması” kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir? Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.

Grafikten elde edilen sonuçlar göstermektedir ki; yerel yönetim idari görevlileri arazi kullanım planlamasını, katılımcıların %39 ile çoğunluğu, kentsel fonksiyonların yer seçimi üzerinden tarif etmektedirler. Aynı zamanda konu ile ilgili büyük bir çoğunluğun görüş belirtmesi de olumlu karşılanan sonuçlardan birisi olarak belirtilmektedir.

Açık uçlu bir soru olan birinci soru için aynı zamanda derinlemesine mülakattan her bir katılımcı için ayrı hazırlanan nitel sonuçlar aşağıdaki gibi tablo haline getirilmiştir.

Çizelge 4.10: Soru 1 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat nitel sonuçları.

Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	Kavramların genel anlamda anlamları bilinmekle beraber ifade olarak doğal kaynakların yeterliliği üzerinden açıklama yapılmıştır.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	Sürdürülebilirlik olgusu bilinirken, sürdürülebilir kentsel gelişme ve arazi kullanım planlaması için yorum yapılmamıştır. Geri dönüşüm olgusu üzerinden açıklama yapılmıştır.
İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamları net olarak bilinmekle beraber uygulama açısından ütopya olarak değerlendirilmiştir.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamları yüzeysel olarak bilinirken, çevre kirliliğinin önemi üzerinden açıklama yapılmıştır.
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamı genel olarak bilinirken uygulama için ülkedeki

Çizelge 4.10 (devam): Soru 1 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat nitel sonuçları.

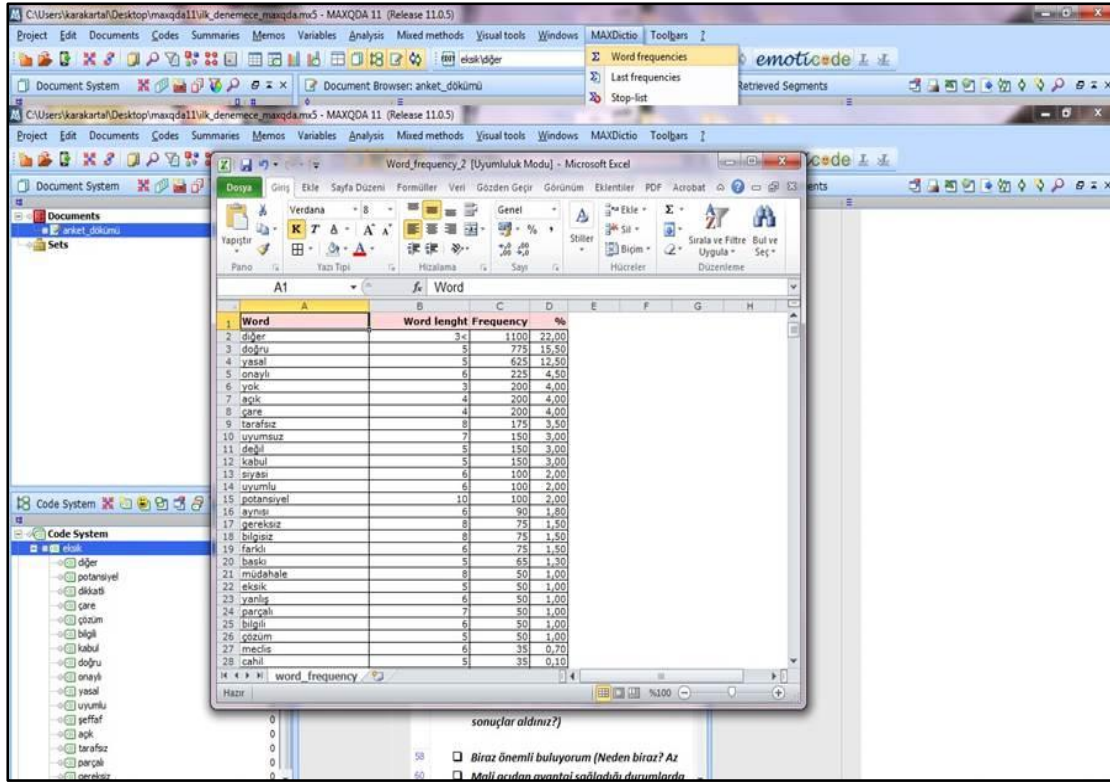
	yasal-yönetmelik boşluklar ve mevcut belediyeceilik sistemi ile erişilemeyenler üzerinden açıklama yapılmıştır.
Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	Kavramlar hakkında fikir sahibi olunmaması sebebiyle yorum yapılmamıştır.
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	Kavramlar hakkında fikir sahibi olunmaması sebebiyle yorum yapılmamıştır.
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Çevre ve insan arasındaki ilişkinin bozulmasına sebep olan öğeler üzerinden açıklama yapılmıştır.
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Doğal kaynakların gelecek için yeterliliği üzerinden açıklama yapılmıştır.
Temizlik İşleri Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Çevre ve insan arasındaki ilişkinin bozulmasına sebep olan öğeler üzerinden açıklama yapılmıştır.
İşletme Ve İştirakler Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Sürdürülebilir arazi kullanım planlaması uygulaması için belediyelere gerekli olan öğeler üzerinden açıklama yapılmıştır.
İtfaiye Müdürlüğü/Müdür	Kavramlar hakkında fikir sahibi olunmaması sebebiyle yorum yapılmamıştır.
Zabıta Müdürlüğü/Müdür	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Çevre ve insan arasındaki ilişkinin bozulmasına sebep olan öğeler üzerinden açıklama yapılmıştır.
Mali Hizmetler Müdürlüğü /Müdür	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Sürdürülebilir kentlere erişimde değiştirilmesi ve uygulanması gereken ekonomik sistemler üzerinden açıklama yapılmıştır.
Kültür Ve Sosyal İşleri Müdürlüğü /Müdür	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Doğal kaynakların gelecek için yeterliliği üzerinden açıklama yapılmıştır.
Belediye başkan yardımcısı 1	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Doğal kaynakların yeterliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, geri dönüşüm teknikleri ve katılımcı belediyeceilik anlayışı üzerinden açıklama yapılmıştır.
Belediye başkan yardımcısı 2	Kavramların anlamları genel olarak bilinmektedir. Yerel ve merkezi yönetim ilişkileri, toplum ve yerel yönetim ilişkileri, toplum ve doğa ilişkileri üzerinden açıklama yapılmıştır.

İdari kurum yetkilileri genel olarak kavramlar hakkında fikir sahibidirler. Bu sebeple diğer soruların sorulmasında ve mülakata devam edilmesinde sakınca görülmemiştir. Her birim yetkilisi konuya bakış açısında, sorumlusu olduğu birimin sorumluluk alanına göre yanıt vermek istemiştir. Konuyu ele alırken; doğal kaynakların sürdürülebilirliği sıkça vurgulanırken, yerel yönetimlerin planlama süreçlerindeki etkisi ve sürdürülebilir arazi kullanım hakkında ideallerin teknik elemanlar tarafından bilinmesi ancak uygulama süreçlerinde toplumsal ve siyasi baskı nedeniyle problemler yaşandığı ortak görüş olarak bildirilmiştir.

Soru 2:

Orta ölçekli bir kent olarak Niğde için yapılan 1/25.000 çevre düzeni planı ve 1/5.000 ölçekli nazım imar planı hakkında ne düşünüyorsunuz? Niğde için alınan kararları olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?

Önceki soru gibi açık uçlu bir yorum sorusu ile bir önceki soruda genel giriş yapılan araştırma konusunun kent planlamaya direkt yansıdığı güncel olan planlara dair yerel yönetim idari görevlisinin bilgi ve algı düzeyini ölçmektir. Sorunun yanıtından anlamlı sonuç elde edebilmek için önceki soruda uygulanan içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Soruda hem 1/25.000 plan hem de 1/5.000 ölçekli plan hakkında sorgulama yapıldığı için her ikisi için de bilgisayar programında ayrı analiz işlemi yapılmıştır (Bkz: Şekil 4.6).

Şekil 4.6: 2.soru “1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.

Kod-kategori-nicel sonuç-yorum sürecinde oluşturulan kodlar ve kategoriler derinlemesine mülakat içerisinde katılımcıların kullandığı sözcüklerin anlamlı olacak şekilde gruplanmasına olanak tanımıştır. Bu bağlamda hazırlanan çizelge (Bkz: Çizelge 4.11) şu şekildedir:

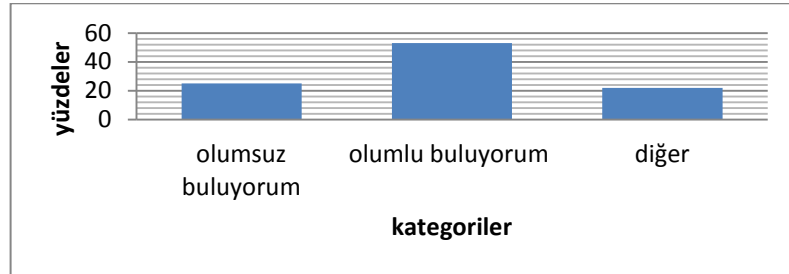
Çizelge 4.11: “1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.

kodlar	kategoriler
tarafılı	olumsuz buluyorum
gizli	
baskı	
uyumsuz	
meclis	
müdahale	
eksik	
yanlış	

Çizelge 4.11 (devam): “1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.

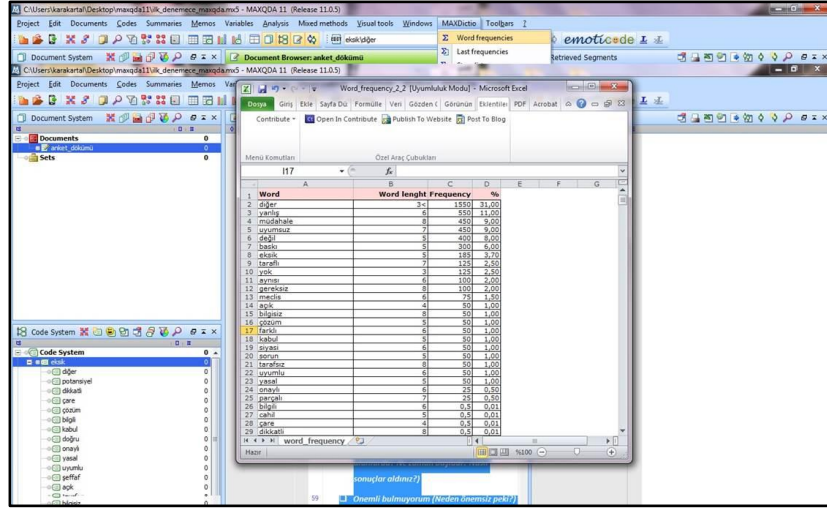
hata	
değil	
gereksiz	
cahil	
bilgisiz	
farklı	
yok	
aynısı	
dikkatsiz	
siyasi	
parçalı	
sorun	
tarafsız	olumlu buluyorum
açık	
şeffaf	
uyumlu	
yasal	
onaylı	
doğru	
kabul	
bilgili	
çözüm	
çare	
dikkatli	
potansiyel	
	diğer

Kodlar için programda analiz edilen frekans dağılımları ve buna bağlı olarak otomatik hesaplanan yüzde dağılımlarının kategori içindeki değerlerin toplanmasıyla elde edilen sonuç şu şekildedir (Bkz: şekil 4.7):

Şekil 4.7: 2.soru: “1/25.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.

Grafikler göstermektedir ki katılımcıların %53 ile çoğunluğu Niğde için hazırlanan güncel 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planını alınan kararlar doğrultusunda olumlu bulmaktadırlar. Aynı analiz süreci ikinci sorunun içerisinde diğer bir soru olan 1/5.000 ölçekli nazım imar planı hakkında katılımcıların görüşlerinin alınmasıyla devam etmektedir.

Şekil 4.8: 2.soru “1/5.000 ölçekli nazım imar planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusu için bilgisayar programında veri analizi sürecinden ekran görüntüsü kesiti.

Önceki sorgularda uygulanan sürecin aynısı son açık uçlu soru değerlendirmesi için de aynı şekilde kullanılmıştır.

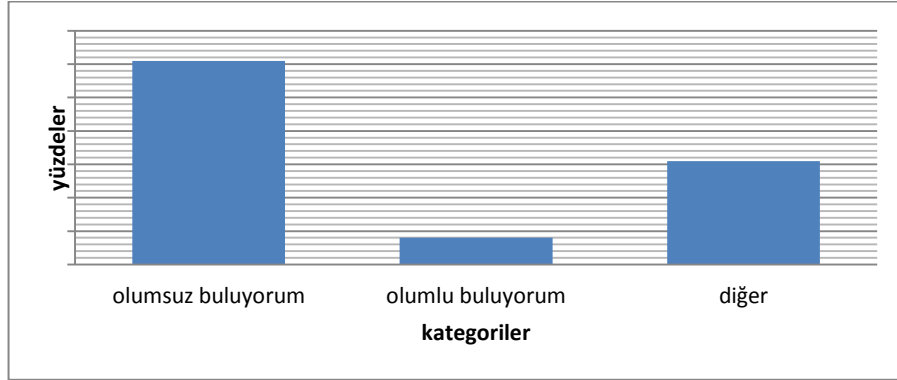
Çizelge 4.12: “1/5.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.

kodlar	kategoriler
tarafalı	olumsuz buluyorum
gizli	
baskı	
uyumsuz	
meclis	
müdahale	
eksik	
yanlış	
hata	
gereksiz	
cahil	
bilgisiz	
farklı	
yok	
aynısı	
dikkatsiz	
siyasi	
parçalı	

Çizelge 4.12 (devam): “1/5.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz ? sorusu için belirlenen kodlar ve kategoriler.

sorun	olumlu buluyorum
tarafsız	
açık	
şeffaf	
uyumlu	
yasal	
onaylı	
doğru	
kabul	
bilgili	
çözüm	
çare	
dikkatli	
potansiyel	
	diğer

Frekans dağılımları yapıldıktan sonra görülmüştür ki çevre düzeni planı ile güncel nazım imar planı hakkında yerel yönetim idari görevlilerinin fikirleri farklılık göstermektedir. Bunu kodlara göre gruplandırılmış kategoriler için program tarafından otomatik olarak oluşturulan yüzde dağılımından da görebilmekteyiz (Bkz: Şekil 4.9).

Şekil 4.9: 2.soru: “1/5.000 ölçekli çevre düzeni planında alınan kararları Niğde için olumlu mu olumsuz mu buluyorsunuz?” Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin yüzde dağılımı.

Yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat katılımcıları %61 çoğunluk ile 1/5.000 ölçekli nazım imar planında alınan kararları Niğde için olumsuz bulduklarını beyan etmişlerdir. Açık uçlu bir soru olan ikinci soru için aynı zamanda derinlemesine

mülakattan her bir katılımcı için ayrı hazırlanan nitel sonuçlar aşağıdaki gibi çizelge (Bkz: Çizelge 4.13) haline getirilmiştir.

Çizelge 4.13: Soru 2 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat nitel sonuçları

Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Çevre düzeni planı alt ölçek çalışmalarına yol göstermesi açısından yetersiz bulunmaktadır. Güncel nazım imar planının toplumsal ve siyasi baskılar ile oluşturulduğu için sadece mevcut imar haklarının artırımına hizmet ettiği, kentin sorunlarını çözmek yerine arttıracağı belirtilmiştir.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Çevre düzeni planının yasal prosedürler gereği yapıldığını uygulamada herhangi bir amaca hizmet etmediği vurgulanmıştır. Güncel nazım imar planının yerel halkın istekleri doğrultusunda oluşturulduğu belirtilmiştir.
İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Çevre düzeni planı ile güncel nazım imar planından önce oluşturulan ancak belediye meclisinde onay alamayan planın birbirleri ile uyumlu olduğunu, kentin mevcut problemlerine yanıt verebilecek nitelikte olduğunu ve sürdürülebilir kentleşmenin sağlanmasına daha yakın olduğunu belirtmişlerdir. Mevcut imar planının bütüncül olmayışı ve planlama ilkelerinden uzak oluşu vurgulanmıştır.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Ancak yalnızca güncel nazım imar planı kararları hakkında bilgi sahibi olduklarını onun da kentinin isteği doğrultusunda revize edilerek oluşturulduğu belirtilmiştir.
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Çevre düzeni planını gerekli bulmakla beraber uygulamada yansımaları görülmediği için yasal prosedür olarak algılandığı açıklanmıştır. Güncel nazım imar planı hala parçalı olarak onaylanma sürecinde olduğu için yorum yapılmasının doğru olmayacağı belirtilmiştir.
Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Ancak yorumda bulunulmamıştır.
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Ancak yorumda bulunulmamıştır.
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. İkisine de eleştirel bakıldığı, planlama öncesi ve sonrası fikirlerin süreç içerisinde uygulayıcılar tarafından çok değiştiği, halkla bilgi paylaşımının süreçte yapılmaması gerekliliği zira rantın aktarımından öteye planlamanın Niğde’de gitmediği belirtilmiştir.
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	Her iki planın varlığı da bilinmektedir. Ancak yorumda bulunulmamıştır.

Yerel yönetim yetkilileri genel olarak siyasi baskılar nedeniyle fikir sahibi olsalar dahi yorum yapmaktan kaçınmışlardır. Planlama sürecinin içerisinde birebir yer alan birim yetkilileri, çevre düzeni planında alınan kararları benimserken nazım imar planına bu planlama ilkelerine uygun kararların yansımadağı konusunda güncel imar planına eleştirel yaklaşmışlardır. İdari olarak üst yetkide olan başkan yardımcıları ise planlama sürecinin her etabına dahil edilen halkın istekleri doğrultusunda hareket ettiklerini bunun ise en doğru kararları olduğunu bu sayede planların benimsenerek itiraz edilmediğini belirterek mevcut planları onaylamaktadırlar.

Soru 3:

Belediyenin projelerini ve yerel halkını, sürdürülebilirlik pratikleri ile birleştirmeyi ne kadar önemli buluyorsunuz ?

- ☐ Çok önemli buluyorum (Bu seçenek ise; bu konu ile ilgili sonuçlanmış ya da devam eden çalışmalarınız mevcut mu? Hangi alanlarda? Ne zaman başladı? Nasıl sonuçlar aldınız?)
- ☐ Biraz önemli buluyorum (Neden biraz? Az önemli ya da az önemsiz olan nedir peki sizce?)

- ☐ *Önemli bulmuyorum (Neden önemsiz peki?)*
- ☐ *Mali açıdan avantaj sağladığı durumlarda önemli buluyorum (Nasıl durumlarda mali avantajlar sağlayabiliyor?)*
- ☐ *Konu ile ilgili fikrim/ yorumum bulunmamaktadır*

Çoktan seçmeli bir tercih sorusu olan üçüncü soru ile yerel yönetim idari birim görevlisinin temsil ettiği kurumun çalışma konusu ile ilgili kararlarını, projelerini yerel halk ile paylaşımı hakkındaki tercihi öğrenilmek istenmektedir. Tercih belirttikten sonra derinlemesine mülakat ile tercihinin sebebi sorgulanmaktadır. Bu şekilde sorunun kaynağını tespit etmek amaçlanmaktadır.

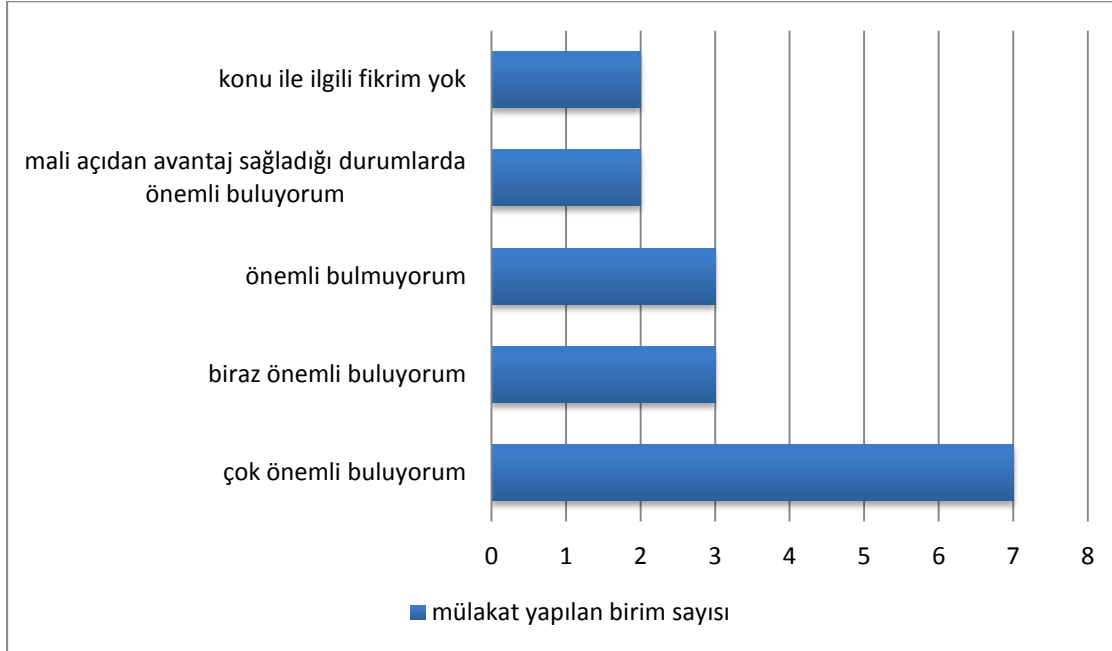
Çizelge 4.14: Soru 3 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nitel Sonuç	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	<i>Biraz önemli buluyorum</i>	Sürdürülebilirlik adına atılmış henüz bir adım olmasa dahi olduğunda yerel halk ile görüşlerin paylaşıldığı her konuda belediye yetkililerinin baskıya maruz bırakıldığı belirtilmiştir.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	<i>Çok önemli buluyorum</i>	Her projenin hem tasarlanma hem de uygulama sürecinde halk ile paylaşılması gerekliliği
İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	<i>Çok önemli buluyorum</i>	Kent planlamada artık yeni arayışların olduğu ve mevcut planlama yöntemlerinin eksik kaldığı belirtilmiştir. Bu bağlamda kentlerin mecburen sürdürülebilir kent teması ile planlanmaya başlaması gerektiği/gerekeceği belediyenin de o zaman yapacağı çalışmaları halk ile beraber yürütmesi gerektiği vurgulanmıştır.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	<i>Çok önemli buluyorum</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Çok önemli buluyorum</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	<i>Biraz önemli buluyorum</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Biraz önemli buluyorum</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	<i>Mali açıdan avantaj sağladığı durumlarda önemli buluyorum</i>	Belediyeciliğin çok fazla ilgi alanı olduğu bu nedenle de yerel yönetimi ilgilendiren her konuya halkın dahil edilmesinin zor olduğu dahil edilecek de karşılıklı kazançlarının bulunması gerektiği belirtilmiştir.
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Önemli bulmuyorum</i>	Niğde halkının bilinçlenme seviyesinin düşük olduğu, bu nedenle herhangi olası bir proje sürecinde özellikle de pek fikirleri olmadığı tahmin edilen sürdürülebilirlikle ilgili konulara dahil edilmemesinin daha doğru olacağı belirtilmiştir.
Temizlik İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Mali açıdan avantaj sağladığı durumlarda önemli buluyorum</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
İşletme Ve İştirakler Müdürlüğü/Müdür	<i>Önemli bulmuyorum</i>	Sürdürülebilirliğin uygulamada olması gerekliliği kabul edilerek, hangi ölçekte hangi proje çalışması için olursa olsun işi bilen kalifiye teknik elemanlar hariç sürecin kimse ile paylaşılmasının daha sağlıklı bulunduğu belirtilmiştir.
İtfaiye Müdürlüğü/Müdür	<i>Konu ile ilgili fikrim/ yorumum bulunmamaktadır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Zabıta Müdürlüğü/Müdür	<i>Konu ile ilgili fikrim/ yorumum bulunmamaktadır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Mali Hizmetler Müdürlüğü /Müdür	<i>Önemli bulmuyorum</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Kültür Ve Sosyal İşleri Müdürlüğü /Müdür	<i>Çok önemli buluyorum</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.

Çizelge 4.14(devam): Soru 3 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Belediye başkan yardımcısı 1	<i>Çok önemli buluyorum</i>	Belediyelerin siyasi ve sosyal gücünü yerel halk oluşturduğu, bu nedenle daha güçlü bir belediye için daha çok insana ulaşılması gerektiği belirtilmiştir.
Belediye başkan yardımcısı 2	<i>Çok önemli buluyorum</i>	Yerel halkın desteği olmaksızın ilerlenen kentsel projelerin hüsrarla sonuçlandığı bu nedenle katılım unsurunu her konudaki her çalışma için önemsediklerini belirtmişlerdir.

Derinlemesine mülakatın yapıldığı belediye yetkilileri belediyenin projelerini genel olarak sürdürülebilirlik pratikleri ile birleştirme konusunda olumlu görüşe sahip olsalar dahi halkın katılımı konusunda daha eleştirel bakışa sahip bulunmaktadır (Bkz: Çizelge 4.14). Katılım unsurunun orta ölçekli kentlerin yerel yönetimlerindeki dezavantajlarını vurgulayarak her koşulda olumlu sonuç garantisinin olmadığı sonucuna erişilmiştir.

Şekil 4.10: Soru 3 için verilen yanıtların dağılımı.

Soru 4:

Sürdürülebilirlik ile ilgili herhangi bir desteğe, fona, birliğe vb. başvurdunuz mu?

- ☐ Evet başvuruldu (Nereye, ne zaman, hangi amaçla başvuruldu?)
- ☐ Hayır başvurulmadı (Neden başvurulmadı ?)
- ☐ Konu ile ilgili fikrim/ yorumum bulunmamaktadır

Çoktan seçmeli tercih sorusu ile yerel yönetimin çalışma konusuna karşı ilgisi ve buna yönelik girişimlerin başında yer alan eğitim, finans vb. konulardaki başvurular

sorgulanmaktadır. Derinlemesine mülakat ile şahısların kurum adına verdiği yanıtların sebepleri de anlamlı sonuçlara ulaşmak ve verilen yanıtların güvenilirliğini test etmek amaçlı irdelenmektedir.

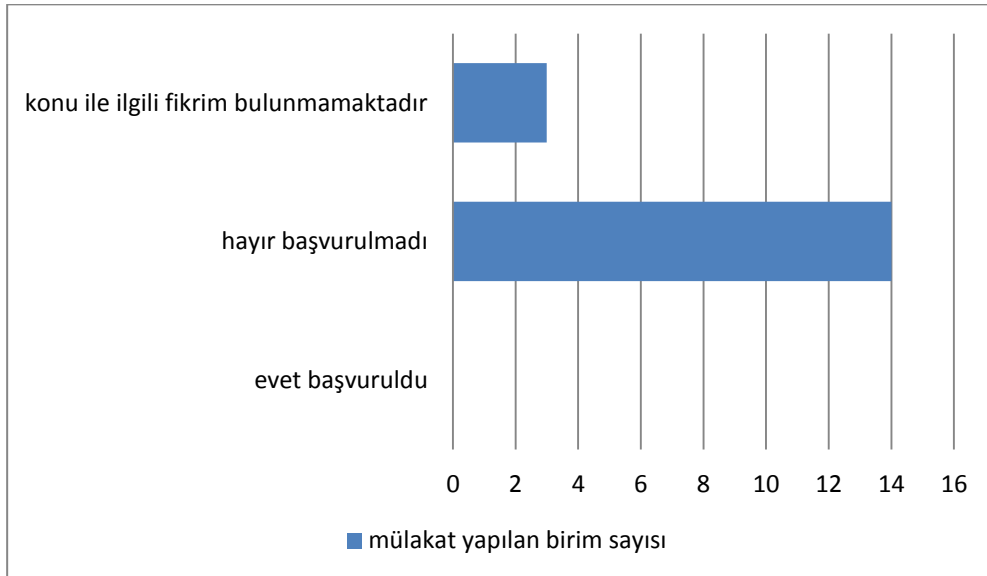
Çizelge 4.15: Soru 4 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nitel Sonuç	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Hususi bir nedeni olmamakla beraber belediyenin güncel ilgi alanlarının bu yönde olmadığı sebebiyle olduğu belirtilmiştir.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir.
İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Sürdürülebilirlik ile ilgili öncelikli proje çalışması olmadığı, konu ile ilgili teknik ve sosyal donanımlı personel olmadığı ve herhangi bir yaptırım olmadığı için sosyal, finansal vb. kaynağa da ihtiyaç duyulmadığı belirtilmiştir.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	<i>Konu ile ilgili fikrim/ yorumum bulunmamaktadır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
Temizlik İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
İşletme Ve İştirakler Müdürlüğü/Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	
İtfaiye Müdürlüğü/Müdür	<i>Konu ile ilgili fikrim/ yorumum bulunmamaktadır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Zabıta Müdürlüğü/Müdür	<i>Konu ile ilgili fikrim/ yorumum bulunmamaktadır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.

Çizelge 4.15(devam): Soru 4 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Mali Hizmetler Müdürlüğü /Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
Kültür Ve Sosyal İşleri Müdürlüğü /Müdür	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Konu ile ilgili herhangi bir resmi yazı tebliğ edilmediği için başvurulmadığı belirtilmiştir
Belediye başkan yardımcısı 1	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Bakanlıktan, bakanlığa bağlı il müdürlükleri ya da herhangi bir resmi kurumdan bu konuya yönelik bilgi paylaşımı, teklif ya da resmi yazı ulaşmadığı ve mevcutta da bu projeler gündemde olmadığı için kaynağa başvurulmadığı belirtilmiştir.
Belediye başkan yardımcısı 2	<i>Hayır başvurulmadı</i>	Aslında Avrupa Birliği süreci nedeniyle birçok fondan haberdar oldukları ancak halihazırda sürdürülebilirlikle ilgili bir başvurularının olmadığını belirtmişlerdir.

Aşağıdaki grafikte de (Bkz: Şekil 4.10) görüleceği gibi yerel yönetim sürdürülebilirlik ile ilgili eğitimsel, finansal, idari ya da teknik anlamda destek alabilmek için herhangi bir fona başvurmamışlardır. Derinlemesine mülakattan alınan sonuca göre ise çoğunluğun kanaati herhangi bir uygulamanın, başvurunun ya da sürecin üst resmi yazılar ile başlayıp biteceği üzerine olduğu için araştırma-geliştirme faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaması, gereksiz görülmesi yorumu yapılabilmektedir.

Şekil 4.10: Soru 4 için verilen yanıtların dağılımı.

Soru 5:

İdari yönetim olarak aşağıdaki konulardan hangisi ile ilgili uygulamalarda bulunuldu, eğitim verildi/alındı, proje ya da ar-ge çalışmaları yapıldı?

- ☐ Enerji tasarrufu çalışmaları (yıldız derecelendirmesi, yenilenebilir enerji kullanımı teşviği vb.)
- ☐ Bina ölçeğinde eko-bina sertifikasyon çalışmaları, dış cephe yalıtım malzemeleri kullanımı teşviği vb.)
- ☐ Yeşil çatı uygulamaları
- ☐ Atık değerlendirme sistemleri
- ☐ Çevreci ulaşım sistemleri
- ☐ Yerel halk için doğal kaynak kullanımı bilgilendirmesi
- ☐ Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır
- ☐ Konu ile ilgili fikrim bulunmamaktadır.

Çoktan seçmeli beşinci soru ile sürdürülebilirlik ile ilgili yerel yönetimin kent planlama adına aktif çalışmaları varlığı ve bu çalışmalar içerisinde hangi konuları tercih ettiği sorgulanmaktadır.

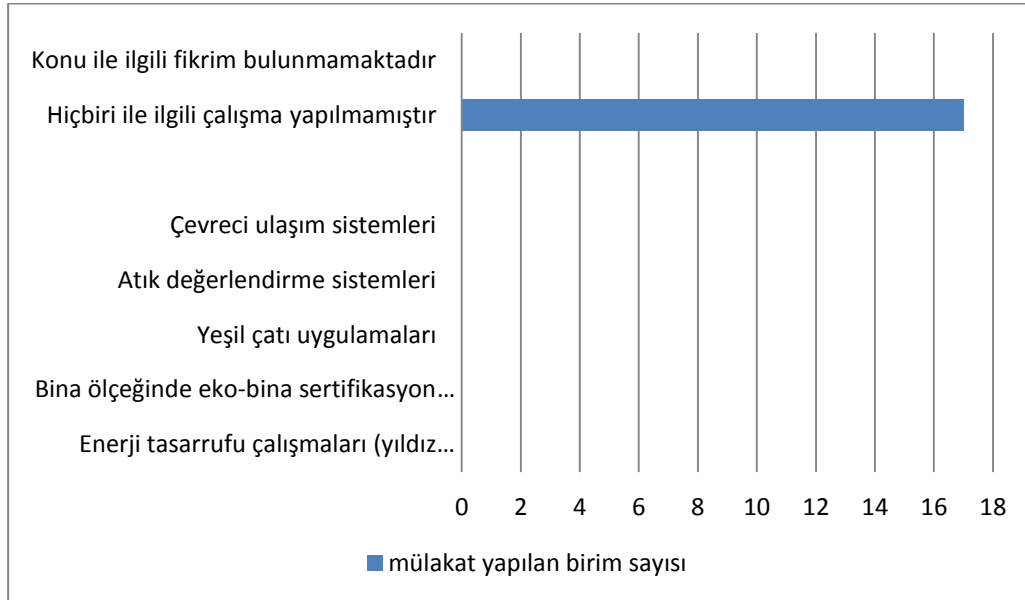
Çizelge 4.16: Soru 5 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nicel Sonuç	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Niğde Belediyesi olarak bu konuların gündemlerinde bulunmadığı, aslında olması gerektiği ama öncelikli temel sorunların bile üstesinden çeşitli nedenler ile gelinemediğinden bu konularla ilgilenilmeye sıra gelmediği belirtilmiştir.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Aslında uygulamada belki de çok da fazla süreç ve maliyet almayan bu konuları orta ölçekli kent olan Niğde'nin yerel yönetiminin tekil olarak desteklemesi, uygulaması ya da denetlemesinin zor olduğu belirtilmiştir.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.

Çizelge 4.16 (devam): Soru 5 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Temizlik İşleri Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
İşletme Ve İştirakler Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
İtfaiye Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.-
Zabıta Müdürlüğü/Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Mali Hizmetler Müdürlüğü /Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Kültür Ve Sosyal İşleri Müdürlüğü /Müdür	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Belediye başkan yardımcısı 1	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Belediye başkan yardımcısı 2	<i>Hiçbiri ile ilgili çalışma yapılmamıştır</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.

Yanıtların Yorumu:

Şekil 4.11: Soru 5 için verilen yanıtların dağılımı.

Kent planlamanın gündeminde artık sıkça yer alan sürdürülebilir gelişme olgusu Türkiye için orta ölçekli bir kent olan Niğde'nin gündeminde henüz yer almamaktadır. Yerel yönetim ile yapılan derinlemesine mülakattan çıkarılan genel

sonuç: yetkililerin konuya dair genel fikri olsa da teknikler, örnek uygulamalar ya da iştirakler hakkında detaylı bilgiye sahip olmadıkları doğrultusundadır. Konu başlıkları ile ilgili ilgi ve algı düzeyi hiçbir açıklama yapılmaması sebebiyle düşük bulunmuştur.

Soru 6:

Sürdürülebilir uygulamalarda bulunurken ya da bulunacağınızda hangi zorluk/lar karşınıza çıkmaktadır/ çıkacaktır?

- ☐ *Bütçe yetersizliği (Bu seçenek ise; hangi kalemler için yetersizlikler bulunmaktadır?)*
- ☐ *Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu (Bu seçenek ise; peki sizce onların desteği hangi yöntemler ile alınabilir?)*
- ☐ *Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması (Bu seçenek ise; sorunun üstesinden nasıl gelinebilir? Çalışanlar eğitim almayı kabul ederler mi?)*
- ☐ *Konu ile ilgili danışmanların/sorumluların yeterince bilgilendirme yapmaması ve/ya opsiyon sunmaması*
- ☐ *Diğer sebepler*
- ☐ *Konu ile ilgili fikrim bulunmamaktadır.*

Çoktan seçmeli ve çoklu seçme opsiyonu bulunan tercih sorusu olan altıncı soruda mevcutta yerel yönetimin yapmış ya da yapacak olduğu girişimler adına karşılaşılabilecek somut problem tespiti yapmak amaçlanmaktadır. Bu sayede hem mevcut problemler hem de yerel yönetimin konuya bakış açısındaki ön yargıları tespit edilmiştir.

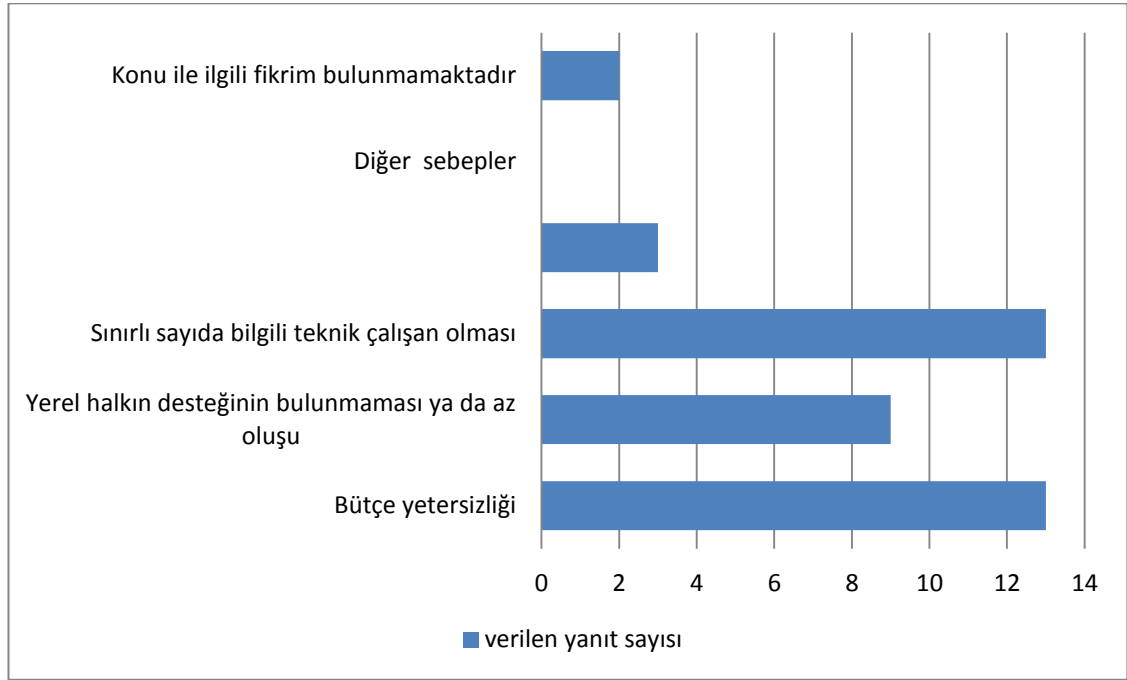
Çizelge 4.17: Soru 6 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nitel Sonuç	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	<i>-Bütçe yetersizliği</i> <i>-Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> <i>-Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Henüz hiçbir uygulamada bulunulmadığı ancak bulunulacak olsa ilk problemlerinin mali kaynak doğrultusunda olacağı sonrakilerinin ise idari yönetim ve halk arasındaki dengenin sağlanarak gerçekçi ve amacına uygun bir uygulama yapılması olduğu belirtilmiştir.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	<i>-Bütçe yetersizliği</i> <i>-Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> <i>-Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.

Çizelge 4.17 (devam): Soru 6 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Uygulanan ya da proje geliştirme aşamсында olan herhangi bir çalışmanın olmadığını ancak düşük bütçeli yerel yönetimlerde merkezi destek olmadan yeni adımlar atmanın zor olduğu, bunun için gerekli sosyal ve teknik donanımı kazanmanın da bedelli olduğu için siyasiler için tercih edilmeyeceği bildirilmiştir.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	- <i>Konu ile ilgili danışmanların/sorumluların yeterince bilgilendirme yapmaması ve/ya opsiyon sunmaması</i>	Henüz uygulanmayan çalışmaların ileri tarihlerde yeni çalışmaların yapılmayacağı anlamına gelmediği gerekli destekler verildiği takdirde sürdürülebilir yaklaşımların uygulanabileceği belirtilmiştir.
Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	- <i>Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Temizlik İşleri Müdürlüğü/Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
İşletme Ve İştirakler Müdürlüğü/Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i> - <i>Konu ile ilgili danışmanların/sorumluların yeterince bilgilendirme yapmaması ve/ya opsiyon sunmaması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
İtfaiye Müdürlüğü/Müdür	<i>Konu ile ilgili fikrim bulunmamaktadır.</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Zabıta Müdürlüğü/Müdür	<i>Konu ile ilgili fikrim bulunmamaktadır.</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Mali Hizmetler Müdürlüğü /Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i> - <i>Konu ile ilgili danışmanların/sorumluların yeterince bilgilendirme yapmaması ve/ya opsiyon sunmaması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Kültür Ve Sosyal İşleri Müdürlüğü /Müdür	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Belediye başkan yardımcısı 1	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.
Belediye başkan yardımcısı 2	- <i>Bütçe yetersizliği</i> - <i>Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması</i>	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır.

Yanıtların Yorumu:

Şekil 4.12: Soru 6 için verilen yanıtların dağılımı.

Yerel yönetimin yukarıdaki tablo ve grafikten de görüleceği gibi henüz yapmadığı projeler ve başlamadığı proje çalışmaları için önünde gördüğü en büyük engelleri: bütçe yetersizliği ve sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan başlıkları oluşturmaktadır. Bütçe yetersizliği konusunu yetkililer nüfusa dayalı orta ölçekli bir belediye olmasından dolayı yaşanan mali kaynak aktarımına dayandırırken, kalifiye teknik eleman problemine dair açıklama yapılmamıştır.

Soru 7 :

Sürdürülebilir arazi kullanım planlaması gösterge seti için aşağıda belirlenen ana başlıklardan hangisi /hangileri sizce Niğde için daha önemli konulardır, neden?

- ☐ çevresel sağlık
- ☐ tarım ve gıda
- ☐ enerji ve atık
- ☐ ulaşım ve teknik altyapı
- ☐ toplumsal iyilik hali
- ☐ arazi kullanım

Sürdürülebilir kentsel gelişmenin mekânsal boyutuna kent ölçeğinde geçiş yapılarak arazi kullanım planlaması yönteminin en önemli adımlarından biri olan gösterge seti oluşturma konusuna gelinmiştir. Bu sorunun hazırlanmasındaki gösterge ilgilinin gösterge seti ana başlıklarına dair ilgi düzeyini ölçerek hangi başlıkları orta ölçekli kent olan Niğde için sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanması adına tercih edeceğidir. Çoktan seçmeli ve çoklu seçilebilecek bu soruda derinlemesine mülakat ile verilen yanıtın nedeni de sonuçların güvenilir olması nedeniyle sorgulanmaktadır (Bkz: Çizelge 4.18).

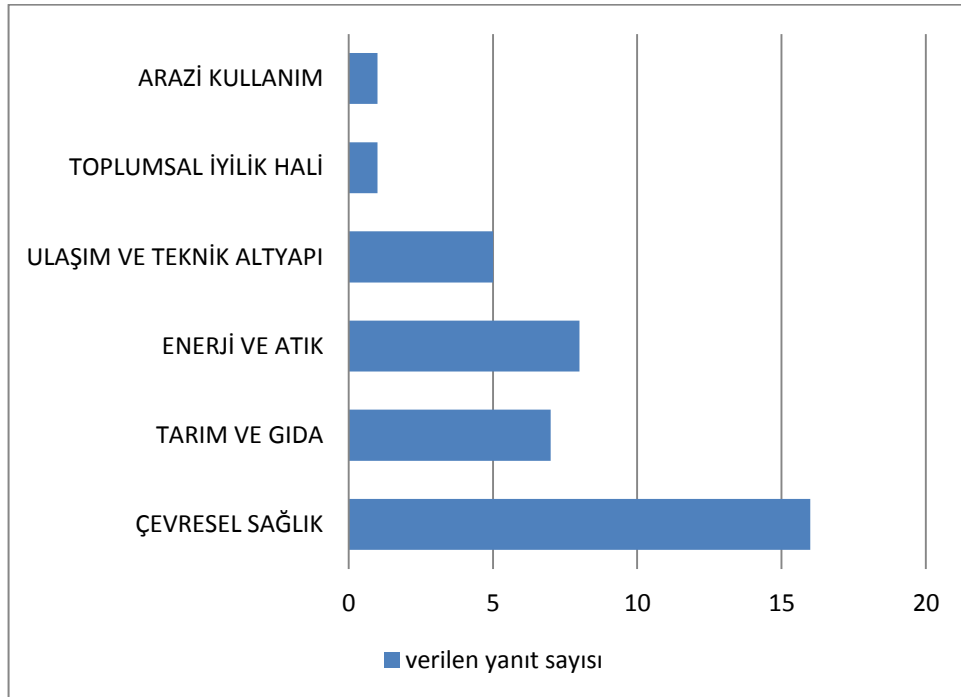
Çizelge 4.18: Soru 7 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nitel Sonuç	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TARIM VE GIDA ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Niğde için en öncelikli konu çevresel sağlık olduğu, yıllar içerisinde kentsel yaşam kalitesinin giderek gerilediğinin tüm yerel halk tarafından fark edildiği özellikle kamusal açık yeşil alan eksikliğinin önemi vurgulanmıştır.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	ENERJİ VE ATIK ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Ulaşım ve ona bağlı olarak gelişen tüm konu başlıklarının önemli olduğu kent planlamanın en önemli ilgi alanlarından olan ulaşımın bölgesel ve kentsel anlamda yeniden ele alınması gerekliliği vurgulanmıştır.
İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK ENERJİ VE ATIK TOPLUMSAL İYİLİK HALİ ARAZİ KULLANIM	Niğde için yapılacak tüm planlama çalışmaları ve sürdürülebilir arazi kullanım planlaması gösterge seti için bahsedilen tüm konu başlıklarının ayrı ayrı önem taşıdığı belirtilmiştir.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK ENERJİ VE ATIK	Enerji konusuna tüm dünya ülkelerinin önem verdiği zaman içinde Niğde’de de bu konuya ilgi duyulacağı, özellikle üniversite ile birlikte bilimsel çalışmalar yapılacağı kanaati bildirilmiştir.
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TARIM VE GIDA	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TARIM VE GIDA	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TARIM VE GIDA	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK ENERJİ VE ATIK ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Aslında her konu başlığına dair Niğde’de problem olduğu ve hepsinin gösterge setinde ayrı öneme sahip olduğu ancak önceliklilerin çevresel sağlık, enerji ve atık, ulaşım ve teknik altyapı olduğu belirtilmiştir.
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TARIM VE GIDA	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Temizlik İşleri Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK ENERJİ VE ATIK	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır

Çizelge 4.18 (devam): Soru 7 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

İşletme Ve İştirakler Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK ENERJİ VE ATIK	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
İtfaiye Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Zabıta Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Mali Hizmetler Müdürlüğü /Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Kültür Ve Sosyal İşleri Müdürlüğü /Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Belediye başkan yardımcısı 1	ÇEVRESEL SAĞLIK ENERJİ VE ATIK TARIM VE GIDA	Niğde için geliştirilen yeni atık sistemleri projelerinden bahsedilmiş ve tarım kenti olması hususunda bu konu başlığının önemi vurgulanmıştır.
Belediye başkan yardımcısı 2	ÇEVRESEL SAĞLIK ENERJİ VE ATIK TARIM VE GIDA	Başta inşaat sektörü olmak üzere ,tarım ve tarıma dayalı sanayinin birlikte kent ekonomisini yönlendirdiklerini ve yerel yönetim olarak bu konu başlıklarının Niğde için daha önemli olduğu vurgulanmıştır.

Yanıtların Yorumu:

Şekil 4.13: Soru 7 için verilen yanıtların dağılımı.

Genel itibariyle gösterge seti için tüm konu başlıkları Niğde için gerekli ve öncelikli bulunurken aşağıdaki grafikte de görüleceği üzere en önemli konu “çevresel sağlık” olarak belirtilirken en az önemli olan ise “arazi kullanım ve toplumsal iyilik hali” olarak belirtilmiştir (Bkz: Şekil 4.13). Güncel olarak kentlilerin yaşadığı problem bağlamında çevresel sağlık yanıtının verilmesi doğal karşılanırken, planlama süreçlerinde yerel yönetim ile halkın karşı karşıya gelmesine neden olan arazi kullanım kararları ve buna bağlı olarak donatı alanları yetersizliğinin yetkililerce daha az önemli ya da önemsiz sayılması dikkate değer bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Soru 8:

Sürdürülebilir arazi kullanım planlaması gösterge seti için aşağıda belirlenen ana başlıklardan hangisi /hangileri için Niğde’de uygulanmış ya da uygulanacak olan projeler bulunmaktadır? (ne zaman yapıldı, yapılacaktır?)

- ☐ *çevresel sağlık*
- ☐ *tarım ve gıda*
- ☐ *enerji ve atık*
- ☐ *ulaşım ve teknik altyapı*
- ☐ *toplumsal iyilik hali*
- ☐ *arazi kullanım*
- ☐ *hiçbiri ile ilgili proje bulunmamaktadır*
- ☐ *konu ile bilgim/fikrim bulunmamaktadır*

Bir önceki soruda tanıtımı yapılan başlıklar ve öncelik tercihi ile gerekli veriler elde edildikten sonra, sekizinci soruda gösterge setinin ana başlıklarından hangisi ile ilgili çalışmalar yapıldığı ya da yapılacağı sorgulanmaktadır. Buradaki amaç bir önceki sorudaki öncelik, gereklilik olgusu ile uygulama, hayata geçirme olguları arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmektir. Derinlemesine mülakat ile tarihsel olarak konulara duyulan ilgi ve uygulama tarihlerinin de karşılaştırılması amaçlanmıştır (Bkz: Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19: Soru 8 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

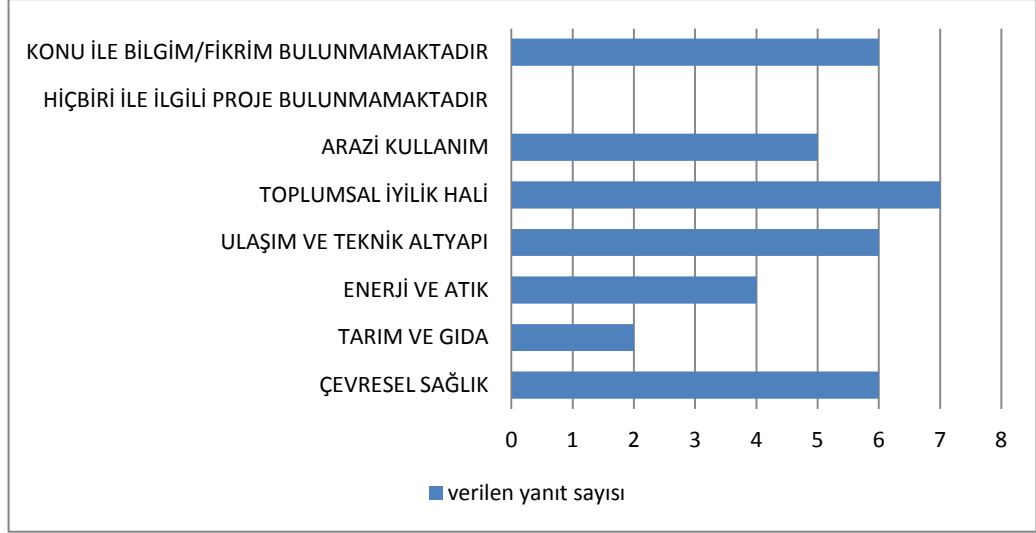
Görüşme Yapılan Yerel İdare Birimi/Görüşülen Kişi Görevi	Nitel Sonuç	Nitel Sonuç
Emlak Ve İstimlak Müdürlüğü/Müdür	ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI ARAZİ KULLANIM	Hala gelişmeye devam eden Niğde’de her dönem ulaşım ve buna bağlı olarak arazi kullanım deseninin çeşitli nedenlerle değişmekte olduğunu ve mevcutta faal bunlara yönelik projelerin olduğu ancak sürdürülebilirlik kapsamında olmadığı belirtilmiştir.
Fen İşleri Müdürlüğü /Müdür	ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI ARAZİ KULLANIMI ENERJİ VE ATIK	Sorumlulukları dahilinde bilgi sahibi oldukları projelerin mevcutta var olduğunu, bunların da ulaşım arazi kullanım ve teknik altyapı ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir.
İmar Ve Şehircilik Müdürlüğü/Müdür	ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI ARAZİ KULLANIMI	İmar planı tadilatları ve kentsel altyapıda yaşanan problemler sebebiyle ulaşım ve arazi kullanıma yönelik projelerin olduğunu ancak bu projelerin sürdürülebilirlikten uzak günlük problemlerin çözümü için geliştirildiğini belirtmişlerdir.
İnsan Kaynakları Ve Eğitim Müdürlüğü/Müdür	KONU İLE BİLGİ/FİKRİM BULUNMAMAKTADIR	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Hukuk İşleri Müdürlüğü/Müdür	KONU İLE BİLGİ/FİKRİM BULUNMAMAKTADIR	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Bilgi İşlem Müdürlüğü/Müdür	KONU İLE BİLGİ/FİKRİM BULUNMAMAKTADIR	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Destek hizmetleri Müdürlüğü/Müdür	KONU İLE BİLGİ/FİKRİM BULUNMAMAKTADIR	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Park Ve Bahçeler Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TOPLUMSAL İYİLİK HALİ	Çalışma alanları dahilinde çevresel sağlıktan ve toplumsal iyilik halinden sorumlu olduklarını ve buna yönelik çalışmalarının şu an olmadığını ancak yakın tarihte gündeme alınabileceğini belirtmişlerdir.
Veteriner İşleri Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TOPLUMSAL İYİLİK HALİ	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Temizlik İşleri Müdürlüğü/Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK	Uygulanacak yeni proje olmamakla beraber görüşmeleri devam eden plastik geri dönüşüm tesisi ve uygulanmış Niğde’de daha önce olmayan katı atık bertaraf tesisi projelerini hayata geçirdiklerini vahşi depolamadan sonra bunun önemli bir gelişme olduğunu belirtmişlerdir.
İşletme Ve İştirakler Müdürlüğü/Müdür	KONU İLE BİLGİ/FİKRİM BULUNMAMAKTADIR	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
İtfaiye Müdürlüğü/Müdür	TOPLUMSAL İYİLİK HALİ	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Zabıta Müdürlüğü/Müdür	TOPLUMSAL İYİLİK HALİ	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır

Çizelge 4.19 (devam): Soru 8 için hazırlanan katılımcıya göre mülakat sonuçları.

Mali Hizmetler Müdürlüğü /Müdür	KONU İLE BİLGİ/FİKRİM BULUNMAMAKTADIR	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Kültür Ve Sosyal İşleri Müdürlüğü /Müdür	ÇEVRESEL SAĞLIK TOPLUMSAL İYİLİK HALİ ENERJİ VE ATIK ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Başka bir açıklamada bulunulmamıştır
Belediye başkan yardımcısı 1	ÇEVRESEL SAĞLIK TARIM VE GIDA ENERJİ VE ATIK ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI TOPLUMSAL İYİLİK HALİ ARAZİ KULLANIM	Niğde için her konu başlığına dair uygulanmış ve uygulanacak projelerinin olduğunu, yeni yerel yönetim döneminde de daha fazlasını hayata geçireceklerini belirtmişlerdir. Niğde-Bor yolunun yeniden asfaltlanması, yeni devlet hastanesinin açılması, baraj gölünün ıslahı projesinin hayata geçirilmesi, iki yeni belediye sosyal tesisinin açılmasını, katı atık bertaraf tesisinin faaliyete geçmesini, OSB için çeşitli mali teşvikler sağlanmasını bu projeler arasında belirtmişlerdir.
Belediye başkan yardımcısı 2	ÇEVRESEL SAĞLIK TARIM VE GIDA ENERJİ VE ATIK ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI TOPLUMSAL İYİLİK HALİ ARAZİ KULLANIM	Yeniden asfaltlanan yolların varlığı, baraj gölünün ıslahının yapılmasını, etaplama ve onaylanması biten kentsel dönüşüm projesini ve halk tarafından da beğeni toplanmasını konu başlıklarına uygun projeler arasında belirtmişlerdir.

Yanıtların yorumu:

Bir önceki soruda Niğde için önemli olan gösterge başlıkları yerel yönetim yetkililerine yöneltilmiştir. Bu soruda ise bu önemli başlıklar için sürdürülebilir gelişme çerçevesinde var olmuş, olan ya da olacak çalışmalar irdelenmiştir. Elde edilen sonuçlar bir önceki sorunun yanıtı ile çelişkili durumdadır. Çünkü en az önemli olarak görülen toplumsal iyilik hali ve arazi kullanım için daha çok proje varlığı olduğu belirtilmiştir. Ancak derinlemesine mülakat ile elde edilen görüş proje olarak ileri sürülen çalışmaların “sürdürülebilir kentsel gelişme” şemsiyesi altında toplanamayacağı yönündedir (Bkz: Şekil 4.14).

Şekil 4.14: Soru 8 için verilen yanıtların dağılımı.

Soru 9:

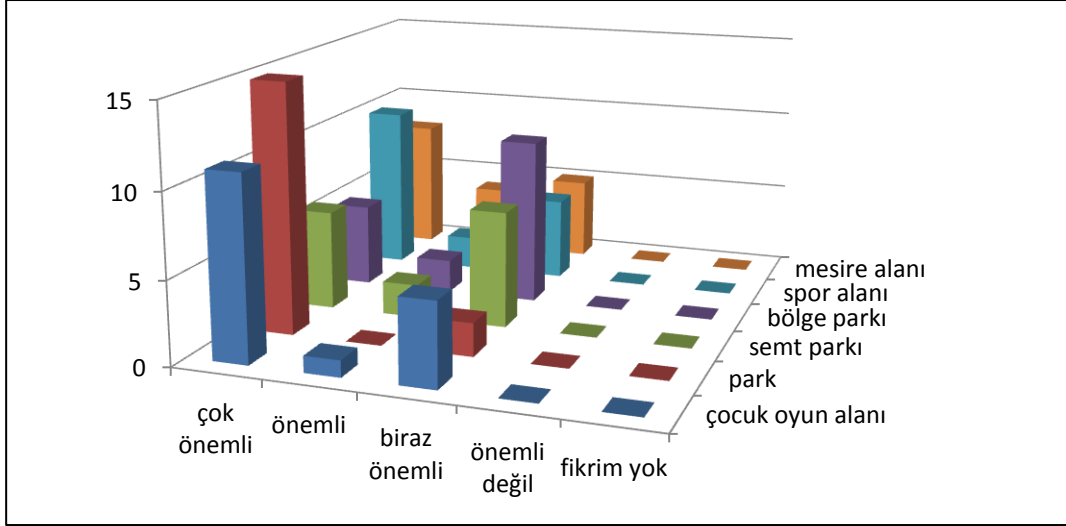
Aşağıdaki gösterge başlıklarının incelenmesi, sizce, Niğde’de sürdürülebilir arazi kullanım planlanmasının sağlanması adına, hangi derecede önem taşımaktadır?

Derinlemesine mülakatın son sorusu, 7. ve 8. Sorularda sorulan sürdürülebilir arazi kullanım planlaması gösterge seti temalarına göre hazırlanan alt başlıklar ve bunları belirleyici göstergeler üzerinden olmuştur. 5’li likert ölçeğine göre yanıtları hazırlanan soru bir derecelendirme sorusu olmaktadır. Her katılımcı her başlık için yalnızca bir dereceyi işaretlemiştir. Orta ölçekli kent Niğde’nin yerel yönetim yetkililerinin sürdürülebilir gelişme göstergelerine karşı ilgi ve bilgisinin, kent planlama ile buluşabilme ihtimali olan alanlarda, daha önce başka yerel, ulusal ve uluslararası çalışmalarda da kullanılmış olan evrensel ölçüt değerler ile ölçülmesi amaçlanmaktadır. Seçilen her gösterge sürdürülebilir arazi kullanım planlaması sürecine çeşitli yollarla katkı sağlamaktadır. Burada derecelendirilmesi beklenen durum Niğde yerel yöneticilerinin hangi konuyu hangi ölçüde önemsedikleri üzerinedir. Elde edilen sonuçların gösterge değerleri bağlamında yol gösterici olması beklenmektedir. Örneğin; “kişi başına düşen ilköğretim alanı” yetkililer ile yapılan mülakat sonucu “çok önemli” derecelendirmesi alırken, Niğde için bu değere bakıldığında Türkiye ya da İç Anadolu Bölgesi altında değerler göstermesi çelişkili bir durum olarak karşımıza çıkmakta ve yorum olarak düşüncedeki hassasiyetlerin uygulamada kent mekânına yansıtılamadığı söylenebilecektir.

Sırası ile her belirleyici gösterge için katılımcıların yaptığı derecelendirme grafiksel olarak gösterilecektir. Rakamlar katılımcıların işaretlediği derece için verdikleri oyu temsil etmektedir.

Gösterge Teması: Çevresel Sağlık

Alt Başlık: Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

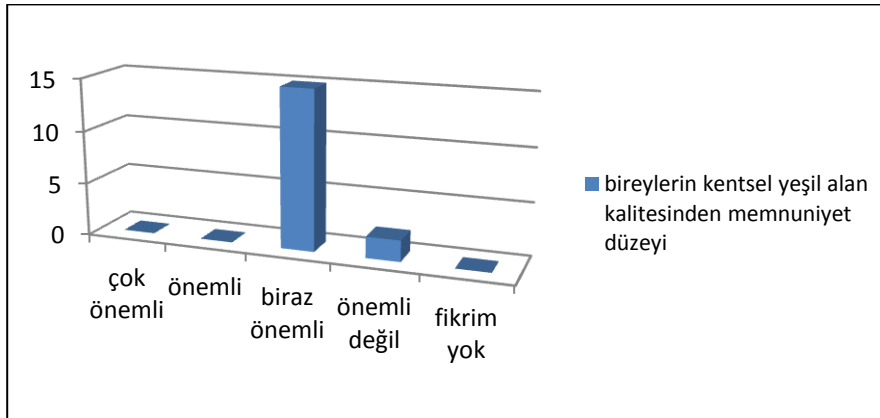

Şekil 4.15: Kişi başına düşen yeşil alan miktarı derecelendirmesi.

Derecelendirme sonuçları göstermektedir ki yerel yönetimce; kentlinin sosyal bir varlık olmasından ötürü birincil önem taşıyan, ayrıca doğal yaşamın, ekolojik döngünün önemli bir parçası olan yeşil alanlardan “çocuk oyun alanı ve park” kentin sahip olması gereken öncelikli, önemli yeşil alanlar olarak görülmektedir. Bölge parkı ve mesire alanı ise en az önemliler arasındadır (Bkz: Şekil 4.15).

Gösterge Teması: Çevresel Sağlık

Alt Başlık: Kentsel Yeşil Alan Kalitesi

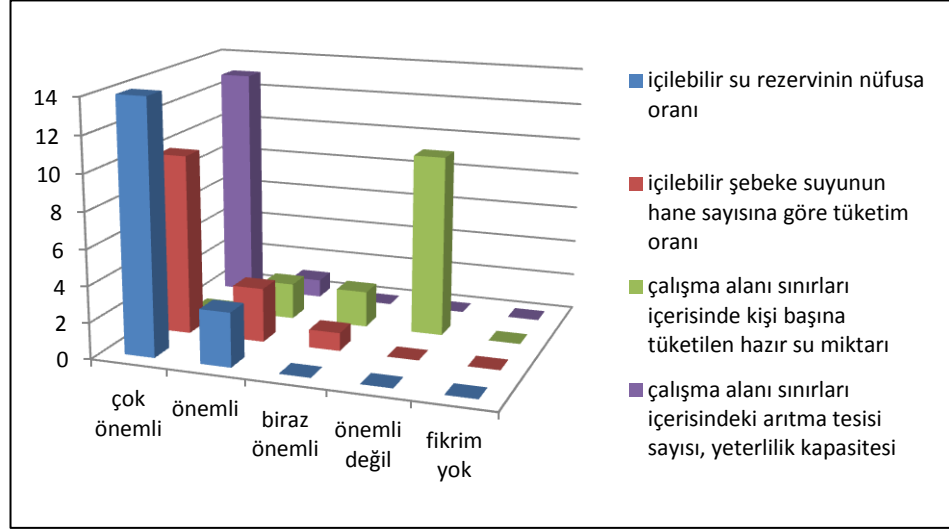

Şekil 4.16: Kentsel yeşil alan kalitesi derecelendirmesi.

Kentliye sunulan yeşil alanla beraber onun nicelik ve nitelik bakımından kalitesi de kullanıcısının memnuniyet düzeyi de önem taşımaktadır. Yerel yönetim yetkililerince bireylerin kentsel yeşil alan kalitesinden memnuniyet düzeyi “biraz önemli” olarak görülmektedir (Şekil 4.16).

Gösterge Teması: Çevresel Sağlık

Alt Başlık: Su Kalitesi

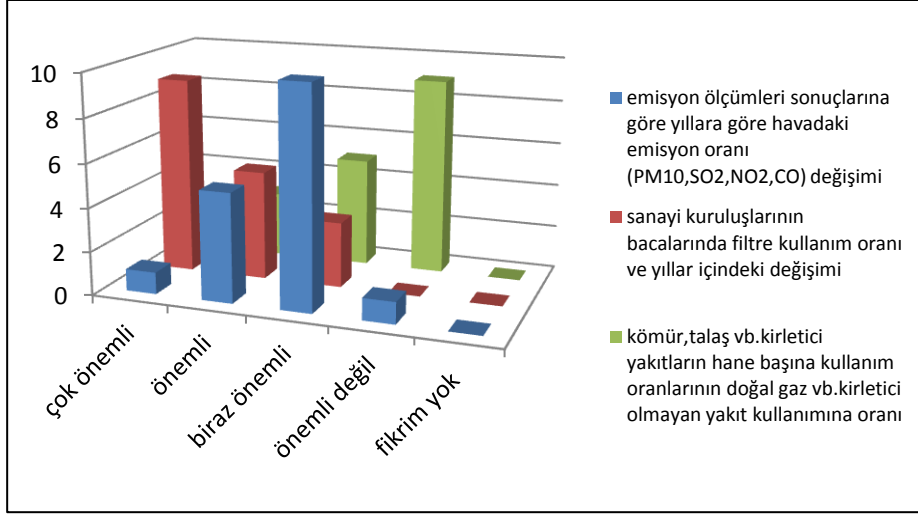

Şekil 4.17: Su kalitesi derecelendirmesi.

Çevresel sağlık başlığı altında sunulan göstergeler su kalitesi ile ilgili olup sürdürülebilir gelişme çerçevesine göre sınırlandırılmıştır. Niğde için önem derecesi sıralamasında dikkat çeken sonuçlardan ilki en önemli doğal kaynaklardan olan varlığı ve tüketim ilişkisinin önemli bulunması ve ikinci olarak kentlinin tükettiği hazır su oranının yerel yöneticilerce önemsiz bulunmasıdır (Bkz: Şekil 4.17). Oysa ki hanelere sağlıklı içme suyu sunmak yerel yönetimin idaresi alanında bulunmaktadır.

Gösterge Teması: Çevresel Sağlık

Alt Başlık: Hava Kalitesi

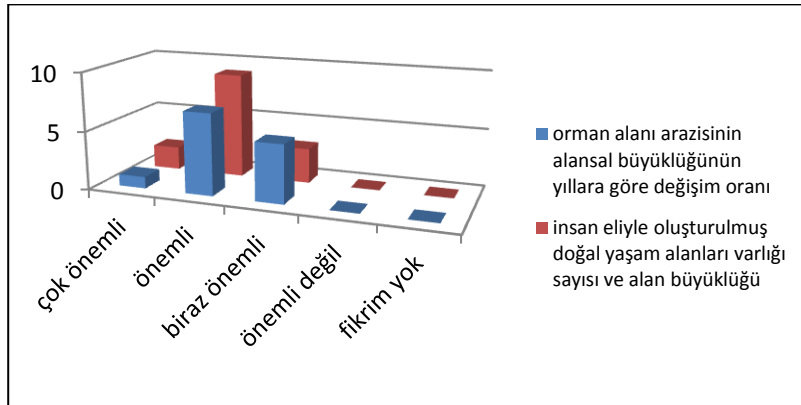

Şekil 4.18: Hava kalitesi derecelendirmesi.

Hava kalitesi başlığı altındaki göstergeler için yerel yönetim yetkilileri tarafından yapılan derecelendirmede sanayi kuruluşlarının bacalarında filtre kullanım oranı “çok önemli” olarak nitelendirilmiş, havadaki emisyön oranının yıllara göre değışimi “biraz önemli” olarak belirtilmiş (Bkz: Şekil 4.18), hanelerde kirletici yakıt kullanımının kirletici olmayan yakıtlara göre kullanım oranı ise önemsiz bulunmuştur.

Gösterge Teması: Çevresel Sağlık

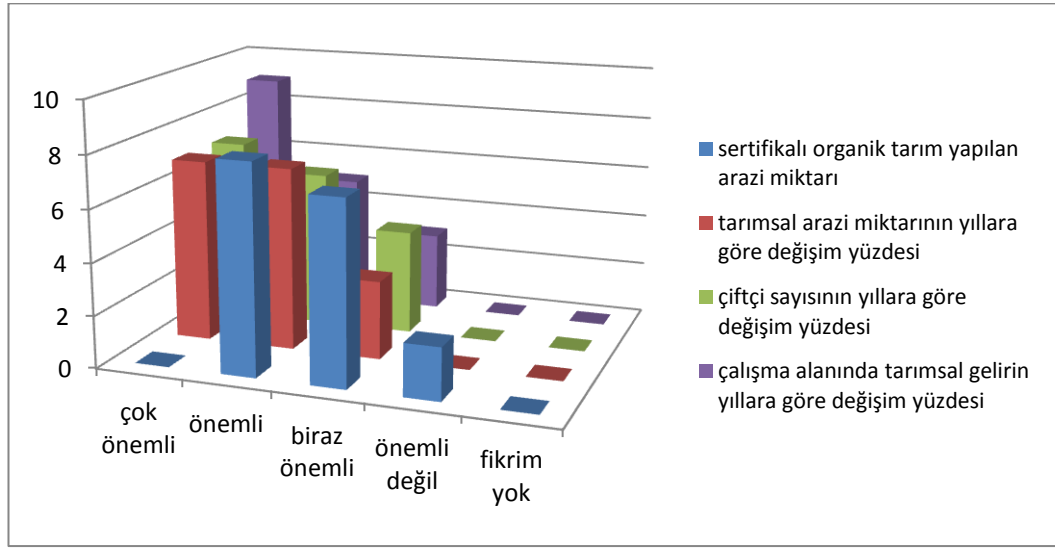
Alt Başlık: Doğal Kaynaklar ve Koruma

Şekil 4.19: Doğal kaynaklar ve koruma derecelendirmesi.

Doğal yaşamın devamlılığı adına önem taşıyan orman alanlarının kentleşme hızıyla beraber kontrolsüzce yitirilip yitirmediğinin tespiti yerel yönetimce çok önemli bulunmamıştır (Bkz: Şekil 4.19).

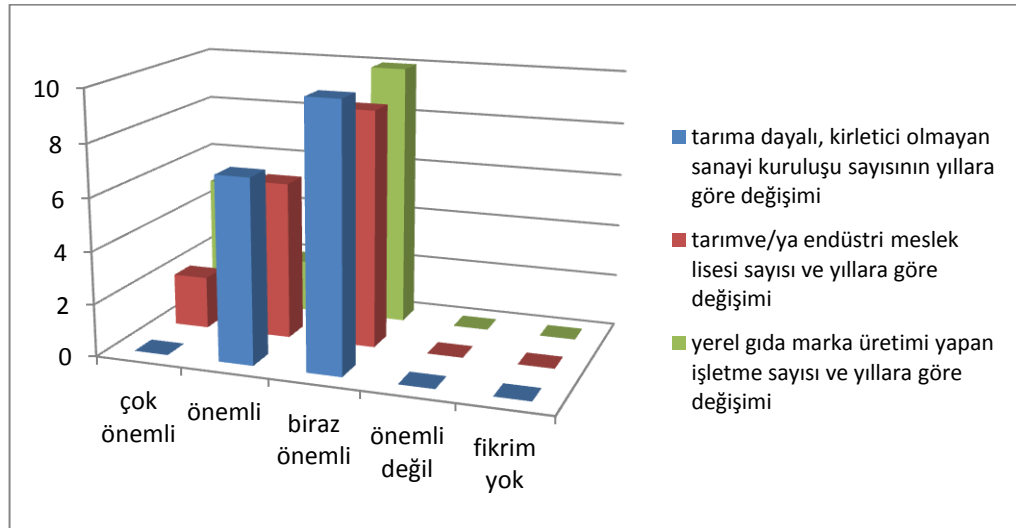
Gösterge Teması: Tarım ve Gıda
Alt Başlık: Tarım

Şekil 4.20: Tarım başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Kentin ana geçim kaynağı olan tarım ve ona dair unsurlara yerel yönetimce hassasiyet bulunduğu özellikle çiftçinin ekonomik ve sosyal koşullarının önemli bulunduğu grafikte görülmektedir (Bkz: Şekil 4.20).

Gösterge Teması: Tarım ve Gıda
Alt Başlık: Gıda

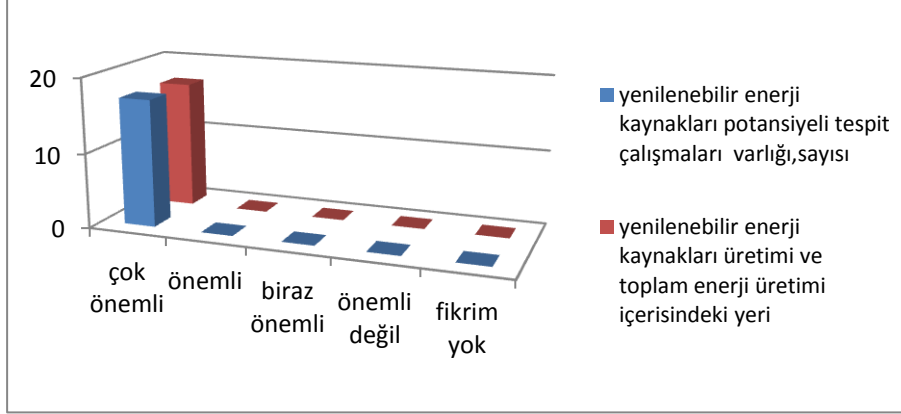

Şekil 4.21: Gıda başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Tarıma dayalı gıda sanayisi sektörü için tarıma gösterilen hassasiyet gösterilmemekte, özellikle ara eleman problemi önemli görülmemekte, yerel

üreticinin desteklemesi de öncelikli konular arasında yer almamaktadır(Bkz: Şekil4.21).

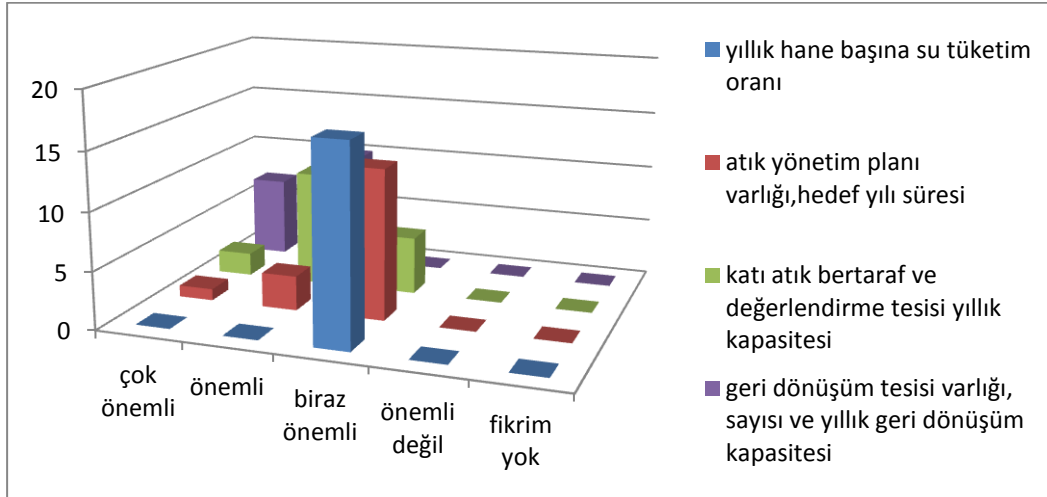
Gösterge Teması: Enerji Ve Atık
Alt Başlık: Enerji

Şekil 4.22: Enerji başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi

Sürdürülebilir kentlerin öncelikli konusu olan enerji başlığı altında verilen yenilenebilir enerjinin tespiti, kullanımı ve yayılımı yerel yönetimce de “çok önemli” olarak nitelendirilmiştir(Bkz: Şekil 4.22).

Gösterge Teması: Enerji Ve Atık
Alt Başlık: Atık

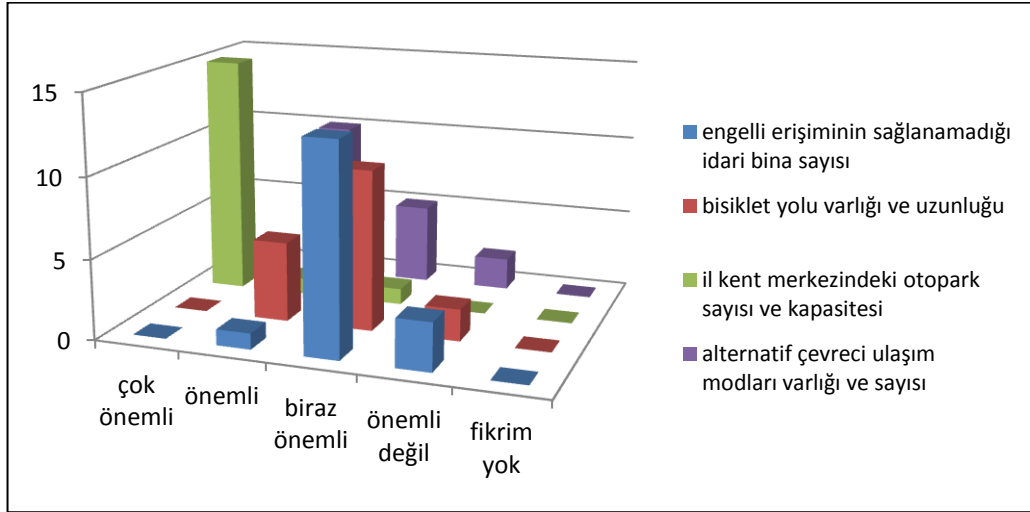

Şekil 4.23:Atık başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi

Kentin başlıca problemleri arasında yer alan atık konusu atık yönetimi ve değerlendirilmesine yönelik göstergeler ile yerel yönetime sunulmuş ve önem derecelendirmesinde yetkililerce “biraz önemli” bulunarak Niğde’nin öncelikli konuları arasında yer almadığı belirtilmiştir (Bkz: Şekil4.23).

Gösterge Teması: Ulaşım ve Teknik Altyapı

Alt Başlık: Ulaşım

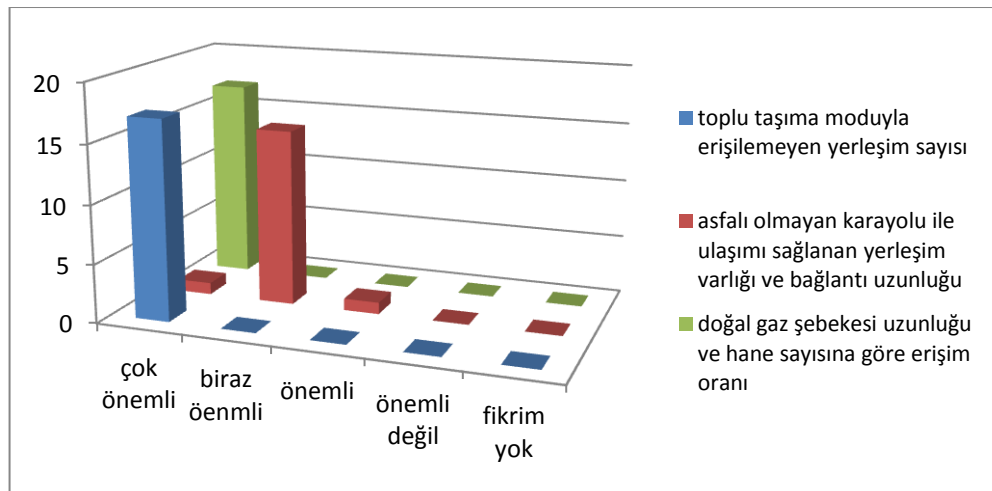

Şekil 4.24:Ulaşım başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Çevreci ve alternatif ulaşım modları ile herkes için ulaşımın sağlanabildiği kentler, kent planlamada artık bir öneri olarak değil olması gereken olarak görülmektedir. Ancak yerel yönetimce gösterge başlıklarından yalnızca “otopark” konusu çok önemli bulunmuştur (Bkz: Şekil 4.24).

Gösterge Teması: Ulaşım ve Teknik Altyapı

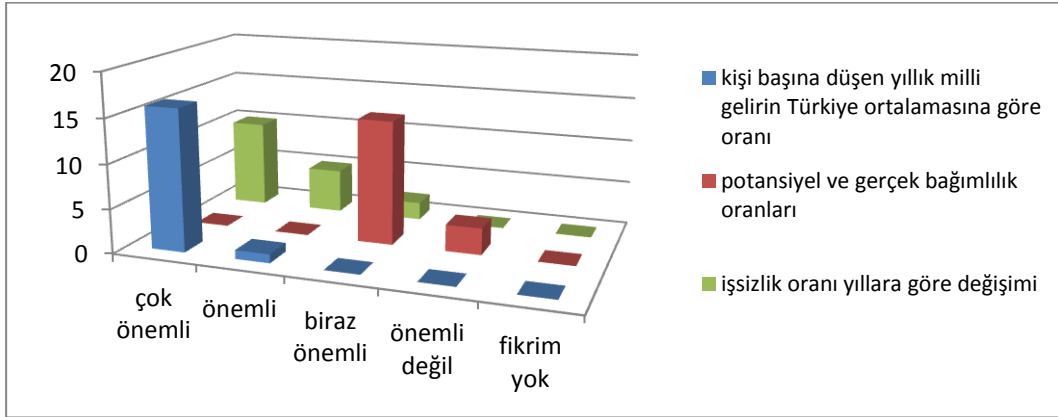
Alt Başlık: Teknik Altyapı

Şekil 4.25: Teknik Altyapı başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Teknik altyapı başlığı altındaki tüm göstergeler Niğde için yerel yönetimce önemli bulunmuştur (Bkz: Şekil4.25).

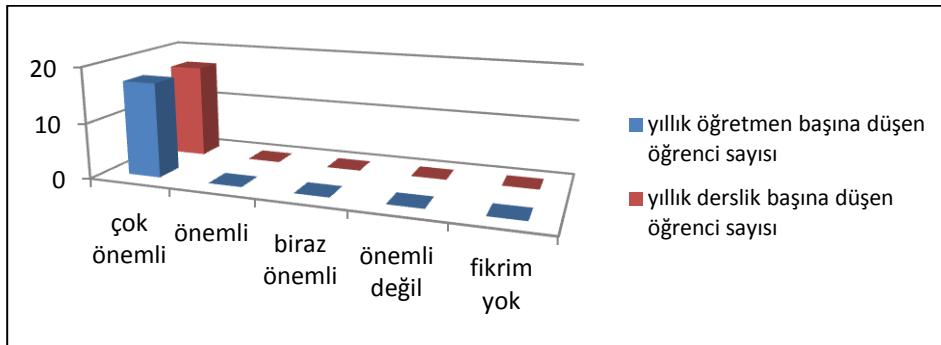
Gösterge Teması: Toplumsal İyilik Hali
Alt Başlık: İstihdam ve Gelir

Şekil 4.26: İstihdam ve gelir başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Toplumsal iyilik hali temasındaki istihdam ve gelir başlığı sürdürülebilir kentsel gelişmeye dönük hazırlanacak arazi kullanım planlaması dökümanının ekonomik boyutuna işaret etmektedir. Bu başlık altında kişi başına düşen yıllık gelirin Niğde için durumu yetkililerce önemli bulunurken, potansiyel ve gerçek aktivite ve bağımlılık oranları ile elde edilebilecek demografik yanıtlar “biraz önemli” bulunmuştur (Bkz: Şekil 4.26).

Gösterge Teması: Toplumsal İyilik Hali
Alt Başlık: Eğitim

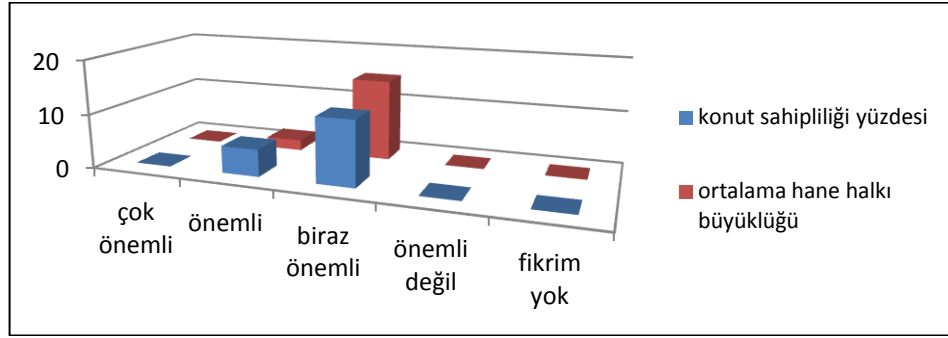

Şekil 4.27: Eğitim başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Eğitim başlığı altındaki tüm göstergeler tüm katılımcılar tarafından çok önemli bulunmuştur (Bkz: Şekil 4.27).

Gösterge Teması: Toplumsal İyilik Hali

Alt Başlık: Barınma

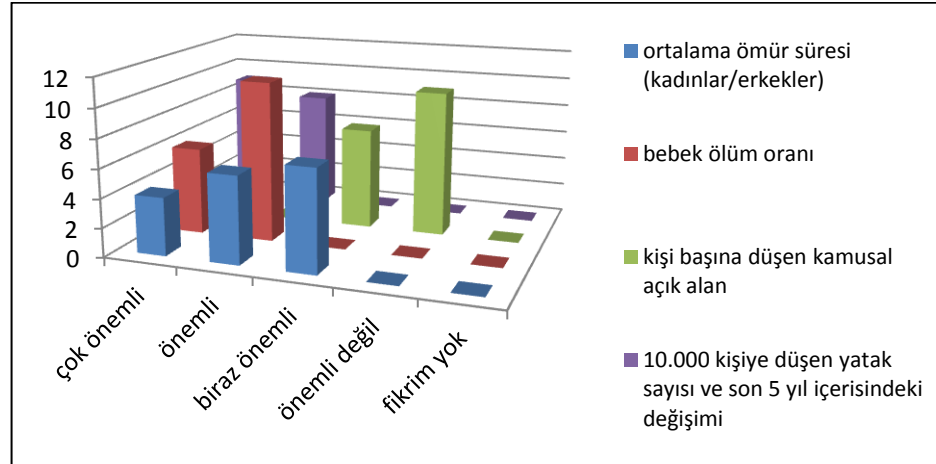

Şekil 4.28: Barınma başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Toplumsal iyilik hali için seçilen barınma başlığı altındaki konut sahipliliği yüzdesi ve ortalama hane halkının büyüklüğü konuları Niğde için yetkililerce irdelenmesi gereken öncelikli konular olmayıp “biraz önemli” olarak nitelendirilmiştir (Bkz: Şekil 4.28). Ancak nicel ve nitel gözlemler göstermektedir ki Niğde İl merkezinin kent planlama başlığı altındaki problemlerinden biri de gelişme konut alanları ve yer seçimleri üzerinedir.

Gösterge Teması: Toplumsal İyilik Hali

Alt Başlık: Sağlık

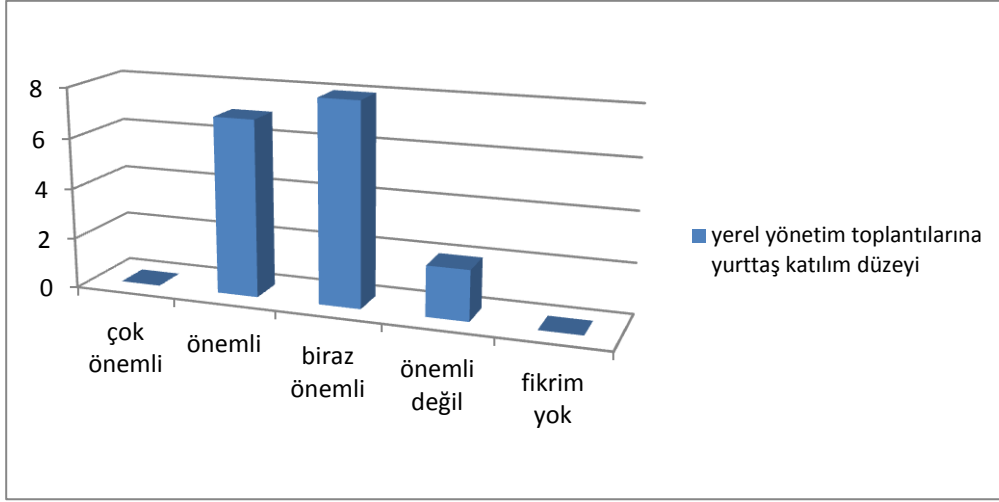

Şekil 4.29: Sağlık başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Toplumsal iyilik hali için sağlık başlığı altındaki göstergelere verilen yanıtlar değişiklik göstermektedir. Katılımcıların ortak kanaatleri olmayıp her konu başlığı için farklı yanıtlar verilmiştir. Bu nedenle genelleme yapılamamaktadır. En dikkat

çekici sonuç ise kişi başına düşen kamusal açık alan için çoğunluğun “önemli değil” yanıtını vermesi olarak görülmektedir (Bkz: Şekil 4.29).

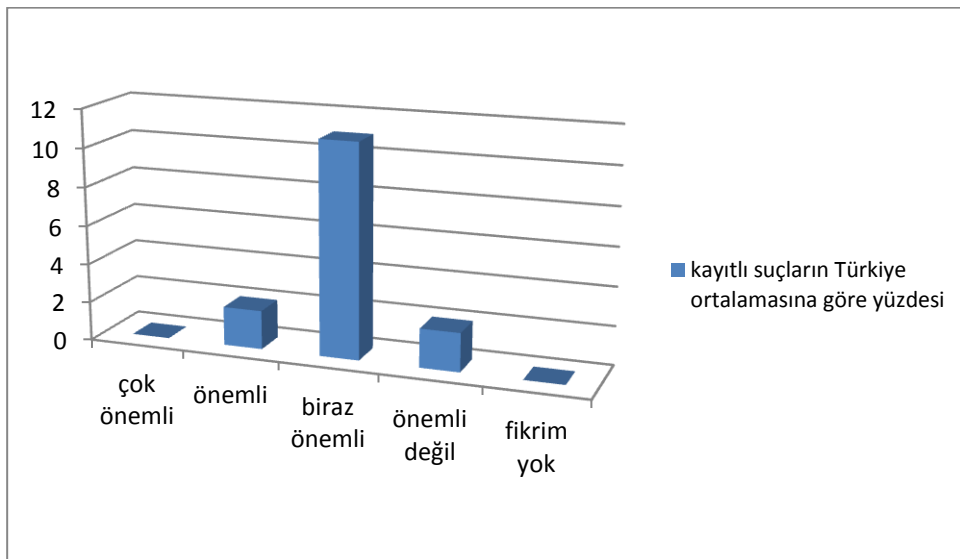
Gösterge Teması: Toplumsal İyilik Hali
Alt Başlık: Katılım-Yönetişim

Şekil 4.30: Katılım-yönetişim başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Önceki sorularda da hassasiyeti belirtilen katılım ve yönetim konusuna katılımcılar farklı yanıtlar vermiş ancak genel kanaat olarak yerel yönetim toplantılarına yurttaşların katılımını çok önemli görmemektedirler (Bkz: Şekil 4.30).

Gösterge Teması: Toplumsal İyilik Hali
Alt Başlık: Güvenlik

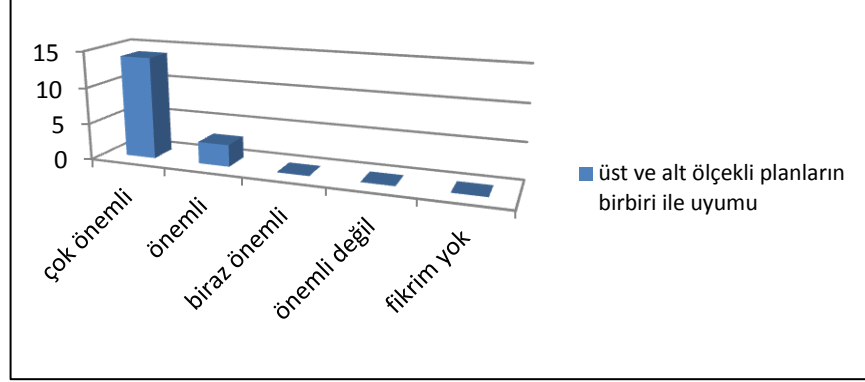

Şekil 4.31: Güvenlik başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Toplumsal iyilik için güvenlik başlığı altındaki kayıtlı suç oranının Türkiye ortalamasına göre yüzdesi göstergesi idari yerel yetkililer tarafından çoğunlukla “biraz önemli” bulunmuştur (Bkz: Şekil 4.31).

Gösterge Teması: Arazi Kullanım

Alt Başlık: Planlar

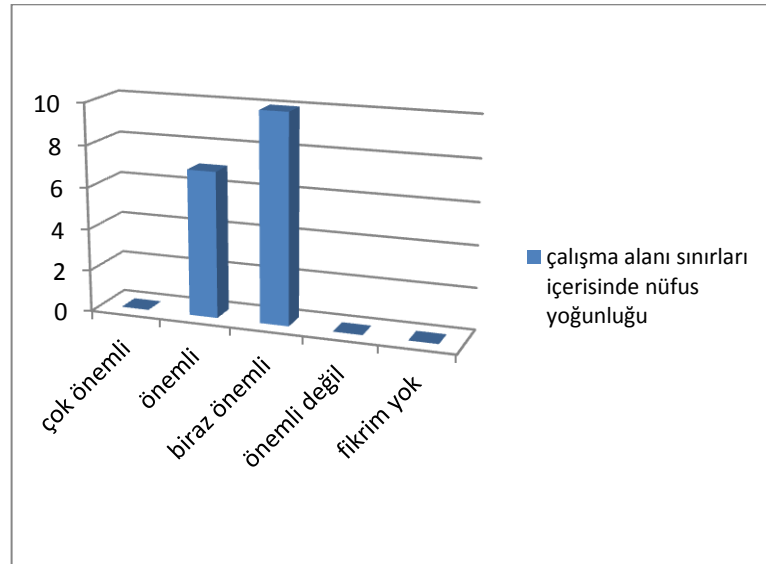

Şekil 4.32: Planlar başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Yerel yönetim yetkililerince üst ve alt ölçekli planların birbiri ile uyumu sürdürülebilir arazi kullanım planlaması süreci adına “çok önemli” bulunmuştur (Bkz: Şekil 4.32).

Gösterge Teması: Arazi Kullanım

Alt Başlık: Nüfus

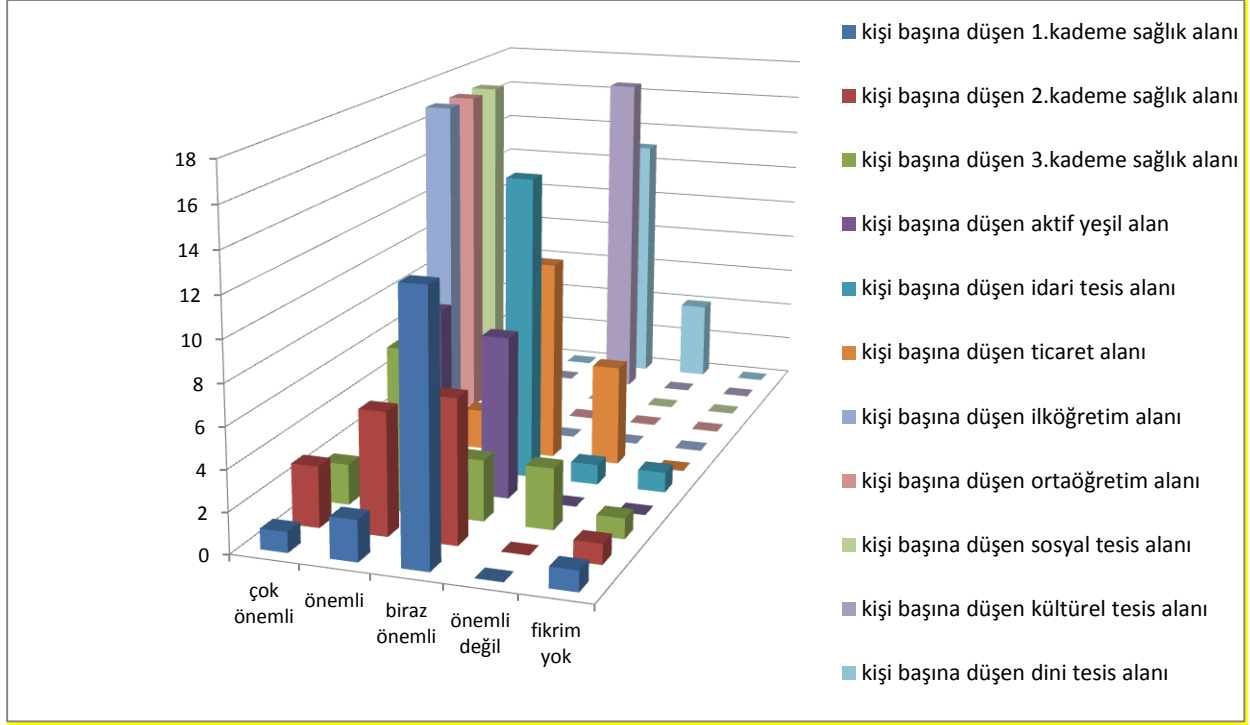
Şekil 4.33: Nüfus başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Sürdürülebilir kentsel gelişme için tartışma konusu olan en büyük unsurlardan birisi de nüfus konusudur. Artan ve yer değiştiren nüfus ancak sabit hatta azalan doğal

kaynakların paylaşımı konusuna istinaden yer alan nüfus yoğunluğu göstergesi yerel yönetimin çoğunlukla “biraz önemli” olarak bulunmuştur (Bkz: Şekil 4.33)

Gösterge Teması: Arazi Kullanım

Alt Başlık: Donatı Alanları

Şekil 4.34: Donatı alanları başlığı altındaki göstergelerin önem derecelendirmesi.

Arazi kullanım teması altında yer alan donatı alanları başlığı ve tüm donatı alanlarının kişi başına düşen miktarı genel olarak yerel yönetimce önemli olarak nitelendirilmiştir. 2. ve 3. Kademe sağlık alanları çoğunlukla “biraz önemli” bulunmuş , sosyal tesis alanı kültürel tesis alanından daha önemli bulunmuş ve kültürel tesis alanı Niğde için en önemsiz donatı alanı olarak seçilmiştir (Bkz: Şekil 4.34).

4.2. Bölüm Sonucu

İki aşamalı yöntem bölümünün sonuna gelindiğinde görülmüştür ki Chapin ve Kaiser’in (1985) belirttiği üzere arazi kullanım planlaması çok girdili ve çok temalı çalışan bir sistemdir. Sürecin en önemli adımı olarak kabul edilen sürdürülebilir gelişme göstergeleri belirleme süreci ayrı bir etap, bu göstergelerin değerlerine erişip anlamlı biçimde yorumlamak ise ayrı bir etap olarak arazi kullanım planlaması sürecine dâhildir. Niğde örneği üzerinde yapılan çalışmada sürdürülebilir gelişme

göstergelerinin sonuçlarından anlamlı yorumlar yapmak mümkün olmamıştır. Bu nedenle hipotezi test etmek için süreç yöneticileri ile birebir yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakata gerek duyulmuştur. Bu sayede gösterge sonuçları da kıyaslama ve kontrol olanağına kavuşmuştur. Çalışmanın başından beri süreç bir bütün olarak ele alındığı için çıkarılan sonuçlar da bir sonraki bölümde bütüncül olarak aktarılacaktır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın sonucunda literatürde irdelenen anahtar kelimelere dair bilgiler, araştırmanın ilk aşamasın olan oluşturulmuş sürdürülebilir gelişme gösterge setindeki Niğde’ye dair plan bulguları ve Niğde yerel yönetimi ile yapılan derinlemesine mülakattan elde edilen sonuçlar birbirleri ile ilişkilendirilerek verilmiştir (Bkz: Çizelge 5.1, 5.2, 5.3, 5.4).

Çizelge 5.1:Sürdürülebilirlik anahtar kelimesine dair çalışma özeti.

	Literatürden gelen bilgiler	Göstergedeki plan bulgular	Mülakattan çıkan sonuçlar
Sürdürülebilirlik	Genel olarak kabul gören sürdürülebilirlik tanımı; “sosyo-ekonomik sistemin güncel gereksinimlerinin, taleplerinin, gelecek kuşakların gereksinimlerinin karşılanmasını ipotek altına almayacak, önlemeyecek veya engellemeyecek şekilde, bugünden karşılanması” (Gonenc & Wolflin, 2007) şeklindedir. Bu çerçevede, güvenli su kaynaklarından uygun barınma şartlarına, istihdamdan yaşam kalitesi ve katılıma kadar tüm kavramlar sürdürülebilir kentleşme içerisinde temel hak olarak değerlendirilmelidir (Drakasis-Smith, 1997).	Niğde’nin de plan sınırları içerisinde olduğu 2005 yılında onaylanan 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının amacı: “2025 yılını hedef alınarak planlama bölgesinde sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde, yaşanabilir bir çevre yaratılması; sosyal, kültürel ve tarihsel kimliğin korunması, çevre ve kalkınma politikaları kapsamında sektörel gelişme hedeflerine uygun olarak belirlenen planlama ilkeleri doğrultusunda sağlıklı gelişmenin ve büyümenin sağlanması” şeklindedir (Niğde İl Özel İdaresi, 2005).Ancak alt ölçekli planlama çalışmaları incelenmek istendiğinde Niğde İli’ne ait dijital ve güncel halihazır haritaların dahi bulunmayışı bulgusu, kentin sürdürülebilir gelişme idealinden uzakta bulunduğunu göstermektedir.	Yerel yönetim idari yetkilileri ile yapılan derinlemesine mülakatta “Sürdürülebilir kentsel gelişme kavramının sizde çağrıştırdığı anlamlar nelerdir?” Sorusuna verilen yanıt kategorilerinin içerisinde %33 ile en çok verilen yanıt, literatürdeki genel tanımlamaya benzer olarak, doğal kaynakların yeterliliği kategorisi üzerinden tanımlama olmuştur. Bu nedenle yetkililerin genel olarak konuya dair bilgi sahibi olduğu söylenebilmektedir. Ancak plan bulgularına göre kentin sürdürülebilirlik ile ilişkisi yalnızca plan raporlarındaki amaç açıklamalarında kalmaktadır

Çizelge 5.2: Arazi kullanım planlaması anahtar kelimesine dair çalışma özeti.

	Literatürden gelen bilgiler	Göstergedeki plan bulgular	Mülakattan çıkan sonuçlar
Arazi kullanım planlaması	Dünya Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO, 1993) tanımlamasına göre genel anlamıyla arazi kullanım planlaması; toprak ve su kaynaklarının, ekonomik ve sosyal koşullar içinde, bugün ve gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için en optimum kullanım kararlarının alındığı sistematik bir değerlendirmedir. Kent planlama açısından bakışla bir başka tanım: “yerleşmelerin genel arazi kullanım biçimleri, gelişme yön ve büyüklükleri, başlıca bölgeleme kararları, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunlukları ile yapılaşmanın genel özellikleri, ulaşım sistemi gibi konularda ilke ve kararları belirleyen planlama faaliyetini ifade eder” şeklindedir (Ergünay, 2011). Ayrıca Chapin ve Kaiser (1985) arazi kullanım planlamasının yalnızca yeryüzü kaynaklarına ve üretime odaklı olmayıp koruma ve kullanma kavramlarını da düzenleyen bunu yaparken de özellikle toplum, paylaşım, iletişim, yönetim gibi kavramlardan destek alan bir unsur olduğunu belirtmektedirler.	Literatürde yapılan arazi kullanım planlaması tanımına uygun ülkemizde planlama sürecine yasal olarak girmiş bir tanımlama bulunmamaktadır. Ancak içeriği itibarıyla, sosyal konular açısından daha çok geliştirilmiş, bir nazım imar planı süreci ile benzer olduğu söylenebilmektedir. Fakat Niğde için bu bağlamda güncel bir nazım imar planı bulunmamaktadır. En son yapılan plan 1981 yılında tüm kent için yapılmış, günümüze kadar da tadilatlar ile değişiklikler uygulanagelmıştır (Niğde Belediyesi, 2011). Bu nedenle Niğde’de bütüncüllükten, arazi kullanım planlamasının tanımında bahsedilen bileşenlerden ve en önemlisi güncellikten uzakta bir planlama anlayışı olduğu söylenebilmektedir.	Literatürdeki tanımlamaların içeriğinde yer alan bileşenlere benzer olarak, yerel yönetim idari yetkilileri de %39 çoğunluk ile arazi kullanım planlamasının tanımını: “kentsel fonksiyonların yer seçimi” üzerinden yapmışlardır. Bu nedenle bilinçsiz oldukları söylenememektedir. Planlama bulguları Niğde için güncel planların dahi olmadığını gösterirken, gösterge setinde yer alan temaların mülakatta Niğde için önem derecesi sıralaması istendiğinde arazi kullanım %2,6 oranı ile en önemsiz başlık olarak seçilmiştir.

Çizelge 5.3: Gösterge seti anahtar kelimesine dair çalışma özeti.

	Literatürden gelen bilgiler	Göstergedeki plan bulgular	Mülakattan çıkan sonuçlar
Gösterge seti	Arazi kullanım planlaması mevcut kentsel gelişim modellerini incelemek isterken kentsel gelişmenin sağlanabilmesi için gösterge seti geliştirmeyi de amaçlamaktadır (Weilanda, 2011). Bu nedenle Chapin ve Kaiser (1985)’in vurguladığı gibi arazi kullanım planlamasının ilk adımı da temel parametrelere karar vererek gösterge seti hazırlamaktır. Bir gösterge, sistemin ne kadar iyi çalıştığını gösterir ve sentezlenmiş ölçüt olarak karakterize edilebilmektedir (Weilanda, 2011). Türkiye’de ise Resmi İstatistik Programının (2007-2011 ikinci revize) çevre istatistikleri bölümünde, “sürdürülebilir gelişme göstergeleri” sürdürülebilirlik konusunda ne kadar ilerleme kaydedildiğini, hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını ölçmeye yarayan göstergeler olarak tanımlanmıştır (Yıkılmaz, 2011), (TÜİK, 2009). Ancak, Türkiye’de kapsamlı bir gösterge seti henüz hazırlanmamış olup, yalnızca Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2000-2005 yılları için Seçilmiş Sürdürülebilir Gelişme Göstergeleri yayınlanmıştır (Yıkılmaz, 2011), (TÜİK, 2007).	6 ana temaya bağlı 63 göstergeden 19’unun verilerine kaynak problemi sebebiyle erişilememesi, verisine erişilebilenlerin de tarihlerinin birbirinden farklı oluşu yerel yönetimin planlama sürecinin analiz safhasını yeterince önemli bulmadığını işaret etmektedir. Plan bulgularına göstergeler yoluyla sağlıklı olarak erişilemediği için yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat ile bu göstergede yer alan temalar üzerinden yetkililerden bilgi alınmaya çalışılmıştır.	Yerel yönetim yetkililerine mülakatta hazırlana anketin 8. Ve 9. Sorular ile gösterge setinde yer alan ana temaların hangilerinin Niğde için önemli olduğu hangileri için çalışmalar yapıldığı/yapılacağı sorulmuştur. %42 ile çevresel sağlık ve %21 ile enerji ve atık en önemli konular seçilirken, %19 ile toplumsal iyilik hali için çalışıldığı ve %18 ile de konu ile ilgili fikirlerinin olmadığı belirtilmiştir. Gösterge seti Niğde için planlama sisteminin etkin çalışmadığını, amaçlar, istekler ile uygulamalar arasında koordinasyonsuzluk olduğunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 5.4: Katılım/yönetişim anahtar kelimesine dair çalışma özeti.

	Literatürden gelen bilgiler	Göstergedeki plan bulgular	Mülakattan çıkan sonuçlar
Katılım yönetişim	Arazi kullanım planlamasında temel unsur uzlaşıya dayalı kararlar verebilmeleri için tüm katılımcılar arasında diyalog kurulabilmesidir (Zimmermann, 1999). Arazi kullanım planlaması yaklaşımı özellikle yerel düzeyde koordinasyon ve kurumsallaşmış planlama mekânizmalarının eksikliğine tepki olarak doğan, diyaloga dayalı, katılımcı bir öğrenme sürecidir (Chapin & Kaiser, 1985). Sürecin bileşenlerini belirlemek, çok yönlü katılım ortamı sağlamak ve çalışmaları denetlemek görevi kentlerin yöneticilerinden beklenmektedir (De Wit & Werheye, 2003).	Sürdürülebilir gelişme gösterge setinde toplumsal iyilik hali teması altında yer alan katılım/yönetişim göstergesi için herhangi bir envanter çalışmasında bulunulmadığından veri erişimi sağlanamamıştır.	Derinlemesine mülakat sonuçları göstermektedir ki idari yetkililerin %40 ile çoğunluğunca katılım/yönetişim göstergesi Niğde için 5’li likert ölçeği sıralamasında “biraz önemli” olarak görülmektedir. Ancak literatürde de yer aldığı üzere sürdürülebilirliğin planlamadaki anahtarı olan arazi kullanım planlaması sürecinin en önemli özelliği diyaloga dayalı gelişmesidir. Bu bağlamda idari yetkililerin anlayışının arazi kullanım planlaması dolayısıyla sürdürülebilirlikten uzak olduğu söylenebilmektedir.

Türk İmar Mevzuatında “planlama kademelenmesi” tariflemesi ilk 3194 sayılı İmar Kanunu ile yapılmıştır. 3194 sayılı İmar Kanunu’nun Planlama Kademeleri başlıklı 6. Maddesinde; Planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından; “Bölge Planları” ve “İmar Planları” olarak ayrılmış, imar planları ise “Nazım İmar Planları” ve “Uygulama İmar Planları” olarak iki başlık altında toplanmıştır. Çalışmanın konusu planlama hiyerarşisi ve plan türleri olmamasına karşın belirtilen göstergelerin yer alacağı arazi kullanım planlaması sürecinin ülkemizdeki planlama hiyerarşisine dahil olabileceği mekânsal düzeyler çizelgede (Bkz: Çizelge 5.5) diğerleri ile beraber belirtilmiştir. Buna göre Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın yasal olarak belirttiği süreçlerden bölge ve il düzeyi-alt bölgeler düzeyinde düzenlenecek olan planlar

(1/25.000,1/5.000) ve onlara bağılı yönetmelikler ile yerine getirilebilmektedir. Özellikle katılım unsuru ve süreç ifadesi ile diğere planlama yaklaşımlarından ayrıışan arazi kullanım planlaması sürecinin, bütüncül bir yaklaşımla her ölçekte ele alınması ve her ölçekte ilgili tüzel ve gerçek kişiler ile iletişimde olması beklenmektedir.

Çizelge 5.5: Arazi kullanım planlamasının Türkiye’de mekânsal içerikli planlar arasındaki olası yeri

(Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, 2012)’den geliştirilerek üretilmiştir.

Mekânsal Düzey	Mekânsal İçerikli Planlar
Ülke	Ülke mekânsal strateji planı (644 sayılı KHK)
Bölge	Bölge Planı (Kalkınma Ajansları), Bölge Düzeyinde Hazırlanan Sektörel Planlar (Uzun Devreli Gelişme Planları, Havza Koruma Eylem Planları, Kültür Ve Turizm Koruma Ve Gelişme Planları, Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi V.B.)
Bölge	Bölge Mekânsal Strateji Planı (644 Sayılı KHK), 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı (ÇŞB)
İl Düzeyi Ve Alt Bölgeler	İl Çevre Düzeni Planı (ÇŞB) 3194 9.md. kapsamında yapılarak onanmış olan 1/25.000 Çevre Düzeni Planları İl düzeyinde hazırlanan sektörel planlar (Uzun Devreli Gelişme Planları, Havza Koruma Eylem Planları, Kültür Ve Turizm Koruma Ve Gelişme Planları, Arazi Kullanım Planları v.b.)
Yerleşmeler	Büyükşehir 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planları Arazi Kullanım Planları Nazım İmar Planları Uygulama İmar Planları

Tez çalışmasından genel olarak çıkarılan yorumlar sıralanacak olursa:

-Sürdürülebilir gelişme göstergelerine istinaden yapılan mülakat sonuçları göstermiştir ki yerel yönetim idari birim yetkililerinin Niğde’nin sürdürülebilir gelişmesi adına öncelikli olduğunu belirttikleri alanlar ile ilgili çalışmalarda

bulunmamışlardır. Göstergeler ışığında ortaya çıkan bazı problemli konuları da kendileri kent için önemli bulmamaktadırlar.

-Orta ölçekli kentler için arazi kullanım planlaması ile sürdürülebilir gelişmeye daha fazla yakınlaşıp adapte olabilme fırsatı olan, bunun için kendi dinamiklerinden ötürü potansiyelleri var olurken, Niğde’de bunlar değerlendirilememektedir.

-Kent’in öncelikli olarak kentleşme ve kentlileşmeye bağlı problemlerine yerel yönetim çözüm ararken kısa vadede sonuçlar alınması hedeflendiği için sürdürülebilir gelişme idealinden giderek uzaklaşmaktadır.

Kent’in yaşadığı ana problemlerin kaynağında “kimliksizlik” problemi bulunmaktadır. Kimliği doğrultusunda vizyonunu oluşturamayan kent, bu nedenle hangi potansiyellerini aktif hale getirirken hangi problemlerini çözmeye öncelik tanımalı, sıralamasını yapamamaktadır. Kimliksizlik problemi doğrudan kent ekonomisini etkilemektedir. Kent ekonomisine yön veren en önemli unsur olan planlama aracı da yerel yönetimlerin inisiyatifinde bulunmaktadır. Bu ilişki sarmalından anlaşılmaktadır ki sürdürülebilir kentsel gelişmeye dair her şey yerel yönetimlerin kent planlama süreci idaresindeki başarısına dayanmaktadır.

6 ana tema altında oluşturulan 63 sürdürülebilir gelişme gösterge setinin ölçülebilir ve uygulanabilir olmasının yolu arazi kullanım planlaması sürecine yansıtılabilmesinden geçmektedir. Arazi kullanım planlamasının Türkiye’de karşılığı nazım imar planı veya çevre düzeni planı olarak kabul edersek; göstergelerin oluşturulması ve karşılanması içerikleri itibariyle mevcutta da mümkün olmaktadır. Ancak bunun sağlanamayışının sebebi başta ileri sürülen hipotezin doğrulanması ile kanıtlanmıştır ki sürdürülebilir gelişme konusunda idari yönetimlerin bilgi, ilgi ve algı düzeyidir.

KAYNAKLAR

- Abacioğlu, M., & Abacioğlu, A.** (2010). *İmar Kanunu*. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Bayram, F.** (1998). Towards Sustainable Cities: Readings in the Anthropology of Urban Environments. *Leiden Development Studies*(no.15), s.255.
- Bayram, F.** (2001). *Sürdürülebilir Kentsel Gelişme: Araçlar, Yaklaşımlar ve Türkiye*. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları.
- Beatley, T., & Wheeler, S. M.** (2004). The Sustainable Urban Development Reader. *Routledge Introductions to Environment*.
- Beck, J.** (1990). *Çevre ve Üçüncü Dünya*. İstanbul: Endülüs yayınları.
- Blassingame, L.** (1998). Sustainable Cities: Oxymoron, Utopia or Inevitability. *Social Science Journal, C. 35*(s.1), S.1.
- Bolay, J., & Rabinovich, A.** (2004). Intermediate Cities In Latin America Risk And Opportunities Of Coherent Urban Development. *Cities, 21*(5), 408.
- Boyce, D. E.** (1990). Network Equilibrium Models of Urban Location and Travel Choices: New Research Agenda. *In New Frontiers in Regional Science, 1*, 258.
- Bulus, G.** (2002). Niğde Bölgesinin Maden Yatakları. *Baskent Niğde Vakfı Niğde'miz Dergisi, 8*(23), 12-14.
- Calthorpe, P.** (1993). *The Next American Metropolis: Ecology, Community and The American Dream*. New York: Princeton Architectural Pres.
- Campbell, M., & Maclaren, W.** (1996). Municipal State of Environment Reporting in Canada. *Journal of The American Planning Association, 62*(2), s. 196.
- Cash, D. e.** (2006). Scale and Cross-scale Dynamics: Governance and Information in a Multilevel World. *Ecology and Society, 11*(2).
- Chambers, R.** (1997). *Whose Reality Counts?: Putting the First Last Intermediate*. London: Technology Publications.
- Chapin, S., & Kaiser, E.** (1985). *Urban Land Use Planning*. University of Illinois Press.
- Davoudi, S.** (2001). Planning and the Twin Discourses of Sustainability . A. D. Layard içinde, *Planning for a Sustainable Future*. London: Spon.
- De Wit, P., & Werheye, W.** (2003). Land Use Planning for Sustainable Development. *Land Use, Land Cover and Soil Sciences, 3*(1), 1-11.

- Demiral, B.** (2005). Sürdürülebilir Kentler ve Bölge. 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 29.Kolokyumu (s. 254). İstanbul: T.M.M.O.B Şehir Plancıları Odası.
- Doğan, M.** (2002). *Nigde Tarım Master Planı*. Niğde: Nigde Tarım İl Müd. Yay. Niğtek Matbaası.
- Drakasis-Smith, D.** (1997). Third World Cities: Sustainable Urban Development III, Basic Needs and Human Rights. *Urban Studies*, C.34(S. 5/6), 796–825.
- Ergünay, O.** (2011). Afet Yönetimi ile İlgili Açıklamalı Terimler Sözlüğü. Ankara: Gazi Üniversitesi Deprem Araştırma Merkezi.
- Erkan, H.** (1993). *Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Eryıldız, S.** (1994). Çevreyi Geliştirici Kentleşme. *Basılmamış Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı.
- Esin, U.** (1981). *İlk Üretimcilige Geçiş Evresinde Anadolu ve Güneydogu Avrupa I: Kùltürler Sorunu*. İstanbul.: İ. Ü. Edebiyet Fakùltesi Yayını No:2681.
- European Foundation For The Improvement Of Living.** (1997). Intermediate Cities in Search of Sustainability. *European Foundation for the Improvement of Living*. Dublin.
- FAO.** (1993). Guidelines for Land-use Planning. *Rome: Food and Agriculture Organisation*. Rome: FAO.
- Fraser Basin Council .** (2010). *Sustainability Snapshot 2010 Working Together in The Lower Mainland*. Vancouver: Fraser Basin Press.
- Godschalk, D.** (2004). Land Use Planning Challenges: Coping with Conflicts in Visions of Sustainable. *Journal of the American Planning Association*, 70(1), 5-13.
- Gonenc, E., & Wolflin, J.** (2007). Watershed Management in the USA. In: Sustainable Use and Development of Watersheds. *Proceedings of the NATO SPS (NFA) 5th Workshop on Sustainable Use and Development of Watersheds for Human Security and Peace*. İstanbul: Springer.
- Goodland, R.** (1995). The Concept of Environmental Sustainability. *Annual Review of Ecology and Systematics*, Vol.26, s.17.
- Gönenç, E., & Wolflin, J.** (2007). *SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİM ve KARAR VERME SÜRECİ*. Çevre ve Orman Bakanlığı. Marmara Çevre Master Planı ve Yatırım Stratejileri MEMPIS Projesi.
- Gürel, S.** (2007, Eylül). Kentler ve Mimarlık. *Yapı*(310), 17.
- Güven, S.** (2007). *Seçilmiş Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Geliştirilmiş Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeler Setlerinin ve Endekslerinin Mevcut Durum Raporu*. Devlet Planlama Teşkilatı.

- Hall, W.** (2010). Decision consequence analysis: A paradigm for decision making. K. Brown , & W. Hall içinde, *Sustainable land development and restoration*: (s. 75-85). Amsterdam: Elsevier.
- Hametner, M.** (2007). *Avrupa ve Türkiye’deki Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri Yayınlanmamış Final Raporu*. Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu Projesi (TR 0402.11), Yayınlanmamış Rapor, Devlet Planlama Teşkilatı.
- Hanna, K.** (2005). Planning For Sustainability. *Journal of The American Planning Association*, 71(1), s. 27.
- Healey, P.** (1998). Collaborative Planning in a Stakeholder Society. *Town Planning Review*, 69, 1-21.
- Hinderink, J., & Titus, M.** (2002). Small Towns and Regional Development: Major Findings and Policy Implications from Comparative Research. *Urban Studies*, 39(3), 379.
- İmar Kanunu.** (2014). *Hukuk Cep Kitapları Dizisi İmar Kanunu*. (R. Özmen, Dü.) Seçkin Yayıncılık.
- Kaplan, R., & Kaplan, S.** (1989). *The experience of nature: A psychological perspective*. New York: Cambridge University Press.
- Kellogg, W.** (2002). Nature’s Neighborhood: Urban Environmental History and Neighborhood Planning. *Journal of American Planning Association*, 68, 356-370.
- KENTGES.** (2009, Mayıs 7). *Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Kentleşme Şurası 2009 Komisyon Raporları*. Şubat 9, 2013 tarihinde http://www.kentges.gov.tr/_dosyalar/sura_raporlari/komisyon_raporlari.pdf adresinden alındı
- Ketin, İ.** (1966). Anadolu'nun Tektonik Birlikleri. *MADEN TETKİK VE ARAMA DERGİSİ*(66), 20-34.
- Keyman, F., & Lorasdağı, B.** (2010). *Kentler Anadolu'nun Dönüşümü, Türkiye'nin Geleceği*. İstanbul: Doğan Kitap.
- McMillan, J., & Schumacher, S.** (2010). *Research in Education: Evidence-Based Inquiry* (7.basım b.). Boston: MA: Pearson.
- Meadowcroft, J.** (2002). Politics and Scale: Some Implications for Environmental Governance. *Landscape and Urban Planning*, 61(2), 169–79.
- Mega, V.** (1996, April). Our City, Our Future: Towards Sustainable Development In European Cities. *Environment and Urbanization*, Vol. 8(No.1), s.141.
- Mengi, A., & Algan, N.** (2003). , *Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme – AB ve Türkiye Örneği*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Mumtaz, B., & Walls, M.** (2004). *Background Report on Sustainable Human Settlements Development and Management*. New York: 12th Session of the Commission on Sustainable Development.
- Newman, P.** (1999). Sustainability and Cities: Extending The Metabolism Model. *Landscape and Urban Planning, C. 44*, s.219.
- Niğde Belediyesi.** (2011). *İmar Planı Araştırma Raporu*. Niğde: Niğde Belediyesi.
- Niğde İl Özel İdaresi.** (2005). *Kırşehir-Nevşehir-Niğde-Aksaray Planlama bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı*. Niğde: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü.
- Niğde İl Özel İdaresi.** (2011). *Niğde Planlama Alt Bölgesi 1/25.000 Çevre Düzeni Planı*. Niğde: Niğde İl Özel İdaresi.
- Nijkamp P., P. P.** (1998, August). A Meta- Analytical Evaluation of Sustainable City Initiatives. *Urban Studies*, s. 1481-1502.
- OECD.** (2001). *OECD Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri; Sürdürülebilir Kalkınma Kritik Konular*. Paris: OECD.
- Özel, M.** (2005). KENTSEL GELİŞME VE KENTLEŞME SÜRECİNDE NİĞDE. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(2), 120-144.
- Öztürk, L.** (2007). *Sürdürülebilir Kalkınma*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Özügül, M.** (2006). Ekolojik Planlamada Kullanılabilecek Analitik Bir Model Önerisi: Ömerli İçme Suyu Havzası Örneği. *Megaron*, 1(4), 201-218.
- Pearce, D.** (1993). *Economic Values and the Natural World*. London: Earthscan.
- Pennington, M.** (2006). Sustainable Development and British Land Use Planning: A Hayekian Perspective,. *Town Planning Review*, 77(1).
- Pinfield, R.** (1996). Beyond Sustainability Indicators. *Local Environment*, 1(2), 155.
- Pretty, J.** (1995). *A Trainer's Guide for Participatory Learning and Action*. London: International Institute for Environment and Development.
- Purcell , A. T.** (1992). Abstract and Specific Physical Attributes and the Experience of Landscape. *Journal of Environmental Management*, 34, 159–177.
- Randolph, J.** (2004). *Environmental Land Use Planning and Management*. Washington DC: Island Press.
- Rotmans, J.** (2000). An Integrated Planning Tool For Sustainable Cities. *Environmental Impact Assesment Review*.
- Satterthwaite, D.** (1997). Sustainable Cities or Cities That Contribute To Sustainable Development. *Urban Studies*, 667–1691.
- Silberstein , J., & Maser , C.** (2000). *Land-use Planning for Sustainable Development*. Boca Raton: CRC Press.

- Şan, M.** (2005). *Kalkınma Planlamasında Bilgi Yönetimi Ve Devlet Planlama Teşkilatı İçin Kurumsal Bilgi Politikası Modeli*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- T.C.Niğde Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü.** (2011). *İl Çevre Durum Raporu*. Niğde: Niğde Valiliği .
- TDK.** (1983). *Türkçe Sözlük*. (7. Bs. b., Cilt cilt 1 : A-K). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Tekeli , İ.** (1991). *KENT PLANLAMASI KONUŞMALARI*. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Yayını.
- Thorns, D.** (2004). *Kentlerin Dönüşümü*. (E. Nal, & H. Nal, Çev.) İstanbul: Soyak Yayınları.
- Toroğlu, E.** (2006). Niğde İli Yerleşmeleri ve Lokasyon Planlaması. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı Doktora Tezi*. Ankara.
- Tsenkova, S.** (2004). Sustainable Urban Development In Europe: Myth or Reality. *Events and Debates*.
- Turgut, N.** (1998). *Çevre Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Turgut, N.** (1998). Sürdürülebilir Kalkınmanın Sağlanmasında Katılımın Rolü. *SBFD*, 52(1-4), s. 703.
- Türk Dil Kurumu.** (1971). *Kavramlar Dizini* (Cilt 1). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- UNDP.** (1996). *Urban Agriculture: Food, Jobs and Sustainable Cities*. Habitat II Series.
- Url-1** <<http://www.stapletondenver.com/community/greenbook/>> alındığı tarih: 29.06. 2006
- Url-2** <<http://www.ubak.gov.tr/>> alındığı tarih:03.01.2013
- Url-3** <<http://www.kgm.gov.tr/>> alındığı tarih:20.12.2012
- Url-4** <<http://nigde.kaplicalari.biz/>> alındığı tarih:16.11.2013
- Üzmez, U.** (2012). Türkiye’de Orta Ölçekli Kentsel Alanlar Sorununa Çözüm Arayışları: Zonguldak Örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 127-158.
- Van Geenhuysan, M., & Nijkamp, P.** (1994). Sürdürülebilir Kenti Nasıl Planlamalı? *Toplum ve Bilim Dergisi*, s. 133.
- Viederman, S.** (1993). Sustainable development:What Is It and How Do We Get There? *Current History*, 180-185.
- Vizyon 2023: Bilim ve Teknoloji Stratejileri Teknoloji Öngörü Projesi.** (2003). *Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Tematik Paneli Vizyon ve Öngörü Raporu*. Ankara: TÜBİTAK.

- Wehrmann, B.** (2011). *Land Use Planning Concept, Tools and Applications*. Eschborn/Germany: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH Division Agriculture, Fisheries and Food Sector Project Land Policy and Land Management.
- Weilanda, U.** (2011). Indicators For Sustainable Land Use Management in Santiago De Chile. *Ecological Indicators*.
- Whitehead, M.** (2003). (Re) Analysing the Sustainable City: Nature, Urbanisation and Regulation of socio-environmental Relations in the UK. *Urban Studies*, 40(7).
- Yavilioğlu, C.** (2002). Kalkınmanın Anlambilimsel Tarihi ve Kavramsal Kökenleri. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 3(Sayı 1), 59.
- Yazar, K. H.** (2006). Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Çerçevesinde Orta Ölçekli Kentlere Dönük Kent Planlama Yöntem Önerisi. *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı.
- Yıkmaç, R.** (2011). *Sürdürülebilir Kalkınmanın Ölçülmesi ve Türkiye için Yöntem Geliştirilmesi*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Yönet, N., & Yirmibeşoğlu, F.** (2005). Kentsel Projelerin Sürdürülebilirlik Potansiyellerinin Değerlendirilmesi: Sürdürülebilirlik Matrisi. 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, *Planlamada Yeni Politika ve Stratejiler* (s. 261-272). İstanbul: Şehir Plancıları Odası.
- Zimmermann, W.** (1999). *Land Use Planning Methods, Strategies and Tools*. Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit.
- Berber, M., & Çelepci, E.** (2005). *Türk Bölgesel Kalkınma Politikalarında Yeni Arayışlar Kalkınma Ajansları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*. Mart 21, 2006 tarihinde <http://metinberber.ktu.edu.tr/linkler/kajans.pdf> adresinden alındı
- Baxter & Woodman Consulting Engineers Company.** (2010). Ekim 10, 2013 tarihinde <http://baxterwoodman.com/documents/Report.pdf> adresinden alındı
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2011-2012).** *Türkiye Çevre Durumu Raporu*. Mayıs 10, 2013 tarihinde http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/CDR_OZET_2012.pdf adresinden alındı
- Devlet Planlama Teşkilatı.** (2007). *DPT, Ekonomik ve Sosyal Göstergeler*. Ekim 01, 2010 tarihinde (1950-2006): <http://www.dpt.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?> adresinden alındı
- Dünya Bankası.** (2012, Eylül 18). Eylül 18, 2012 tarihinde <http://www.worldbank.org/> adresinden alındı
- Dünya Bankası.** (2014). *Dünya Bankası Resmi İnterter Sayfası*. Şubat 10, 2014 tarihinde Dünya Bankası Resmi İnterter Sayfası: <http://data.worldbank.org/indicator> adresinden alındı

- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD).** (2001). *OECD Resmi İnternet Sayfası*. Şubat 10, 2014 tarihinde OECD Resmi İnternet Sayfası: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=GREEN_GROWTH adresinden alındı
- Kültür ve Turizm Bakanlığı.** (2012). *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Tesis İstatistikleri*. 04 05, 2013 tarihinde <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9859/tesis-istatistikleri.html> adresinden alındı
- Metropolitan King County Comitee.** (1998). *Data Sources for Land Use Indicators*. Ocak 10, 2013 tarihinde Metropolitan King County Countywide Planning Policies Benchmark Program: <http://your.kingcounty.gov/budget/agr/agr98/acrobat/ch2-98.pdf> adresinden alındı
- Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.** (2014). *Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Resmi İnternet Sayfası*. Mart 8, 2014 tarihinde Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Resmi İnternet Sayfası: <http://www.nigdekulturizm.gov.tr/> adresinden alındı
- Ranham, U., & Groth, K.** (2013, Ocak). *The SymbioCity Approach A Conceptual Framework for Sustainable Urban Development*. Stockholm, Sweden. [http://www.symbiocity.org/PublicDownloads/The%20SymbioCity%20Approach/SCA%20full%20version%20\(6,1%20Mb\).pdf](http://www.symbiocity.org/PublicDownloads/The%20SymbioCity%20Approach/SCA%20full%20version%20(6,1%20Mb).pdf) adresinden alınmıştır
- San Mateo County Comitee.** (2012). *Indicators for a Sustainable San Mateo County Sixteenth Annual Report*. Ocak 2013 tarihinde <http://www.sustainabilityhub.net/media/2012IndicatorsforWebFinal.pdf> adresinden alındı
- Strauss, A., & Corbin, J.** (1998). *Basics of Qualitative Research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. (2.basım). Londra, İngiltere: Sage Publications, Inc. <http://www.stiba-malang.ac.id/uploadbank/pustaka/RM/BASIC%20OF%20QUALITATIVE%20RESEARCH.pdf> adresinden alınmıştır
- T.C Niğde Valiliği .** (2013). *T.C Niğde Valiliği Resmi İnternet Sayfası*. Mayıs 15, 2013 tarihinde T.C Niğde Valiliği Resmi İnternet Sayfası: http://www.nigde.gov.tr/default_B0.aspx?content=97 adresinden alındı
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.** (2013). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı*. Mart 15, 2013 tarihinde <http://www.meb.gov.tr/baglantilar/okullar/index.asp?ILKODU=51&ILCEKODU=1> adresinden alındı
- TMMOB Makina Mühendisleri Odası.** (2012, Nisan). *Türkiye'nin Enerji Görünümü*. Mart 15, 2013 tarihinde http://www.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/dd924b618b4d692_ek.pdf adresinden alındı
- TUİK.** (2011). *Türkiye İstatistik Kurumu*. Mart 15, 2013 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=25 adresinden alındı

TÜBİTAK. (2002). *Biyolojik Çeşitlilik-Doğa Koruma Ve Sürdürülebilir Kalkınma*. Mayıs 2013 tarihinde TÜBİTAK resmi web sitesi: http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/csk/EK-14.pdf adresinden alındı

Türkiye İhracatçılar Meclisi. (2012). 01 17, 2013 tarihinde Türkiye İhracatçılar Meclisi: <http://www.tim.org.tr/tr/ihracat-ihracat-rakamlari-tablolar.html> adresinden alındı

University Of The West Of England Faculty Of The Built Environment Centre For Environment And Planning. (2002, Haziran). *Review Of Land Use Planning Indicators Final Report*. Şubat 2013 tarihinde Llywodraeth Cymru Welsh Government: <http://wales.gov.uk/desh/research/planning/reviewlupi/reviewlupie.pdf;jsessionid=3474A7861F8EF586ED93FECE28A03C6B?lang=en> adresinden alındı

EKLER

EK A: Sürdürülebilir Gelişme Gösterge Seti

EK B: Derinlemesine Mülakatta Kullanılan Anket Çalışması

EK A: Sürdürülebilir Gelişme Gösterge Seti

Çizelge A.1: Çevresel sağlık ana başlıklı gösterge seti.

(Dünya Bankası2013), (Fraser Basin Council , 2010), (OECD, 2001)’den geliştirilerek üretilmiştir.

	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı	Gösterge	Gösterge Birimi	Amaç	Arazi Kullanım Planlamasının Hedefleri	Veri Erişilebilirliği	Niğde İçin Gösterge değeri
ÇEVRESEL SAĞLIK		-çocuk oyun alanı	m²	Kişi başına düşen yeşil alan miktarı imar mevzuatında 10m² olarak belirlenmesine karşın Türkiye için bu rakam erişilmesi ütopya olarak betimlenmektedir. Ancak ulusal ve uluslararası düzlemde kıyaslanabilir olması nedeniyle mevcut durumun tespiti için gerekli bir göstergedir.	-her yaş grubuna hitap edecek açık kentsel yeşil alan olmasını sağlamak -kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının kentsel dokuyla uyumlu olarak 10 m² veya ona en yakın ölçülere getirebilmek	Belediyenin Güncel Cbs Verileri, Niğde Belediyesi İmar Planı Araştırma Raporu (2010) Kullanılarak Elde Edilmiştir.	Toplam alan :1,76 ha Toplam Nüfus:105.702 kişi başına düşen alan: ~0
		-park	m²				Toplam Alan: 25.43 ha Toplam Nüfus:105.702 kişi başına düşen alan:~0
		-semt parkı	m²				YOK
		-bölge parkı	m²				YOK
		-spor alanı	m²				Toplam Alan: 7,33 ha Toplam Nüfus:105.702 kişi başına düşen alan: ~0
		-mesire alanı	m²				YOK
	Kentsel Yeşil Alan Kalitesi	-bireylerin kentsel yeşil alan kalitesinden memnuniyet düzeyi	çok zayıf- zayıf-orta-yüksek-çok yüksek 1-2-3-4-5(anket ile elde edilen sonuç)	Kentsel açık ve yeşil alanlar kentli ve çevresel sağlık adına önemli göstergeler arasındadır. Kent ekolojisinin zarar görmemesi ve insan ruh-beden sağlığının en önemli yardımcıları arasında kentsel açık yeşil alanlar bulunmaktadır. Bu nedenle bu alanların kullanıcılarını memnun edebilmesi için kalite düzeyinin optimum seviyede olması önem taşımakta ve amaçlanmaktadır.	-kentsel yeşil alan kullanım süresini artırmak -kentlinin yeşil alanlarda zaman geçirebilmesini sağlayacak güvenlik ve memnuniyet düzeyi oluşturmak	Belirli Örneklem Düzeyinde Yapılan Anket Çalışmasıyla Belirlenmelidir.	YOK (Anket ile Belirlenmesi Gerekliyor)
	Su Kalitesi	-içilebilir su rezervinin nüfusa oranı	hm³/yıl/kişi	Ekolojik döngülerin temelindeki öğelerden biri de tüm canlı ve cansız varlıkları etkileyen su döngüsüdür. Bu nedenle çevresel sağlığın iyileştirilmesi ve korunmasında doğal su kaynaklarının korunması, dengeli kullanılması önem taşımaktadır. Kentsel kullanımda içilen suyun kalitesi insan sağlığını etkilediği gibi kullanılan suyun geri dönüşümü de sürdürülebilir kentsel gelişim adına önem taşımaktadır. Mevcut durumun ortaya çıkarılması ile kentsel yaşamın kalitesi artırılmaya yönelik adımlara yol gösterici olmak amaçlanmaktadır.	-su tüketiminde tasarrufun sağlanabilmesi -şebeke suyunun içilebilir hale getirilerek kullanımını artırmak	Niğde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi4/nigde.htm	Toplam içme suyu rezerv potansiyeli: 1158 hm³/yıl, Toplam Nüfus: 109.724, Kişi başına düşen su miktarı:0,01 hm³/yıl= 10000 m³/yıl
		-içilebilir şebeke suyunun hane sayısına göre tüketim oranı	sayı/m³		YOK	YOK	
		-çalışma alanı sınırları içerisinde kişi başına tüketilen hazır su miktarı	kişi /lt		YOK	YOK	
		-çalışma alanı sınırları içerisindeki arıtma tesisi sayısı ve nüfusa göre yeterlilik kapasitesi	sayı		Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011, http://nigde.bel.tr/projeler/atiksu-aritma-tesisi-enerji-verilimligi-projesi	Niğde OSB’nin 1 atık arıtma tesisi 2008 yılında faaliyete başlamış, Niğde Belediyesi’nin 1 biyolojik atık su arıtma tesisi bulunmakta 2006 yılında faaliyete başlamış, 2011 yılında yenilenmeye başlamıştır. Yeterlilik kapasitesi resmi rakamlara göre 2008 yılı nüfusunun %50’sine hizmet edecek kadardır.	
	Hava Kalitesi	-emisyon ölçümleri sonuçlarına göre yıllara göre havadaki emisyon oranı (PM10, SO ₂ , NO ₂ , CO) değişimi)	yıllara göre miktar değişim %’si	Çevresel sağlığı etkileyen, yaşam kalitesinin belirleyici unsurlarından olan, sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi küresel iklim değişikliğinin baş sebeplerinden hava kalitesine dair göstergelerin saptanması önem taşımaktadır. Gösterge seti ile amaçlanan kentsel hava kalitesinin mevcut durumunu ortaya çıkarmak ve kalitenin azalmasına neden olan faktörlerin yok edilmesini, dönüştürülmesini sağlamaktır. Arazi kullanım planlaması sürecinde kullanım türleri, yer seçimleri ve büyüklükleri bu gösterge ile doğrudan ilişki halindedir.	-hava kalitesi standartları altına düşen gün sayısını azaltmak	Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011	2007-2008: -%34 2008-2009: +%26 2009-2010: +%36 2010-2011: -%19
		-sanayi kuruluşlarının bacalarında filtre kullanım oranı ve yıllar içindeki değişimi	Yıllara göre sayı ve değişim %’si			YOK	YOK
		-kömür, talaş vb. kirletici yakıtların hane başına kullanım oranlarının doğal gaz,vb. kirletici olmayan yakıt kullanımına oranı	Kirletici yakıt kullanan hane sayısı/ kullanmayan hane sayısı %			Çevre ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011	Kirletici yakıt kullanan hane sayısı: 44.062 /Kirletici olmayan yakıt kullanan hane sayısı: 19.698 = %69 kirletici yakıt kullanmakta
	Doğal Kaynaklar Ve Koruma	-doğal değerlerin korunması için oluşturulan alan yönetim planı varlığı	var/yok	Doğal kaynakların korunması ve kullanım dengesinin sağlanabilmesi sürdürülebilirliğin temel ilkeleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Niğde İli’nde var olan özel doğal değerlerin sayısı, lokasyonu ve mevcut yönetim planlarının işleyişi göstergeler ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Burada bu değerlere dikkat çekerek gelecek için karar verme sürecini aydınlatmak amaçlanmaktadır.	-orman alanlarının azalmasını durdurmak ve yeni orman alanları oluşturmak -doğal kaynakların ve güzelliklerin korunmasını planlama ile güvence altına almak -yöreyle ait tabii değerler adına yetkililerin ve kullanıcıların bilinçlendirilmesini sağlamak	Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011	Yok/Alan yönetim planları bulunmamaktadır.
		-orman alanı arazisinin alansal büyüklüğünün yıllara göre değişim oranı	ha-alan büyüklüğünün değişimi %			Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011,Niğde Valiliği İl Çevre Ve Orman Müdürlüğü İl Çevre Durum Raporu 2011,2009,2010,2011	61.815 ha toplam il geneli arazinin %7’sini oluşturmakta.2008-2011 değişim yüzdesi: +%10 2008 yılı: 55.619 ha 2009 yılı: 59.633 ha 2010 yılı:61.594 ha 2011 yılı: 61.815 ha
		-insan eliyle oluşturulmuş yaşam alanları varlığı, sayısı ve alan büyüklüğü	varlığı var/yok,sayısı ,alan büyüklüğü ha			http://host.nigde.edu.tr/akarataş/Akkaya.pdf	VAR/ 1 adet Akkaya Barajı Gölü çevresi göçmen kuş yaşam alanı sonradan oluşmuştur. Kaynağa dayalı alan büyüklüğü net değildir.

Çizelge A.2: Tarım ve gıda ana başlıklı gösterge seti.

(Weilanda, 2011), (Fraser Basin Council , 2010), (Doğan, 2002)’den geliştirilerek üretilmiştir.

TARIM VE GIDA	Tarım	Gösterge	Gösterge Birimi	Amaç	Arazi Kullanım Planlamasının Hedefleri	Veri Erişilebilirliği	Niğde İçin Gösterge Değeri
		-sertifikalı organik tarım yapılan arazi miktarı	alan büyüklüğü ha	Geçim kaynağının %77’si tarım olan kent için tarım ve tarımsal faaliyetler ile ilgili her etken önem taşımaktadır. Günümüz küresel dünyasında gelecek nesiller için susuzluk ve kıtlığın öngörülen önemli tehditler arasında olduğunu düşünecek olursak bu kentlerde tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi aşıkardır. Bu bağlamda sürdürülebilir kentsel gelişme adına tarıma dair verilerin netleştirilmesi bu gösterge seti ile amaçlanmaktadır.	-tarım sektöründe kentin uzmanlaşmasını sağlamak,	http://www.e-sirket.com/nigde-organik-tarim-firma-listesi.htm	Sertifikalı üretim yapılmamaktadır.
		-tarımsal arazi miktarının yıllara göre değişim yüzdesi	sayı ve %		-çevresel ve ekonomik verimliliği artırmak	YOK	YOK
		-çiftçi sayısının yıllara göre değişim yüzdesi	sayı ve %			http://www.nigdetarim.gov.tr/tarim/c4%b1msal%20yap%20c4%b1.htm	-Değişim yüzdesi bilgisi yok.Güncel çiftçi sayısı il merkezinde 13.594, il genelinde toplam 38.355
		-çalışma alanında hane başına düşen tarımsal gelirin yıllara göre değişim yüzdesi	sayı %			http://www.nigdetarim.gov.tr/tarim/rmsal%20yapi.htm	2004: 1.741 t1 2005: 1.942 t1 2006: 2.080 t1 2007: 2.605 t1 2008: 2.842 t1 2004-2008 arası değişim yüzdesi: +%63
	Gıda	-tarıma dayalı, kirletici olmayan sanayi kuruluşu sayısının yıllara göre değişimi	sayı ve %	Kentın ana geçim kaynağı olan tarım sektörüyle doğrudan ilişkili tarıma dayalı gıda sektörünün gelişerek ilerlemesi, tarıma dayalı sanayi sektörü içi yerel halktan yetiştirilen ara elemanların kullanılarak istihdama kazandırılması bunun için uygun ar-ge ve geliştirici gençlik projelerinin uygulanması, yerel markaların üretilmesi ve tüketilmesine destek vererek kente özel ürünlerin tanıtımının artırılması gerekmektedir. Bu bağlamda gösterge seti mevcut durum tespiti için hazırlanmıştır.	-kentın ana geçim kaynağı olan tarım sektörüyle doğrudan ilişkili tarıma dayalı gıda sektörünün gelişerek ilerlemesi	Bilim, Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı,81 İl Durum Raporu, Mayıs,2012.	-Sayı Var Yıllara Göre Değişim Yok, İl geneli toplam 178 sanayi tesisinin 32 tanesi tarıma dayalı sanayidir. Yıllara göre değişim oranı verisi bulunmamaktadır.
		-tarım ve/ya endüstri meslek lisesi varlığı, mezun verilen öğrenci sayısı	var/yok, sayı		-tarıma dayalı sanayi sektörü içi yerel halktan yetiştirilen ara elemanların kullanılarak istihdama kazandırılması bunun için uygun ar-ge ve geliştirici gençlik projelerinin uygulanması	http://www.meb.gov.tr/baglantilar/okullar/index.asp?ILKODU=51&ILCEKODU=1	Var/ 5 adet/ yıllık 4028 kişi
		-yerel gıda marka üretimi yapan işletme sayısı ve yıllara göre değişimi	sayı,%		-yerel markaların üretilmesi ve tüketilmesine destek vererek kente özel ürünlerin tanıtımının artırılması	YOK	YOK verisi bulunmamaktadır.

Çizelge A.3: Enerji ve atık ana başlıklı gösterge seti.

(Dünya Bankası, 2013), (Ranhagen & Groth, 2013), (Fraser Basin Council , 2010), (OECD, 2001)’den geliştirilerek üretilmiştir.

		Gösterge	Gösterge Birimi	Amaç	Arazi Kullanım Planlamasının Hedefleri	Veri Erişilebilirliği	Niğde İçin Gösterge Değeri
ENERJİ VE ATIK	Enerji	-hane başına yıllık elektrik enerjisi tüketimi	kWh	Sürdürülebilir toplum ve kent amacıyla yapılan çalışmalarda enerji konusu vazgeçilmezdir. Mevcut enerji tüketiminin azaltılması, alternatif çevreci enerji kaynaklarının kullanılması ana amaçlardır.	-hane başına düşen enerji tüketiminin azaltılarak kullanılan enerji türünün yerini mevsimsel ve dönemsel olarak yenilenebilir enerji kaynaklarının alması	Niğde Valiliği Resmi İnternet sayfası http://www.nigde.gov.tr/default_B0.aspx?content=97	1.626 kWh
		-yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli tespit çalışmaları	Var/yok,	Bunlara bağlı olarak gösterge setleri ile kentlerin mevcutta hangi enerji kaynaklarını yoğun olarak kullandığı, yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimi ya da konuyla ilgili araştırmaların olup olmadığı konularının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır	-alternatif çevresi yenilenebilir enerji kaynaklarının tespiti, potansiyeli ve özellikle uygulamada kullanımına dair araştırmaların artırılması ve merkezi,yerel yönetim ve ilgili kuruluşlarca desteklenmesini sağlamak	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011, Niğde Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çevre Durum Raporu 2011, Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü 2012, http://www.eie.gov.tr/YEKrepa/NIGDE-REPA.pdf , http://www.eie.gov.tr/MyCalculator/pages/51.aspx , http://www.mta.gov.tr/v2.0/turkiye_maden/maden_potansiyel_2010/Nigde_Madenler.pdf	Var. Rüzgar enerjisi için planlanmakta.Yürürlükte .İlin Altunhisar İlçesi’nde 2011 yılında 20 adet senede 124.000.000 kWh/yıl elektrik enerjisi üretim gücü olan rüzgar santrali için ön araştırma projesi bulunmaktadır. ancak uygulama yapılmamıştır. Narköy ve Çiftehan’da jeotermal kaynaklar bulunurken Çiftehan’da 4 adet kaplıca termal tesis olarak bulunmaktadır. İlde güneş enerjisi yalnızca su ısıtmada kullanılmakta enerji tasarrufu bilinçli olarak hesaplanamamaktadır.
		-yenilenebilir enerji kaynakları üretimi ve toplam enerji üretimi içindeki yeri	kWh Sayı ve %			YOK	YOK
	Atık	-yıllık hane başına su tüketimi miktarı	m ³ /hane sayısı	Canlı ve cansız varlıkların sonu yokmuşçasına tüketimi davranışının hakim olduğu günümüzde tüketimin azaltılması önemliyken tüketilen ürünlerin atık hale geldikten sonraki işlemleri artan nüfus ve kentleşme oranı ile önem kazanmaktadır. Gösterge seti ile amaçlanan atık oranının durumu, yönetimi ve geri kazanım yöntemlerinin varlığının ortaya çıkarılması üzerinedir	-tüketimin israfa dönüşmesinin ekonomik, ekolojik ve sosyolojik yönlerinin kamuoyuyla ilan, afiş, reklam vb. uygulamalar ile sıkça paylaşılması	YOK	YOK
		-atık yönetim planı varlığı, hedef yılı süresi	Var/yok, yıl sayısı		-kent ve bölge düzeyinde atık yönetim planlarının oluşturulması	YOK	YOK
		-katı atık bertaraf ve değerlendirme tesisi yıllık kapasitesi	Ton/yıl			Çevre ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011	Katı atık bertarafı yapılmaktadır. Bertaraf miktarı ilde 28.685 ton/yıl ve bertaraf oranı %10.54’tür
		-geri dönüşüm tesisi varlığı, sayısı ve yıllık geri dönüşüm kapasitesi	Var/yok, sayı, ton		-farklı ürünler için geri dönüşüm tesisi varlığının oluşturulması ve zaman içinde sayılarının artırılması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı , Türkiye Çevre Durumu Raporu, 2011	Yok/ İlde 2 adet firmaya plastik geri dönüşüm tesisi ruhsatı verilmiş ancak kuruluş ve faaliyet çalışmaları başlamamıştır.

Çizelge A.4: Ulaşım ve teknik altyapı ana başlıklı gösterge seti.

(Ranhagen & Groth, 2013), (Fraser Basin Council , 2010), (Weilanda, 2011)'den geliştirilerek üretilmiştir.

ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	Ulaşım	Gösterge	Gösterge Birimi	Amaç	Arazi Kullanım Planlamasının Hedefleri	Veri Erişilebilirliği	Niğde İçin Gösterge Değeri
		-engelli erişiminin sağlanamadığı idari bina sayısı	sayı	-Petrol ve türevi kimyasalların tüketimini azaltmak, kentlerdeki yoğun trafik nedeniyle hava kirliliği, gürültü kirliliği, ekonomik kayıp, zaman kaybı ve sağlıklı yaşam için kişisel motorlu taşıt kullanımının en aza indirilmesi sürdürülebilir ulaşım konusunun temelini oluşturmaktadır. Ancak bunu yaparken erişimi sağlayacak diğer unsurların niteliği ve niceliği de önem kazanmaktadır. Bu nedenle toplu taşımanın kullanıcılarına verdiği hizmet düzeyi ve çevreci alternatif yaklaşımları tespit edecek ortaya çıkarıcı göstergeler kullanılmıştır.	-bireysel motorlu taşıt kullanımını azaltmak -toplu taşımanın nitelik ve nicelik düzeyini artırarak yerel halkın kullanımını artırmak -alternatif çevreci ulaşım modlarının fizibilitesi yapılarak uygulamaya geçirilmesini sağlamak -her yaş grubu ve fiziki özelliğe sahip bireyin yaya olarak ve/veya taşıma araçlarını kullanarak erişimini sağlayabilmesi için yeterli yaya yolu ve ulaşım araçlarının hizmet vermesini sağlamak	YOK	Var ancak verisi bulunmamaktadır.
		-bisiklet yolu varlığı ve uzunluğu	var/yok, km			YOK	Var ancak verisi bulunmamaktadır.
		-il kent merkezindeki otopark sayısı ve kapasitesi	Sayı, mevcut/planlanan			YOK	Var ancak verisi bulunmamaktadır.
		-alternatif çevreci ulaşım modları varlığı ve sayısı	var/yok, sayı			Niğde Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çevre Durum Raporu 2011, Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011, Niğde Merkez Çevre Düzeni Planı Raporu 2010.	YOK
	Teknik Altyapı	-toplu taşıma moduyla erişilemeyen yerleşim (mahalle, belediye ve köy) sayısı	var/yok, sayı	-Teknik altyapının tüm nüfusa kullanıcısı olsun/olmasın hizmet ve erişim düzeyi, o kentin hem idari hem ekonomik hem de sosyal olarak gelişmişlik düzeyinin önemli göstergelerindendir. Teknik altyapı başlığının altında göstergeler çok daha fazla çeşitlendirilebilir. Ancak çalışmaya kaynak olacak ve öncelikli göstergeler tercih edilmiştir.	-temeldeki birçok altyapı ihtiyacının karşılanamadığı yerleşmelerin tespitinin yapılması ve problemlerin çözülmesi	Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011, Niğde Merkez Çevre Düzeni Planı Raporu 2010.	Bulunmamaktadır.
		-il genelinde asfaltı olmayan karayolu ile ulaşımı sağlanan yerleşim varlığı ve bağlantı uzunluğu	var/yok, km			Niğde Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çevre Durum Raporu 2011	Var, 980 km si stabilize, 127 km'si tesviyeli ve 296 km'si ham yol niteligindedir.
		-doğal gaz şebekesi uzunluğu ve hane sayısına göre erişim oranı	km, %			Niğde Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çevre Durum Raporu 2011	50,5 km hat uzunluğu, erişibilme oranı (kullanım oranı değil) %100

Çizelge A.5: Toplumsal iyilik hali ana başlıklı gösterge seti.

(Dünya Bankası, 2013), (Fraser Basin Council , 2010), (OECD, 2001), (Yılmaz, 2011)’den geliştirilerek üretilmiştir.

TOPLUMSAL İYİLİK HALİ	İstihdam/ Gelir	Gösterge	Gösterge Birimi	Amaç	Arazi Kullanım Planlamasının Hedefleri	Veri Erişilebilirliği	Niğde İçin Gösterge Değeri
		-kişi başına düşen yıllık milli gelirin Türkiye ortalamasına göre oranı	sayı,\$ %	İstihdam/gelir göstergesi ile toplumsal iyiliğin ekonomik boyutu ortaya konmaya çalışılmaktadır. Kentin mevcutta en temel ekonomik gidişatı ve bunun topluma yansıdığı alanlara dair veriler ile mevcut durumun tarif etmek amaçlanmaktadır.	-arazi kullanım planlaması ile mevcut sektörlerdeki işgücü ve çalışma oranlarının iyileştirilmesi ve kentin potansiyellerine göre doğru yönde kanalizasyon edilmesi hedeflenmektedir.	Türkiye İstatistik Yıllığı 2011, TÜİK	Niğde için 13.210\$, Türkiye için 15.137\$ Niğde Türkiye ortalamasının %12,7’si altındadır.
		-potansiyel ve gerçek aktivite ve bağımlılık oranları	sayı			Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011,TÜİK Resmi Web Sayfası http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=25	potansiyel aktivite oranı 0,64’tür il geneli için gerçek aktivite oranı 0,63,kent nüfusu için 0,33 potansiyel bağımlılık oranı 56,2’ dir. gerçek bağımlılık oranı 58,7’ dir.
		-işsizlik oranı	%			Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011, TÜİK Resmi Web Sayfası http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=25	il geneli işsizlik oranı %3,9 kent nüfusunda %13,8’dir.
	Eğitim	-yıllık öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	sayı	Toplumsal anlamda gelişmenin birinci basamağında yer alan eğitim düzeyi için birçok gösterge geliştirilebilirken eğitim düzeyine etki edecek altyapının durumunun iyileştirilmesi öncelikle amaçlanmıştır. Eğitim alanının yeterliliği donatı alanları başlığı altında ele alınacaktır.	-eğitim koşullarının iyileştirilmesi	Niğde Merkez Çevre Düzeni Planı Raporu 2010,TÜİK Resmi Web Sayfası http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=14	İlköğretimde 22 öğrenci Ortaöğretimde 15 öğrenci düşmektedir.
		-yıllık derslik başına düşen öğrenci sayısı	sayı			Niğde Merkez Çevre Düzeni Planı Raporu 2010,TÜİK Resmi Web Sayfası http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=14	İlköğretimde 22 öğrenci Ortaöğretimde 24 öğrenci düşmektedir.
	Barınma	-konut sahipliği	%	Planlama sürecinin birincil koşulu planlama alanı kullanıcılarının kararları ve uygulamaları desteklemesidir. Bu bağlamda barınma koşulları iyi olan ve emin olan kullanıcılar toplumsal iyilik halinde olacak ve buna katkıda bulunacaklardır.	-toplumun her kesimine her fiziksel ve sosyal koşuldaki haneye hitap edecek barınma alanlarının varlığını sağlamak	Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011	Nüfusun %62’si kendi evine sahip iken, %38’i kiracıdır.
		-ortalama hane büyüklüğü	sayı			Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011	5,3 kişi
	Sağlık	-ortalama ömür süresi kadınlar/erkekler	yıl/yıl	Toplumsal iyilik hali bedensel sağlık durumunu da içermektedir. Bu nedenle sağlıklı yaşam genel amacıyla yola çıkarak, verilen sağlık hizmetlerinin temel anlamda düzeyini ortaya koymak amaçlanmıştır.	-sağlık hizmetleri düzeyinin artırılması -sağlıklı yaşam için gerekenlerin yerel halk ile her düzeyde, koşulda paylaşılabilmesini sağlamak.	YOK	YOK
		-bebek ölüm oranı	%			Niğde Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çevre Durum Raporu 2011	%1,34 . 3.860 doğum sonrası bebek ölüm sayısı 52’dir.
		-kişi başına düşen kamusal açık alan	m²			Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011,	66 m²
		-10.000 kişiye düşen yatak sayısı ve son 5 yıl içindeki değişimi	Sayı			Niğde Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çevre Durum Raporu 2011.	2007: 17,7 - 2008: 17,7 – 2009: 17,9- 2010: 16- 2011: 15,6 Değişim yüzdesi: -%11
	Katılım/ Yönetişim	-yerel yönetim toplantılarına yurttaş katılım düzeyi	1-2-3-4-5 Çok zayıf-zayıf-orta-yüksek-çok yüksek	Arazi kullanım planlamasının en önemli unsurlarından biri olan katılım olgusu, toplumsal iyilik hali için de önemlidir. Yaşadığı kent için sözleri geçerli olmak ve dikkate alınmak duygusu tüm vatandaşlar için gerekli bir duygudur.	-arazi kullanım planlaması çalışmalarına yerel yönetimin halkı dahil etmesi ve dahil olmasına mücade etmesi, yönetimde onların söz sahibi olması ve fikir beyan ederek yönetime katılması hedeflenmektedir.	YOK	YOK, Bu konuya yönelik bir tespit çalışmasında bulunulmamıştır.
	Güvenlik	-kayıtlı suç oranının Türkiye ortalamasına göre yüzdesi	+,- %	Güvenli olması yaşanılabilir olması istenen kentlerin başlıca özelliklerindendir. Bu nedenle rahat, mutlu ve huzurlu bir toplumsal yaşam amacıyla bu göstergeye yer verilmiştir.	-sorunlarının tespit edilerek, hangi alanda yoğunlaşmış ise o alana özgü önlemlerin alınmasını sağlamak ve arazi kullanım deseninin bu doğrultuda tekrar gözden geçirilmesi hedeflenmektedir.	Yılmaz A.,Günayegün S., Meb Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını, 2013	Niğde suç oranı 1228, Türkiye ortalaması 674 vakadır. Türkiye ortalamasının %82 üstündedir. %43 oranla en fazla işlenen suç şahsa karşı işlenen suçlardır.

Çizelge A.6: Arazi kullanım ana başlıklı gösterge seti.

(Ranhagen & Groth, 2013), (Fraser Basin Council , 2010), (OECD, 2001)’den geliştirilerek üretilmiştir.

		Gösterge	Gösterge Birimi	Amaç	Arazi Kullanım Planlamasının Hedefleri	Veri Erişilebilirliği	Niğde İçin Gösterge Değeri
Arazi Kullanım	Planlar	-üst ve alt ölçekli planların birbirleri ile uyumu	İlişki düzeyi 1-2-3-4-5 Çok zayıf-zayıf-orta-yüksek-çok yüksek	Kentin yasal olarak ve imarlı biçimde ilerleyen gelişmesi ana amacıyla mevcut planlama sisteminin ortaya konması için bu gösterge oluşturulmuştur.	-kentin gelişimine hakim güncel plan varlığını sorgulama -üst ve alt ölçekli planların birbiri ile ne kadar ilişkili oluşturulduğunun anlaşılması.	YOK	YOK, Bu konuya yönelik bir tespit çalışmasında bulunulmamıştır.
	Nüfus	-çalışma alanı sınırları içerisinde nüfus yoğunluğu	ki/ha	Kentteki nüfus ve kent büyüklüğü ilişkisinin doğru kurgulanabilmesi için birim alanda yaşayan, çalışan vb. insan sayısı önem taşımaktadır. Bunun tespiti için bu göstergeler seçilmiştir.	-kentin yapılaşma karakterini anlamak -kentsel yoğunluk dağılımında aşırı dengesiz yapının oluşmasını engellemek	Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011 Niğde Merkez Çevre Düzeni Planı Raporu 2010.	Gross yoğunluk:0,46 ki/ha Brüt yoğunluk: 81 ki/ha
	Donatı Alanları	-kişi başına düşen 1.kademe sağlık alanı	m ²	Kişi başına düşen donatı alanlarının mevcut durumunu ortaya koyarak arazi kullanım deseninde ihtiyacı en çok hissedilen donatıdan en aza kadar revizyona gidilmesi amaçlanmaktadır.	-her yerleşmenin kendi kimliği ve evrensel standartlar göz önünde bulundurularak insani ihtiyaçların karşılanabileceği düzeyde hizmet veren donatı alanlarına erişirmek arazi kullanım planlamasının başlıca hedefidir.	Niğde Belediyesi 1/5000 ölçekli İmar planı Araştırma Raporu 2011, -Niğde Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çevre Durum Raporu 2011, Niğde belediyesi arcGIS ortamında güncel CBS verileri	Bu sağlık tesisi alanı bulunmamaktadır.
		-kişi başına düşen 2.kademe sağlık alanı	m ²				0,68 m ²
		-kişi başına düşen 3.kademe sağlık alanı	m ²				0,16 m ²
		-kişi başına düşen aktif yeşil alan	m ²				2,76 m ²
		-kişi başına düşen idari tesis alanı	m ²				1,79 m ²
		-kişi başına düşen ticaret alanı	m ²				7,6 m ²
		-kişi başına düşen ilköğretim eğitim alanı	m ²				11,46 m ²
		-kişi başına düşen ortaöğretim alanı	m ²				1,06 m ²
		-kişi başına düşen sosyo-kültürel tesis alanı	m ²				0,14 m ²
		-kişi başına düşen dini tesis alanı	m ²				0,44 m ²

EK B: DERİNLEMESİNE MÜLAKATTA KULLANILAN ANKET ÇALIŞMASI

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ ŞEHİR PLANLAMA PROGRAMI “SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞME ÇERÇEVESİNDE ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI VE ORTA ÖLÇEKLİ KENTLERE YÖNELİK UYGULANABİLİRLİĞİNDE POTANSİYELLER-ENGELLER: NİĞDE ÖRNEĞİ” BAŞLIKLİ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASINA YÖNELİK YEREL YÖNETİM İDARİ BİRİM MÜDÜRLÜKLERİ ANKET VE BİREBİR GÖRÜŞME ÇALIŞMASI

İDARİ BİRİM MÜDÜRLÜĞÜ:.....
GÖRÜŞMENİN YAPILDIĞI TARİH:.....
SES KAYDI VARLIĞI/SÜRESİ:.....

Soru 1:

“SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞME” VE “ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI” KAVRAMLARININ AYRI AYRI SİZDE ÇAĞRIŞTIRDIĞI ANLAMLAR NEDİR?

Soru 2:

ORTA ÖLÇEKLİ BİR KENT OLARAK NİĞDE İÇİN YAPILAN 1/25.000 ÇEVRE DÜZENİ PLANI VE 1/5.000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ? NİĞDE İÇİN ALINAN KARARLARI OLUMLU MU OLUMSUZ MU BULUYORSUNUZ?

Soru 3:

BELEDİYENİN PROJELERİNİ VE YEREL HALKINI, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PRATİKLERİ İLE BİRLEŞTİRMEYİ NE KADAR ÖNEMLİ BULUYORSUNUZ ?

- ☐ Çok önemli buluyorum (Bu seçenek ise; bu konu ile ilgili sonuçlanmış ya da devam eden çalışmalarınız mevcut mu? Hangi alanlarda? Ne zaman başladı? Nasıl sonuçlar aldınız?)
- ☐ Biraz önemli buluyorum (Neden biraz? Az önemli ya da az önemsiz olan nedir peki sizce?)
- ☐ Önemli bulmuyorum (Neden önemsiz peki?)
- ☐ Mali açıdan avantaj sağladığı durumlarda önemli buluyorum (Nasıl durumlarda mali avantajlar sağlayabiliyor?)

Soru 4:

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLE İLGİLİ HERHANGİ BİR DESTEĞE, FONA, BİRLİĞE VB. BAŞVURDUNUZ MU?

- ☐ Evet başvuruldu (Nereye, ne zaman, hangi amaçla başvuruldu?)
- ☐ Hayır başvurulmadı (Neden başvurulmadı ?)

Soru 5:

İDARİ YÖNETİM AŞAĞIDAKİ KONULARDAN HANGİSİ İLE İLGİLİ UYGULAMALARDA BULUNULDU, EĞİTİM VERİLDİ/ALINDI, PROJE YA DA AR-GE ÇALIŞMALARI BULUNMAKTADIR?

- ☐ Enerji tasarrufu çalışmaları (yıldız derecelendirmesi, yenilenebilir enerji kullanımı teşviği vb.)
- ☐ Bina ölçeğinde eko-bina sertifikasyon çalışmaları, dış cephe yalıtım malzemeleri kullanımı teşviği vb.)
- ☐ Yerel halk için doğal kaynak kullanımı bilgilendirmesi (su tüketimi, atık su değerlendirilmesi vb.)

Soru 6:

SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALARDA BULUNURKEN YA DA BULUNACAĞINIZDA SİZCE HANGİ ZORLUK/LAR KARŞINIZA ÇIKMAKTADIR/ÇIKACAKTIR?

- ☐ Bütçe yetersizliği (Bu seçenek ise; hangi kalemler için yetersizlikler bulunmaktadır?)
- ☐ Yerel halkın desteğinin bulunmaması ya da az oluşu (Bu seçenek ise; peki sizce onların desteği hangi yöntemler ile alınabilir?)
- ☐ Sınırlı sayıda bilgili teknik çalışan olması (Bu seçenek ise; sorunun üstesinden nasıl gelinebilir? Çalışanlar eğitim almayı kabul ederler mi?)
- ☐ Konu ile ilgili danışmanların/sorumluların yeterince bilgilendirme yapmaması ve/ya opsiyon sunmaması
- ☐ Diğer sebepler

Soru 7 :

SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI GÖSTERGE SETİ İÇİN AŞAĞIDA BELİRLENEN ANA BAŞLIKLARDAN HANGİSİ /HANGİLERİ SİZCE NİĞDE İÇİN DAHA ÖNEMLİ KONULARDIR, NEDEN?

- ☐ ÇEVRESEL SAĞLIK
- ☐ TARIM VE GIDA
- ☐ ENERJİ VE ATIK
- ☐ ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI
- ☐ TOPLUMSAL İYİLİK HALİ
- ☐ ARAZİ KULLANIM

Soru 8:

SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI GÖSTERGE SETİ İÇİN AŞAĞIDA BELİRLENEN ANA BAŞLIKLARDAN HANGİSİ /HANGİLERİ İÇİN NİĞDE’DE UYGULANMIŞ YA DA UYGULANACAK OLAN PROJELER BULUNMAKTADIR? NE ZAMAN YAPILDI, YAPILACAK?(KRONOLOJİK BİR SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALAR MATRİSİ ÇIKARILSIN)

- ☐ ÇEVRESEL SAĞLIK
- ☐ TARIM VE GIDA
- ☐ ENERJİ VE ATIK
- ☐ ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI
- ☐ TOPLUMSAL İYİLİK HALİ
- ☐ ARAZİ KULLANIM

Soru 9:

AŞAĞIDAKİ GÖSTERGE BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ, SİZCE, NİĞDE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM PLANLAMASININ SAĞLANABİLMESİ ADINA, HANGİ DERECEDE ÖNEM TAŞIMAKTADIR?

GÖSTERGE TEMASI	ALT BAŞLIK	BELİRLEYİCİ GÖSTERGE				
			ÖNEMLİ	BİRAZ ÖNEMLİ	ÖNEMLİ DEĞİL	FİKRİM YOK
ÇEVRESEL SAĞLIK	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN YEŞİL ALAN MİKTARI	-çocuk oyun alanı				
		-park				
		-semt parkı				
		-bölge parkı				
		-spor alanı				
		-mesire alanı				
	KENTSEL YEŞİL ALAN KALİTESİ	-bireylerin kentsel yeşil alan kalitesinden memnuniyet düzeyi				
	SU KALİTESİ	-içilebilir su rezervinin nüfusa oranı				
		-içilebilir şebeke suyunun hane sayısına göre tüketim oranı				
		-çalışma alanı sınırları içerisinde kişi başına tüketilen hazır su miktarı				
		-çalışma alanı sınırları içerisindeki arıtma tesisi sayısı, yeterlilik kapasitesi				

YORUMLAR:

.....

.....

AŞAĞIDAKİ GÖSTERGE BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ, SİZCE, NİĞDE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM PLANLAMASININ SAĞLANABİLMESİ ADINA, HANGİ DERECEDE ÖNEM TAŞIMAKTADIR?

GÖSTERGE TEMASI	ALT BAŞLIK	BELİRLEYİCİ GÖSTERGE				
			ÖNEMLİ	BİRAZ ÖNEMLİ	ÖNEMLİ DEĞİL	FİKRİM YOK
ÇEVRESEL SAĞLIK	HAVA KALİTESİ	-emisyen ölçümleri sonuçlarına göre yıllara göre havadaki emisyon oranı (PM10, SO ₂ , NO ₂ , CO) değişimi)				
		-sanayi kuruluşlarının bacalarında filtre kullanım oranı ve yıllar içindeki değişimi				
		-kömür, talaş vb. kirlletici yakıtların hane başına kullanım oranlarının doğal gaz,vb. kirlletici olmayan yakıt kullanımına oranı				
		-doğal değerlerin korunması için oluşturulan alan yönetim planı varlığı				
	DOĞAL KAYNAKLAR VE KORUMA	-orman alanı arazisinin alansal büyüklüğünün yıllara göre değişim oranı				
TARIM VE GIDA	TARIM	-insan eliyle oluşturulmuş doğal yaşam alanları varlığı, sayısı ve alan büyüklüğü				
		-sertifikalı organik tarım yapılan arazi miktarı				
		-tarımsal arazi miktarının yıllara göre değişim yüzdesi				
		-çiftçi sayısının yıllara göre değişim yüzdesi				
		-çalışma alanında tarımsal gelirin yıllara göre değişim yüzdesi				

YORUMLAR:

.....

.....

AŞAĞIDAKİ GÖSTERGE BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ, SİZCE, NİĞDE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM PLANLAMASININ SAĞLANABİLMESİ ADINA, HANGİ DERECEDE ÖNEM TAŞIMAKTADIR?

GÖSTERGE TEMASI	ALT BAŞLIK	BELİRLEYİCİ GÖSTERGE				
			ÖNEMLİ	BİRAZ ÖNEMLİ	ÖNEMLİ DEĞİL	FİKRİM YOK
TARIM VE GIDA	GIDA	tarıma dayalı, kirletici olmayan sanayi kuruluşu sayısının yıllara göre değişimi				
		-tarım ve/ya endüstri meslek lisesi varlığı, mezun verilen öğrenci sayısı				
		-yerel gıda marka üretimi yapan işletme sayısı ve yıllara göre değişimi				
ENERJİ VE ATIK	ENERJİ	-yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli tespit çalışmaları				
		-yenilenebilir enerji kaynakları üretimi ve toplam enerji üretimi içindeki yeri				
	ATIK	-yıllık hane başına su tüketimi miktar				
		-atık yönetim planı varlığı, hedef yılı süresi				
		-katı atık bertaraf ve değerlendirme tesisi yıllık kapasitesi				
		-geri dönüşüm tesisi varlığı, sayısı ve yıllık geri dönüşüm kapasitesi				

YORUMLAR:

.....

.....

AŞAĞIDAKİ GÖSTERGE BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ, SİZCE, NİĞDE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM PLANLAMASININ SAĞLANABİLMESİ ADINA, HANGİ DERECEDE ÖNEM TAŞIMAKTADIR?

GÖSTERGE TEMASI	ALT BAŞLIK	BELİRLEYİCİ GÖSTERGE				
			ÖNEMLİ	BİRAZ ÖNEMLİ	ÖNEMLİ DEĞİL	FİKRİM YOK
ULAŞIM VE TEKNİK ALTYAPI	ULAŞIM	-engelli erişiminin sağlanamadığı idari bina sayısı				
		-bisiklet yolu varlığı ve uzunluğu				
		-il kent merkezindeki otopark sayısı ve kapasitesi				
		-alternatif çevreci ulaşım modları varlığı ve sayısı				
	TEKNİK ALTYAPI	-toplu taşıma moduyla erişilemeyen yerleşim(mahalle,belediye ve köy) sayısı				
		-asfaltı olmayan karayolu ile ulaşımı sağlanan yerleşim varlığı ve bağlantı uzunluğu				
TOPLUMSAL İYİLİK HALİ		-doğal gaz şebekesi uzunluğu ve hane sayısına göre erişim oranı				
	İSTİHDAM VE GELİR	-kişi başına düşen yıllık milli gelirin Türkiye ortalamasına göre oranı				
		-potansiyel ve gerçek aktivite ve bağımlılık oranları				
		-işsizlik oranı				
	EĞİTİM	-yıllık öğretmen başına düşen öğrenci sayısı				
-yıllık derslik başına düşen öğrenci sayısı						

YORUMLAR:

.....

.....

AŞAĞIDAKİ GÖSTERGE BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ, SİZCE, NİĞDE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM PLANLAMASININ SAĞLANABİLMESİ ADINA, HANGİ DERECEDE ÖNEM TAŞIMAKTADIR?

GÖSTERGE TEMASI	ALT BAŞLIK	BELİRLEYİCİ GÖSTERGE	ÖNEMLİ	BİRAZ ÖNEMLİ	ÖNEMLİ DEĞİL	FİKRİM YOK
TOPLUMSAL İYİLİK HALİ	BARINMA	-konut sahipliği yüzdesi				
		-ortalama hane büyüklüğü				
	SAĞLIK	-ortalama ömür süresi kadınlar/erkekler				
		-bebek ölüm oranı				
		-kişi başına düşen kamusal açık alan				
		-10.000kişiye düşen yatak sayısı ve son 5 yıl içindeki değişimi				
	KATILIM-YÖNETİŞİM	-yerel yönetim toplantılarına yurttaş katılım düzeyi				
	GÜVENLİK	-kayıtlı suç oranının Türkiye ortalamasına göre yüzdesi				
ARAZİ KULLANIM	PLANLAR	-üst ve alt ölçekli planların birbirleri ile uyumu				
	NÜFUS	-çalışma alanı sınırları içerisinde nüfus yoğunluğu				
	DONATI ALANLARI	-kişi başına düşen1.kademe sağlık alanı				
		-kişi başına düşen 2.kademe sağlık alanı				
		-kişi başına düşen 3.kademe sağlık alanı				
		-kişi başına düşen aktif yeşil alan				
		-kişi başına düşen idari tesis alanı				
		-kişi başına düşen ticaret alanı				
		-kişi başına düşen ilköğretim eğitim alanı				
		-kişi başına düşen ortaöğretim alanı				
		-kişi başına düşen sosyal tesis alanı				
		-kişi başına düşen kültürel tesis alanı				
		-kişi başına düşen dini tesis alanı				

YORUMLAR:

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad: Ayşe AKBULUT

Doğum Yeri ve Tarihi: Ceyhan/09.05.1988

E-Posta: ayseakbulut8801@gmail.com, ayseakbulut@nigde.edu.tr

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans: 2011, Y.T.Ü, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

Niğde Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2012-Devam

-Çevre ve Orman Bakanlığı Eko-Kent Ulusal Mimari Fikir ve Proje Yarışması

Türkiye 4.Cülüğü(1.Mansiyon), (2010)

-Y.T.Ü. 100. Kuruluş Yılı Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Bitirme Projesi Yarışması Bölüm 1.Ciliği, (2011)

-T.I.M.E European Summer School (T.E.S.S), Universidad Politécnica de Madrid (UPM) “Sustainability and Economics” temalı yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yönelik yaz okulu bursu, Madrid, İspanya, (Temmuz, 2013)

TEZDEN TÜRETİLEN YAYINLAR/SUNUMLAR:

-**Akbulut A., Ozcevik O.**, 2014. Sustainability Indicators of Land Use Planning for Medium-Sized Cities: The Case of Nigde, Turkey, *9th International Conference on Urban Regeneration and Sustainability*, September 23-25, 2014 Siena, Italy (Kabul aşamasında)

DIĞER YAYINLAR

-**Akbulut A., Elmas G.**, 2011. Akıllı Yerleşim İlkeleri Doğrultusunda Beykoz İlçesi Tokatköy Mahallesi'nin Değerlendirilmesi, *VII. Türkiye Şehircilik Kongresi*, 14-16 Kasım, 2011 İstanbul, Türkiye.

-**Erdem D., Akbulut A.**, 2012. Kültür Mirasında: Turizm Baskısından Kaynaklanan Riskler Göreme Milli Parkı Ve Kapadokya Kayalık Alanı, *Yıldız Technical University-ICOMOS-ICORP International Symposium Cultural Heritage Protection In Times Of Risk Challenges And Opportunities*, 15-17 Kasım, 2012 İstanbul, Türkiye.